

ÅRSRAPPORT 2018

BREV FRA KONSERNLEDELSEN

FINN DEN ULENDTE STIEN. HOLD DEN.

Ved inngangen til 2019 befant jeg meg i en reinsdyrleir i Malangen i Troms, godt nord for polarsirkelen. Norges ekstreme geografi er en påminnelse hvor viktig effektiv og pålitelig kommunikasjon er for et moderne samfunn. Dette er like sant for de øvrige markedene og de millioner av kunder Telenor-konsernet betjener fra Svalbard til Borneo.

Takket være kontinuerlig utforskning og tilpasning til skiftende forhold, gikk vi inn i vårt 164. driftsår rigget og beredt for fremtiden.

En perfekt storm som krever samarbeid og kompetanseløft

Vi er på vei inn i en perfekt storm av teknologier som vil akselerere digitaliseringen av samfunnet. Femte generasjons mobilteknologi (5G) og tingenes internett (IoT) vil gi en eksplosjon av datamengder, som igjen kan omsettes til innsikt og handling ved hjelp av kunstig intelligens (AI). Næringsliv og samfunnsaktører må tilpasse seg ved å bygge ny kompetanse og jobbe på nye måter. Telekommunikasjonsselskaper er godt posisjonert for å drive og tilrettelegge for denne endringen. Telenor ønsker å være en pålitelig partner når kunder og samfunn fortsetter digitaliseringen av seg selv og sine prosesser.

Derfor har vi utfordret alle våre ansatte til å bruke minst 40 timer i året på videreutdanning innen kritiske

kompetanseområder. Av samme grunn fokuserer vi på å bygge mangfoldige og inkluderende team på alle nivå i organisasjonen. Mot slutten av 2018 rapporterte mer enn 1 500 ansatte i Telenor at de arbeidet etter agile/smidige metoder, og gjennomsnittlig antall timer brukt på kompetanseheving var godt over målsettingen. Disse tiltakene er også viktige for moderniseringen av Telenor.

Vi knytter deg til det som betyr mest. Slik styrker og bygger vi samfunn.

Tillit er viktig i dagens samfunn. Samtidig stoler vi mindre på hverandre, og særlig på kommersielle aktører. Telenor er stolte av, og investerer betydelige ressurser i, å forvalte tilliten kundene viser oss. Vi er opptatt av å bidra til å heve standardene for ansvarlig forretningsdrift uansett hvor vi opererer. Vi er tilfreds med at kundene har høy tillit til Telenors evne til å ivareta data og personvern på en skikkelig måte, men vi vet også at denne raskt kan fordufte. Vi fortsetter å styrke vår innsats innen bærekraft, sikkerhet, personvern og virksomhetsstyring for å sikre at vi er i stand til å leve opp til løftene våre.

På god vei halvveis inn i strategiperioden

2018 var et år med mange viktige milepæler for Telenor. Steg for steg har vi fortsatt å levere på 2020-strategien som ble kommunisert på kapitalmarkedsdagen i februar 2017. Vekst, effektivisering og forenkling fortsetter å være nøkkel-elementene i vår strategiske retning. Gjennom 2018 har vi redusert drifts-kostnadene med 3%, tilsvarende 1,2 milliarder kroner. Vi fortsetter å jobbe for å

modernisere Telenor ved å oppgradere infrastruktur, forenkle organisasjonen, effektivisere gjennom strukturelle initiativ, digitalisere kundereiser og ta i bruk ny kompetanse innen områder som kunstig intelligens, robotisering og sikkerhet.

Forenkling av portefølje og prosesser

Gjennom de siste par årene har vi tatt viktige steg for å forenkle selskapsporteføljen: vi har gått ut av India, vi er praktisk talt ute av VEON, og vi har solgt operasjonene i sentral- og øst-Europa. Vi har fokusert porteføljen innen nettbaserte markeds plasser og fortsetter å utvikle finansielle tjenester i Pakistan gjennom vår nylig etablerte joint venture med Ant Financials. Vi har langt på vei fullført arbeidet med å forenkle porteføljen, og vil nå fortsette å fokusere på forenkling av forretningsprosesser.

Solide resultater og vekst, økende konkurranse

Gjennom året har vi sett solide resultater i Skandinavia, både i markedet og på kostnadssiden. Fleksi-produktet har blitt godt tatt imot i Norge, og vi opprettholdt vår markedsandel. Forenkling av abonnementsporteføljen i Sverige og den radikale omstillingen i Danmark bidrar også positivt. I Bangladesh og Pakistan kom vi tilbake til sterk omsetningsvekst i andre halvår, drevet av økning i kundemassen. I Myanmar opplever vi tøff konkurranse etter at den fjerde aktøren kom inn i markedet – en effekt som har blitt forsterket av uforutsette asymmetriske reguleringer.

Fra konsesjon til lisens i Thailand

I Thailand har 2018 vært et spesielt år for

oss, med overgangen fra en konsesjonsmodell til en lisensmodell. Selv om dette har vært planlagt i mange år, har prosessen medført en rekke krevende prosesser og beslutninger i 2018. Vi mener å ha kommet ut av dette på en god måte som sikrer en solid plattform for fremtiden for både frekvenser og infrastruktur. Vi fortsetter utrulling av 2.3 GHz-nettverket og ser lovende resultater fra hastighetsmålinger i områder der nettverket er i drift. Når nettverket er fullt operativt vil vi fortsette det målrettede arbeidet med å forbedre kundeopplevelsen og markedsposisjonen.

Modernisering og fornyelse

Telenors strategiske retning står støtt. Gjennom 2018 har vi oppgradert det høyeste antall basestasjoner i Telenors historie. Innsatsen for digital omstilling, forenkling og effektivisering fortsetter, med økende dreining mot strukturelle forbedringer. Disse tiltakene er avgjørende for å gjøre oss beredt for fremtiden. Samtidig vil vi jobbe målrettet med fornyelse av inntektsstrømmene våre i 2019.

Mot nord

Rolf Jakobsens dikt «Nord» tegner et vakkert bilde av de tøffe forholdene man kan møte i arktiske strøk. Blant reinsdyrene i Malangen ble jeg minnet om at selv om Telenor geografisk orienterer seg mest sør- og østover, handler vår innsats for å forenkle, forbedre og innovere om å omfavne en filosofi som strever mot det ulendte. Vi holder den. Ikke fordi det er enklere, men fordi vi mener det er den riktige.

Sigve Brekke, konsernsjef
Telenor ASA

*Se oftere mot nord.
Gå mot vinden, du får rødere kinn.
Finn den ulendte stien. Hold den.
Den er kortere.
Nord er best.
Vinterens flammevirvel,
sommernattens mirakel*

*Gå mot vinden, klyv berg.
Se mot nord.
Oftere
Det er langt dette landet.
Det meste er nord.*

Rolf Jacobsen

KONSERNLEDELSEN

Sigve Brekke
Konsernsjef

Jørgen C. Arentz Rostrup
Finansdirektør

Cecilie Blydt Heuch
HR-direktør

Morten Karlsen Sørby
Konserndirektør med ansvar
for Skandinavia

Anne Kvam
Konserndirektør
Corporate Affairs

Ruza Sabanovic
Konserndirektør med ansvar for
Technologies and Services

Svein Henning Kirkeng
Konserndirektør med ansvar
for Products and Markets

Petter-Børre Furberg
Konserndirektør med ansvar
for Asia – fremvoksende
markeder

Albern Murty
Konserndirektør med ansvar
for Asia – modne markeder og
administrerende direktør, Digi

BREV FRA STYRELEDER

Verden går fortere og fortere rundt, blir mer transparent – og mer sammenkoblet. Teleoperatører spiller en viktig rolle i denne utviklingen, som uten tvil har båret frukter som ny kunnskap, ny ekspertise og ny innsikt for folk, foretak og samfunn. Slike raske, omfattende fremskritt gir oss også nye utfordringer å ta tak i og hankses med.

Kunder, ansatte, myndigheter, investorer og samfunnet ellers tar opp viktige etiske spørsmål. Personvern og bruk av personopplysninger står fremst i denne debatten. Samtidig bringer kunstig intelligens, stordata og maskinlæring både nye utfordringer og nye muligheter til torgs, og vi vil gjøre vårt ytterste for å sikre at utviklingen på disse områdene gir gjensidig vinning for våre kunder, våre ansatte, samfunnet – og oss som selskap. Dette arbeidet er tuftet på vår forpliktelse til å være en samfunnsansvarlig bedrift der vi opererer: Vi har nulltoleranse for korrupsjon; vi gjennomfører opplæringsprogrammer for ansatte og leveringskjeden – med sikte på å styrke kompetanse og standarder i miljøene våre; vi har trygge arbeidsplasser; og vi er opptatt av å redusere ulikheter.

I 2018 var det god fart i iverksettingen av strategien, som vi satte i gang i 2017. Vi har forenklet og videreutviklet selskapets portefølje gjennom salg av operasjoner i Sentral- og Øst-Europa og gjennom samarbeidet med Ant Financial i Pakistan. I Thailand har konsesjonsmodellen blitt avsluttet. Vår globale innsats for effektiv drift kombinert med økende digitalisering av prosesser og tjenester resulterte i både kostnadsreduksjoner og forbedrede kundeopplevelser, som planlagt. Styret

ønsker å takke alle ansatte i Telenor for innsatsen og resultatene i 2018.

Vi forventer at 2019 blir et år preget av sterk konkurranse og høyere forventninger fra kundene, som krever sømløse, lettvinne brukeropplevelser og pålitelig nettilgang – hvor som helst, når som helst. For å møte kundenes stadig høyere mål må vi fokusere ikke bare på hurtighet og på fart og tilgang, men også på hvordan vi yter tjenestene våre. Her står tillit sentralt. Forbrukere blir mer og mer bevisst hvordan opplysninger om dem samles inn og brukes, og vi vil ta tak i bekymringene deres. Selskaper ser også muligheter i bruken av stordata og kunstig intelligens og møter trusler i forbindelse med cybersikkerhet, og vi er nødt til å stå sammen med dem i arbeidet med både mulighetene og utfordringene på disse områdene. Det vil også kreves av oss som virksomhet at vi øker det digitale tempoet

for å levere de netjtjenestene som betyr mest for kundene for å levere tilkoblingstjenestene som betyr mest for dem.

Mens vi arbeider for å takle alle utfordringene og få mest mulig ut av mulighetene, vil vi fortsette å leve opp til ambisjonene om å være et selskap som er kjent for å skape langsiktige verdier for aksjonærene. Å levere og skape verdier for alle interessenter er på lang sikt grunnvullen for vellykkede selskaper. Telenor tar sikte på å tilhøre den gruppe av selskaper.

– Gunn Wærsted

STYRETS ÅRSBERETNING

FINANSIELLE HOVEDTALL

Finansielle prioriteringer

Telenor Group sin finansielle strategi og ambisjoner er koblet til den overordnede konsernstrategien, der vekst, effektivisering og forenkling skal være de viktigste verdidriverne de kommende årene. I 2017 kommuniserte Telenor en ambisjon på lav ensifret vekst i inntekter, 1-3 % årlig reduksjon i driftskostnader og investeringer som andel av inntekter på rundt 15 % til finansmarkedene frem til 2020. Alle disse ambisjonene er konsistente med det som følges opp internt.

Vi startet 2018 med ambisjon om vekst i organiske abonnements- og trafikkinntekter på 1-2 %, organisk EBITDA vekst på 1-3 % og driftsinvesteringer på 17-18 milliarder kroner. I løpet av året ble denne ambisjonen justert til 0-1 % organisk vekst i abonnements- og trafikkinntekter, organisk EBITDA vekst på 3-4 % og driftsinvesteringer på 16-17 milliarder kroner. Alle ambisjonene for 2018 ble innfridd.

Det å ha en solid balanse og opprettholde vekst i ordinært utbytte er hovedelementene i Telenors syn på kapitalallokering. I 2018 endte forholdstallet mellom netto rentebærende gjeld og EBITDA på 0,9. Dette er godt under det kommuniserte taket på 2,0. I januar 2019 erstattet styret dette taket med et nytt mål om å ha netto rentebærende gjeld til EBITDA på 1,5-2,0. De siste årene har Telenor ligget rundt 1,0. For å få en god balanse mellom elementer som kapitalkostnad, tilgang til lån, strategisk fleksibilitet og konsernets risikoprofil, mener styret at det nye intervallet vil være bedre for selskapet. Fra tid til annen kan

konsernet avvike fra dette målet, men har da ambisjon om å returnere til intervallet innen rimelig tid. Styret vil vurdere ekstra utbetalinger til aksjonærer gjennom tilbakekjøp og/eller ekstraordinært utbytte, hvis og når dette anses hensiktsmessig for nå målet.

I tillegg til et økende ordinært utbytte, som Telenor har målsatt, ble også deler vederlaget fra salget av selskapene i sentral og øst Europa utdelt til aksjonærene. Dette skjedde gjennom et ekstraordinært utbytte på 4,40 kroner per aksje og et tilbakekjøpsprogram på 2 %, som var ferdig 25. oktober 2018. Styrets forslag om et ordinært utbytte på 8,40 kroner per aksje og et tilbakekjøpsprogram på 3 % bekrefter vårt løfte ovenfor aksjonærene. Forslaget til ordinært utbytte for 2018 representerer det 11. året på rad med vekst.

Driftsinntekter

Driftsinntektene i 2018 var 110,4 milliarder kroner, 1,5 % lavere enn rapporterte inntekter på 112,1 milliarder i 2017. Den organiske inntektsreduksjonen var 0,6 % som følge av lavere salg av mobiltelefoner, en mindre kundebase på eldre produkter og reduserte samtrafikkinntekter som ble delvis oppveid av vekst innen mobile trafikk- og abonnementsinntekter samt flere kunder på høyhastighets internettprodukter. Totale organiske trafikk- og abonnementsinntekter økte 0,2 %. Den negative valutaeffekten på inntektene var 1,4 milliarder kroner.

Driftskostnader¹⁾

I 2018 falt driftskostnadene 1,7 milliarder kroner til 38,8 milliarder, hvorav 0,5

milliarder var relatert til positiv valutautvikling. Justert for valutaeffekter falt driftskostnadene med 3 %. De største kostnadsreduksjonene fant sted i Thailand, i de skandinaviske selskapene og konsernfunksjonene.

EBITDA før andre inntekter og kostnader²⁾

EBITDA før andre inntekter og kostnader økte med 0,6 milliarder kroner til 45,3 milliarder, negativt påvirket av valutaeffekter på 0,8 milliarder. Organisk EBITDA økte 3 % med størst bidrag fra Pakistan, Bangladesh, Danmark og Andre enheter. EBITDA-marginen forbedret seg 1 prosentpoeng til 41 % fra 2017.

EBITDA

EBITDA falt 2,6 milliarder kroner til 42,2 milliarder på grunn av effekter fra et forlik i Thailand, nedbemanning i Telenor Norge, Malaysia, Bangladesh og konsernfunksjoner som sammen med tap ved avhending i Telenor Norge og Telenor Sverige mer enn utlignet høyere EBITDA før andre inntekter og kostnader.

Resultat etter skatt

Resultat etter skatt til aksjonærer i Telenor ASA i 2018 var 14,7 milliarder kroner, eller 10,00 kroner per aksje, en økning på 2,7 milliarder sammenlignet med forrige år, positivt påvirket av gevinst fra delvis salg av Telenor Microfinance Bank på 1,8 milliarder og salg av eiendeler i Sentral- og Øst-Europa på 1,7 milliarder.

Investeringer¹⁾

Samlede investeringer i 2018 var 31,4 milliarder kroner, hvorav 31,2 milliarder var driftsinvesteringer (CAPEX) og 0,1

¹⁾ Se side 128 for beskrivelse av alternative resultatmål

²⁾ Se note 5 i resultatregnskapet for avstemming og side 128 for definisjon og beskrivelse av alternative resultatmål

milliarder investeringer i virksomheter. Driftsinvesteringer eksklusive spektrum og lisenser var 16,8 milliarder, ned fra 17,3 milliarder i 2017 og var i hovedsak relatert til utvidelser av mobilnett i Asia og utbygging av fast bredbånd og mobilnett i Norge. Investeringer i spektrumlisenser beløp seg til 14,5 milliarder i 2018, en økning på 11,4 milliarder sammenlignet med 2017 i hovedsak knyttet til Thailand, Bangladesh og Sverige. Driftsinvesteringer som andel av driftsinntekter, eksklusive lisenser og spektrum var 15 %, på nivå med 2017.

Mobilabbonnementer

I løpet av 2018 økte antall mobilabbonnementer med 5 millioner hjulpet av sterk vekst i Bangladesh og Pakistan. Andelen aktive databrukere økte fra 52 % til 54 % i løpet av året.

Fri kontantstrøm¹⁾

Fri kontantstrøm beløp seg til 32,0 milliarder kroner, en økning på 7,1 milliarder sammenlignet med fjoråret positivt påvirket av innbetalinger fra salget av eiendeler i Sentral- og Øst-Europa. Fri kontantstrøm uten disse innbetalingene og ande kjøps- og salgsaktiviteter var 11,7 milliarder kroner.

Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter i 2018 var 36,4 milliarder kroner, en reduksjon på 4,3 milliarder sammenlignet med foregående år. Dette er hovedsakelig forklart av høyere betalt skatt, endringer i arbeidskapital og andre endringer i Thailand og Norge.

Netto kontantstrøm til investeringsaktiviteter i 2018 var 0,6 milliarder kroner. Dette er en reduksjon på 11,5 milliarder sammenlignet med 2017 forklart av salg av eiendeler (Øst-Europa, India og Telenor Microfinance Bank i 2018 og SnT Classifieds og VEON i 2017) og 2,0 milliarder lavere kjøp av virksomhet (kjøp av 701Search Pte. Ltd i 2017). Dette ble delvis utlignet av lavere salg av andre investeringer på 3,2 milliarder (VEON i 2017).

Netto kontantstrøm til finansieringsaktiviteter i 2018 var 39,5 milliarder. Dette forklares av betalte lån på 11,5 milliarder, betalt utbytte til Telenor ASAs aksjonærer og tilbakekjøp av aksjer på til sammen 24,2 milliarder (hvorav tilbakekjøp av aksjer utgjorde 5,8 mrd. og utbytte 18,4 mrd.), betalinger til minoritetsaksjonærer på 3,1 milliarder og betalinger for lisenser på 0,7 milliarder.

Kontanter og kontantekvivalenter ble i løpet av 2018 redusert med 4,0 milliarder til 18,3 milliarder per 31. desember 2018.

Finansiell stilling

I 2018 ble totale eiendeler redusert med 10,5 milliarder kroner til 191,3 milliarder. Reduksjonen var et resultat av salget av virksomhetene i Øst-Europa og delvis utnyttelse av innbetalingene fra dette salget til tilbakebetaling av sertifikater som en del av konsernets likviditetsstyring. Reduksjonen ble noe utlignet av økning i eiendeler som følge av kjøp av lisenser i Thailand.

Netto rentebærende gjeld falt 7,4 milliarder kroner til 39,5 milliarder. Rentebærende gjeld eksklusive lisensforpliktelser ble redusert med 12,2 milliarder, delvis motvirket av reduksjonen i kontanter og kontantekvivalenter på 4,1 milliarder, virkelig verdi av fordringer knyttet til sikringsinstrumenter på 0,3 milliarder og obligasjonsinvesteringer på 0,5 milliarder.

Egenkapitalen ble redusert med 7,9 milliarder kroner til 54,5 milliarder som følge av utbytte til aksjonærer i Telenor ASA og minoritetsinteresser på 21,5 milliarder og tilbakekjøp av aksjer på 5,8 milliarder. Reduksjonen ble noe oppveiet av positivt resultat etter skatt fra driften på 17,4 milliarder og effekter på åpningsbalansen som følge av implementering av IFRS15 på 3,5 milliarder (se note 1 for mer informasjon).

Etter styrets oppfatning er Telenorkonsernets finansielle stilling

tilfredsstillende. I henhold til paragraf 3-3a i den norske regnskapsloven bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede og at regnskapet er utarbeidet på grunnlag av en forutsetning om fortsatt drift.

Finansielle utsikter for 2019

I 2019 forventer vi vekst i organiske trafikk- og abonnementsinntekter på 0-2 % og organisk EBITDA-vekst på 1-3 % uten Thailand. Driftsinvesteringer ekskludert lisenser og spektrum, forventes å bli 16-17 milliarder kroner inkludert virksomheten i Thailand.

For sammenligning med 2018 var konsernets organiske vekst i trafikk- og abonnementsinntekter 0,9 % uten Thailand. Organisk EBITDA vekst uten Thailand var 5,5 %. Driftsinvesteringer ekskludert lisenser og spektrum var 16,8 milliarder kroner inkludert Thailand.

Årsresultat og disponering

Telenor ASAs resultat etter skatt for 2018 var 55 855 millioner kroner etter inntektsføring av konsernbidrag og utbytte på 60 566 millioner kroner. Styret foreslår å disponere resultat etter skatt ved å overføre 55 855 millioner til tilbakeholdt overskudd. Etter denne disponeringen er Telenor ASAs egenkapital ut over aksjekapital 97 309 millioner kroner. Telenors politikk for utdeling til aksjonærene er å sikte mot årlig økning i utbyttet per aksje, der det årlige utbyttet utbetales i to transjer. Tilbakekjøp av egne aksjer eller ekstraordinære utbytter vil bli løpende evaluert. For å opprettholde finansiell fleksibilitet og sikre kostnadseffektiv finansiering, søker Telenor å opprettholde en sterk balanse gjennom å holde rapportert netto gjeld/EBITDA¹⁾ mellom 1,5-2,0x. Per 31. desember 2018 var nettogjeldsgraden 0,9x.

Utdeling til aksjonærene

Basert på resultatene i 2018 vil Telenors styre foreslå et ordinært utbytte på 8,40 kroner per aksje på den ordinære

¹⁾ Se side 128 for beskrivelse av alternative resultatmål

generalforsamlingen 7. mai 2019. Utbyttet skal deles i to transjer på 4,40 og 4,00 kroner per aksje og betales i henholdsvis mai og oktober 2019. Utbyttet øker 4 % fra 2017.

I forbindelse med introduksjonen av et nytt gjeldsmål på 1,5–2,0 ganger netto rentebærende gjeld over EBITDA, for å optimalisere selskapets kapitalstruktur, planlegger styret å be generalforsamlingen om en ny fullmakt for å kunne kjøpe tilbake 3 % av aksjene.

SYSTEMATISK GJENNOMFØRING AV STRATEGIEN

2018 var det andre viktige året i selskapets digitaliserings- og transformasjonsprosesser, og det er gjort viktige fremskritt på tvers av Telenors markeder og operasjoner. Telenors arbeid de siste to årene har lagt grunnlaget for videre verdiskaping med forankring i Telenors strategiske ambisjoner om vekst, forenkling og effektivitet, «Winning Team» og ansvarlig forretningsdrift.

Telenor leverer internett- og datatilgang til sine kunder, og målet er at de skal oppleve Telenors tjenester som relevante og tilpasset deres behov, samtidig som selskapet sikrer dataene deres på en bærekraftig måte. Telenor arbeider kontinuerlig for å forenkle kundenes kontakt med selskapet, strømlinjeforme selskapets arbeidsmåter og bli enda mer effektive i måten Telenor opererer og leverer tjenestene sine på.

MILEPÆLER OG SUKSESSER I 2018

Vi bygger på kvaliteten i det norske nettverket og klargjør for 5G i Skandinavia

I Norge har Telenor arbeidet videre med å forbedre nettverkskvaliteten gjennom hele året, og dette ga resultater i form av at selskapets mobilnett ble kåret til verdens raskeste av Ookla. I tillegg prøves Skandinavias første femtegenerasjons nett (5G) ut i en pilot i Kongsberg, og det landsdekkende 4G-nettet blir utstyrt med narrowband-IoT (NB-IoT). Telenors

investeringer i Norge fortsatte gjennom 2018, med fiberdekning for flere og utvidelse av 4G-nettet. Fibertilkoblingene økte med 37 000 i løpet av året, og det totale antallet fiberabbonenter er dermed 232 000.

I tillegg valgte Telenor Nokia og Ericsson som leverandører av skyrelaterte tjenester til mobilnettet i Skandinavia i forberedelsen til overgangen til 5G-teknologi.

Beholdt markedsandelen i de fleste markedene

Telenor er i dag nummer én eller to i de fleste av markedene sine. I Norge ligger markedsandelen på mer enn 55 prosent, mens selskapet har omtrent 20 prosent av markedene i henholdsvis Sverige og Danmark. I Malaysia har Telenor en stabil markedsandel på rundt 27 prosent. I Thailand falt markedsandelen med 2 prosentpoeng til 22 prosent. I de fremvoksende asiatiske markedene i Bangladesh og Pakistan holdt Telenor posisjonen sin, med henholdsvis mer enn 50 prosent og nær 30 prosent, mens markedsandelen i Myanmar falt fra nær 40 prosent til rundt 35 prosent.

Vekst i fremvoksende markeder

Det var solid inntektsvekst i Telenors operasjoner i Pakistan og Bangladesh. I Bangladesh fikk selskapet 7,4 millioner nye abonnenter og økte aktive databrukere med 3,3 prosentpoeng. De totale inntektene fra Telenors operasjoner i Pakistan økte i 2018, som følge av økende trafikkinntekter. For å legge til rette for fremtidig vekst fortsatte 4G-utbyggingen, med 5,5 millioner aktive 4G-brukere på Grameenphones nett, mens Telenor Pakistans 4G-dekning ble utvidet til 3 500 sendepunkter i 2018. I Myanmar holdt Telenor fokuset i et marked med stadig mer konkurranse, der det midtveis i året ble etablert en fjerde mobiloperatør. Både Grameenphone og Telenor Myanmar ble anerkjent av Ookla for å ha de raskeste mobilnettene i henholdsvis Bangladesh og Myanmar.

Klar for fremtiden i Thailand

2018 var et viktig år for Telenor i Thailand. Etter overgangen fra konsesjonsbasert frekvensfordeling til lisenser har dtac arbeidet grundig og prinsippfast for å sikre seg spektrum i 1800 MHz- og 900 MHz-båndene. Dtac hadde etablert 12 700 2,3 GHz basestasjoner i slutten av året og økte også antallet av 2,1 GHz basestasjoner med 7 900 i 2018. Dtac har nå en frekvensportefølje som posisjonerer selskapet for fremtidig vekst og gjør at det kan levere datatjenester av høy kvalitet til thailandske kunder og skape verdier i det voksende lokale mobilmarkedet.

Forenkling og utvikling av porteføljen

En milepæl i Telenors forenklingsplaner var salget av selskapets operasjoner i Sentral- og Øst-Europa til PPF Group for 2,8 milliarder euro. Salget omfattet Telenors heleide mobile operasjoner i Ungarn, Bulgaria, Montenegro og Serbia. I tillegg ble salget av Telenors operasjoner i India slutført i midten av 2018. Begrunnelsen for forenklingen av porteføljen var at Telenor skulle konsentrere seg om de områdene av porteføljen der selskapet ser størst potensial for fremtidig verdiskaping.

Porteføljeutviklingen omfatter også partnerskap, og Telenor inngikk et strategisk partnerskap med Ant Financial Services Group i Pakistan for å videreutvikle mobilbetaling og digitale økonomiske tjenester i Pakistan.

Fremdrift med digitalisering og transformasjonsprosesser

Telenors arbeid med å digitalisere og endre driften og forbedre effektiviteten fortsatte i året som gikk. Organisk trafikk- og abonnement inntekter var på 0,2 prosent, som følge av Telenors markedsposisjoner, gode nettverk og nye tilbud til kundene. Telenor økte investeringene innenfor digital distribusjon. Den digitale tjenesten Mitt Telenor har vært et viktig satsningsområde og fortsetter å vokse. Så langt har den mer enn 11 millioner brukere. I tillegg samarbeidet Telenor i 2018 tett med

Google for å gjøre det enklere for Android-brukere i Thailand og Malaysia å fylle på data direkte i operativsystemet Android. Denne funksjonen er for øyeblikket i en pilotfase.

Telenor arbeider aktivt med overgang til digitale kanaler. Telenor Norge fikk over 200 000 nye brukere av Mitt Telenor som følge av kampanjen under vinter-OL, og i Malaysia ble det registrert 3 millioner aktive brukere av appen MyDigi Malaysia i måneden og jevn vekst i oppsalget. 2018 ble avsluttet med totalt oppsalg på 85,9 millioner. Telenors kontekstbaserte markedsføringsmotor er nå i drift i seks markeder. Den bygger opp avanserte analytiske modeller som kan gi brukerne personlige tilbud og forbedre markedseffektiviteten.

Ved utgangen av 2018 har Telenor månedlig mer enn 20 millioner aktive brukere av en rekke digitale produkter og tjenester, fra den skytjenesten Capture i Skandinavia til strømmetjenester for musikk og video i det fremvoksende asiatiske markedet. Connect ID, hovedløsningen for identifisering i Telenors digitale produktportefølje, er nå nesten 30 millioner brukere og dekker nær 60 digitale produkter og tjenester.

Klargjøring for videreutviklingen av tingenes internett

Telenors arbeid med produkter og tjenester relatert til tingenes internett (IoT) har fortsatt. I 2018 passerte Telenor Connexion 10 millioner SIM-kort til tingenes internett-enheter. Totalt antall IoT SIMs som var globalt aktive i Telenor var 13 millioner ved utgangen av 2018. Telenor Norge lanserte NB-IoT og LTE-M-kommunikasjonsteknologier og ble dermed den første nordiske operatøren som tilbyr et omfattende og landsdekkende mobilnett som er optimalisert for IoT-enheter og -utstyr. På verdensbasis er Telenor i dag et av de ti største selskapene innen IoT.

Modernisering av Telenors nettverk

I løpet av året fortsatte Telenor effektiviseringsarbeidet fra 2017 med ytterligere modernisering av nettverk, etablering av nye driftsmodeller i markedene samt forbedring og digitalisering av salgs-, nettverks- og markedsføringsavdelingene i kjerneoperasjonene.

Blant det viktigste som ble oppnådd på dette området i 2018, var innføringen av Telenors hybridsky, som håndterer 58 prosent av Telenors datatrafikk og har 110 millioner kunder. Teknologiovergangen fra 2G til 3G og 4G har fortsatt, og 64 prosent av frekvensbåndene brukes nå til 4G. Salg og markedsføring er digitalisert ved hjelp av Telenors «Trading Desk». I Norge gjennomføres det en gradvis avvikling av kobbernettverk, og i Sverige er forretningsmodellene og støttesystemene modernisert og prismodellene forenklet (noe som ga 15 poeng mer i Sveriges Net Promoter Score fra ett år til det neste). Økningen i digitale transaksjoner i Digi ble fulgt av en nedgang i bruk av kundesenter på 40 prosent fra 2015. Videre er organisasjonen i Bangladesh modernisert og digitalisert.

Prioriteringer og forenkling av driften

Effektiv drift og redusert kompleksitet er en forutsetning for bærekraftig vekst og avgjørende for å skape en sømløs og problemfri kundeopplevelse. Med utgangspunkt i fremdriften innenfor effektivisering i 2017 har det i 2018 vært svært viktig for Telenor å identifisere og iverksette spesifikke effektiviserings- og forenklingstiltak for hvert enkelt selskap. I løpet av året har Telenor redusert driftskostnadene med 3 prosent (valutajustert) som følge av effektiviseringstiltak i hele selskapet. Dette utgjør samlet 6,3 prosent eller 2,6 milliarder kroner de siste to årene. I tillegg til den reduksjonen i antall ansatte som følger av endringsprosesser, har Telenor satt ut drift av nett og IT-systemer og gjort bruk av mulighetene for delt infrastruktur i Asia.

Utnyttning av standardisering og globale operasjoner

Gjennomføringen av Telenors Common Delivery Center-program (CDC) begynte i 2018. Ambisjonen har vært å heve og sentralisere informasjonsteknologi og nettverksfunksjoner for å oppnå en kundesentrert og automatisert driftsmodell. Ved utgangen av 2018 hadde 41 prosent av kompetansen gått inn i CDC-programmet.

Ny kompetanse omfatter intelligent diagnostikk, selvreparasjon og kognitiv automatisering av arbeidsflyt, bruk av skyteknologi og åpen kildekode, utnyttning av det nyeste innenfor verktøy og kompetanse, som maskinlæring (ML) og kunstig intelligens (AI), standardisering av prosesser, avanserte verktøy og robotprosessautomatisering (RPA) både på drifts nivå og i forretningsprosessen, økning av sikkerhetskompetanse, prosesser, leveringsevne, kompetanse, styrings- og leverandørledelse og integrasjon av mikrotjenester/API-er i Core IT-plattformen.

Telenor Procurement Company (TPC), som ble etablert i 2017 for å optimalisere eksterne utgifter ved hjelp av standardisering, skalering og automatisering, sparte inn mer enn 3 milliarder kroner i 2018. TPC håndterer nå mer enn halvparten av selskapets samlede eksterne utgifter.

Som et eksempel på beste praksis innen Telenors globale operasjoner lyktes Grameenphone i 2018 å redusere markedsførings- og salgsgiftene ved å gjennomføre referansemålinger av enhetspris. Driftskostnadene knyttet til kundeservice og optimalisering av kontorlokasjoner var, sammen med innsparinger oppnådd gjennom forhandlinger og optimalisering av tjenestenivåavtaler for teknologi, de viktigste faktorene.

Flere markedsresultater og vekstfaktorer

I Skandinavia kan Telenor melde om solide

resultater gjennom hele året, både på markeds- og utgiftssiden. Eksempler på dette er mottakelsen av de nye Fleksi-produktene i Norge, forenkling av abonnementsporteføljen i Sverige og de omfattende endringene Telenor har gjort i Danmark. Resultatet er høyere lønnsomhet.

Telenors operasjoner i Sverige og Danmark har gjort fremskritt ved å forenkle og styrke tilbudet til kundene og prisstrukturen, som et resultat av det som er oppnådd på den digitale fronten. Et eksempel er etableringen av lavprisselskapet Vimla, som nylig ble nummer én i Net Promoter Score i sin kategori.

Ved utgangen av 2018 har mer enn 5 millioner registrert seg som brukere av Telenor Helses mobile helsetjenester i Bangladesh. Wave Money, Telenors finansielle mobiltjeneste i Myanmar, utvidet sitt forhandlernettsverk til 33 000 butikker som leverer regulerte banktjenester til millioner av kunder og til de små økosystemene i Myanmar.

INNSATS FOR DIGITALISERING KREVER ENDRINGER I KOMPETANSE

Telenors globale digitaliseringsarbeid de to siste årene har krevd store interne endringer på flere områder. Endringene har omfattet investering i ny kompetanse, utforskning av nye og dynamiske arbeidsmåter og etablering av en samhandlingskultur som kan støtte opp om endringsprosesser. Dette arbeidet har også ført til 8,2 prosent personellreduksjon i 2018, slik at det er en mer effektiv arbeidsstokk som nå navigerer i et digitalisert forretningsmiljø med høy fart og hard konkurranse.

Telenor fortsatte organisasjons-gjennomgangen i 2018, og det overordnede målet er høyere organisatorisk effektivitet. De viktigste endringene var prioriteringer, forenklinger og kostnadsreduksjon. I tillegg kommer

selskapets behov for å tilføre ny kompetanse. For å legge til rette for kompetanseheving og kompetanseendring i 2018 har Telenor revidert planen for kritisk kompetanse slik at man konsentrerer seg om færre, men mer målrettede fagområder.

De kritiske kompetansene Telenor har definert, gjenspeiles i selskapets opplærings- og utviklingstilbud for alle ansatte. I 2018 utfordret selskapet alle ansatte til å gjennomføre 40 timers kursing. Av disse skulle 20 timer være nettkursing via Telenor Campus. Ved utgangen av 2018 hadde nesten alle ansatte gjennomført noe opplæring, og i snitt hadde hver ansatt gjennomført 47 timer nettkursing.

For å støtte opp om endringen i kultur innførte Telenor et fornyet formål og en ny atferdsbeskrivelse for selskapet i 2018. Dette er standardisert i hele selskapet og blir aktivt brukt av hele organisasjonen. Telenors «Engagement and Enablement Index» (EEI) for ansatte ligger fortsatt over referansepunktet til høy-presenterende virksomheter, til tross for at selskapet er midt i store endringsprosesser, ifølge «Engagement and Enablement»-undersøkelsen (EES).

I tråd med HR-retningslinjene fortsetter Telenor arbeidet for å bli en mer mangfoldig og inkluderende arbeidsplass. I 2018 skjedde det forbedringer i kjønnsbalansen. Selskapet hadde 28 prosent kvinner i høyere lederstillinger. I 2017 var tallet 26 prosent. Prosentandelen kvinner blant alle de ansatte ligger stabilt på 37 prosent. Nasjonalitetsfordelingen blant ledere i høyere stillinger ved årsslutt i 2018 viste at omtrent 74 prosent er skandinaver, 19 prosent er fra Asia, og 7 prosent kommer fra andre steder.

I 2018 begynte Telenor forberedelsene for større oppmerksomhet og forbedringer på HMS-området. Dette vil bli viktig i 2019.

UTFORSKNING AV NY TEKNOLOGI FOR FREMTIDEN

I 2018 fortsatte Telenors forskningsavdeling med å etablere ny kunnskap og dyptgående kompetanse på utviklingsområder som digital kundeatferd, ny teknologi for tele- og internett, kunstig intelligens (AI), avanserte analysemetoder, forretningsmodeller, organisasjons-utvikling, konkurransedyktighet og regulering.

Telenor brukte 1,8 milliarder kroner på innovasjon i 2018, og av dette var 545 millioner utgifter til forskning og utvikling. Tilsvarende tall i 2017 var 2,2 milliarder og 512 millioner kroner. Nedgangen i utgifter til innovasjon fra 2017 til 2018 skyldes i hovedsak salget av Telenors selskaper i Øst Europa.

Telenor fortsatte å videreutvikle samarbeid med ledende forsknings-institusjoner i Norge og internasjonalt. For å styrke den nasjonale innsatsen innenfor kunstig intelligens har Telenor, NTNU og SINTEF, som er en av Europas største forskningsorganisasjoner, gått sammen med noen av de største selskapene i Norge for å etablere et nytt norsk kraftsenter for kunstig intelligens – Norwegian Open AI Lab. Målet er å styrke kvaliteten og kapasiteten innenfor forskning, utdanning og innovasjon på feltet.

Sammen med Harvard School of Public Health har Telenor videreført forskningen på hvordan stordata kan brukes til beste for samfunnet. Europakommisjonen oppnevnte en forsker fra Telenor til ekspertgruppen for kunstig intelligens (AI HLEG). AI HLEG vil bidra til å innføre en europeisk strategi for kunstig intelligens.

Telenor har bidratt med flere studier om morgendagens kommunikasjonsmarked, blant annet som innspill i samfunns-debatten. Forskerne har arbeidet med hvordan man kan dra full nytte av AI- og IoT (tingenes internett)-revolusjonen, hvordan 5G kan skape ny inntektsvekst for

ulike industrisektorer og privatmarkedet, og hvordan vi kan differensiere oss og fortsette å være relevante for kundene. For å modernisere Telenor og forberede oss på fremtiden har forskerne sett på hvilke forretningsmodeller, organisasjonsprinsipper og arbeidsmåter Telenor må ta i bruk, inkludert langsiktige trender som har konsekvenser for driften av Telenor. Telenor er også aktiv i europeisk forskningssamarbeid innen 5G, inkludert EUs 5G VINNI-prosjekt, der målet er å akselerere utbyggingen av 5G i Europa.

VÅRT ANSVAR

Vår prioritering innen bærekraft: mindre ulikhet i samfunnet og høyere standarder i forsyningskjeden

I 2018 fortsatte Telenor arbeidet for å redusere ulikheter i samfunnet ved å 1) forbedre tilgangen til tjenester ved å bruke digitale tjenester og oppkoblingsmuligheter på nyskapende måter og 2) heve arbeidsstandarden for ansatte og i hele forsyningskjeden.

Telenors forretningsenheter fortsetter arbeidet med å nå målene mot 2020 gjennom kapasitetsbygging i forsyningskjeden, opplæring i nettsikkerhet for barn og bruk av mobilteknologi til fødselsregistrering. Dette øker sannsynligheten for tilgang til grunnleggende tjenester som helse, utdanning og offentlig sikkerhet. Ved utgangen av 2018 var 580 000 barn registrert i Pakistan. De globale partnerskapsavtalene med Plan International og UNICEF, som ble styrket i 2018, vil bidra til Telenors fremdrift på disse områdene.

Telenor gjennomførte totalt mer enn 3500 inspeksjoner av bærekraft i forsyningskjeden i 2018. Disse omfattet overvåking av leverandørenes arbeidsforhold og ansattes arbeidsmiljø. Telenors resultater på bærekraftsområdet inkluderer totalt de siste årene (siden 2015) mer enn 110 000 timers opplæring i og oppbygging av bærekraft i forsyningskjeden for ansatte på tvers av Telenors globale operasjoner.

Telenor har forpliktet seg til å støtte FNs bærekraftsmål nummer 10 – Mindre ulikhet – og på verdensbasis har de siste årene mer enn 2,2 millioner barn deltatt i Telenors nettsikkerhetsprogram samtidig som mer enn 580 000 nye fødsler har blitt registrert som en del av det digitale fødselsregistreringsprogrammet hos Telenor og dets partnere (UNICEF og Plan International) i Pakistan og Myanmar.

Data sikkerhet og personvern er viktig for kundenes tillit

For en teleoperatør og tilbyder av digitale tjenester som Telenor er cybersikkerhet en viktig risiko og et område som prioriteres høyt. Telenor arbeider kontinuerlig med sikkerhetstiltak som skal forhindre en rekke trusler og redusere effekten av dem. Dette omfatter sårbarhetsvurderinger og hendelseshåndtering i alle Telenors forretningsenheter. I 2018 etablerte Telenor en global funksjon og avansert global overvåking og hendelseshåndtering for å beskytte Telenors kritiske verdier, håndtere utfordringen med potensielle sikkerhetsbrudd og beskytte kundeopplysninger.

Som følge av at EUs personvernforordning (GDPR) trådte i kraft i mai 2018, er det lagt mye arbeid i å styrke de interne prosessene for håndtering av personopplysninger. Et sentralt styrt GDPR-prosjekt har bidratt med støtte og rådgivning til Telenors europeiske enheter.

RAPPORT OM BÆREKRAFT

Telenor utgir en rapport om bærekraft i tråd med kravene i regnskapsloven § 3-3c og EU-direktivet om offentliggjøring av ikke-finansielle opplysninger.

Rapporten beskriver Telenors arbeid for å fremme, forsvare og anerkjenne menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale utfordringer, miljøet og antikorrupsjon i forretningsstrategien, den daglige driften og forholdet til aksjonærene. Rapporten beskriver retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og krav selskapet har for å ivareta de nevnte

hensynene. I tillegg tar rapporten opp annen relevant informasjon ihht interessenters forventninger samt Oslo Børs' veiledning om rapportering av samfunnsansvar. Telenors bærekraftsrapport for 2018 ligger ute på nettsidene våre.

RAPPORT OM FORETAKSSTYRING

En redegjørelse for Telenor Groups prinsipper og praksis for foretaksstyring, i samsvar med § 3-3b i regnskapsloven, følger i det neste kapittelet – se side 17–31.

Telenorkonsernets virksomhet

Telenor har 174 millioner mobilabbonnenter og tydelig tilstedeværelse i åtte markeder i Skandinavia og Asia. Konsernet eier Telenor Broadcast, «Internet of things»-selskapet Connexion og har eierandeler innen finansielle tjenester og i nettannonsebransjen i Sørøst-Asia.

Alle kommentarer nedenfor er basert på utviklingen i lokal valuta i 2018 sammenlignet med 2017 i henhold til regnskapsstandard IAS18 med mindre annet er opplyst. EBITDA er EBITDA før andre inntekter og andre kostnader med mindre annet er opplyst.

Skandinavia Norge

Telenor opprettholdt en sterk stilling i det norske markedet og akselererte utbyggingen av fast bredbånd og verdens raskeste mobilnett. Den mobile abonnementsbasen falt 1 % til litt under 3,0 millioner som følge av færre datakort og kontantkort. Andelen aktive databrukere økte til 81 % og median databruk økte 18 %. Totale inntekter økte noe som følge av høyere salg av mobiltelefoner og fiberinntekter. Dette mer enn motvirket fortsatt fall i inntekter fra utgående produkter og teknologi. Mobilinntektene økte på grunn av høyere andel abonnementer med kontrakt, oppsalg til større datapakker og økt salg av mobiltelefoner som utlignet effektene av regulering av 3-/5-sifrede nummer og

lavere grossistinntekter. Sammen- setningen av inntekter endret seg mot produkter med lavere marginer og dette ble kun delvis oppveid av reduserte driftskostnader og førte til ett prosentpoeng fall i EBITDA-marginen som endte på 42 %. 4,4 milliarder kroner ble investert i infrastruktur for fastnetts- og mobiltjenester. Antallet høyhastighet bredbåndsforbindelser økte med 19 000 til 650 000, mens det totale antall fastnett bredbåndsforbindelser falt med 15 000 til 844 000.

Sverige

Den mobile abonnementsbasen økte 1 % til 2,7 millioner mens forbruket av mobildata økte 18 %, noe som ga et gjennomsnittlig forbruk på nesten 11GB per kunde per måned. Telenor Sverige endret navn på Bredbandsbolaget til Telenor og lanserte kombinerte tilbud med internett og telefoni. Mobile abonnements- og trafikkinntekter forble stabile som følge av fall i forretningssegmentet først og fremst på grunn av lavere ARPU og færre abonnenter blant store bedrifter. Dette ble oppveiet av vekst i konsumentsegmentet. Fastnettsinntektene falt svakt som følge av at vekst innen høyhastighets bredbånd ikke kompenserte fullt ut for fallende inntekter fra utgående produkter og teknologi, samt lavere fiberinstallasjonsinntekter. EBITDA-marginen økte ett prosentpoeng til 33 % som følge av 4 % lavere driftskostnader. Driftsinvesteringer var i hovedsak knyttet til kapasitetsøkning, modernisering av nettverk samt IT-forbedringer. I tillegg kjøpte Net4Mobility, Telenors og Tele2s felles infrastrukturselskap, 2x5MHz i 700MHz frekvensbåndet i desember.

Danmark

Den danske virksomheten fortsatte å vise verdiskaping i 2018 og har skapt en mer effektiv forretning, forbedret mobil-ARPU og beholdt investeringene på et fornuftig nivå. Abonnements- og trafikkinntektene var stabile og det var vekst innen mobilområdet som ble utlignet av fall i utgående fastnettsprodukter. Lavere salg

av mobiltelefoner førte til fall i totalinntektene. Omfattende effektiviserings- tiltak resulterte i kraftig reduksjon i driftskostnadene på 10 % og en betydelig EBITDA-forbedring. EBITDA-marginen økte fra 17 % til 22 %. I 2017 og 2018 var driftsinvesteringer som andel av driftsinntekter henholdsvis 8 % og 9 %, og investeringer i 4G nettverk og IT ble prioritert.

Asia – modne markeder dtac – Thailand

2018 ble preget av overgangen fra konsesjons- til lisensmodell for nettverket. Dtac inngikk en tjenesteavtale med TOT om bruk av deres 2 300 MHz spektrum og kjøpte også lisenser i 900 MHz og 1 800 MHz frekvensbåndene i to separate auksjoner. Dtac inngikk en avtale med CAT om leie av infrastruktur og et forlik for å lukke pågående tvister med CAT. Abonnements- og trafikkinntektene falt 3 % som følge av tap av kontantkortkunder. Den gjennomsnittlige aktive databruker i dtac bruker mer enn 9 GB data per måned. På slutten av 2018 var 70 % av dtacs 21,2 millioner abonnenter aktive databrukere. Totale driftsinntekter falt 4 % som følge av lavere samtrafikkpriser og redusert salg av mobiltelefoner. EBITDA falt 33 % på grunn av kostnader relatert til TOT-avtalen, CAT leieavtalen og kostnader knyttet til overgangen fra konsesjon- til lisensmodell. I løpet av året ble opp mot 13 000 basestasjoner på 2 300 MHz frekvensbåndet satt opp for å erstatte konsesjonsnettverket og fortettingen av 3G og 4G nettverkene fortsatte med 4 000 nye 2 100 MHz basestasjoner.

Digi – Malaysia

I Malaysia snudde den negative trenden fra de to foregående årene til vekst og abonnements- og trafikkinntekter økte 1 % drevet frem av overgang fra kontantkort til kontraktsabonnement. Forbruket av mobildata økte 44 % og den gjennomsnittlige aktive databruker i Digi bruker tett på 11 GB data per måned. 80 % av Digis 11,7 millioner abonnenter var

aktive databrukere. Totale driftsinntekter økte 2 % på grunn av høyere inntekter fra kontraktsabonnement og databruk samt høyere salg av mobiltelefoner. EBITDA-marginen var stabil på 46 %, hjulpet av veksten i kontraktsabonnement og god kostnadskontroll. Driftsinvesteringene ble i hovedsak brukt til nettverksutbygging og befolkningsdekningen for 4G nådde 89 % ved utgangen av året.

Asia – fremvoksende markeder Grameenphone – Bangladesh

I 2018 fikk Grameenphone 7,4 millioner flere abonnenter og nådde 72,7 millioner ved årsslutt. Selskapet gjennomførte et vellykket kjøp av 4G lisens og bygget ut mer enn 5 000 4G basestasjoner. Grameenphones datanettverksposisjon ble styrket gjennom året og målrettede initiativer overfor en befolkning med stor appetitt på data sikret sterk vekst. Gjennomsnittlig datakonsum per kunde økte 45 %. Ved årsslutt hadde om lag 34 % av kundene en smarttelefon. Abonnements- og trafikkinntekter økte 6 % og med stigende trend gjennom året nådde selskapet 11 % vekst i fjerde kvartal. EBITDA-marginen bedret seg ett prosentpoeng til 60 % som følge av solid kostnadskontroll og styrket bruttomargin. Driftsinvesteringene ble primært brukt til å styrke Grameenphones deknings- og kapasitetsposisjon.

Pakistan

Telenor Pakistan økte abonnementsbasen med 5 % i 2018 og nådde 44 millioner ved årsslutt. Selskapet fortsatte arbeidet for å opprettholde en digital premiumposisjon gjennom tjenester som Wowbox, MyTelenor og m-Agri. 35 % av abonnentene har nå en smarttelefon. Driftsinntektene økte 7 %, først og fremst drevet av en større kundebase og høyere ARPU som følge av økt databruk. Som følge av kostnadseffektivisering og strukturerte nettverksinitiativer samt en reversering i tredje kvartal, økte EBITDA 19 % og ga en EBITDA-marginforbedring på 6 prosentpoeng til 57 %. Driftsinvesteringene var rettet mot den sterke

etterspørselen etter datatjenester og for å forbedre dekning og kapasitet i nettverket. På slutten av 2018 kunne 59 % av Pakistans befolkning benytte 4G tjenester fra Telenor.

Myanmar

Telenor Myanmar mistet 2,2 millioner abonnenter i 2018 som følge av økt konkurranse fra den fjerde operatøren som lanserte sine tjenester i andre kvartal. Telenor Myanmar hadde 17,2 millioner abonnenter ved slutten av året, 63 % av disse var aktive databrukere. Totale driftsinntekter var 5,8 milliarder kroner tilsvarende en organisk reduksjon på 6 % fra 2017. Prispress på mobildata og lavere abonnementsbase påvirket inntektene i andre halvår mens dataforbruket fortsatte å øke. EBITDA-marginen endte på 37 % som resultat av inntektsreduksjonen kombinert med 6 % høyere driftskostnader, dette som følge av at den lokale valutaen svekket seg 14 % mot USD gjennom 2018. 2x2,2MHz i 900 MHz frekvensbåndet ble kjøpt for 204 millioner kroner. Driftsinvesteringene endte på 1 milliard kroner forklart av fortsatt utbygging av dekning og kapasitet og over 8 300 basestasjoner i drift.

Broadcast

Driftsinntektene falt 1 % som følge av lukkingen av FM kringkasting i Norge, negative valutaeffekter og færre kunder i Canal Digital noe oppveiet av prisøkninger. EBITDA forble stabil ettersom 5 % reduksjon i driftskostnadene utlignet effekten av lavere inntekter. Driftsresultatet falt 19 % på grunn av en finansiell leasingavtale for satellittoverføring inngått i 2017. Driftsinvesteringer var hovedsakelig relatert til kundedrevne installasjoner i Norkring samt produktutvikling i Canal Digital. Abonnementsbasen i Canal Digital satellitt falt 5 % til 793 000.

AKSJER OG AKSJONÆRFORHOLD

Telenors aksjer er notert på Oslo Børs under børssticker TEL. I 2018 ga Telenoraksjen, inkludert reinvestert

utbytte, en total avkastning på 3 prosent. Oslo Børs hovedindeks (OSEBX) gikk ned med 2 prosent. Til sammenligning gikk referanseindeksen STOXX Europe 600 Telecommunications Index Gross Return (SXXGR) ned med én prosent.

Telenor-kursen endte på 167,50 kroner ved utgangen av 2018, noe som tilsvarer en markedsverdi på 246 milliarder kroner. I 2018 utbetalte Telenor ordinært utbytte på 8,10 kroner per aksje, en økning på fire prosent sammenlignet 2017. Siden 2015 har Telenor hatt halvårlige utbetalinger av utbytte for å tilpasse Telenors utbetaling til aksjonærene med selskapets kontantstrømsprofil gjennom året. Telenor har et mål om årlig vekst i ordinært utbytte per aksje. I tillegg vil tilbakekjøp og ekstraordinære utbetalinger utover vanlig utbytte vil bli løpende vurdert.

I tillegg til ordinært utbytte ga generalforsamlingen styret fullmakt til å gi ut ytterligere utbytte på inntil 7 milliarder kroner hvis salget av Telenors virksomheter i sentral og øst Europa, annonsert 21. mars 2018, ble gjennomført. Som et resultat av det ble et ekstraordinært utbytte på 4,40 kroner delt ut.

Generalforsamlingen ga i mai 2018 styret fullmakt til å kjøpe tilbake og kansellere opptil 29 000 000 av selskapets egne aksjer. Tilbakekjøp og kansellering av egne aksjer kan være en god måte å optimalisere selskapets kapitalstruktur på. Med unntak av i 2016 har slik fullmakt vært gitt i de senere år.

På grunnlag av denne fullmakten besluttet Telenor i juli 2017 å innlede et program for tilbakekjøp av opptil 29 millioner aksjer, noe som utgjorde rundt 2 prosent av de utestående aksjene.

Per 31. desember 2018 hadde Telenor kjøpt 13 350 090 aksjer i markedet. Nærings- og fiskeridepartementet har gjennom en avtale med Telenor forpliktet seg til å delta i et program for tilbakekjøp av aksjer i et forholdsmessig omfang, slik

at departementets eierinteresse i Telenor på 53,97 prosent forblir uendret.

Telenor vil i 2019 søke generalforsamlingens godkjenning for kansellering av de tilbakekjøpte aksjene på det tidspunktet, og tilsvarende kjøp og innløsning av departementets forholdsmessige antall aksjer.

På generalforsamlingen 2. mai 2018 ble tilbakekjøpsprogrammet som ble godkjent ved generalforsamlingen i 2017 fullført ved å kansellere 13.810.438 egne aksjer samt kjøp og innløsning av 16.189.561 aksjer fra Nærings- og fiskeridepartementet for totalt 2.733 millioner kroner. Resultatet av dette var at aksjekapitalen ble redusert til 8 828 748 186 kroner, fordelt på 1 471 458 031 aksjer.

Telenor hadde rundt 40 300 aksjonærer ved utgangen av året, opp fra 39 600 året før. De 20 største aksjonærene eide 73 prosent av de registrerte aksjene. Norske institusjonelle investorer, inkludert den norske stat, eide 65 prosent av den totale aksjekapitalen ved utgangen av året. Ekskludert den norske stat, eide amerikanske institusjonelle investorer 26 prosent, norske institusjonelle investorer eide 24 prosent, og britiske institusjonelle investorer og tyske institusjonelle investorer eide henholdsvis 16 prosent og 9 prosent av aksjene. Per 31. desember 2018 eide Telenor 13 350 090 egne aksjer i tilknytning til programmet for tilbakekjøp av aksjer som ble kunngjort i juni 2018.

Gjennom aktiv kommunikasjon med kapitalmarkedet og aksjonærer har Telenor i 2018 sikret at vesentlig informasjon som er nødvendig for eksterne vurdering av Telenor-konsernets verdipapirer, har blitt offentliggjort i henhold til gjeldende lover og retningslinjer.

RISIKOSTYRING

Risikostyring er en kontinuerlig prosess og en integrert del av forretningsdriften i alle deler av Telenor Group. Alle ledere skal ta ansvar for risikostyring innenfor sitt

ansvarsområde og sørge for at risikostyringen er integrert i den daglige forretningsdriften. Fordi Telenor Group har aktivitet i en rekke markeder, er det mange risikoer som kan påvirke driften av selskapet. Telenors mål er å skape et konkurransedyktig overskudd med et akseptabelt risikonivå. Nedenfor drøftes og beskrives noen viktige risikoer.

Finansiell risiko

Finansiell risiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, valutarisiko og renterisiko. Telenor-konsernets eksponering til kredittrisiko er hovedsakelig knyttet til utestående fordringer, innskudd i finansinstitusjoner og finansielle derivater. I 2018 hadde Telenor konsernet ingen kredittap på grunn av mislighold fra finansinstitusjoner.

Likviditetsrisikoen er lav, og finansiell fleksibilitet er sikret gjennom en diversifisert rekke av finansieringskilder. Per 31. desember 2018 var forholdet mellom Telenors nettogjeld og EBITDA 0.9x. Dette var godt innenfor taket på 2.0x, som satt gjennom finansiell policy. 30. januar 2019 kunngjorde Telenor Group et revidert målintervall mellom nettogjeld og EBITDA på 1.5x–2.0x.

72 prosent av konsernets inntekter i 2018 var fra virksomhet med funksjonell valuta annen enn norske kroner. Valuta-svingninger påvirker verdien av investeringer i utenlandsk virksomhet når regnskapet skal omgjøres til norske kroner. Telenor konsernet Group søker å sikre nettoinvesteringene i utenlandsk virksomhet ved å allokere valutagjeld basert på relevante markedsverdier- og muligheter. De viktigste gjeldsvalutaene for Telenor Group er euro, amerikanske dollar, svenske kroner, thailandske baht og malaysiske ringgit.

Valutarisiko oppstår når Telenor ASA eller noen av datterselskapene gjør transaksjoner med, eller har pengeposter i utenlandsk valuta. Kommiterte kontantstrømmer over 50 millioner kroner

ekvivalent i utenlandsk valuta skal sikres dersom det er mulig. Telenor konsernet Group er eksponert for rentesvingninger som følge av aktiviteter innen finansiering og likviditetsstyring. Konsernets finanspolicy sier at rentedurasjonen på gjeldsporteføljen skal være mellom 0 og 5 år. Durasjonen var 1,5 år per 31. desember 2018. Risikoen styres ved å ha både gjeld med både fast og flytende rente, samt ved hjelp av rentederivater.

Ansvarlig forretningsdrift

Telenor arbeider for å holde et høyt nivå med stadig forbedringer i egen virksomhet samt hele forsyningskjeden for å sikre ansvarlig forretningsførsel på områder der det er risiko for brudd på internasjonalt anerkjente standarder innen helse og sikkerhet, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø, antikorrupsjon og sanksjoner. Telenor fortsetter å følge opp forsyningskjeden nøye for å sikre at langsiktig risikoreduksjon er prioritert.

Sikkerheten overvåkes jevnlig med rapportering om dødsfall, frekvens for skader med fravær (LTIF) og sykefravær (SAR). I 2018 var det null dødsfall blant ansatte, og frekvensen for skader med fravær var 0,22, som tilsvarer åtte arbeidsrelaterte skader med fravær. Sykefraværet var på 1,82 prosent. Det opplevde dessverre 4 dødsulykker (hvorav 3 trafikkhendelser) i forsyningskjedene våre i Pakistan og Myanmar – og som resulterte i 4 døde leverandøransatte samt 4 døde mennesker fra lokalsamfunnet. For å øke de ansattes oppmerksomhet og bevissthet har de relevante konsernfunksjonene satt i gang et prosjekt som skal sikre et mer helhetlig og systematisk arbeid for ansatte og arbeidere, også i forsyningskjeden.

Telenor Groups prinsipper og praksis for foretaksstyring er rammeverket Telenor styrer etter for å holde oversikt over forretningsdriften. Noen av Telenors markeder er fremvoksende økonomier med potensielt kompleks og sensitiv politisk og sosial kontekst. Risiko for korrupsjon,

menneskerettigheter og andre problemstillinger vil fortsatt stå høyt på Telenors agenda.

Risiko for menneskerettighetsbrudd, spesielt når det gjelder privatliv og ytringsfrihet, er særlig prioritert. Telenor arbeider også med utfordringer som at myndighetene ber om tilgang til data, nedstengninger, blokkering og utlevering av informasjon og dessuten arbeidstakerrettigheter og ansattengasjement. Telenor er også nøye med å følge opp leverandørene når det gjelder barnearbeid og annen uheldig praksis.

Lovgivning

Driften av Telenor konsernet er underlagt krav i bransjespesifikke lover, forskrifter og nasjonale lisenser. Utvikling og usikkerhet i lovgivning kan påvirke konsernets resultater og forretningsutsikter.

Telenor konsernet er avhengig av lisenser, tilgang til frekvensbånd og nummerressurser for å tilby telekommunikasjonstjenester. Frekvensprosesser, inkludert fornying av eksisterende lisenser, er ventet å skje i løpet av 1–3 år i enkelte markeder. Hvis Telenor ikke lykkes med å sikre seg frekvensbånd eller må betale mer enn forventet, kan dette påvirke konsernets forretningsstrategi og/eller føre til at Telenor konsernet må gjøre større investeringer for å utnytte de eksisterende båndene maksimalt. I tillegg kan uforutsette hendelser føre til forsinkelser i utbyggingsplaner, noe som gir risiko for at man ikke oppfyller kravene i mobillisensen. 2019 blir et viktig år for Telenor Pakistan med risiko knyttet til fornyelsen av mobillisensen da dagens lisens utløper i andre kvartal 2019.

I de fleste landene Telenor konsernet opererer i, er distribusjonsmarkedet (for eksempel kobber- og fibertilgang, termineringspriser og delt infrastruktur) til en viss grad regulert. Overgangen fra tale- til datatjenester påvirkes av en rekke regulatoriske faktorer som f.eks. nettnøytralitet. I flere av de landene der

Telenor konsernet har operasjoner, har myndighetene innført bransjespesifikke skatter og avgifter for å øke statens inntekter. Regulering av overføring av data på tvers av grenser (særlig for mobillisenser) og økt interesse for personvern og databeskyttelse blant innbyggere og lovgivere kan påvirke selskapets drift og evnen til å optimalisere tjenesteproduksjonen.

Endring

Ny teknologi, digitalisering og endret forbrukeratferd i telekommunikasjonsbransjen åpner for nye forretningsmodeller. Dette vil igjen føre til strukturelle endringer og økt dynamikk i bransjen. Telenor har satt i verk en omfattende endringsplan for å tilpasse seg dette.

Dersom Telenor ikke lykkes med å skape en endringplan som tar hensyn til markedets utvikling, kan det negativt påvirke Telenor Groups posisjon i verdikjeden, selskapets tjenestetilbud og kundeforhold.

Telenor Groups selskapsportefølje konkurrerer på flere områder – blant annet produktportefølje, pris, nettkvalitet, dekning, pålitelighet, salg, distribusjon og merkevare. Telenors evne til å skille seg ut på disse områdene påvirker i stor utstrekning kunders bruk av våre tjenester og vår evne til å tiltrekke, engasjere og beholde kunder. Omsetningsveksten er delvis avhengig av utvikling og innføring av nye produkter, tjenester, teknologi og prosesser for kundeengasjement. Hvis nye tilbud ikke er teknisk eller kommersielt vellykkede, eller hvis begrensninger i

eksisterende eller nye tjenester og produkter påvirker kundeopplevelsen, kan dette skade Telenor Groups evne til å tiltrekke seg og beholde kunder.

Telenor er også avhengig av å utvikle, ansette og beholde medarbeidere med den nødvendige kompetansen og kunnskapen til å levere på endringsplanen.

Drift

Kvaliteten av og påliteligheten til Telenor Groups telekommunikasjonstjenester avhenger av stabiliteten i konsernets nett og nettene til andre tjenesteleverandører som det har samtrafikk med. Disse nettene er sårbare for skade eller tjenesteavbrudd, inkludert forstyrrelser eller datainnbrudd fra målrettede og avanserte cyberangrep. Gjentatte, langvarige eller store feil i nett eller IT-systemer kan skade konsernets omdømme og drift, inkludert dets evne til å tiltrekke seg og beholde abonnenter. Telenor-konsernet er avhengig av sine hovedleverandører og tredjepartsleverandører for tilgang til og vedlikehold av utstyr og tjenester.

I tillegg kan problemer i forsyningskjeden påvirke konsernets virksomhet og driftsresultater negativt. Telenor Group håndterer store mengder personopplysninger. Tap, endring eller ulovlig utlevering av slik informasjon kan påvirke konsernets drift og omdømme negativt.

Gjennom EUs personvernforordning (GDPR), som trådte i kraft i mai 2018, ble det innført store bøter for å bryte personvernlovgivningen i Europa.

Dessuten er nye lover om forretningsførsel mellom konkurrerende selskaper i et marked innført eller i ferd med å bli innført i landene vi driver i. Dette kan føre til etterforskning av forretningsførsel med potensielt høye bøter og foretaksstraff hvis det oppdages brudd på reglene. Telenor Group driver forretninger i land der man har sett politisk ustabilitet og vold i nyere tid. Dersom slike hendelser – for eksempel sosial uro, terrorangrep eller krig – skulle oppstå igjen, kan dette hindre Telenor Groups drift i landet.

Fornebu, 19. mars 2019

Gunn Wærsted
Styreleder

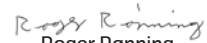

Jøn Erik Reinhardsen
Styremedlem

Jacob Agraou
Styremedlem

Grethe Viksaas
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

Jørgen Kildahl
Nestleder

Roger Rønning
Styremedlem

René Richard Obermann
Styremedlem

Sabah Qayyum
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

STYRET

Gunn Wærsted
Styreleder

Jørgen Kildahl
Nestleder

Jacob Aqraou
Styremedlem

Jon Erik Reinhardsen
Styremedlem

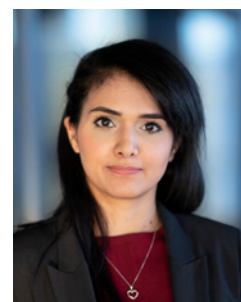
Sally Davis
Styremedlem

Grethe Viksaas
Styremedlem

René Richard Obermann
Styremedlem

Sabah Qayyum
Styremedlem,
ansattrepresentant

Roger Rønning
Styremedlem,
ansattrepresentant

Harald Stavn
Styremedlem,
ansattrepresentant

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

1. REDEGJØRELSE FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Forvaltningen av Telenor-konsernet hører under styret i Telenor ASA (styret). Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret anser god eierstyring og selskapsledelse som avgjørende for å sikre størst mulig verdiskapning over tid, til beste for Telenors aksjonærer, ansatte og andre interessenter. Styret legger stor vekt på å opprettholde høye standarder for eierstyring og selskapsledelse i alle deler av Telenor-konsernet, i overensstemmelse med både norske og internasjonalt allment aksepterte prinsipper og praksis.

Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse behandles regelmessig i styret, og gjennomgås formelt én gang i året av styret og styrets People and Governance Committee. Videre skal styret ta hensyn til slike standarder i sitt eget arbeid og i egne beslutningsprosesser.

Telenor ASA er et allmennaksjeselskap etablert etter norsk lov. Telenor er videre underlagt de lover og regler som gjelder i alle land der Telenor-konsernet driver virksomhet. Telenors aksjer er notert på Oslo Børs (Oslo Børs ASA). Som aksjeutsteder er Telenor underlagt norske børsregler, herunder de til enhver tid gjeldende løpende forpliktelser for børsnoterte selskaper fastsatt av Oslo Børs ASA, med henvisning til Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (anbefalingen) i siste

utgave den 17. oktober 2018 utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Denne anbefalingen finnes på www.nues.no.

Kravene til prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse som fremgår av regnskapsloven § 3-3b samt hvordan Telenor etterlever dem, er redegjort for i denne rapporten. Tilsvarende er det redegjort for Telenors etterlevelse av anbefalingen fra NUES.

Anbefalingen fra NUES omfatter 15 hovedtemaer. Strukturen i denne rapporten er tilpasset strukturen i anbefalingen. Redegjørelsen viser til lenker til informasjon på Telenors nettsider der det er aktuelt.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 1: Ingen.

2. VIRKSOMHET

Virksomhetsdefinisjon

Telenors virksomhet er nedfelt i vedtektene for Telenor ASA (punkt 3): www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/vedtekter.

«Selskapets virksomhet er å drive telekommunikasjonsvirksomhet og annen virksomhet som har sammenheng med dette. Virksomheten kan utøves av selskapet selv, av datterselskaper eller gjennom deltakelse i andre selskaper eller i samarbeid med andre.»

Mål og strategier

Telenors styre har etablert klare mål og strategiske ambisjoner styrt etter formålet: Connecting you to what matters most. Empowering societies. Selskapet har startet en gjennomgående transformasjon mot et mer veltrimmet og digitalisert globalt telekommunikasjonsselskap. Telenor har etablert fire strategiske ambisjoner mot 2020:

Gripe vekstmuligheter gjennom selektive investeringer og ved å etablere digitale distribusjonsapparat. Telenor anser at personlig tilpasning muliggjort av tilgang til kundedata og forbruksmønstre fører til kundeengasjement og verdiskapning, ved at produkttilbudet blir mer relevant for den enkelte.

Forenkle og effektivisere for å skape verdier og for å finansiere den digitale transformasjonen. Telenor mener effektiv drift er essensielt for å være konkurranse-dyktig, samtidig som fokus på å generere kontantstrøm sikrer finansiell kapasitet til vekstinitiativer.

Sikre at Telenor driver en ansvarlig forretningsdrift som fortjener kundenes, samt interne og eksterne interessenters tillitt. Telenor mener at å forbedre standarder på områder som helse og trygghet, sikkerhet og personvern er grunnleggende for å bli en betrodd partner og for å redusere ulikheter.

Dyrke frem et vinnerlag ved å møte kompetansekrav, samt ved å styrke en lærings- og samarbeidsorientert kultur. Telenor mener dette er essensielt ettersom selskapet stadig beveger seg mot å arbeide mer prosjektbasert.

Telenor-konsernets strategi er publisert på Telenors nettsider:
www.telenor.com/no/om-oss/strategi.

Strategien eies og godkjennes av styret, og utvikles gjennom en årlig strategi-planleggingsprosess som inkluderer flere diskusjoner om strategitemaer i styret. I 2018 startet denne prosessen med utviklingen av en «Strategiutsikt 2023» som tar hensyn til ulike faktorer som forventes å påvirke den langsiktige strategiske retningen og konsekvensene for Telenor. Dette ble igjen etterfulgt av utarbeidelsen av «Strategisk handlingsplan 2019-20» for hver enkelt forretningsenhet og for hele Telenor-konsernet, som fokuserer på kortsiktige strategiske ambisjoner og spesifikke aktiviteter påkrevd for å nå disse. I tillegg ble flere strategiske «dypdykk»-temaer tatt opp til styret for drøfting i løpet av året, herunder teknologistrategi, IoT, business segment-strategi og people-strategi.

Planleggingsprosessen inkluderer også eksterne undersøkelser, interaksjoner med konsernledelsen (GEM), samt innspill fra eksterne interessenter. Telenor har jevnlig dialog med investorer, myndigheter, kunder, industriorganisasjoner, sivilt samfunn/NGOer og akademia. Bekymringer og råd fra eksterne interessenter blir tatt i betraktning i den enkelte sak, og gir verdifulle innspill til utviklingen av Telenors strategiske retning.

Telenors engasjement og interaksjon med eksterne interessenter er reflektert i flere av Telenors policyer, manualer og retningslinjer, som eksempelvis Group Policy Sustainability og Group Policy Public and Regulatory Affairs. For nærmere detaljer om engasjement av Telenors eksterne interessenter, se Telenors Rapport om bærekraft for 2018.

Telenors strategi danner grunnlaget for konsernledelsens forberedelser og gjennomføring av investeringer og strukturelle tiltak. Telenors virksomhet og sentrale hendelser i 2018 er beskrevet i styrets årsberetning i denne årsrapporten for 2018. Telenor oppdaterer markedet gjennom investorpresentasjoner, pressemeldinger og annen informasjon som gjøres tilgjengelig på Telenors nettsider: www.telenor.com/no/investorer.

[Telenors rammeverk for eierstyring og selskapsledelse](#)

Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse utgjør rammeverket for drift og styring av Telenor-konsernets virksomhet. Det er styrets ansvar å sikre at Telenor etterlever allment aksepterte prinsipper for effektiv kontroll av selskapets virksomhet, samt angi de nødvendige retningslinjene for forvaltningen og ledelsen av selskapet. Videre skal styret overholde de samme standardene i sitt eget arbeid og i egne beslutningsprosesser. Styret skal også sikre at Telenor ivaretar sitt omdømme overfor eiere, ansatte, kunder, omverdenen og finansmarkedet på en hensiktsmessig måte.

God eierstyring og selskapsledelse i tråd med norske og internasjonale lover, samt allment aksepterte regler og retningslinjer, er avgjørende for virksomhetens integritet og for å sikre størst mulig verdiskapning over tid. Styret legger stor vekt på å implementere en høy etisk standard i alle deler av Telenor-konsernet, og dette fortsetter å være et viktig fokusområde for styret. Telenors Code of Conduct fremhever selskapets grunnverdier og

etiske prinsipper, og utgjør et viktig fundament for eierstyring og selskapsledelse i konsernet ved å opprettholde en sunn bedriftskultur. Code of Conduct eies og godkjennes av styret og alle ansatte må signere den.

Styret legger stor vekt på åpenhet og tillitsbasert samarbeid mellom parter og interessenter i Telenor-konsernet: eierne, bedriftsforsamlingen, styret og konsernledelsen, partnere, ansatte, kunder, leverandører, kreditorer, offentlige myndigheter og samfunnet generelt.

Telenor jobber kontinuerlig med å forbedre eierstyringen og å sørge for at policyer, opplæring og kontrollmekanismer er oppdaterte og tilstrekkelige for å sikre at hensynet til omverden blir tatt i betraktning ved Telenor-konsernets verdiskapning. Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse er gjenstand for jevnlig diskusjon og årlig vurdering av styret og styrets People and Governance Committee. «The Governance Work Programme» (GWP) er den årlige prosessen som skal oppdatere, utvikle og implementere og følge opp konsernets styringsdokumenter.

I 2018 har GWP fokusert på å gjennomføre en grundig revisjon av Telenors Code of Conduct for å reflektere de risikoene som Telenor står overfor og som er i stadig utvikling. Videre har Telenor initiert en prosess for å forbedre policyrammeverket for tredjepartsrisiko.

Telenor har organisert sin drift i tre ulike grupper, «Cluster», og hvert Cluster inkluderer flere forretningsenheter (bestående av ett eller flere datterselskaper). Telenor-konsernets styringsprinsipper beskriver de viktigste styringsorganene i Telenor ASA, samhandlingen mellom Telenor ASA og de ulike forretningsenhetene, samt sentrale globale prosesser som strategi, finansiell rapportering og gjennomgang av forretningsenhetene.

En robust styringsmodell krever både hensiktsmessig utforming og effektiv implementering. Telenor har vedtatt et rammeverk for eierstyring og selskapsledelse som omfatter Telenors forretnings-etiske retningslinjer (Code of Conduct), konsernets styringsprinsipper og et sett med policyer, manualer og retningslinjer, prosesser og systemer for oppfølging og rapportering. Styringsdokumentene setter en standard som skal styre alle virksomhetsaktiviteter, uavhengig av hvor disse finner sted.

Telenors styringsdokumenter er vedtatt og implementert i Telenor ASA og i alle datterselskaper direkte eller indirekte kontrollert av Telenor som definert i Telenors styringsprinsipper. Selskaper som er notert på børs skal følge de krav som gjelder for børsnoterte selskaper i den relevante jurisdiksjonen. I tilfeller av motstrid mellom Telenors styringsdokumenter og lokale lover og regler, skal sistnevnte ha forrang.

Telenor er opptatt av å offentliggjøre resultatene av selskapets arbeid med sentrale problemstillinger knyttet til bærekraft i tråd med forventningene til selskapets interessenter. Telenor utgir en separat rapport om bærekraft i tråd med kravene i regnskapsloven § 3-3c og EU-direktivet om offentliggjøring av ikke-finansielle opplysninger. Rapporten beskriver Telenors arbeid for å fremme, forsvare og anerkjenne menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale utfordringer, miljøet og anti-korrupsjon i forretningsstrategien, den daglige driften og forholdet til aksjonærene. Rapporten beskriver retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og krav selskapet har for å ivareta de nevnte hensynene. I tillegg tar rapporten opp annen relevant informasjon ihht interessenters forventinger samt Oslo Børs' veiledning om rapportering av samfunnsansvar. Telenors Rapport om bærekraft for 2018 finnes på www.telenor.com/sustainability.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 2: Ingen.

3. SELSKAPSKAPITAL OG UTBYTTE

Aksjekapital

Telenors aksjekapital fremgår av punkt 4 i selskapets vedtekter. Selskapets aksjekapital ved utgangen av 2018 er på 8.828.748.186 kroner fordelt på 1.471.458.031 ordinære aksjer, hvor pålydende er 6,00 kroner. Styrets fullmakt til å øke aksjekapitalen er begrenset til definerte formål og er gitt for et tidsrom ikke lengre frem enn til neste generalforsamling. Dette gjelder også styrets fullmakter for selskapets kjøp av egne aksjer. Som en konsekvens av tilbakekjøpsprogrammet av aksjer annonsert av Telenor i 2017 (nærmere redegjort for i rapporten for eierstyring og selskapsledelse for 2017), besluttet generalforsamlingen den 2. mai 2018 å senke aksjekapitalen ved å kansellere egne tilbakekjøpte aksjer og innløsning av aksjer tilhørende staten, samt å redusere annen egenkapital. Totalt ble 29.999.999 aksjer enten kansellert eller innløst.

Egenkapital

Telenor anser konsernets egenkapital for å være på et riktig nivå ut fra selskapets mål, strategi og risikoprofil. Telenors mål om å skape verdier for eierne innebærer at selskapet har kontinuerlig fokus på at egenkapitalen skal være tilpasset selskapets mål, strategi og risikoprofil.

Retningslinjer for utbytte

Styret har utarbeidet retningslinjer for utbytte som danner grunnlag for forslag til utbetaling av utbytte som fremmes for generalforsamlingen. Styret mener Telenor er best tjent med å legge opp til langsiktige og forutsigbare retningslinjer for utbytte. Dette er i tråd med målet om å gi aksjonærene en investeringsavkastning som minst tilsvare avkastningen på alternative investeringer med tilsvarende risikoprofil. Avkastningen skal komme i form av kontant utbytte og/eller tilbakekjøp av egne aksjer hvis det er aktuelt, samt økt aksjeverdi.

Telenors målsetting er å levere årlig vekst i ordinært utbytte per aksje. Telenor betaler halvårlige utbytter. I tillegg vil kjøp av egne aksjer og/eller ekstraordinært utbytte vurderes i enkelte tilfeller. Allmennaksje-loven åpner for at styret kan fastslå utbytteutbetalinger etter fullmakt fra generalforsamlingen. En slik fullmakt kan bare gis for perioden frem til neste ordinære generalforsamling, og utbyttet må bare fordeles på bakgrunn av selskapets siste godkjente årsregnskap.

Generalforsamlingen fatter vedtak om utbetaling av utbytte etter innstilling fra styret. Generalforsamlingen vedtok den 2. mai 2018 et ordinært utbytte på 8,10 kroner per aksje til utbetaling i to transjer, hvorav én på 4,20 kroner og den andre 3,90 kroner. Det totale ordinære utbyttet utbetalt i 2018 var på 11,9 milliarder kroner, en økning på 4 prosent per aksje sammenlignet med forrige år. I tillegg erklærte generalforsamlingen et ekstraordinært utbytte på 4,40 kroner per aksje eller 6,4 milliarder kroner betinget av et vellykket salg av virksomheten i Sentral- og Øst-Europa.

Styret i Telenor vil foreslå et utbytte på totalt 8,40 kroner per aksje for regnskapsåret 2018 på den ordinære generalforsamlingen i mai 2019. Utbyttet vil deles ut i to transjer på 4,40 kroner og 4,00 kroner per aksje for utbetaling i henholdsvis mai og oktober 2019. De to transjene vil ha separate eks. utbyttedatoer og eierregistreringsdatoer. Samlet ordinært utbytte som foreslås er 4 prosent høyere enn utbyttet per aksje i 2018.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 3: Ingen.

4. LIKEBEHANDLING AV AKSJEEIERE OG TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE

Én aksjeklasse med like rettigheter

Styret slutter seg til prinsippene om åpenhet og likebehandling av alle aksjonærer. Telenor har kun én aksjeklasse. I selskapets vedtekter er det ingen restriksjoner på stemmeretten. Alle aksjonærer har samme rettigheter.

Generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer (se punkt 3 ovenfor). Med slik fullmakt har styret tidligere stått fritt til å bestemme hvorvidt og hvordan kjøpet av aksjene skal foregå innenfor rammen av gjeldende lovgivning, såfremt de generelle prinsippene om likebehandling av aksjonærer etterlevs. På generalforsamlingen i 2018, fikk styret fullmakt til å gjenkjøpe opp til 29.000.000 av selskapets egne aksjer, noe som tilsvarer omtrent 2 prosent av utestående aksjer. På bakgrunn av denne fullmakten annonserte Telenor den 22. juni 2018 et tilbakekjøpsprogram. I medhold av dette programmet hadde Telenor ved utgangen av 2018 kjøpt 13.350.090 aksjer, hvilket tilsvarer hele markedsandelen for tilbakekjøpet. Programmet styres av en tredjepart, noe som gjør kjøpsavgjørelsene uavhengig av og uten innflytelse fra Telenor.

Den norske stat som hovedaksjonær

Den norske stat er hovedaksjonær i Telenor, med en eierandel på 53,97 prosent av Telenoraksjene per 31. desember 2018. Eierskapet forvaltes av Nærings- og fiskeridepartementet. Den norske stat legger vekt på at delvis statseide selskaper skal etterleve prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse. Statens aktive eierskapsutøvelse er underlagt norsk selskapslovgivning og allment aksepterte prinsipper for utøvelse av god eierstyring og selskapsledelse. Dette innebærer at det er styret som er ansvarlig for å vurdere hvilke forventninger aksjonærer og andre har til selskapet, og for å oppnå de forretningsmessige målene styret mener

er hensiktsmessige. Mer informasjon om forvaltningen av den norske statens eierinteresser og regjeringens eierskapspolitikk finnes på regjeringens nettsider: www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/statlig-eierskap/id1336.

Telenor ASA har inngått en avtale med Nærings- og fiskeridepartementet på vegne av den norske stat om tilbakekjøp av aksjer med det formål å kansellere disse gjennom nedskrivning av aksjekapitalen for å opprettholde den norske stats eierinteresser. Dette er nærmere beskrevet i note 23, 32 og 35 i denne årsrapporten for 2018.

I regjeringens stortingsmelding fra 2014 (St. meld. 27 (2013-2014) om statlig eierskap kunngjorde regjeringen at den ville foreslå at Stortinget innvilger regjeringen handlefrihet til å kunne redusere statens eierskap i flere statlig eide selskaper, herunder Telenor ASA, til 34 prosent. Dette krever en egen fullmakt fra Stortinget. Stortinget ga sin tilslutning til forslaget 5. februar 2015, og var senest fornyet av Stortinget i statsbudsjettet for 2019, hvilket dermed gir regjeringen handlefrihet til å beslutte å redusere sitt eierskap i Telenor ASA.

Økning i aksjekapital

Telenor praktiserer prinsippet om at enhver beslutning om å fravike eksisterende aksjonærers fortrinnsrett til å tegne aksjer ved en økning i aksjekapitalen, bør begrunnes. Hvis styret vedtar å gjennomføre en kapitalforhøyelse og fravike fortrinnsretten til eksisterende aksjonærer på grunnlag av et mandat gitt til styret, skal begrunnelsen offentliggjøres i en børs melding i forbindelse med økningen i aksjekapitalen.

Transaksjoner innenfor personlige relasjoner

Som del av den ordinære virksomheten utfører Telenor regelmessige transaksjoner med selskaper Telenor har eierinteresser i. Slike transaksjoner utføres på vanlige forretningsmessige vilkår, jf. også

Allmennaksjeselskapsloven § 3-8 og 3-9. For vesentlige transaksjoner med nærstående parter, har Telenor en praksis med å innhente en uavhengig verdifastsettelse for å sikre overholdelse av armlengdeprinsippet.

Transaksjoner med nærstående, herunder transaksjoner med tilknyttede selskaper, er redegjort for i note 32 til finansregnskapet i årsrapporten for 2018.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 4: Ingen.

5. AKSJER OG OMSETTELIGHET

Telenors aksjer er notert på Oslo Børs og er fritt omsettelige. Telenor har én aksjeklasse, og hver aksje gir én stemme på generalforsamlingen. Aksjene er uten omsetningsbegrensninger i form av styresamtykke eller eierbegrensninger.

Vedtektene for Telenor ASA inneholder ingen begrensninger på omsettelighet eller stemmerettigheter, og alle aksjer har de samme tilknyttede rettighetene.

Avvik fra Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse punkt 5: Ingen.

6. GENERALFORSAMLING

Øverste styretsorgan

Generalforsamlingen er selskapets øverste organ. Telenors vedtekter fastsettes av generalforsamlingen.

Aksjonærenes interesser sikres primært gjennom Telenors ordinære generalforsamling. Generalforsamlingen er den sentrale møteplassen for aksjonærene og deres tillitsvalgte. I henhold til selskapets vedtekter skal generalforsamlingen holdes innen utgangen av juni hvert år.

Telenor oppfordrer så mange aksjonærer som mulig til å utøve sine rettigheter ved å delta på generalforsamlingen, og har som mål å sikre at generalforsamlingen blir en effektiv møteplass for aksjonærer og styret. For at aksjonærene skal kunne ta stilling til alle saker som skal behandles på

generalforsamlingen, skal vedtak og underlagsinformasjon som sendes ut være tilstrekkelig utførlig. Alle aksjonærer har rett til å få sine spørsmål behandlet på generalforsamlingen. Spørsmål skal meldes skriftlig til styret minst syv dager innen fristen for utsending av innkallelse til generalforsamling, sammen med forslag til vedtak eller en forklaring på hvorfor spørsmålet skal settes på dagsordenen.

Aksjonærene er gitt muligheten til å stemme i hver enkelt sak på agendaen til generalforsamlingen herunder på enkeltkandidater nominert for valg til selskapsorganene.

Telenor ASAs generalforsamling for 2018 ble avholdt 2. mai 2018. Forberedende og senere utarbeidede dokumenter, inkludert protokoll fra generalforsamlingen, er tilgjengelig på: www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/04/GF-2018-Signert-protokoll-NOR.pdf.

Generalforsamlingen

I henhold til punkt 8 i selskapets vedtekter skal følgende saker behandles av generalforsamlingen:

- Godkjenning av årsregnskapet og årsberetning, herunder utdeling av utbytte
- Andre saker som etter lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen

I henhold til allmennaksjeloven § 5-6 skal generalforsamlingen også behandle styrets erklæring vedrørende fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte etter § 6-16a. En rådgivende avstemning skal holdes på generalforsamlingen om styrets retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte. Retningslinjer for ordninger som nevnes i § 6-16a første ledd nr. 3, skal godkjennes av generalforsamlingen og er bindende for styret. For øvrig er retningslinjene veiledende.

Informasjon om styrets erklæring vedrørende fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte fremgår av note 34 i konsernregnskapet for 2018. Se for øvrig punkt 12 nedenfor.

I henhold til allmennaksjeloven § 5-6(4) skal generalforsamlingen behandle redegjørelsen for eierstyring og selskapsledelse som gis i henhold til § 3-3b i regnskapsloven. Følgende ble notert i møteprotokollen fra generalforsamlingen den 2. mai 2018:

«Styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse ble behandlet av generalforsamlingen. Det var ingen innvendinger mot redegjørelsen.»

Se protokollen fra generalforsamlingen på: www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/04/GF-2018-Signert-protokoll-NOR.pdf.

Ekstraordinær generalforsamling

Styret, bedriftsforsamlingen eller lederen av bedriftsforsamlingen kan innkalle til ekstraordinær generalforsamling. Styret kan innkalle til ekstraordinær generalforsamling for å diskutere en bestemt sak hvis revisor eller aksjonærer, som sammen representerer minst en tyvendedel av aksjekapitalen, fremsetter kravet skriftlig. Styret skal påse at generalforsamlingen holdes innen én måned etter at kravet er fremsatt.

Varsel om innkalling til generalforsamling

Varsel om innkalling til generalforsamling skal sendes ikke senere enn 21 dager før møtet finner sted.

Det følger av punkt 8 i Telenors vedtekter at dokumenter som gjelder saker som skal behandles på generalforsamlingen, herunder dokumenter som i henhold til lov skal inntas eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen, ikke trenger å sendes til aksjonærene dersom dokumentene er tilgjengelige på Telenors nettsider. En aksjonær kan likevel kreve å få tilsendt slike dokumenter.

Deltakelse på generalforsamlingen

I henhold til allmennaksjeloven § 5-12 første ledd og Telenors vedtekter punkt 8 første ledd skal generalforsamlingen ledes av lederen av bedriftsforsamlingen. Styreleder og konsernsjef skal også delta på generalforsamlingen. Videre deltar Telenors revisor. I tillegg skal representantene for valgkomiteen delta på generalforsamlingen for å presentere sine anbefalinger og svare på eventuelle spørsmål.

Aksjonærer som vil møte på generalforsamlingen, må etter styrets nærmere beslutning melde dette til selskapet senest tre dager før generalforsamlingen skal holdes, slik det er fastsatt i Telenors vedtekter punkt 8 andre ledd.

Aksjonærer som ikke kan delta, kan avgi stemme via fullmektig. Personen som skal opptre som fullmektig, må levere en skriftlig og datert fullmakt. Dersom fullmakten presenteres i elektronisk form, skal en sikker metode anvendes for å verifisere avsenderen. Fullmakten skal anses som gyldig bare for den kommende generalforsamlingen med mindre annet tydelig fremkommer. Aksjonæren kan når som helst trekke tilbake fullmakten.

Skriftlig stemmegivning før generalforsamlingen

Aksjonærene kan avgi sin stemme skriftlig, herunder ved bruk av elektronisk kommunikasjon, i en periode før generalforsamlingen. Aksjonærene kan stemme i hvert enkelt sak på agendaen. Styret kan fastsette nærmere retningslinjer for slik forhåndsstemming. Retningslinjene skal fremgå av innkallingen til generalforsamlingen, se punkt 8 sjettede ledd i vedtektene.

Protokoll fra generalforsamlingen

Protokoller fra ordinære og ekstraordinære generalforsamlinger samt avstemningsresultater, oppmøte og forberedende dokumenter gjøres tilgjengelig på Telenors nettsider: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/om-generalforsamlingen.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 6: Anbefalingen fra NUES sier at alle styremedlemmene skal være tilstede ved generalforsamlingen. Telenor har ikke ansett det nødvendig å kreve at alle styremedlemmene er tilstede. Styreleder, leder for valgkomiteen, leder for bedriftsforsamlingen, konsernsjefen, samt andre relevante i ledelsen er imidlertid alltid tilstede ved generalforsamlingen,

7. NOMINASJONSKOMITEEN

Opprettelse og sammensetning

Ordringen med nominasjonskomite er ikke lovregulert, men er anbefalt i anbefalingen fra NUES. Telenor ASAs nominasjonskomite er etablert i henhold til vedtektenes punkt 9.

Telenors nominasjonskomite avgjør innstilling til valg av aksjonærvalgte medlemmer til bedriftsforsamlingen og styret, samt til nominasjonskomiteen. Styremedlemmene velges av bedriftsforsamlingen, og medlemmene av bedriftsforsamlingen velges av generalforsamlingen.

Nominasjonskomiteen er uavhengig av styret, bedriftsforsamlingen og konsernledelsen. Nominasjonskomiteens sammensetning reguleres i Telenors vedtekter punkt 9.

Komiteen består av fire medlemmer som skal være aksjeeiere eller representanter for aksjeeiere, og som skal være uavhengige av styret og selskapets ledelse. Medlemmene velges av generalforsamlingen, mens bedriftsforsamlingens leder velges til leder av nominasjonskomiteen. Av de øvrige tre medlemmene skal ett medlem være

aksjonærvalgt medlem eller varamedlem av bedriftsforsamlingen.

Ved utnevning av medlemmer til nominasjonskomiteen skal det tas hensyn til aksjonærfelleskapets interesser.

Medlemmene av nominasjonskomiteen velges for to år av gangen. De aksjonærvalgte medlemmene av bedriftsforsamlingen fastsetter godtgjørelser til nominasjonskomiteen. Forslag til nominasjon av kandidater til bedriftsforsamlingen, styret og nominasjonskomiteen i Telenor skal sendes til nominasjonskomiteen. Forslag fra aksjonærer kan rettes til Telenors Investor Relations på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/nominasjonskomite.

Ytterligere informasjon om medlemmene av nominasjonskomiteen er tilgjengelig på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/nominasjonskomite.

Nominasjonskomiteens arbeid

Det følger av vedtektenes punkt 9 at nominasjonskomiteens oppgaver er å avgjøre innstilling til:

- generalforsamlingen om valg av aksjonærvalgte medlemmer og varamedlemmer til bedriftsforsamlingen, samt honorar til medlemmer av bedriftsforsamlingen;
- generalforsamlingen om valg av medlemmer til nominasjonskomiteen, samt honorar til disse;
- bedriftsforsamlingen om valg av aksjonærvalgte medlemmer og varamedlemmer til styret, og honorar til medlemmer av styret; og
- bedriftsforsamlingen om valg av leder og nestleder i bedriftsforsamlingen.

Nominasjonskomiteens prosess og vurderinger vedrørende valg av aksjonærvalgte medlemmer og varamedlemmer til styret skal ligge til grunn for nominasjonskomiteens

innstilling. Nominasjonskomiteens arbeid med å foreslå kandidater til styret omfatter kontakt med aksjonærer, styret og ledende ansatte (og med medlemmer av bedriftsforsamlingen, der det er aktuelt). Styrets årlige egenevaluering behandles separat av nominasjonskomiteen. Nominasjonskomiteens anbefalinger om valg av aksjonærvalgte medlemmer og varamedlemmer til styret skal ta hensyn til styrets samlede kompetanse.

MEDLEMMER AV NOMINASJONSKOMITEEN VED UTGANGEN AV 2018

Anders Skjævestad

Leder

Valgt av bedriftsforsamlingen: 2009, leder 2012

Mette Wikborg

Medlem

Valgt av generalforsamlingen: 2008

Christian Berg

Medlem

Valgt av generalforsamlingen: 2015

Lars Tronsgaard

Medlem

Valgt av bedriftsforsamlingen: 2018

Generalforsamlingen kan vedta instruksjoner for nominasjonskomiteen. Nominasjonskomiteen avholdt 12 møter i 2018. Gjennomsnittlig deltakelse på nominasjonskomiteens møter gjennom året var 98 prosent.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 7: Ingen.

8. BEDRIFTSFORSAMLINGEN OG STYRET: SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET

Telenor har en bedriftsforsamling og et styre, som pålagt etter norsk lov. Bedriftsforsamlingen er et særegent norsk organ. Det er først og fremst et tilsynsorgan som fører tilsyn med styrets og konsernsjefens forvaltning av selskapet. Bedriftsforsamlingens plikter fremgår av allmennaksjeloven § 6-37.

Bedriftsforsamlingens sammensetning

Bedriftsforsamlingens sammensetning velges med sikte på å ivareta en bred representasjon av Telenors aksjonærer.

Bedriftsforsamlingen består av i alt femten medlemmer. Ordinære medlemmer og varamedlemmer velges for to år av gangen. Ti medlemmer og tre varamedlemmer velges av generalforsamlingen. Fem medlemmer og to observatører med varamedlemmer velges av og blant de ansatte i overensstemmelse med reglene i forskrifter til allmennaksjelovens bestemmelser om de ansattes rett til representasjon i allmennaksjeselskapers styre og bedriftsforsamling med videre.

Hensynet til bedriftsforsamlingens uavhengighet gjør at verken medlemmer eller observatører i styret eller konsernsjefen kan være medlemmer (eller observatører) i bedriftsforsamlingen. Mer informasjon om medlemmene av bedriftsforsamlingen finnes på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/bedriftsforsamlingen.

Bedriftsforsamlingens arbeid

Bedriftsforsamlingen fører tilsyn med styrets og konsernsjefens forvaltning av selskapet. Bedriftsforsamlingen avholdt tre møter i 2018. Den gjennomsnittlige deltakelsen på bedriftsforsamlingens møter gjennom året var på 100 prosent.

Bedriftsforsamlingen tar også avgjørelser innen avgrensede, men viktige områder. En viktig oppgave for bedriftsforsamlingen er

BEDRIFTSFORSAMLINGEN VED UTGANGEN AV 2018

Anders Skjævestad

Leder

Valgt 2012 – medlem av bedriftsforsamlingen siden 2009, gjenvalgt 2017

Lars Tronsgaard

Nestleder

Valgt 2018

AKSJONÆRVALGTE MEDLEMMER

Silvija Seres

Valgt 2011, gjenvalgt 2017

Siri Pettersen Strandenes

Valgt 2008, gjenvalgt 2017

Tore Onshuus Sandvik

Valgt 2011, gjenvalgt 2017

John Gordon Bernander

Valgt 2013, gjenvalgt 2017

Didrik Munch

Valgt 2013, gjenvalgt 2017

Widar Salbuvik

Valgt 2013, gjenvalgt 2017

Jostein Christian Dalland

Valgt 2017

Heidi Finkas

Valgt 2018

AKSJONÆRVALGTE VARAMEDLEMMER

Maalfrid Brath

Vara, valgt 2016, gjenvalgt 2017

Elin Merete Myrmel-Johansen

2. vara, valgt 2009, gjenvalgt 2017

Ingvild Nybø Holth

3. vara, valgt 2005, gjenvalgt 2017

ANSATTVALGTE REPRESENTANTER

May-Iren Arnøy

Valgt som vara 2007, gjenvalgt som medlem 2017

Hege Karita Ottesen

Valgt 2015, gjenvalgt 2017

Magnhild Øvsthus Hanssen

Valgt 2007, gjenvalgt 2017

Tom Westby

Valgt som observatør 2016, valgt som medlem 2017

Vegard Aas

Valgt som observatør 2017, valgt som medlem 2018

OBSERVATØRER FOR DE ANSATTE

Laila Fjelde Olsen

Valgt 2018

Haakon Bratsberg

Valgt 2018

ANSATTVALGTE VARAMEDLEMMER

Mona Irene Børøen

Hege Nøttestad

Tommy Dybdal

Pål Ligaard

Swati Sharma

Christian Uribe

Espen Egeberg Christiansen

Morten Fallstein

Sune Johannes Jakobsson

Håkon Lønsethagen

å velge styremedlemmer og styreleder. Generalforsamlingen kan ikke påvirke, endre eller oppheve bedriftsforsamlingens vedtak vedrørende valg av styre og styreleder.

For at bedriftsforsamlingen skal kunne utøve sin tilsynsfunksjon, kan de enkelte medlemmene og observatørene som deltar på møter i bedriftsforsamlingen kreve å få opplysninger om Telenors virksomhet i den utstrekning de finner det nødvendig. Bedriftsforsamlingen kan også iverksette granskinger selv eller gjennom et utvalg.

Bedriftsforsamlingen skal avgi en uttalelse til generalforsamlingen om hvorvidt styrets forslag til resultat- og balanse-regnskap og Telenor-konsernets konsoliderte resultat- og balanse-regnskap bør vedtas, samt om styrets forslag til disponering av overskudd eller dekning av tap bør vedtas.

Etter forslag fra styret kan bedriftsforsamlingen treffe vedtak i saker som gjelder investeringer som er betydelige i forhold til selskapets ressurser, eller som gjelder effektiviseringstiltak eller drifts- endringer som vil medføre en større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken.

Bedriftsforsamlingen kan vedta anbefalinger til styret eller ledelsen vedrørende hvilken som helst sak.

Bedriftsforsamlingen fastsetter styrehonorarene

Bedriftsforsamlingen har enkelte mer spesifikke oppgaver, som for eksempel å fremlegge forslag til valg av revisor, motta forslag om fusjons- eller fisjonsplaner og velge et kreditorutvalg i tilfelle det fattes vedtak om å avvikle selskapet. Bedriftsforsamlingens rolle er ikke å fungere som en «overordnet ledelse». Andre oppgaver kan derfor ikke legges til bedriftsforsamlingen uten at loven gir særlig hjemmel for det.

Styrets sammensetning

Det følger av Telenor ASAs vedtekter at selskapets styre skal bestå av minst fem og maksimalt tretten medlemmer. Styrets medlemmer velges for en periode på to år om gangen. Den 31. desember 2018 bestod styret av ti styremedlemmer, hvorav tre er ansattvalgte medlemmer i henhold til allmennaksjelovens regler.

Valgkomiteen avgir også innstilling til bedriftsforsamlingen vedrørende valg av aksjonærvalgte medlemmer og varamedlemmer til styret. Bedriftsforsamlingen velger selskapets styre og styreleder.

Ingen nye styremedlemmer ble valgt i 2018.

Kompetanse og uavhengighet

Styret har en variert sammensetning og kompetanse tilpasset selskapets behov. Informasjon om styremedlemmenes bakgrunn, utdanning og andre styreverv er tilgjengelig på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/styret.

Med unntak av ansattrepresentantene er ingen av styremedlemmene ansatt i, eller har utført arbeid for Telenor. I Norge velges ledende ansatte normalt ikke inn i styret («two-tier»-system). Ledelsen er ikke representert i styret, og alle aksjeeierrepresentanter i styret er uavhengige.

I tillegg til at styret må inneha den nødvendige kompetanse, må styret også ha kapasitet til å utføre sine oppgaver. Arbeidsmengden knyttet til det å være medlem av et styre kan variere fra selskap til selskap, og det er derfor ikke satt en absolutt grense for antall styreverv en person kan ha.

Aksjer

Medlemmene av styret oppfordres til å eie aksjer i selskapet. Detaljer om antall aksjer som eies av styremedlemmene, finnes på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-

selskapsledelse/styret og i note 34 i konsern-regnskapet til Telenor for 2018 i denne årsrapporten.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 8: Ingen.

9. STYRETS, KONSERNSJEFENS OG KONSERNLEDELSENS ARBEID

Styrets rolle og ansvarsområder

Forvaltningen av Telenor-konsernet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og føre tilsyn med den daglige ledelsen og selskapets virksomhet for øvrig. Styret fatter vedtak og gir i visse saker fullmakter til å fatte vedtak i spørsmål som, på grunn av virksomhetens art, er av uvanlig art eller av stor betydning for selskapet.

Styret utarbeider planer og økonomiske rammer og mål for Telenors virksomhet. Styret holder seg orientert om selskapets finansielle stilling og påser at virksomhet, regnskap og kapitalforvaltning er underlagt tilstrekkelig kontroll. Styret påser at Telenor har god internkontroll i tråd med gjeldende lover og regler. Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

Styret fastsetter hvert år en plan for sitt arbeid, med særlig vekt på mål, strategi og gjennomføring. Styret skal, i den grad det er nødvendig, godkjenne strategier, forretningsplaner og løpende prognoser for virksomheten i selskapet og datter-selskaper. Telenors strategi er beskrevet i punkt 2 av denne redegjørelsen for eierstyring og selskapsledelse. Ytterligere informasjon om Telenor-konsernets strategi er tilgjengelig på: www.telenor.com/no/om-oss/strategi.

Styret understreker betydningen av å ha innsikt i relevante operasjonelle, teknologiske, regulatoriske og markedsmessige utviklingstrekk. I september 2018 besøkte styret Telenor

Sveriges hovedkvarter i Solna.

Styret fastsetter instruks for sitt eget og konsernsjefens arbeid, med særlig vekt på en tydelig intern ansvars- og oppgavefordeling. Styret vedtok reviderte instruks til konsernsjefen den 30. januar 2018 og til styret den 22. mars 2018.

Reglene i Telenors Code of Conduct om lojalitet, habilitet og interessekonflikter gjelder for alle styremedlemmer, ledere og andre ansatte i Telenor, samt andre som opptrer på vegne av Telenor:

«En interessekonflikt oppstår når våre personlige interesser kommer i konflikt med eller kan oppfattes å være i konflikt med Telenors interesser. Personlige interesser inkluderer våre finansielle interesser, forretningsmuligheter, ansettelser utenfor konsernet eller interessene til våre nærmeste, som nære familiemedlemmer, personlige venner eller forretningsforbindelser».

En ansatt skal unngå og avstå fra situasjoner og beslutninger der han eller hun har en potensiell eller opplevd interessekonflikt. Hvis det oppstår mistanke om en interessekonflikt, skal den ansatte på eget initiativ vurdere forhold som kan innebære en interessekonflikt eller inhabilitet, og straks varsle sin nærmeste overordnede om slike forhold.

I styreinstruksen for Telenor ASAs styre heter det at styremedlemmer ikke skal ta del i behandlingen av eller ta avgjørelser i saker som har en slik betydning for dem eller deres nærstående at de må anses for å ha en særlig personlig eller økonomisk interesse knyttet til saken. Det samme gjelder for konsernsjefen, jf. allmennaksjeloven § 6-27. Verken styremedlemmene eller konsernsjefen kan under noen omstendighet ta del i behandlingen av saker som gjelder lån eller annen kreditt til dem selv eller sikkerhet for egen gjeld. I tilfeller der styret skal behandle en sak av vesentlig art der styrelederen er eller har vært aktivt

involvert i (for eksempel forhandlinger om fusjon, oppkjøp osv.), skal styrets nestleder, eller i vedkommendes fravær, en person utnevnt av flertallet av styremedlemmene, fungere som leder i behandlingen av den aktuelle saken. For å øke bevisstheten rundt interessekonflikter blant styremedlemmer, har styret innført nye prosedyrer i 2018 om å regelmessig diskutere styremedlemmers øvrige engasjementer og bierverv, samt hvordan disse kan påvirke utøvelsen av styrevervet.

Styremøter i 2018

Informasjon om de ulike styremedlemmenes møtedeltakelse fremgår av protokollen fra hvert styremøte. Styreprotokollene sendes til utvalgte medlemmer av ledelsen, lederen for Group Internal Audit and Investigations og Telenors eksterne revisor.

Styret skal normalt avholde åtte ordinære styremøter i løpet av et kalenderår. Minstekravet er fire møter. De enkelte styremedlemmene og konsernsjefen kan til enhver tid be om at det holdes et styremøte for diskusjon av konkrete saker. Hvis et styremedlem ikke har anledning til å delta på et styremøte, skal styrets sekretær umiddelbart varsles om dette og deretter kalle inn varamedlemmer når det er aktuelt. Varamedlemmer er valgt for ansattrepresentanter, men ikke for styremedlemmene valgt av aksjeeierne. Styremedlemmer som ikke har anledning til å delta på et styremøte, mottar de saksforberedende dokumentene før møtet.

Styret er vedtaksdyktig hvis over halvparten av medlemmene er til stede eller deltar i behandlingen av den aktuelle saken. Styret kan imidlertid ikke fatte et vedtak uten at alle styremedlemmer har fått mulighet, så langt det lar seg gjøre, til å delta i behandlingen av den aktuelle saken. Når styreleder finner det hensiktsmessig, kan styremedlemmer delta på et styremøte via telefon, videokonferanse eller på andre måter.

Årsregnskapet og årsrapporten samt godtgjørelsen til konsernsjefen og andre medlemmer av konsernledelsen (hvis de er utnevnt av styret) blir behandlet i et møte.

Det ble avholdt 12 styremøter i 2018. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom året på styremøtene var 97,5 prosent.

Styrets egevaluering

Styret vurderer systematisk styrets arbeid, aktiviteter og kompetanse gjennom en årlig egevaluering. I egevalueringen og behandlingen av denne benyttes eksterne ressurser, i tråd med det som er anbefalt i NUES anbefaling. Styrets egevaluering for 2018 ble gjennomgått på et styremøte 18. desember 2018 og diskutert i valgkomiteens møte samme dag.

Styrekomiteer

Styret har opprettet fire komiteer som alle er forberedende arbeidskomiteer for styret: People and Governance Committee, Sustainability and Compliance Committee, Risk and Audit Committee og Innovation and Technology Committee.

Komiteene har ingen selvstendig beslutningsmyndighet, dersom ikke dette særskilt delegeres av styret for den enkelte sak. Komiteenes rolle er å forberede saker som skal forelegges styret for informasjon eller beslutning. Styret treffer alle sine beslutninger i styremøter. Den 21. juni 2018 utstedte styret en revidert instruks for hver komite. Komiteene rapporterer til styret i Telenor ASA i henhold til den enkelte komiteens instruks. Alle styremedlemmer har tilgang til alle arbeidsdokumenter og møtereferater fra komitemøtene.

Risk and Audit Committee

Risk and Audit Committee bestod ved utgangen av 2018 av følgende styremedlemmer: Jon Erik Reinhardsen (leder av komiteen), Jørgen Kildahl, Grethe Viksaas og Harald Stavns (ansattrepresentant). Komiteen holdt åtte møter i 2018. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom

året på komitemøtene var 100 prosent.

Risk and Audit Committee er en forberedende arbeidskomite og bistår styret med oppgaver knyttet til finansiell rapportering, internkontroll og saker relatert til ekstern- og internrevisjon, samt risikostyring og risikorammeverk. Komiteen er opprettet i samsvar med kravene til revisjonsutvalg i allmennaksjeloven.

People and Governance Committee

People and Governance Committee bestod ved utgangen av 2018 av følgende styremedlemmer: Gunn Wærsted (leder av komiteen), Sally Davis, Jon Erik Reinhardsen, Sally Davis og Harald Stavn (ansattrepresentant). Komiteen holdt syv møter i 2018. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom året på komitemøtene var 100 prosent.

People and Governance Committee er en forberedende arbeidskomite for styret i Telenor ASA, og bistår styret med oppgaver knyttet til selskapsstyring, godtgjørelse, ledelse og kulturutvikling.

I 2018 har komiteen foretatt en gjennomgang av den totale lønns- og insentivordningen for å undersøke hvordan denne kan bli mer effektiv og bidra til å engasjere og inspirere ansatte til å fremme årlige resultater og langsiktig verdiskapning for Telenor-konsernet.

Sustainability and Compliance Committee

Sustainability and Compliance Committee bestod ved utgangen av 2018 av følgende medlemmer: Sally Davis (leder av komiteen), Gunn Wærsted, Jørgen Kildahl og Roger Rønning (ansattrepresentant). Komiteen holdt fem møter i 2018. Gjennomsnittlig deltakelse på komitemøtene var 100 prosent.

Sustainability and Compliance Committee fortsetter å bistå styret med oppgaver knyttet til bærekraft og compliance. I sitt arbeid veiledes komiteen av internasjonale konvensjoner, Telenors Code of Conduct,

samt relevante konsernpolicyer og -manualer. Komiteen bistår også styret med oppgaver knyttet til klima og miljø, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og antikorrupsjon. Komiteen fører tilsyn med at selskapet til enhver tid har på plass de nødvendige policyer og systemer for rapportering for de ovennevnte områdene.

I løpet av 2018 har komiteen hatt et særlig fokus på compliance, helse, miljø og personalsikkerhet, leverandørkjede, menneskerettigheter, samt identifisering av risikoområder for videre oppfølging.

Innovation and Technology Committee

Innovation and Technology Committee (ITC) besto ved utgangen av 2018 av følgende medlemmer: Jacob Aqraou (leder av komiteen), René Obermann, Grethe Viksaas og Sabah Qayyum (ansattrepresentant). Innovation and Technology Committee holdt fem møter i 2018. Gjennomsnittlig deltakelse på komitemøtene i 2018 var 96 prosent.

Innovation and Technology Committee er en forberedende arbeidskomite for styret og bistår styret med oppgaver knyttet til innovasjon og teknologisk utvikling. Dette inkluderer nøye oppfølging av den generelle fremgangen i Telenors digitale transformasjon, i tillegg til å følge trender og teknologiske utviklinger som har innvirkning på Telenor. Videre følger komiteen opp utforming og gjennomføring av Telenors sikkerhetsstrategi, sikkerhetsstyring og operasjonell status, med vekt på cybersikkerhet som en topprisiko i virksomheten.

I 2018 har komiteen arbeidet med temaer som utviklingen av 5G, IoT, innebygd SIM (eSIM), utstyr, innovasjonsinvesteringer og -effekter, dataanalyse og markedsføringsmuligheter for å fremme individuell tilpassing, spektrumoptimalisering og effektivitet, IT strategi og cybersikkerhet.

Konsernsjefen

Telenors ASAs konsernsjef er øverste leder

TELENOR ASAS STYRE VED UTGANGEN AV 2018

Gunn Wærsted

Styreleder

Utnevnt: 14. januar 2016, gjenvalgt 10. mai 2017

Jørgen Kildahl

Nestleder

Utnevnt: 10. mai 2017, nestleder 12. juni 2017

Jacob Aqraou

Styremedlem

Utnevnt: 11. mai 2016, gjenvalgt 2. mai 2018

Sally Margaret Davis

Styremedlem

Utnevnt: 23. november 2011, gjenvalgt 10. mai 2017

René Richard Obermann

Styremedlem

Utnevnt: 1. januar 2018

Jon Erik Reinhardsen

Styremedlem

Utnevnt: 14. mai 2014, gjenvalgt 10. mai 2017

Grethe Viksaas

Styremedlem

Utnevnt: 10. mai 2017

Sabah Qayyum

Ansattrepresentant

Utnevnt: 19. juni 2017

Roger Rønning

Ansattrepresentant

Utnevnt: 19. juni 2017

Harald Stavn

Ansattrepresentant

Utnevnt: 20. juni 2000, gjenvalgt 19. juni 2017

for den daglige driften av Telenor ASA og også øverste sjef for konsernet. Konsernsjefen utnevnes av styret, som fastsetter vedkommendes ansettelsesvilkår basert på anbefalinger fra styrets People and Governance Committee, og utarbeider også en stillingsinstruks. Styret bestemmer i tillegg til konsernsjefens ansettelsesvilkår også honorarer samt eventuelle justeringer av disse.

Konsernsjefen har ansvar for den daglige ledelsen av virksomheten i Telenor ASA og i Telenor-konsernet, og skal sørge for at selskapet og konsernet organiseres, drives og utvikles i henhold til relevante lover, selskapets vedtekter og vedtak fattet av styret, bedriftsforsamlingen og generalforsamlingen.

Styret har vedtatt instruks for konsernsjefen som dekker blant annet forvaltningen av Telenor-konsernet, finansiell rapportering og forvaltningen av eierinteresser, Telenor ASAs styring av datterselskaper og andre selskaper i Telenor-konsernet, konsernsjefens fullmakter, forslag fra konsernsjefen til styret om vedtak, samt konsernsjefens ansvar for å rapportere til styret.

Konsernledelsen (GEM)

Konsernledelsen i Telenor ASA er et rådgivende organ for Telenor ASAs konsernsjef. Konsernledelsen består av Executive Vice Presidents (EVPs) i de ulike støttefunksjonene og forretningsenhetene og de tre Cluster Skandinavia, Asia – fremvoksende markeder og Asia – modne markeder, og er ledet av konsernsjefen. Strategiske, operasjonelle, finansielle eller andre viktige temaer for Telenor, skal normalt bli håndtert i GEM-møter.

GEM-medlemmene rapporterer til konsernsjefen.

Forholdet mellom Telenor ASA og datterselskaper

Styrene i hvert av datterselskapene i Telenor-konsernet er pålagt å informere styret i Telenor ASA om saker som er

nødvendige for å evaluere Telenor-konsernets stilling og resultatene av konsernets virksomhet.

Telenor ASA varsler styrene i datterselskapene om saker som kan ha betydning for hele Telenor-konsernet. I tillegg skal styret i det enkelte datterselskap varsles om beslutninger som kan ha betydning for datterselskapet før beslutningen tas.

Som et ledd i implementeringen av god og effektiv eierstyring og selskapsledelse i Telenors datterselskaper, skal styrene i alle datterselskaper som direkte eller indirekte kontrolleres av Telenor ASA vedta og utøve tilsyn av etterlevelsen av Telenors styringsprinsipper og rammeverk for eierstyring og selskapsledelse.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 9: Ingen.

10. RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Styrets ansvar og mål for risikostyring og intern kontroll

Risikostyring og internkontroll prioriteres høyt hos Telenor. Etablering av risikostyring, tilordning av risikoeierskap og implementering av risikorespons gjennom hele organisasjonen står sentralt. Konsernets styringsprinsipper fastsetter grunnleggende prinsipper for risikostyring og internkontroll. Strategiske, finansielle, operasjonelle, regulatoriske og juridiske risikoer av betydning skal tas i betraktning.

Målet med risikostyringen i Telenor er å oppnå konkurransedyktig avkastning fra de ulike forretningsaktivitetene med akseptable risikonivåer i tråd med selskapets visjon, verdier og Code of Conduct. Risikostyringen er integrert i Telenor-konsernets årlige prosess for strategiplanlegging. Sentrale risiko-områder som fremlegges av de ulike forretningsenhetene, følges opp gjennom konsernets prosess for evaluering av virksomhetene. Forretningsenhetenes årlige strategiplan inneholder en strategisk

risikomatrix som er utarbeidet basert på en grundig risikovurderingsprosess.

Group Enterprise Risk Management sammenstiller risikovurderingene fra forretningsenhetene, analyserer andre vesentlige risikofaktorer i Telenor-konsernet og presenterer Telenors risikobilde og risikoprosesser for Telenors konsernledelse, Risk and Audit Committee og til slutt for styret. Minst én gang i året gjennomgår styret Telenor-konsernets risikobildet i møte. Hver enkelt forretningsenhet er ansvarlig for å oppdatere sin risikovurdering regelmessig. Forretningsenhetene gir en kvartalsvis oppdatering av risikobildet, og rapporterer også om eventuelle nye risikoer, samt status for risikobegrensende tiltak. Forretningsenhetene er pålagt å knytte risikostyringsprosessene tett opptil eksisterende lokale forretnings- og styringsprosesser. Alle ledere må ta ansvar for risikostyring innenfor sine ansvarsområder og sikre at risikostyring er integrert i de daglige forretningsprosessene.

Telenor har sterkt fokus på internkontroll av finansiell rapportering (ICFR) og har etablert en prosess som skal sikre at tilstrekkelige internkontroll-relaterte aktiviteter implementeres i Telenors globale virksomheter av økonomisk betydning. Konsernets styringsprinsipper definerer nøkkelkravene og forventningene til denne prosessen. ICFR-prosessen følges opp av styret gjennom Risk and Audit Committee. Ansvar for implementeringen av prosessen i de økonomisk viktige forretningsenhetene ligger hos den lokale ledelsen. Disse forretningsenhetene utarbeider kvartals- og årlige ICFR- statusrapporter til Group Finance.

Ledelsen foretar en årlig evaluering av ICFR. Evalueringen omfatter en kartlegging og vurdering av vesentlige risikoer ved finansiell rapportering samt tiltak for å sikre at relevante kontroller av disse risikoene implementeres, utføres og testes med en viss hyppighet i løpet av året. For

kontroller som ikke fungerte effektivt ved utgangen av året, evaluerer ledelsen den potensielle betydningen og økonomiske eksponeringen dette har for konsernregnskapet. Det gjennomføres regelmessige gjennomganger for å sikre at den mest relevante finansielle rapporteringsrisiko er identifisert og for å forbedre Telenors beste praksis for ICFR. Gjennomgangene sikrer også at den identifiserte risikoen adresseres gjennom tilstrekkelige kontroller.

Telenor arbeider med løpende forbedring av risikostyringsprosessene. Formålet er å forbedre oppfølging og rapporteringen av risiko ved å knytte risiko til relevante retningslinjer og vektlegge risikoreducerende tiltak og oppfølging.

Ytterligere informasjon om risikostyring og risikofaktorer er beskrevet i styrets beretning, som er en del av denne årsrapporten for 2018.

Regnskapsstandarder

Telenor utarbeider sitt konsernregnskap i henhold til internasjonale regnskapsstandarder (International Financial Reporting Standards «IFRS»), som er godkjent av EU. Konsernregnskapet skal gi et korrekt bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat.

Telenor ASA er et holdingselskap som omfatter konsernledelsen, konsernfunksjoner, forskning, utvikling og Group Treasury. Telenor ASAs regnskap er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven § 3-9 og forskrifter vedrørende forenklet anvendelse av IFRS, utstedt av Finansdepartementet 21. januar 2008. Standarder for finansiell rapportering og regnskapsprinsipper er nærmere beskrevet i noter til regnskapet i denne årsrapporten for 2018.

Disclosure Committee

Komiteen støtter selskapets arbeid med å oppfylle kravene til ekstern finansiell rapportering. Komiteen gjennomgår

Telenor-konsernets kvartals- og årsrapporter og sikrer at kravene til ekstern rapportering blir overholdt. Komiteen ledes av finansdirektøren og består i tillegg av juridisk direktør, leder av Investor Relations, Group Controller, leder av Group Accounting og leder av Group Communications. Komiteens medlemmer møtes i forbindelse med behandling av kvartalsregnskapene og årsrapporten.

Group Compliance Officer og Compliance-funksjonen

Telenors Compliance-funksjon er ansvarlig for

- forvaltning av Code of Conduct på vegne av styret
- håndtering av compliance-saker
- forvaltning av antikorrupsjonspolicyen og business partner risk management policyen;
- utforming og implementering av compliance risikoprosesser; og
- ledelse av Governance Works Programme

Group Chief Compliance Office leder compliance-nettverket på tvers av konsernet og støtter konsernsjefen og styret i arbeidet med å sikre at Telenors Code of Conduct setter en høy standard og at standardene implementeres og etterleves.

Fra slutten av 2018 begynte Group Chief Compliance Officer å rapportere administrativt til Chief Corporate Affairs Officer, samtidig som den funksjonelle rapporteringen fremdeles skjer til konsernsjefen. På samme måte rapporterer forretningsenhetenes Head of Compliance direkte til forretningsenhetenes lokale CEO. Forretningsenhetenes Head of Compliance rapporterer også regelmessig til det lokale styret vedrørende compliance-saker. For å sikre tilpasning av strategi, prioriteringer og implementering av compliance- og governance-relaterte saker, har forretningsenhetenes Head of Compliance funksjonell stiptet rapporteringslinje til Group Chief Compliance Officer.

Konsernets internrevisjon og etterforskning (GIA&I)

Konsernets internrevisjon og etterforskning er en uavhengig, objektiv rådgivnings- og etterforskningsfunksjon, som skal bidra til å forbedre virksomheten i Telenor-konsernet.

Konsernets internrevisjon benytter en systematisk og strukturert metode for å evaluere og forbedre effektiviteten og hensiktsmessigheten av Telenor-konsernets prosesser for risikostyring, kontroll, rapportering og foretaksstyring.

Etterforskningsenheten sikrer at interne undersøkelser blir gjennomført på en forutsigbar, konfidensiell, rettferdig og uavhengig måte for å avklare faktum, og for å avgjøre om det foreligger bevis for personlige forsømmelser eller brudd på Telenors styringsdokumenter og/eller lover og regler.

GIA&I er instruert av styret til å utføre oppdrag i Telenor ASA og alle datterselskaper der Telenor direkte eller indirekte eier mer enn 50 prosent av de stemmeberettigede aksjene, eller der kontrollen eies og utøves av eller på vegne av Telenor ASA.

GIA&I er organisert som en global funksjon, som utvikler én global revisjonsplan og etterforsker saker i hele konsernet. Leder av GIA&I rapporterer funksjonelt til styret gjennom Risk and Audit Committee, og administrativt til konsernsjefen.

Konsernets investeringskomite (GIC)

Konsernets investeringskomite gir anbefalinger til konsernsjefen og andre godkjennende organer vedrørende investeringer og andre finansielle forpliktelser som faller innenfor de fullmakter som er fastsatt i konsernets autorisasjonsmatrise (Group Authority Matrix), eller som vurderes å være av særlig interesse eller av prinsipiell art. Konsernets investeringskomite ledes av finansdirektøren og består av

medlemmer med relevant kompetanse.

Konsernets investeringskomite sikrer at det er enighet om beslutningsprosesser og strategisk innretning av forslag og at vurderinger og standarder for forretningsmuligheter og -risiko er hensiktsmessige og fullstendige. I tillegg utfører komiteen oppfølgende evalueringer og bidrar til økt kunnskapsdeling.

TELENOR ASAS KONSERNLEDELSE (GEM) VED UTGANGEN AV 2018

Sigve Brekke

Konsernsjef

Jørgen C. Arentz Rostrup

Finansdirektør

Cecilie Blydt Heuch

HR-direktør

Petter-Børre Furberg

Konserndirektør med ansvar for Asia - fremvoksende markeder

Svein Henning Kirkeng

Konserndirektør med ansvar for Products and Marketing

Anne Kvam

Konserndirektør med ansvar for Corporate Affairs

Albern Murty

Konserndirektør med ansvar for Asia - modne markeder, adm.dir Digi

Ruza Sabanovic

Konserndirektør med ansvar for Technologies and Services

Morten Karlsen Sørby

Konserndirektør med ansvar for Skandinavia (fungerende),

Se ytterligere informasjon om konsernledelsen på: www.telenor.com/about-us/corporate-governance/group-executive-management.

Group Treasury

For å sikre overordnet styring og kontroll med finansområdet har selskapet etablert Group Treasury som en sentral finansfunksjon. Group Treasury drives i henhold til mandatet som er nedfelt i Group Policy Treasury. Leder av Group Treasury rapporterer til finansdirektør.

Formålet med Group Policy Treasury er å redusere den finansielle risikoen i Telenor-konsernet og sikre effektiv styring og kontroll med finansielle virksomheter. Den gir også et overordnet rammeverk for håndteringen av finansielle risikofaktorer som likviditetsrisiko, motpartsrisiko, kredittisiko, tredjepartskredittisiko, valutarisiko og renterisiko. Videre fastsetter Group Policy Treasury hovedprinsippene for Group Treasury og forretningsenhetenes finansaktiviteter som kapitalstruktur, egenkapital og gjeldsfinansiering, likviditets- og arbeidskapitalstyring, bankrelasjoner, finansiell risikostyring, garantiutstedelser og krav til finansrapportering. Group Policy Treasury fastsetter også standardene og vilkårene for hvordan finansielle funksjoner i konsernet skal håndtere virksomheten og ansvaret i samsvar med allerede etablerte policykrav.

Value Agenda Meetings og finansiell evaluering

Value Agenda Meetings og møter om Telenors finansielle status utføres jevnlig. Value Agenda Meetings arrangeres vanligvis tre til fire ganger i året, og de ledes av konsernsjefen. Hovedformålet med Value Agenda Meetings er å diskutere viktige strategiske og operasjonelle og ikke-finansielle emner (som for eksempel HR, compliance og regulatoriske) mer i dybden og kartlegge tiltak som kreves for å nå fastsatte milepæler eller ambisjoner. En gang i året er gjennomgangen rettet mot langsiktige strategiske ambisjoner, som et ledd i strategiprosessen (Strategy Workshop).

Finansielle gjennomganger ledes av finansdirektøren og utføres hvert kvartal.

Hovedformålet med den finansielle gjennomgangen er å evaluere forretningsenhetenes økonomiske resultater, interne kontroll, utvikling av risiko og regulatoriske spørsmål samt prognosene for økonomiske resultater for de kommende kvartalene.

Telenors viktigste forretningsenheter evalueres jevnlig. Evalueringen ledes av finansdirektøren og øvrige relevante medlemmer av konsernledelsen. Formålet med gjennomgangene er å følge opp sentrale strategiske prioriteringer, finansielle og operasjonelle resultater i forhold til definerte mål, samt andre relevante emner med potensiell påvirkning på omdømme og strategi.

Avvik fra Norsk Anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 10: Ingen.

11. GODTGJØRELSE TIL STYRET

Godtgjørelse til medlemmer av styret består av et fast årlig styrehonorar avhengig av rolle i styret, samt honorar for eventuell deltagelse i styrekomiteer. Styremedlemmer som deltar i People and Governance Committee og Risk and Audit Committee mottar et fast årlig honorar, mens styremedlemmer som deltar i Sustainability and Compliance Committee og Technology and Innovation Committee mottar et honorar per møte. Medlemmer av styret har ikke rett på godtgjørelse ved fratredelse eller endring av verv, eller annen kompensasjon slik som bonus, overskuddsdeling eller opsjoner. All godtgjørelse for deltagelse i styret og styrekomiteer fastsettes av bedriftsforsamlingen.

Tilleggsoppdrag

Medlemmer av styret i Telenor og/eller selskaper de er tilknyttet, med unntak av ansattrepresentantene, påtar seg vanligvis ikke særskilte oppdrag for Telenor i tillegg til styrevrevet. Dersom de likevel gjør det, må hele styret informeres. Eventuell godtgjørelse for slike tilleggsoppdrag skal godkjennes av styret.

Åpenhet

Denne årsrapporten inneholder informasjon om alle godtgjørelser til de enkelte medlemmene av styret. Eventuell godtgjørelse ut over vanlig styrehonorar er spesifisert i note 34 i konsernregnskapet for Telenor-konsernet 2018. Ingen av styremedlemmene eller styrets varamedlemmer mottok godtgjørelse fra andre selskaper i konsernet i 2018, med unntak av ansattrepresentantene. Ingen styremedlemmer har lån fra konsernet.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 11: Ingen.

12. GODTGJØRELSE TIL KONSERNLEDELSEN

Retningslinjer

Styret har fastsatt retningslinjer for godtgjørelse til konsernledelsen som fremlegges for generalforsamlingen. Retningslinjene angir hovedprinsippene for fastsettelsen av godtgjørelse til konsernsjefen og konsernledelsen, og skal sikre at Telenor tilbyr en konkurranse-dyktig, men ikke markedsledende totalgodtgjørelse, samt fremme resultater i henhold til virksomhetsstrategien og koordinere interessene til konsernledelsen og aksjeeierne. Styrets innstilling om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte ble godkjent av generalforsamlingen 2. mai 2018. Generalforsamlingen stemte separat over hver av retningslinjene. Se under punkt 6 i denne rapporten om eierstyring og selskapsledelse, samt protokoll fra generalforsamlingen som finnes på: www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/04/GF-2018-Signert-protokoll-NOR.pdf.

Fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse

People and Governance Committee vurderer konsernsjefens lønn og annen godtgjørelse og fremlegger en anbefaling for styret til godkjenning.

People and Governance Committee vurderer også den totale godtgjørelsen for

konsernledelsen, og de overordnede prinsippene for godtgjørelse i konsernet.

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til konsernsjefen og andre i konsernledelsen omfatter lønn og godtgjørelse i form av:

- grunnlønn og naturallytelse
- kortsiktige insentivprogram (bonus)
- langsiktige insentivprogram (aksjeprogram med oppgjør i Telenor ASA – eller fantomaksjer i noen jurisdiksjoner)
- pensjons- og forsikringsordninger
- sluttlønnordninger

Åpenhet

I henhold til allmennaksjeloven, regnskapsloven, regjeringens lederlønnspolitik (slik den til enhver tid er uttrykt), og i samsvar med anbefalingen fra NUES, er alle forhold knyttet til konsernsjefens og andre ledende ansattes godtgjørelser beskrevet i note 34 til konsernregnskapet for 2018 i årsrapporten.

Styrets innstilling om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte ble inntatt som et separat vedlegg (vedlegg 7) til generalforsamlingen 2. mai 2018 i henhold til anbefalingen fra NUES: www.telenor.com/wp-content/uploads/2018/04/Vedlegg-2-Styrets-erklæring-om-fastsettelse-av-lønn-og-annen-godtgjørelse.pdf.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 12: Ingen.

13. INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON

Regelmessig informasjon fra Telenor bidrar til at aksjonærer og andre investorer kan ta informerte avgjørelser med hensyn til kjøp og salg av selskapets aksjer basert på lik informasjon.

Styret fastsetter retningslinjer for selskapets rapportering av finansiell og annen informasjon basert på åpenhet og transparens, i samsvar med krav som gjelder for likebehandling av aktørene i

finansmarkedet. Hvert år kunngjør Telenor datoer for viktige hendelser, slik som generalforsamlingen, publisering av periodiske rapporter, åpne presentasjoner og utbytteutbetaling.

Informasjon som er sendt til selskapets aksjonærer, legges ut på Telenors nettsider samtidig som den sendes til aksjonærene. Telenors Investor Relations-funksjon sikrer at selskapets kontakt med aksjonærene opprettholdes utenfor generalforsamlingen, se: www.telenor.com/no/investorer.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 13: Ingen.

14. SELSKAPSOVERTAKELSE

Den norske stat eier 53,97 prosent av Telenor. Som det fremkommer i punkt 4 ovenfor, krever enhver reduksjon i statens eierandel et særlig vedtak fra Stortinget. Av denne grunn har ikke styret vedtatt veiledende prinsipper som anbefalt i anbefalingen fra NUES, ettersom prosessene i Stortinget skal sikre at intensjonene i anbefalingen fra NUES blir overholdt.

Ved en eventuell selskapsovertakelse vil styret følge NUES-prinsippene.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 14: Unntak gjort med hensyn til den norske stats eierskap.

15. REVISOR

Telenor har strenge krav og følger norsk lov med hensyn til tilsyn med revisjon og revisorer, herunder med revisorers uavhengighet.

Telenor har fastsatt retningslinjer og prosedyrer for godkjenning av tjenester utover ordinær revisjon som utføres av en eksterntrevisor utpekt av styret. Den eksterne revisoren gir hvert år en skriftlig uavhengighetserklæring til Risk and Audit Committee. Hvert halvår presenterer revisor et sammendrag for Risk and Audit Committee over alle tjenester som er

utført utover ordinær revisjon. Revisor legger også frem alt som kan påvirke vedkommendes uavhengighet, og dokumenterer hvilke tiltak som er iverksatt for å redusere slike påvirkninger i henhold til revisorloven § 5a-3.

Selskapets eksterne revisor legger hovedtrekkene i planen for revisjonsarbeidet frem for Risk and Audit Committee og rapporterer løpende og endelig status for revisjonen til komiteen.

Ekstern revisor deltar i alle møter i Risk and Audit Committee, i styremøter som godkjenner årsregnskapet og i andre møter på forespørsel. Eksternrevisor legger frem resultatet av revisjonen, herunder eventuelle vesentlige endringer i konsernets regnskapsprinsipper og sentrale regnskapsestimer, for Risk and Audit Committee og for styret i møtet hvor årsregnskapet behandles. Revisor skal rapportere om forhold av vesentlig betydning som har vært gjenstand for uenighet mellom revisor og Telenors konsernledelse.

Én gang i året presenterer revisor eventuelle svakheter i den interne kontrollen samt forbedringsmuligheter for Risk and Audit Committee og styret. Revisor har minst én gang i året møter med Risk and Audit Committee og styret uten at konsernsjefen eller andre fra ledelsen er til stede.

På generalforsamlingen orienterer styret om revisors godtgjørelse fordelt på kompensasjon for revisjonsarbeidet og øvrige tjenester, slik den også er beskrevet i årsregnskapet.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 15: Ingen.

RESULTATREGNSKAP

Telenor konsern 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner, unntatt resultat per aksje	Note	2018	2017
Driftsinntekter	6	110 362	112 069
Vare- og trafikkostnader	7	(26 180)	(26 928)
Lønn og personalkostnader	8	(10 723)	(11 412)
Andre driftskostnader	9	(28 008)	(29 034)
Andre inntekter	10	63	1 306
Andre kostnader	10	(3 267)	(1 172)
EBITDA		42 247	44 828
Avskrivninger og amortiseringer	17,18	(20 104)	(19 621)
Nedskrivninger	15,17,18	(56)	(833)
Driftsresultat		22 088	24 374
Andel resultat etter skatt fra tilknyttede selskaper og felles-kontrollerte virksomheter	19	(81)	531
Gevinst (tap) ved avgang av tilknyttede selskaper og felles-kontrollerte virksomheter	19	-	(5 148)
Finansinntekter og -kostnader			
Finansinntekter	12	1 209	1 564
Finanskostnader	12	(2 484)	(2 991)
Netto valutagevinst (tap)	12	(2 227)	1 030
Netto verdiendring finansielle instrumenter	12	342	425
Netto gevinster (tap og verdifall) av finansielle eiendeler og gjeld	12	3	(181)
Netto finansinntekter og -kostnader		(3 158)	(152)
Resultat før skatt		18 848	19 605
Inntektsskatt	13	(6 179)	(6 491)
Resultat fra videreført virksomhet		12 668	13 114
Resultat fra avviklet virksomhet	4	4 773	1 784
Resultat etter skatt		17 442	14 898
Fordelt på:			
Ikke-kontrollerende eierinteresser		2 711	2 915
Aksjonærer i Telenor ASA		14 731	11 983
Resultat per aksje i kroner:			
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra videreført virksomhet		6,76	6,80
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra avviklet virksomhet	14	3,24	1,19
Ordinært/Utvannet resultat per aksje	14	10,00	7,99

OPPSTILLING AV TOTALRESULTAT

Telenor konsern 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2018	2017
Resultat etter skatt		17 442	14 898
Øvrige resultatelementer			
Omregningsdifferanser på nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter	23	(1 175)	2 296
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet ved avgang	23	1 584	(7 744)
Netto gevinst (tap) på sikring av nettoinvesteringer	23, 28	316	(1 426)
Inntektsskatt		(73)	342
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet ved avgang	23	1090	4 094
Inntektsskatt reklassifisert	23	(298)	(1 119)
Andel av øvrige resultatelementer i tilknyttede selskaper og felles-kontrollerte virksomheter	23	2	(342)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet ved avgang	23	(2)	12 282
Sum av poster som kan reklassifiseres til resultatet i senere perioder		1 445	8 383
Netto gevinst (tap) på egenkapital investeringer	23	(2 809)	(634)
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsplaner	23, 25	(323)	(63)
Inntektsskatt		84	-
Sum av poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet i senere perioder		(3 047)	(697)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt		(1 602)	7 687
Totalresultat for perioden		15 839	22 585
Totalresultat fordelt på:			
Ikke-kontrollerende eierinteresser		2 939	2 897
Aksjonærer i Telenor ASA		12 900	19 688

OPPSTILLING AV FINANSIELL STILLING

Telenor konsern per 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2018	2017
EIENDELER			
Eiendel ved utsatt skatt	13	2 699	1 917
Goodwill	15,16	14 403	26 446
Immaterielle eiendeler	17	36 371	30 601
Varige driftsmidler	18	73 361	75 557
Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	19	2 382	480
Andre anleggsmidler	21	17 792	13 297
Sum anleggsmidler		147 008	148 298
Forskuddsbetalt skatt		804	1 076
Varelager		1 703	1 773
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	20	21 685	24 749
Andre finansielle omløpsmidler	21	678	1 622
Eiendeler klassifisert som holdt for salg	4	902	1 701
Konter og kontantekvivalenter	22	18 492	22 546
Sum omløpsmidler		44 264	53 468
Sum eiendeler		191 272	201 765
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital henførbart til aksjonærer i Telenor ASA	23	49 446	57 496
Ikke-kontrollerende eierinteresser	23	5 009	4 839
Sum egenkapital		54 455	62 335
Gjeld			
Langsiktig rentebærende gjeld	27	55 926	51 587
Langsiktig ikke-rentebærende gjeld	26	1 809	1 105
Forpliktelse ved utsatt skatt	13	3 322	3 359
Pensjonsforpliktelser	25	2 819	2 565
Avsetninger og forpliktelser	24	5 485	4 132
Sum langsiktig gjeld		69 361	62 747
Kortsiktig rentebærende gjeld	27	15 740	22 710
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	26	37 728	40 295
Betalbar skatt		5 541	4 438
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	26	1 666	3 253
Avsetninger og forpliktelser	24	3 811	1 777
Gjeld klassifisert som holdt for salg	4	2 970	4 210
Sum kortsiktig gjeld		67 456	76 683
Sum egenkapital og gjeld		191 272	201 765

Fornebu, 19. mars 2019

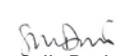

Gunn Wærsted
Styreleder

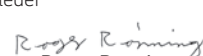

Jørgen Kildahl
Nestleder

Jøn Erik Reinhardsen
Styremedlem

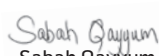

Jacob Aqraou
Styremedlem

Grethe Viksaas
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

Roger Rønning
Styremedlem

René Richard Obermann
Styremedlem

Sabah Qayyum
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

OPPSTILLING AV KONTANTSTRØMMER

Telenor konsern 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2018	2017
			Omarbeidet
Resultat før skatt fra videreført virksomhet		18 848	19 605
Resultat før skatt fra avvirket virksomhet		5 019	2 147
Resultat før skatt		23 867	21 751
Betalt inntektsskatt		(6 599)	(6 100)
Netto (gevinst)/tap ved avhendelse, nedskrivninger og endring virkelig verdi av finansposter		(3 672)	(1 212)
Avskrivninger og nedskrivninger		20 846	22 166
Andel resultat etter skatt og (gevinst)/tap ved avgang av tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter		83	4 617
Mottatt utbytte fra tilknyttede selskaper		28	24
Netto rentekostnader		1 602	2 402
Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital	22	(2 799)	(530)
Netto valuta (gevinster)/tap ikke relatert til operasjonelle aktiviteter		2 512	(1 072)
Innbetalinger av renter		479	443
Utbetalinger av renter		(2 198)	(2 645)
Andre justeringer		2 246	880
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		36 394	40 723
Innbetalinger ved avgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		91	119
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	22	(21 011)	(20 726)
Innbetalinger ved avgang av datterselskaper og tilknyttede selskaper, fratrukket kontanter avhendet	22	20 404	7 392
Utbetalinger ved tilgang av datterselskaper og tilknyttede selskaper, fratrukket kontanter overtatt	22	(37)	(2 000)
Innbetalinger ved avgang av andre investeringer		253	3 481
Utbetalinger ved tilgang av andre investeringer		(313)	(341)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		(613)	(12 075)
Innbetalinger ved opptrekk av gjeld	27	21 759	9 052
Nedbetaling av gjeld	27	(33 262)	(21 625)
Nedbetaling av lisensforpliktelser	27	(740)	(973)
Netto nedbetaling av leveransejede-finansiering		43	(221)
Tilbakekjøp av egne aksjer av Telenor ASA	28	(5 809)	(1 435)
Utbetaling av utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper	22	(3 095)	(2 586)
Utbetaling av utbytte til aksjonærer i Telenor ASA	23	(18 381)	(11 944)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		(39 487)	(29 733)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter		(284)	454
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		(3 990)	(632)
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar		22 318	22 951
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember		18 328	22 319
Herav kontanter og kontantekvivalenter i eiendeler holdt for salg per 31. desember	4	407	362
Kontanter og kontantekvivalenter eksklusiv eiendeler holdt for salg per 31. desember	22	17 921	21 957

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL

Telenor konsern – per 31. desember 2017 og 2018

Beløp i millioner kroner	Henførbar til aksjonærer i Telenor ASA					Ikke-kontrollerende eierinteresser ¹⁾	Sum egenkapital
	Innskutt egenkapital ¹⁾	Annen egenkapital ¹⁾	Tilbakeholdt resultat	Akkumulerte omregningsdifferanser ¹⁾	Totalt		
Egenkapital per 1. januar 2017	9 078	(16 343)	58 000	144	50 879	4 517	55 396
Resultat for perioden	-	-	11 983	-	11 983	2 915	14 898
Øvrige resultatelementer for perioden	-	11 247	-	(3 542)	7 705	(18)	7 687
Totalresultat for perioden	-	11 247	11 983	(3 542)	19 688	2 897	22 585
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	-	-	-	-	-	67	67
Egenkapitaljusteringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	-	(539)	586	-	47	-	47
Utbytte	-	-	(11 694)	-	(11 694)	(2 642)	(14 335)
Kjøp av egne aksjer	(52)	(1 424)	-	-	(1 476)	-	(1 476)
Aksjebasert avlønning, utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	52	-	-	52	-	52
Egenkapital per 31. desember 2017	9 025	(7 006)	58 875	(3 398)	57 496	4 839	62 335
Endringer i regnskapsprinsipper – note 1	-	164	3 200	-	3 364	300	3 664
Egenkapital per 1. januar 2018	9 025	(6 842)	62 075	(3 398)	60 860	5 139	66 000
Resultat for perioden	-	-	14 731	-	14 731	2 711	17 442
Øvrige resultatelementer for perioden	-	(3 061)	-	1 230	(1 831)	229	(1 602)
Totalresultat for perioden	9 025	(3 061)	14 731	1 230	12 900	2 939	15 839
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	-	-	-	-	-	4	4
Utbytte	-	-	(18 382)	-	(18 382)	(3 073)	(21 455)
Kjøp av egne aksjer	(208)	(5 560)	-	-	(5 768)	-	(5 768)
Aksjebasert avlønning, utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	(166)	-	-	(166)	-	(166)
Egenkapital per 31. desember 2018	8 818	(15 630)	58 424	(2 168)	49 446	5 009	54 455

¹⁾ Se note 23.

NOTER TIL KONSERNREGNSKAPET

Telenor konsern

Innhold noter

1	Generell informasjon, grunnlag for utarbeidelse og endringer i internasjonale regnskapsstandarder	21	Andre anleggsmidler og finansielle omløpsmidler
2	Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper	22	Tilleggsinformasjon om oppstilling av kontantstrømmer
3	Sentrale regnskapsvurderinger og viktige kilder til estimatusikkerhet	23	Tilleggsinformasjon om egenkapital
4	Virksomhetssammenslutninger og avviklet virksomhet	24	Avsetninger og forpliktelser
5	Segmenter	25	Pensjoner
6	Driftsinntekter	26	Leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld og ikke-rentebærende forpliktelser
7	Vare- og trafikkostnader	27	Rentebærende gjeld
8	Lønn og personalkostnader	28	Finansiell risikostyring
9	Andre driftskostnader	29	Virkelig verdi av finansielle instrumenter
10	Andre inntekter og kostnader	30	Pantstillelser og garantiansvar
11	Utgifter til forskning og utvikling	31	Kontraktsforpliktelser
12	Finansinntekter og -kostnader	32	Nærstående parter
13	Inntektsskatt	33	Twister og betingede forpliktelser
14	Resultat per aksje	34	Ytelser til ledelsen m.v.
15	Goodwill	35	Antall aksjer, aksjonærer m.v.
16	Nedskrivningsvurderinger		
17	Immaterielle eiendeler		
18	Varige driftsmidler		
19	Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte ordninger		
20	Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer		

NOTE 1 Generell informasjon, grunnlag for utarbeidelse og endringer i internasjonale regnskapsstandarder

Generell informasjon

Telenor ASA (selskapet) er et norsk allmennaksjeselskap. Selskapet er underlagt allmennaksjeloven. Selskapets hovedkontor har adresse Snarøyveien 30, 1360 Fornebu. Telefonnummer: +47 678 90 000. Telenor er et telekommunikasjonsselskap og hovedaktivitetene til selskapet og datterselskapene (konsernnet) er beskrevet i Note 5 Segmenter.

Dette konsernregnskapet er godkjent av styret 19. mars 2019 for vedtak av generalforsamlingen 7. mai 2019.

Grunnlag for utarbeidelse av konsernregnskapet

Telenor har utarbeidet konsernregnskapet i henhold til internasjonale regnskapsstandarder (International Financial Reporting Standards - IFRS) som er godkjent av EU, i tråd med kravene i EUs IFRS-forordning og norsk regnskapslov. Referanser til IFRS i dette regnskapet betyr IFRS som er godkjent av EU.

De anvendte regnskapsprinsippene er konsistente med prinsippene som ble anvendt i forrige regnskapsår, bortsett fra implementering av nye og reviderte regnskapsstandarder og fortolkninger, og andre endringer, som beskrevet nedenfor.

Implementering av nye og reviderte standarder og fortolkninger

Standardene og fortolkningene nedenfor implementert med effekt fra 1. januar 2018 hadde følgende påvirkning på Telenors konsernregnskap:

- IFRS 15 Driftsinntekter fra kontrakter med kunder (i kraft fra 1. januar 2018). IFRS 15 innfører en femstegs-modell som gjelder for inntekter som knytter seg til kontrakter med kunder. Hovedeffektene av IFRS 15 for konsernet er som følger:
 - *Allokering basert på frittstående salgspriser:* I sammensatte leveranser krever IFRS 15 allokering av transaksjonsprisen mellom separate leveringsforpliktelser basert på frittstående salgspriser for inkluderte varer og tjenester. Konsernets tidligere regnskapsprinsipp begrenset innregning av inntekter for leverte elementer til det beløpet som ikke var betinget av levering av ytterligere elementer eller andre spesifiserte ytelseskriterier. Denne endringen har påvirket innregning av inntekter der en vesentlig rabatt gis til kunden på avtaleinngåelsestidspunktet. Effekten avhenger av størrelsen på rabatten og kontraktperioden for levering av tjenester. I slike tilfeller påvirker den nye standarden abonnements- og trafikkinntekter negativt og øker håndsettinntektene.
 - *Sammensatte leveranser solgt gjennom eksterne kanaler:* I enkelte markeder hvor rabatterte håndsett og abonnements selges gjennom eksterne kanaler anses konsernet som prinsipal kun relatert til salg av abonnements. Det rabatterte håndsettet anses solgt av forhandleren. Forhandleren kan bli kompensert for rabatten med provisjon fra konsernet. Konsernets tidligere regnskapsprinsipp var å innregne en provisjonskostnad og økte abonnementsinntekter. Med IFRS 15 vil provisjonen bli nettoført mot driftsinntekter i den utstrekning det er mulig å påvise en sammenheng mellom provisjonen til forhandleren, som videreføres til kunden, og vederlaget fra kunden som deretter innkreves av konsernet. Trafikk og abonnementsinntekter vil dermed bli negativt påvirket ved slike leveranser.
 - *Marginale utgifter til kontraktsinngåelse:* Marginale utgifter til kontraktsinngåelse, slik som salgspolisjoner, ble under tidligere regnskapsprinsipper kostnadsført når de ble pådratt. IFRS 15 krever at en slik utgift innregnes som en eiendel dersom amortiseringsperioden er mer enn 12 måneder. Amortiseringsperioden er forventet kontraktsperiode, medregnet eventuelle kontraktsfornyelser. Amortisering av utgifter til kontraktsinngåelse som innregnes som eiendeler blir innregnet som en del av EBITDA.
 - *Noteopplysninger:* IFRS 15 stiller en rekke nye krav til noteopplysninger i årsrapporten. De vesentligste endringene i notene for 2018 er som følger:
 - 1) Spesifikasjon av driftsinntekter fra kontrakter med kunder i relevante kategorier vises i Note 6 Driftsinntekter samt en avstemming av totale inntekter per segment som vist i Note 5 Segmenter.
 - 2) Opplysninger knyttet til kontraktseiendeler, kundefordringer knyttet til kontrakter med kunder og kontraktsforpliktelser gis i Note 20 Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer og Note 26 Leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld og ikke-rentebærende forpliktelser.
 - 3) Eiendeler som er innregnet fra utgifter til inngåelse og oppfyllelse av kontrakter med kunder vises i Note 21 Andre anleggsmidler og finansielle omløpsmidler.
- *Overgangsmetode:* Konsernet har anvendt modifisert retrospektiv metode for overgangen til IFRS 15, som innebærer at:
 1. Sammenligningstall for 2017 er ikke omarbeidet.
 2. Opplysninger som avstemmer hver linje i oppstillingene i 2018 med tidligere IFRS standarder og fortolkninger, inkludert forklaringer, gis for vesentlige endringer. Se nedenfor.
 3. Den akkumulerte effekten av førstegangs anvendelse av IFRS 15 er innregnet som en justering av egenkapitalen 1. januar 2018 og reflekterer kontraktseiendeler og forpliktelser for åpne kontrakter som kundefordringer og andre fordringer og leverandørgjeld og annen gjeld, og balanseføringen av utgifter til kontraktsinngåelse og oppfyllelse av kontrakter som andre langsiktige eiendeler. Konsernet valgte å benytte overgangsregelen i IFRS 15 for alle kontraktsendringer som oppsto før dato for førstegangs anvendelse. Justeringen av åpningsbalansen i egenkapitalen for 2018 ble dermed basert på identifiserte åpne kontrakter per 1. januar 2018, og den gjeldende status for disse kontraktene på denne dato. Basert på dette ble kontraktene opprettet med tilbakevirkende kraft, og periodisert (måned for måned) fram til 1. januar 2018 for å komme fram til kontraktseiendelen (eller –forpliktelsen) på denne dato.
- *Effekter relatert til IFRS 15 Driftsinntekter fra kontrakter med kunder:* Tabellene nedenfor viser effektene på åpningsbalansen som følge av IFRS 15 samt for året 2018. Beregnet netto justering av åpningsbalansen for egenkapital i 2018 er 3,5 milliarder kroner, og består av følgende poster:
 - Netto kontraktseiendel og forpliktelse 1,0 milliarder kroner
 - Kostnader til inngåelse og oppfyllelse av kontrakter 3,6 milliarder kroner.
 - Netto skatteeffekt 1,0 milliarder kroner

RESULTATREGNSKAP

(Beløp i millioner kroner, unntatt resultat per aksje)	2018 (IFRS 15)	Effekt av IFRS 15	2018 (IAS 18)	2017 (IAS 18)
Driftsinntekter	110 362	34	110 396	112 069
Vare- og trafikkostnader	(26 180)	(134)	(26 314)	(26 928)
Lønn og personalkostnader	(10 723)	(58)	(10 780)	(11 412)
Andre driftskostnader	(28 008)	26	(27 982)	(29 034)
Andre inntekter	63	-	63	1 306
Andre kostnader	(3 267)	-	(3 267)	(1 172)
EBITDA	42 247	(132)	42 115	44 828
Avskrivninger og amortiseringer	(20 104)	-	(20 104)	(19 621)
Nedskrivninger	(56)	-	(56)	(833)
Driftsresultat	22 088	(132)	21 955	24 374
Andel resultat etter skatt fra tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	(81)	-	(81)	531
Gevinst (tap) ved avgang av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	-	-	-	(5 148)
Netto finansinntekt (kostnad)	(3 158)	-	(3 159)	(152)
Resultat før skatt	18 848	(133)	18 715	19 605
Inntektsskatt	(6 179)	18	(6 161)	(6 491)
Resultat fra videreført virksomhet	12 668	(114)	12 554	13 114
Resultat fra avviklet virksomhet	4 773	27	4 800	1 784
Resultat etter skatt	17 442	(87)	17 354	14 898
Fordelt på:				
Ikke-kontrollerende eierinteresser	2 711		2 728	2 915
Aksjonærer i Telenor ASA	14 731		14 626	11 983
Resultat per aksje i kroner:				
Ordinært resultat per aksje fra videreført virksomhet	6,76		6,67	6,80
Utvannet resultat per aksje fra videreført virksomhet	6,76		6,67	6,80
Resultat per aksje i kroner:				
Ordinært resultat per aksje fra avviklet virksomhet	3,24		3,26	1,19
Utvannet resultat per aksje fra avviklet virksomhet	3,24		3,26	1,19
Resultat per aksje i kroner:				
Ordinært resultat per aksje	10,00		9,93	7,99
Utvannet resultat per aksje	10,00		9,93	7,99

OPPSTILLING AV FINANSIELL STILLING

Beløp i millioner kroner	Åpningsbalanse			31. desember 2018		
	31. desember 2017 (IAS 18)	Effekt av IFRS 15	1. januar 2018 (IFRS 15)	31. desember 2017 (IAS 18)	Effekt av IFRS 15	1. januar 2018 (IFRS 15)
Eiendel ved utsatt skatt	1 917	(219)	1 698	2 754	(55)	2 699
Goodwill	26 446	-	26 446	14 403	-	14 403
Immaterielle eiendeler	30 601	-	30 601	36 371	-	36 371
Varige driftsmidler	75 557	-	75 557	73 361	-	73 361
Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	480	-	480	2 382	-	2 382
Andre anleggsmidler	13 297	3 558	16 855	14 564	3 228	17 792
Sum anleggsmidler	148 298	3 339	151 637	143 836	3 173	147 009
Forskuddsbetalt skatt	1 076	-	1 076	804	-	804
Varelager	1 773	-	1 773	1 703	-	1 703
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	24 749	986	25 735	20 999	686	21 685
Andre finansielle omløpsmidler	1 622	-	1 622	678	-	678
Eiendeler klassifisert som holdt for salg	1 701	-	1 701	902	-	902
Kontanter og kontantekvivalenter	22 546	-	22 546	18 492	-	18 492
Sum omløpsmidler	53 468	986	54 454	43 577	686	44 263
Sum eiendeler	201 765	4 324	206 089	187 413	3 859	191 272
Egenkapital henførbart til aksjonærer i Telenor ASA	57 496	3 205	60 701	46 826	2 620	49 446
Ikke-kontrollerende eierinteresser	4 839	307	5 146	4 714	295	5 009
Sum egenkapital	62 335	3 512	65 847	51 540	2 915	54 455
Langsiktig rentebærende gjeld	51 587	-	51 587	55 926	-	55 926
Langsiktig ikke-rentebærende gjeld	1 105	-	1 105	1 809	-	1 809
Forpliktelse ved utsatt skatt	3 359	824	4 183	2 445	877	3 322
Pensjonsforpliktelser	2 565	-	2 565	2 819	-	2 819
Avsetninger og forpliktelser	4 132	-	4 132	5 485	-	5 485
Sum langsiktig gjeld	62 747	824	63 571	68 484	877	69 361
Kortsiktig rentebærende gjeld	22 710	-	22 710	15 740	-	15 740
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	40 295	(11)	40 284	37 660	67	37 728
Betalbar skatt	4 438	-	4 438	5 541	-	5 541
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	3 253	-	3 253	1 666	-	1 666
Avsetninger og forpliktelser	1 777	-	1 777	3 811	-	3 811
Gjeld klassifisert som holdt for salg	4 210	-	4 210	2 970	-	2 970
Sum kortsiktig gjeld	76 683	(11)	76 672	67 389	67	67 456
Sum egenkapital og gjeld	201 765	4 324	206 089	187 413	3 859	191 272

- IFRS 9 *Finansielle instrumenter* (i kraft fra 1. januar 2018). Standarden erstatter IAS 39 *Finansielle instrumenter*: Innregning og måling, og introduserer nye krav til klassifisering og måling, nedskrivningsvurderinger og regnskapsmessig sikring. Implementeringen av IFRS 9 har hatt begrenset effekt på klassifisering og måling av konsernets finansielle eiendeler. Egenkapitalinstrumenter klassifisert som tilgjengelig-for-salg etter IAS 39, er i henhold til IFRS 9 klassifisert til virkelig verdi med verdiendringer over øvrige resultatелеmenter. Etter IFRS 9 blir etterfølgende endringer i virkelig verdi for slike egenkapital instrumenter ikke reklassifisert til resultatregnskapet ved avhendelse, men reklassifisert innenfor egenkapitalen fra annen egenkapital til tilbakeholdt resultat.

Konsernet har konkludert med at alle eksisterende sikringsforhold som var utpekt i effektive sikringsforhold i henhold til IAS 39, fortsatt er kvalifisert for regnskapsmessig sikring i henhold til IFRS 9. For sikring av nettoinvesteringer har konsernet forankret den regnskapsmessige sikringen med konsernets sikringsstrategi for nettoinvesteringer med hovedvekt i utenlandske valutaer, hvor et økonomisk forhold mellom sikringsobjektet og sikringsinstrumentet er tilstrekkelig demonstrert og dokumentert. Kravene til regnskapsmessig sikring under IFRS 9 anvendes prospektivt.

- Endringer i IFRS 2: *Klassifisering og måling av aksjebaserte betalinger* (i kraft fra 1. januar 2018). Endringene påvirker regnskapsmessig behandling av aksjebaserte betalings-ordninger der konsernet er forpliktet til å holde tilbake et beløp for de ansattes skatteforpliktelse knyttet til aksjebaserte betalinger, og overføre dette beløpet, normalt ved kontantoppgjør, til skattemyndighetene på vegne av de ansatte. Denne delen av de aksjebaserte betalings-ordningene, som tidligere ble behandlet som aksjebaserte betalinger med kontantoppgjør, er fra 1. januar 2018 behandlet som aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør. Forpliktelsen på 164 millioner kroner per 31. desember 2017 har blitt reklassifisert til egenkapitalen fra 1. januar 2018.
- IFRIC 22 *Foreign Currency Transactions and Advance Consideration* (i kraft fra 1. januar 2018, men er ikke godkjent av EU). Fortolkningen publisert av IASB krever at valutakursen som benyttes for innregning av tilknyttede eiendeler, kostnader eller inntekter er valutakursen på tidspunktet for innregning av ikke-pengeposter relatert til en mottatt forskuddsbetaling eller betaling. Fortolkningen har ikke hatt noen effekt på konsernregnskapet.
- IFRIC 23 *Uncertainty over Income Tax Treatments* (i kraft fra 1. januar 2019, tidlig anvendelse tillatt og valgt av konsernet). Fortolkningen krever en vurdering når det foreligger usikkerhet om skattemessig behandling av enkelte saker i likningspapirene vil bli akseptert av skattemyndighetene. Når aksept er sannsynlig må de regnskapsmessige skatteposisjonene beregnes konsekvent i samsvar med behandlingen i likningspapirene. Dersom aksept ikke er sannsynlig må usikkerheten reflekteres ved beregning av de regnskapsmessige skatteposisjonene. Fortolkningen har ikke hatt noen effekt på konsernregnskapet.
- Årlig forbedringsprosjekt (2014-2016) (i kraft fra 1. januar 2017 og 1. januar 2018). Disse endringene består av mindre spesifikasjoner i virkeområdet til IFRS 12 og unntak fra bruk av egenkapitalmetoden for tilknyttede selskaper i henhold til IAS 28. Endringene har ikke hatt noen effekt på konsernregnskapet.

På tidspunktet for fastsettelse av dette årsregnskapet var følgende standarder og fortolkninger, som kan ha betydning for konsernregnskapet, utgitt, men ikke trådt i kraft:

- IFRS 16 *Leieavtaler* (i kraft fra 1. januar 2019). IFRS 16 fastsetter vesentlige nye regnskapsprinsipper for leietakere. IFRS 16 eliminerer nåværende skille mellom operasjonelle og finansielle leieavtaler som er påkrevd av IAS 17 *Leieavtaler* og innfører en felles regnskapsmodell for leietakere. Konsernet må ved anvendelse av den nye modellen innregne en forpliktelse for å foreta leiebetalinger (dvs. leieforpliktelsen) og en eiendel som representerer rettigheten til å bruke den underliggende eiendelen i løpet av leieperioden (dvs. den leide eiendelen) for alle leieavtaler med en varighet over 12 måneder, med mindre den underliggende eiendelen har lav verdi, og avskrivninger av leide eiendeler innregnes separat fra renter på leieforpliktelser i resultatoppstillingen.

Konsernet vil måle leieforpliktelsen på nytt ved forekomsten av visse hendelser (for eksempel en endring av leieperioden, eller ved en endring i framtidige leiebetalinger som følge av en endring i en indeks eller sats brukt til å fastsette disse betalingene). Endring i leieforpliktelsen som følge av ny måling vil innregnes som en justering av den leide eiendelen.

Endringen vil ha en vesentlig positiv effekt på EBITDA i resultatoppstillingen i konsernregnskapet og medføre en økning i totale eiendeler og forpliktelser i åpningsbalansen 2019 på 26 milliarder kroner. De estimerte årlige effektene på konsernets oppstillinger, basert på leieavtaler per 1. januar 2019 er som følger:

- Leiekostnader innregnet som operasjonelle leiekostnader vil reduseres og forbedre EBITDA med rundt 5 milliarder kroner.
- Avskrivninger på leide eiendeler vil øke med omtrent 4 milliarder kroner.
- Årlige rentekostnader relatert til leieforpliktelsen vil øke med rundt 1,5 milliarder kroner.

Konsernet har valgt de følgende regnskapsprinsippene og besluttet å anvende de følgende overgangsreglene relatert til implementeringen av IFRS 16:

- Faste ikke-leiekomponenter innebygd i leiekontrakten vil ikke bli separert og derfor innregnet som leieforpliktelser og kapitalisert som leide eiendeler.
- Leieavtaler med en leieperiode på 12 måneder eller mindre vil ikke bli kapitalisert.
- Leieavtaler med lav verdi, det vil si hovedsakelig kontorutstyr, vil ikke bli kapitalisert.
- Immaterielle eiendeler, slik som spektrum og lisenser, vil bli innregnet som en leieavtale.
- Leieeiendeler og leieforpliktelser vil bli presentert separat i oppstillingen av finansiell stilling.
- Konsernet har vedtatt å anvende den modifiserte retrospektive metoden for overgangen til IFRS 16, noe som betyr at konsernet ikke vil omarbeide sammenligningstallene for 2018. Leide eiendeler og forpliktelser vil bli målt til samme beløp, hensyntatt forskuddsbetalinger og periodiseringer innregnet per 31. desember 2018.
- Endringer i IAS 19: *Plan amendment, curtailment or settlement* (i kraft fra 1. januar 2019, men er ikke godkjent av EU). Endringene klargjør regnskapsmessig behandling når en planendring, en avkortning eller et oppgjør inntreffer. Disse endringene kan ha innvirkning på konsernregnskapet ved eventuelle fremtidige planendringer, en avkortninger eller oppgjør.

Ledelsen forventer å implementere disse standardene og fortolkningene på ovenfor nevnte datoer forutsatt at standardene og fortolkningene er godkjent av EU.

Andre endringer i regnskapsprinsipper

Presentasjon i oppstilling av kontantstrømmer

kontrakten med leverandøren knyttet til ordningen med leveransekjede-finansiering. I slike tilfeller reklassifiseres skyldig beløp for leverte tjenester eller varer, fra leverandørgjeld til kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser, og kontantstrømmen til finansinstitusjonen blir presentert som kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter i oppstilling av kontantstrømmer. Fra 1. januar 2018 har konsernet endret regnskapsprinsippet for presentasjon av slike ordninger. Når skyldig beløp reklassifiseres fra leverandørgjeld til kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser, viser konsernet utbetalingen

som kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter hvis den relaterer seg til operasjonelle aktiviteter, og kontantstrøm fra investeringsaktiviteter dersom den relaterer seg til investeringsaktiviteter. Samtidig innregnes en innbetaling fra finansieringsaktiviteter, som reflekterer betalingen til finansinstitusjonen som tilbyr ordningen med leveransekjede-finansiering. Når konsernet gjør en utbetaling til finansinstitusjonen vil denne bli reflektert som tilbakebetaling av gjeld under kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter i oppstilling av kontantstrømmer. Sammenligningstallene er omarbeidet som følger:

Beløp i millioner kroner	Rapportert	Omarbeidet
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital	1 873	550
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(18 361)	(20 726)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Netto utbetalinger ved leveranse-kjede finansiering	(3 909)	(221)

NOTE 2 Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper

Prinsipper for utarbeiding

Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost, med unntak av egenkapitalinvesteringer (primært aksjebeholdninger med mindre enn 20 %) og derivater, som er verdsatt til virkelig verdi.

Konsernregnskapet er presentert i norske kroner. Beløp er avrundet til nærmeste million, om ikke annet er angitt. Som følge av avrundingsjusteringer er det mulig at beløp og prosenter ikke summerer seg til totalsummen.

Konsolideringsprinsipper og ikke-kontrollerende eierinteresser

Konsernregnskapet omfatter Telenor ASA og enheter som Telenor ASA har kontroll over (konsernet). Kontroll oppnås når selskapet er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i foretaket som det er investert i og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over dette foretaket. Kontroll vil normalt foreligge når konsernet har en stemmeandel på mer enn 50 % gjennom eierskap eller avtaler, med unntak av de tilfeller der andre aksjonærer kan forhindre konsernet fra å utøve kontroll.

I tillegg kan man ha kontroll uten å ha 50 % av stemmeandelene gjennom eierskap eller avtaler, som en følge av faktisk kontroll. Faktisk kontroll er muligheten til å utøve kontroll gjennom majoriteten av stemmerettene på generalforsamlingen og styremøtene, men uten legal rett til å utøve ensidig kontroll. Kontroll kan også eksistere gjennom potensielle stemmerettigheter, slik som opsjoner. Slike potensielle stemmerettigheter er kun vurdert dersom de er reelle rettigheter.

Datterselskapene avlegger regnskap med samme rapporteringsperioder som morselskapet. Konsistente regnskapsprinsipper blir anvendt. Resultater fra datterselskaper er inkludert i konsernregnskapet fra den dagen konsernet får kontroll til tidspunktet for opphør av kontroll. Konserninterne transaksjoner, mellomværende, driftsinntekter, driftskostnader samt urealisert internfortjeneste er eliminert i konsolideringen.

Ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper vises som en del av egenkapitalen, separat fra egenkapital henførbart til aksjonærer i Telenor ASA. Ikke-kontrollerende eierinteresser består enten av de ikke-kontrollerende interessenes forholdsmessige andeler av virkelig verdi av netto identifiserbare eiendeler eller av virkelig verdi av disse eiendelene på datoen for virksomhetssammenslutningen, og av de ikke-kontrollerende interessenes andel av endringer i egenkapitalen siden virksomhetssammenslutningen. Prinsippet for måling av ikke-kontrollerende eierinteresser bestemmes separat for hver virksomhetssammenslutning.

Ved endring i eierandel i et datterselskap uten tap av kontroll, regnskapsføres endringen som en egenkapitaltransaksjon. Vederlag som overskyter, eller er lavere enn, regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser innregnes mot egenkapital henførbart til aksjonærene i morselskapet. Hvis konsernet mister kontrollen over et datterselskap, fraregnes dets eiendeler, gjeld og ikke-kontrollerende eierinteresser, og beløp som er blitt innregnet i øvrige resultatelementer relatert til datterselskapet reklassifiseres til resultatet, eller overføres direkte til tilbakeholdt resultat i egenkapital. Gjenværende investering på tidspunktet for tap av kontroll måles til virkelig verdi og gevinst eller tap innregnes.

Omregning av utenlandsk valuta

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner, som også er Telenor ASAs funksjonelle valuta. Transaksjoner i utenlandsk valuta innregnes ved førstegangsinnregning i den funksjonelle valutaen til kursen på transaksjonsdagen. Pengeposter (eiendeler og gjeld) i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta basert på kursen på rapporteringsdatoen. Alle valutadifferanser innregnes i resultatregnskapet med unntak av valutadifferanser på lån i utenlandsk valuta som er utpekt som effektiv sikring av en nettoinvestering i en utenlandsk enhet, eller pengeposter som anses som en del av nettoinvesteringen. Disse valutadifferansene innregnes som en separat del av øvrige resultatelementer inntil nettoinvesteringen avhendes eller pengeposten gjøres opp, da de innregnes i resultatregnskapet. Skatt på omregningsdifferanser relatert til disse lånene, innregnes også i øvrige resultatelementer. Ikke-pengeposter målt til historisk kost i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursene på datoene for de opprinnelige transaksjonene. Dato for opprinnelig transaksjon for ikke-pengeposter hvor konsernet har forskuddsbetalt vederlag er datoen for betaling av forskuddet.

Konsernet har utenlandske enheter med annen funksjonell valuta enn norske

kroner. På rapporteringsdatoen omregnes eiendeler og gjeld i utenlandske enheter med annen funksjonell valuta enn norske kroner til norske kroner med kursen på rapporteringsdatoen, og resultatregnskapene omregnes basert på gjennomsnittskurser gjennom året. Omregningsdifferansene innregnes som en separat del av øvrige resultatelementer inntil nettoinvesteringen avhendes, da de innregnes i resultatregnskapet.

Klassifisering kortsiktige og langsiktige poster

En eiendel klassifiseres som kortsiktig når den forventes å bli realisert eller skal selges eller forbrukes i konsernets normale driftssyklus, eller forfaller/forventes å bli realisert eller gjort opp innen 12 måneder fra slutten av rapporteringsperioden. Andre eiendeler er klassifisert som langsiktige. En gjeld klassifiseres som kortsiktig når den forventes å bli gjort opp i konsernets normale driftssyklus, er holdt hovedsakelig for handelsformål, forventes å bli gjort opp innen 12 måneder fra slutten av rapporteringsperioden eller hvis konsernet ikke har en ubetinget rett til å utsette oppgjør til minst 12 måneder etter rapporteringsperioden. All annen gjeld er klassifisert som langsiktig.

Finansielle instrumenter, andre enn de som er holdt for handelsformål, er klassifisert basert på forfall, og sikringsinstrumenter er klassifisert konsistent med det underliggende sikringsobjektet.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

Anleggsmidler og avhendingsgrupper er klassifisert som holdt for salg dersom deres regnskapsførte verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk. Dette gjelder også i de tilfeller hvor konsernet fortsatt er involvert, men mister kontroll over virksomheten. Anleggsmidler og avhendingsgrupper klassifisert som holdt for salg måles til det laveste av regnskapsført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og presenteres separat som eiendeler holdt for salg og forpliktelser holdt for salg i oppstilling av finansiell stilling.

Kriteriene for klassifisering som holdt for salg er ansett oppfylt når det er svært sannsynlig at salget blir gjennomført og eiendelen eller avhendingsgruppen er umiddelbart tilgjengelig for salg i sin nåværende tilstand. Handlinger for å fullføre planen skal indikere at det er usannsynlig at det vil bli gjort betydelige endringer i planen eller at planen vil bli trukket tilbake. I tillegg må ledelsen ha forpliktet seg til en plan om å selge eiendelen, og det må forventes at salget er fullført innen ett år.

Anleggsmidler og immaterielle eiendeler klassifisert som holdt for salg avskrives ikke. Bruk av egenkapitalmetoden for tilknyttede selskaper opphører ved klassifisering som holdt for salg.

En avhendingsgruppe blir klassifisert som avviklet virksomhet dersom det er en kontantgenererende enhet som enten er avhendet eller klassifisert som holdt for salg, og som representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde.

Avviklet virksomhet er ekskludert fra resultatet til videreført virksomhet og er presentert med et samlet beløp som resultat etter skatt fra avviklet virksomhet i resultatregnskapet. Alle konsolideringsprinsippene beskrevet ovenfor gjelder fortsatt, og kun eksterne inntekter og kostnader knyttet til avviklet virksomhet presenteres.

Virksomhet som tidligere har blitt klassifisert som avviklet virksomhet men som opphører å være holdt for salg reklassifiseres og inkluderes i videreført virksomhet med tilbakevirkende kraft. Sammenligningsinformasjon i oppstillinger og noteopplysninger omarbeides.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger innregnes i henhold til overtakelsesmetoden. Påløpte oppkjøpskostnader innregnes i resultatregnskapet og presenteres som andre driftskostnader. Når konsernet kjøper en virksomhet, vurderes identifiserbare overtatte eiendeler og gjeld for riktig klassifisering og kategori i henhold til kontraktsbetingelser, økonomiske omstendigheter og relevante betingelser på overtakelsestidspunktet.

Den ervervede virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser som tilfredsstillende vilkårene for regnskapsføring, innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet, bortsett fra varige driftsmidler som klassifiseres som holdt for salg og som innregnes til virkelig verdi minus salgskostnader, og eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt som innregnes til nominell verdi.

Goodwill som oppstår ved oppkjøp innregnes som en eiendel målt til overskytende av totalt overført vederlag, virkelig verdi av eventuelle tidligere eierposisjoner og verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser i oppkjøpt selskap utover nettoverdi av oppkjøpte identifiserbare eiendeler og overtatte forpliktelser. Hvis konsernets andel av netto virkelig verdi av den kjøpte virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser etter revurdering overstiger totalt vederlag, innregnes det overskytende beløpet umiddelbart i resultatregnskapet.

Betingede vederlag fra konsernet innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Verdiendringer i det betingede vederlaget, som er ment å være en eiendel eller gjeld, skal innregnes i resultatregnskapet som finansinntekter eller finanskostnader etter oppkjøpstidspunktet. Hvis det betingede vederlaget er klassifisert som egenkapital, skal det ikke måles på nytt og etterfølgende oppgjør vil bli regnskapsført innenfor egenkapitalen.

Ved trinnvis virksomhetssammenslutning måles konsernets tidligere ikke-kontrollerende eierinteresser på nytt på overtakelsestidspunktet til virkelig verdi over resultatet.

Investeringer i tilknyttede selskaper

Et tilknyttet selskap er et selskap hvor konsernet har betydelig innflytelse, og som ikke er et datterselskap eller en felleskontrollert ordning. Betydelig innflytelse innebærer at konsernet tar del i strategiske avgjørelser om selskapets økonomi og drift uten å ha kontroll over disse avgjørelsene. Betydelig innflytelse vil normalt foreligge når konsernet har en stemmeandel på mellom 20 % og 50 % gjennom eierskap eller avtaler. Investeringer i tilknyttede selskaper innregnes etter egenkapitalmetoden.

Investeringer i felleskontrollert ordning

En investering i en felleskontrollert ordning er en kontraktsmessig avtale der konsernet og en eller flere parter påtar seg en økonomisk aktivitet som er underlagt felles kontroll. Dette vil være tilfellet når beslutninger relatert til strategiske, finansielle og operasjonelle prosedyrer i den felleskontrollerte ordningen krever enighet mellom partene. Dersom partene i ordningen har rett til ordningens netto eiendeler, er ordningen klassifisert som felleskontrollert virksomhet. Dersom partene har rettigheter til eiendelene og plikter med hensyn til forpliktelsene som er knyttet til ordningen, er ordningen klassifisert som felleskontrollert driftsordning.

I tilknytning til sin interesse i en felleskontrollert driftsordning innregner konsernet sine eiendeler, herunder sin andel av eiendeler som holdes i fellesskap, sine forpliktelser, herunder sin andel av forpliktelser som pådras i fellesskap, sine inntekter og sine kostnader, herunder sin andel av opptjente inntekter og kostnader som pådras i fellesskap. Korreksjoner gjøres når det er nødvendig for å tilpasse regnskapsprinsippene til konsernets prinsipper. Regnskapsføring av felleskontrollerte driftsordninger organisert gjennom separate foretak reflekterer konsernets involvering i eiendeler og forpliktelser til driftsordningen og ikke den felleskontrollerte driftsordningens involvering med andre driftsansvarlige.

Eventuell goodwill som oppstår ved kjøp av konsernets eierandel i en felleskontrollert driftsordning er regnskapsført i henhold til konsernets regnskapsprinsipper for goodwill som oppstår ved kjøp av datterselskap (se over). Ved transaksjoner mellom et konsernselskap og en felleskontrollert driftsordning elimineres urealiserte gevinster eller tap forholdsmessig i henhold til konsernets andel i den felleskontrollerte driftsordningen.

Investeringer i felleskontrollerte virksomheter innregnes etter egenkapitalmetoden.

Egenkapitalmetoden

Resultater, eiendeler og gjeld i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter innregnes etter egenkapitalmetoden. Etter egenkapitalmetoden innregnes investeringer i oppstillingen av finansiell stilling til anskaffelseskost justert for endringer etter ervervet i konsernets andel av netto eiendeler i de selskapene det er investert i (dvs. totalresultat og egenkapitaljusteringer) fratrukket eventuelle nedskrivninger av investeringer. Korreksjoner gjøres når det er nødvendig for å tilpasse regnskapsprinsippene til konsernets prinsipper. Tap som overstiger konsernets investering i slike selskaper, inkludert langsiktige lån og fordringer som i realiteten er en del av konsernets nettoinvestering, innregnes ikke med mindre konsernet har påtatt seg juridiske eller underforståtte forpliktelser eller har foretatt utbetalinger på vegne av disse tilknyttede selskapene eller felleskontrollerte virksomhetene.

Eventuell goodwill inngår i investeringsbeløpet og vurderes for nedskrivning

som en del av investeringen. På tidspunktet for rapportering vurderer konsernet om det foreligger indikasjoner på verdifall på investeringen. Hvis det foreligger slike indikasjoner, estimeres det gjenvinnbare beløpet for investeringen for å beregne eventuell nedskrivning.

Ved transaksjoner mellom et konsernselskap og et tilknyttet selskap eller en felleskontrollert virksomhet elimineres eller utsettes urealisert gevinst eller tap forholdsmessig i henhold til konsernets andel i det tilknyttede selskapet eller den felleskontrollerte virksomheten.

Andel av nettoresultatet, inkludert amortiseringer, nedskrivning av merverdier og reversering av nedskrivninger innregnes på en linje i resultatregnskapet mellom driftsresultatet og finanspostene. Gevinst og tap ved avgang presenteres separat. Andel av øvrige resultatetelementer innregnes i konsernets totalresultat. Andre egenkapitaljusteringer er innregnet i oppstilling av endringer i egenkapital.

Regnskapet for enkelte investeringer er ikke tilgjengelig når konsernet offentliggjør sin kvartalsvise finansielle rapportering. I slike tilfeller innregnes resultat fra investeringen ett kvartal på etterskudd. Det blir foretatt korreksjoner for offentlig tilgjengelig informasjon vedrørende vesentlige hendelser og transaksjoner som oppstår i perioden mellom siste regnskapsavleggelse og dato for godkjenning av årsregnskapet. For å sikre konsistens i rapporteringen av kvartals- og årsrapporter, blir ikke tallene i årsrapporten oppdatert i tilfeller hvor regnskapet til selskapet det er investert i er offentliggjort mellom utstedelsen av fjerde kvartalsrapport og utstedelsen av årsregnskapet. Det gjøres unntak fra dette hvis regnskapet til selskapet det er investert i inneholder informasjon vedrørende vesentlige transaksjoner eller hendelser.

Goodwill

Goodwill som oppstår i en virksomhetssammenslutning amortiseres ikke. Goodwill genererer ikke kontantstrømmer uavhengig av andre eiendeler eller grupper av eiendeler, og den tilordnes til de kontantgenererende enhetene som ventes å dra fordel av synergieffektene av sammenslutningen som var opphavet til goodwill. Kontantgenererende enheter som er tilordnet goodwill, vurderes for nedskrivning årlig, eller oftere hvis det foreligger indikasjoner på verdifall. En nedskrivning innregnes hvis det gjenvinnbare beløpet (det høyeste av virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi) av den kontantgenererende enheten er lavere enn regnskapsført verdi. Nedskrivningen reduserer først regnskapsført verdi av eventuell goodwill og deretter regnskapsført verdi av enhetens øvrige eiendeler forholdsmessig basert på regnskapsført verdi av de enkelte eiendelene i enheten. Regnskapsført verdi av individuelle eiendeler reduseres ikke under gjenvinnbart beløp eller null. Eventuelt verdifall innregnes som en del av nedskrivninger i resultatregnskapet.

Nedskrivninger av goodwill kan ikke reverseres hvis det gjenvinnbare beløpet av den kontantgenererende enheten er høyere enn regnskapsført verdi i en senere periode. Ved avgang av virksomheter hensyntas tilordnet goodwill ved beregning av gevinst eller tap ved avgang.

Kontantgenererende enheter

En kontantgenererende enhet er den minste identifiserbare gruppe av eiendeler som genererer kontantstrømmer som hovedsakelig er uavhengige av de inngående kontantstrømmene fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler. For å identifisere om kontantstrømmer fra en eiendel (eller gruppe av eiendeler) er uavhengige av kontantstrømmer fra andre eiendeler (eller grupper av eiendeler), vurderer ledelsen ulike faktorer, inkludert hvordan ledelsen overvåker driften, for eksempel basert på produkt- eller tjenestelinjer, virksomheter eller geografiske områder. Goodwill blir fulgt opp og testet samlet for gruppen av kontantgenererende enheter i markeder hvor fastnett- og mobilvirksomhetene er fulgt opp og rapportert som ett driftssegment. Gruppen av kontantgenererende enheter er i alle tilfeller ikke større enn et driftssegment definert i henhold til IFRS 8 Driftssegmenter.

Driftsinntekter fra kontrakter med kunder

Driftsinntekter fra kontrakter med kunder består primært av salg av

- tjenester: abonnements- og trafikkinntekter, tilknytningsinntekter, samtrafikkinntekter, roaming-inntekter, inntekter fra datanettjenester samt inntekter fra TV-distribusjon og satellitt-tjenester.
- varer: kundeutstyr, primært mobilutstyr/-telefoner.

Innregning og måling

Når konsernet inngår en kontrakt med en kunde identifiseres varene og tjenestene som separate leveringsforpliktelser dersom kunden kan dra nytte

av varen eller tjenesten enten separat eller sammen med andre ressurser som er lett tilgjengelige for kunden, og varen eller tjenesten er uavhengig av andre løfter i kontrakten. Varer og tjenester som ikke tilfredsstiller kriteriene for å bli identifisert som separate leveringsforpliktelser kombineres med andre avtalte varer og/eller tjenester inntil en separat leveringsforpliktelse er identifisert. Eksempler på varer og tjenester som normalt anses som separate leveringsforpliktelser i konsernet er mobil- og fastnett abonnement, håndsett og annet utstyr, parabolantennener og digital-tv bokser.

Konsernet fastsetter transaksjonsprisen lik vederlaget konsernet forventer å være berettiget til i bytte mot å overføre de avtalte varene og tjenestene til kunden, fratrukket rabatter og avgifter knyttet til omsetning. Avgifter knyttet til omsetning inndrives på vegne av myndighetene. Konsernet justerer transaksjonsprisen for vesentlige finansieringselementer dersom det ved kontraktsinngåelsen forventes at perioden mellom tidspunktet for overføring av en vare eller tjeneste til kunden og tidspunktet kunden betaler for denne varen eller tjenesten, er mer enn ett år, med mindre tidspunktet for overføringen er bestemt av kunden (for eksempel ved forskuddsbetalte tjenester). Diskonteringsrenten reflekterer den relevante risikofrie renten og kundespesifikk kredittisiko. I enkelte markeder hvor rabatterte håndsett og abonnement selges gjennom eksterne kanaler er konsernet kun prinsipp relatert til salg av abonnement, og håndsettet anses solgt av forhandleren. Provisjoner til forhandleren nettopføres mot driftsinntekter i den utstrekning det er mulig å påvise en sammenheng mellom provisjonen til forhandleren, som overføres til kunden, og vederlaget fra kunden som innkreves av konsernet.

Dersom vederlaget avtalt i en kontrakt omfatter et variabelt beløp, estimerer konsernet vederlaget som konsernet forventer å være berettiget til. Et variabelt beløp inkluderes i transaksjonsprisen i den grad det er svært sannsynlig at en betydelig reversering av innregnede kumulative driftsinntekter ikke vil finne sted når usikkerheten knyttet til det variable vederlaget opphører. Når konsernet selger håndsett med en opsjon for kunden til å kjøpe et nytt håndsett før den opprinnelige nedbetalingsperioden er over, uten å betale gjenværende avdrag på det opprinnelige håndsettet, estimeres vederlaget for det opprinnelige håndsettet basert på metoden med forventet verdi. Dersom konsernet er forpliktet til å akseptere tilbakelevering av det opprinnelige håndsettet, innregner konsernet en tilbakebetalingsforpliktelse som reflekterer den andelen av vederlaget som konsernet ikke forventer å være berettiget til, og eiendel (med tilsvarende justering av kostnad for solgte varer) knyttet til retten til å få produkter tilbake fra kunden mot å gjøre opp tilbakebetalingsforpliktelsen. Det nye håndsettet regnskapsføres som en ny, separat kontrakt.

Transaksjonsprisen fordeles på hver leveringsforpliktelse i kontrakten basert på relative frittstående salgspriser. Frittstående salgspris for den enkelte leveringsforpliktelse fastsettes i henhold til prisen konsernet ville oppnå ved å selge den samme varen eller tjenesten separat til en lignende kunde på frittstående basis. Med unntak for de tilfeller der konsernet har observerbare bevis på at hele rabatten inkludert i en kontrakt kun er knyttet til én eller flere, men ikke alle, leveringsforpliktelsene i en kontrakt, fordeler konsernet rabatten forholdsmessig til alle leveringsforpliktelsene i kontrakten.

Driftsinntekter innregnes når de respektive leveringsforpliktelsene i kontrakten oppfylles, og betaling fortsatt er sannsynlig. Inntekter fra salg av kundeutstyr, som håndsett og annet utstyr, innregnes normalt på det tidspunktet utstyret overføres til kunden, inklusive det vesentligste av risiko og avkastning i tilknytning til eierskapet. Inntekter fra levering av tjenester innregnes generelt over tid når, eller etter hvert som, konsernet utfører tjenesten over den avtalte kontraktsperioden, ved å måle progresjon i leveringsforpliktelsen. Effekten av vesentlige finansieringselementer innregnes over betalingsperioden. Inntekter fra forskuddsbetalte kort innregnes basert på kundens forbruk av tjenestene.

Presentasjon og nedskrivningsvurderinger

Dersom innregnede inntekter overstiger mottatt vederlag (eller som skal mottas) fra kunden, innregnes en kontraktseiendel. For konsernet vil dette eksempelvis være relevant for kontrakter der transaksjonsprisen allokert til et håndsett eller annet kundeutstyr inndrives av konsernet gjennom fremtidig betaling for tjenester. Dersom mottatt vederlag (eller som skal mottas) fra kunden overstiger innregnede inntekter, for eksempel dersom konsernet mottar forskuddsbetaling fra en kunde, innregnes en kontraktsforpliktelse. Dette er typisk relevant for forskuddsbetalte kort der inntekter innregnes basert på kundens forbruk av tjenestene.

Kontraktseiendeler og kontraktsforpliktelser forventes realisert innenfor konsernets normale driftssyklus, og er klassifisert som kortsiktige poster innenfor henholdsvis kundefordringer og andre kortsiktige fordringer og

leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld. Kontraktseiendeler justeres for avsetning for tap i henhold til en modell for forventet tap. Konsernet anvender den praktiske løsningen for kontraktseiendeler, og fastsetter tapsavsetningen til et beløp som tilsvarer forventede kredittap i levetiden. Avsetninger for forventede kredittap regnskapsføres over resultatet og oppdateres hver rapporteringsperiode. Avsetninger for tap beregnes ved å ta i betraktning historiske erfaringer for ulike kundegrupper.

Kontraktseiendeler overføres til fordringer når retten til betaling blir ubetinget. Fordringer knyttet til kontrakter med kunder presenteres adskilt fra kontraktseiendeler. Effekten av vesentlige finansieringselementer presenteres som renteinntekter, adskilt fra driftsinntekter fra kontrakter med kunder i oppstillingen av totalresultat.

Når en tredjepart er involvert i levering av varer eller tjenester til en kunde, vurderer konsernet hvorvidt det har en forpliktelse til å levere den spesifikke varen eller tjenesten i seg selv (dvs konsernet er prinsippal) eller å legge til rette for at varene eller tjenestene leveres av en tredjepart (dvs konsernet er agent). Når konsernet opptrer som prinsippal i en transaksjon, innregnes inntekter brutto, og eventuelle relaterte utgifter innregnes som kostnader. Når konsernet opptrer som agent i en transaksjon nettopføres kostnadene mot inntektene, og nettoinntektene representerer de opptjente marginene eller provisjonene for å yte agenttjenester.

Roaming-inntekter innregnes brutto og i henhold til generelt aksepterte regnskapsprinsipper innenfor telekombransjen.

Lisensavgifter betalt til telekommunikasjonsmyndigheter og som er basert på en andel av selskapets inntekter motregnes ikke mot driftsinntektene, men innregnes som lisenskostnader da konsernet anses som den primære debitor.

Utgifter knyttet til inngåelse eller oppfyllelse av kontrakter med kunder

Marginale utgifter pådratt i forbindelse med inngåelse av en kontrakt med en kunde, og som konsernet forventer å gjenvinne, innregnes som en eiendel og amortiseres i samsvar med innregning av de relaterte inntektene. Utgifter knyttet til inngåelse av kontrakter inkluderer, for eksempel, visse provisjoner eller bonuser til ansatte eller forhandlere (som ikke motregnes mot inntekter, se ovenfor), som er direkte knyttet til kontrakter inngått på vegne av konsernet.

Utgifter som er direkte knyttet til oppfyllelse av en spesifikk kontrakt med en kunde, og som enten frembringer eller forbedrer ressurser som vil bli brukt til å oppfylle leveringsforpliktelsene i kontrakten, innregnes som en eiendel i den utstrekning konsernet forventer å gjenvinne disse utgiftene, og kostnadsføres i den perioden de relaterte inntektene innregnes. Utgifter til oppfyllelse av kontrakter omfatter, for eksempel, utgifter pådratt i forbindelse med tilknytning og installering av utstyr på kundens eiendom, inkludert direkte lønns- og materialkostnader.

Eiendeler som er innregnet fra utgifter pådratt i forbindelse med inngåelse og oppfyllelse av kontrakter presenteres som langsiktige poster. Amortiseringsperioden dekker normalt sett forventet lengde på kundeforholdet, som tilsvarer kontraktsperioden samt forventede perioder som følge av kontraktsfornyelser, vurdert basert på historiske erfaringstall for frafall av kunder (churn), med mindre nye utgifter pådras ved kontraktsfornyelser. Disse kostnadene er inkludert i EBITDA. Konsernet anvender den praktiske løsningen og kapitaliserer ikke kontrakts-relaterte utgifter dersom disse ville ha blitt amortisert innen 12 måneder.

Renteinntekter og utbytte

Renteinntekter innregnes som inntekt over opptjeningsperioden som gjenspeiler effektiv avkastning på eiendelen. Renteinntekter tilknyttet konsernets bankvirksomhet er klassifisert som driftsinntekter, annen renteinntekt er klassifisert som finansinntekter i resultatregnskapet. Utbytte fra investeringer innregnes som inntekt når konsernets rett til å motta betaling er etablert (vedtatt av generalforsamlingen eller på annen måte) og er klassifisert som finansielle inntekter.

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd innregnes når det foreligger rimelig sikkerhet for at tilskuddet vil bli mottatt og alle vilkårene knyttet til tilskuddene vil bli oppfylt. Når tilskuddet relaterer seg til kostnader regnskapsføres det normalt som en reduksjon av kostnaden den er ment å kompensere. Når tilskuddet relaterer seg til en regnskapsført eiendel, presenteres tilskuddet som en reduksjon av regnskapsført eiendel i oppstillingen av finansiell stilling. Tilskuddet innregnes i resultatet over eiendelens brukstid, som en reduksjon av avskrivningskostnaden.

Pensjoner

Konsernet har ulike pensjonsordninger, både ytelsesbaserte pensjonsordninger og innskuddsbaserte pensjonsordninger. Konsernets forpliktelser knyttet til pensjonsordninger definert som ytelsesbaserte pensjonsplaner innregnet i oppstilling av finansiell stilling, er nåverdien av fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent ved utgangen av rapporteringsperioden, fratrukket pensjonsmidler vurdert til virkelig verdi. Pensjonsforpliktelsen blir beregnet årlig av en uavhengig aktuar som beregner nåverdien av påløpte ytelser i henhold til påløpte ytelsers metode. Nåverdien av pensjonsforpliktelsen fastsettes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med rentesatsen til bedriftsobligasjoner med høy kvalitet, som er utstedt i samme valuta som pensjonen utbetales i, og som har forfall tilnærmet den tilhørende pensjonsforpliktelsen.

Konsernet innregner pensjonskostnader, som består av inneværende periodes opptjening, tidligere perioders opptjening og ikke-rutinemessige oppgjør, som lønn og personalkostnader i resultatregnskapet. Gevinster og tap ved avkortning av pensjonsordningen, som også er en del av kostnader ved opptjening, er presentert som en del av andre inntekter eller andre kostnader i resultatregnskapet. Netto rentekostnader eller inntekter innregnes som en del av finanskostnader i resultatregnskapet.

Estimatendringer, som består av aktuarielle gevinster og tap, samt avkastning på pensjonsmidlene utover resultatført avkastning, innregnes i oppstilling av totalresultat. Estimatendringer vil ikke bli reklassifisert til resultatregnskapet i en senere periode.

Pensjonskostnader knyttet til tidligere perioders opptjening innregnes i resultatregnskapet på det tidligste tidspunktet for når avkortningen eller oppgjøret inntreffer og datoen for når konsernet innregner en relatert restrukturingsavsetning. En avkortning inntreffer når konsernet vedtar en vesentlig reduksjon av antall ansatte som omfattes av en ordning eller endrer vilkårene for en ytelsesbasert pensjonsordning, slik at en vesentlig del av nåværende ansattes fremtidige opptjening ikke lenger kvalifiserer til ytelser eller bare kvalifiserer til reduserte ytelser.

Bidrag til innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres når de påløper. Når det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon for en flerforetaksordning til å innregnes som en ytelsesplan, innregnes ordningen som en innskuddsbasert pensjonsordning.

Leieavtaler

Konsernet kan inngå avtaler som ikke er leieavtaler i juridisk forstand, men som gir rett til å bruke en eiendel mot vederlag i form av en betaling eller serie av betalinger. Om en avtale er, eller inneholder en leieavtale, avhenger av avtalens art og en vurdering av om: (a) oppfyllelsen av avtalen avhenger av bruk av en bestemt eiendel eller eiendeler, og (b) avtalen gir rett til å bruke eiendelen eller eiendelene.

Leieavtaler klassifiseres som finansielle leieavtaler når det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført til leietaker. Andre leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Vurderingen av klassifisering av leieavtaler er basert på substansen i transaksjonene.

Konsernet som utleier

Konsernet presenterer fordringer fra utleie av eiendeler klassifisert som finansielle leieavtaler som fordringer lik nettoinvesteringen i leiekontraktene. Konsernets finansinntekt fastsettes slik at det oppnås konstant avkastning på utestående fordringer over kontraktperioden. Direkte kostnader pådratt i forbindelse med opprettelsen av leiekontrakten er inkludert i fordringene.

Leieinntekter fra operasjonelle leieavtaler innregnes lineært i resultatregnskapet over den aktuelle leieavtalens varighet. Initielle direkte kostnader som påløper ved etablering av operasjonelle leieavtaler, legges til den regnskapsførte verdien av den utleide eiendelen og innregnes lineært over leieperioden som avskrivning. Variable leier innregnes som inntekt i opptjeningsperioden.

Konsernet som leietaker

Eiendeler som leies under finansielle leieavtaler innregnes som eiendeler til virkelig verdi ved inngåelse av leieavtalen eller, hvis denne er lavere, nåverdien av minimum leiebetalinger («minsteleie»). Gjelden til utleier innregnes i balansen som en finansiell leieforpliktelse. Leieutbetalinger er fordelt mellom finanskostnader og reduksjon i leieforpliktelsen for å oppnå en fast rente på den gjenværende leieforpliktelsen.

Leieutgifter under operasjonelle leieavtaler innregnes lineært i resultatregnskapet over den aktuelle leieavtalens varighet. Ytelser mottatt ved inngåelse eller fornyelse av operasjonelle leieavtaler, fordeles også lineært over leieperioden. Forskuddsbetalt leie ved inngåelse av operasjonelle leieavtaler innregnes i oppstilling av finansiell stilling og avskrives lineært over leieperioden.

Finansielle instrumenter

Et finansielt instrument er definert som enhver kontrakt som fører til en finansiell eiendel for ett foretak og en finansiell forpliktelse eller et egenkapitalinstrument for et annet foretak. Konsernet har klassifisert finansielle eiendeler og forpliktelser i følgende klasser: kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler, egenkapitalinvesteringer, kontanter og kontantekvivalenter, leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende forpliktelser, rentebærende gjeld og derivater. Kategoriseringen av de finansielle eiendelene og forpliktelsene for målingsformål gjøres basert på formålet med å holde eiendelen og karakteristika ved eiendelens kontraktsfestede kontantstrømmer, og besluttes på tidspunktet for førstegangsinnregning. Konsernet benytter ikke virkelig verdi-opsjonen.

Konsernet har finansielle eiendeler klassifisert i følgende kategorier for målingsformål: finansielle eiendeler til amortisert kost (FEAK), finansielle eiendeler til virkelig verdi over øvrige resultatelementer (VVOØR), og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet (VVOR). I tillegg benyttes derivater for sikringsformål. FEAK omfatter finansielle eiendeler holdt for å innrive kontraktsfestede kontantstrømmer som utelukkende utgjør betaling av hovedstol og utestående renter på hovedstol. Finansielle eiendeler målt til VVOØR består av egenkapitalinvesteringer som ikke er holdt for handelsformål. Finansielle eiendeler målt til VVOR inkluderer derivater som ikke er utpekt som sikringsinstrumenter, eiendeler holdt for handelsformål og finansielle eiendeler som ikke er klassifisert i noen av de andre kategoriene.

Konsernet har finansielle forpliktelser klassifisert i følgende kategorier: finansielle forpliktelser til amortisert kost (FFAK), og finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet (VVOR). I tillegg benyttes derivater for sikringsformål. Finansielle forpliktelser til VVOR inkluderer derivater som ikke er utpekt som sikringsinstrumenter. FFAK består av forpliktelser som ikke faller inn under kategorien virkelig verdi over resultatet.

De finansielle instrumentene innregnes i konsernets oppstilling av finansiell stilling når konsernet blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser, gjennom innregning på transaksjonstidspunktet. Finansielle eiendeler og forpliktelser motregnes og presenteres som et nettobeløp i oppstillingen av finansiell stilling når konsernet har en juridisk håndhevbar rett til og intensjon om å gjøre opp kontraktene netto, ellers presenteres de finansielle eiendelene og forpliktelsene brutto.

Kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler

Kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler inkluderer kundefordringer og andre kortsiktige fordringer, andre finansielle rentebærende og ikke-rentebærende anleggsmidler, og obligasjoner og verdipapirer med opprinnelig forfallstid utover 3 måneder. Disse eiendelene er en del av kategorien FEAK. FEAK måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi, inkludert direkte henførbare transaksjonskostnader, med etterfølgende måling til amortisert kost i henhold til den effektive rentemetoden.

FEAK justeres for avsetning for tap i henhold til en modell for forventet tap. Konsernet anvender den praktiske løsningen for kundefordringer, og fastsetter tapsavsetningen til et beløp som tilsvarer forventede kredittap i levetiden. Avsetninger for forventede kredittap regnskapsføres over resultatet og oppdateres hver rapporteringsperiode. Avsetninger for tap beregnes ved å ta i betraktning historiske erfaringer for ulike kundegrupper og aldersfordelingen på disse kundegruppene.

Egenkapitalinvesteringer

Egenkapitalinvesteringer omfatter egenkapitalinstrumenter og kapitalinnskudd til Telenor Pensjonskasse. Egenkapitalinvesteringer er fordelt på de to kategoriene for finansielle instrumenter VVOØR og VVOR. Egenkapitalinvesteringer målt til VVOØR består av egenkapitalinvesteringer som ikke er holdt for handelsformål. Å presentere virkelig verdiendringer for disse egenkapitalinvesteringene i øvrige resultatelementer anses å gi brukerne av konsernregnskapet mer nyttig informasjon, da dette vil gjøre det mulig å lettere identifisere disse virkelig verdiendringene. VVOØR investeringer måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi pluss direkte henførbare transaksjonskostnader, med etterfølgende måling til virkelig verdi. Urealiserte gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi innregnes direkte i

øvrige resultatelementer frem til eiendelene avhendes. Tidligere innregnede akkumulerte gevinster eller tap blir da reklassifisert til innenfor egenkapitalen fra annen egenkapital til tilbakeholdt resultat.

Egenkapitalinvesteringer klassifisert som eiendeler holdt for handelsformål er en del av kategorien finansielle eiendeler målt til VVOR. Eiendeler holdt for handelsformål måles ved førstegangsinnregning og i senere rapporteringsperioder til virkelig verdi. Transaksjonskostnader utgiftsføres umiddelbart i denne kategorien. Gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi innregnes på linjen netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet i resultatregnskapet.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd, fastrenteobligasjoner og verdipapirer som ved anskaffelse hadde gjenværende løpetid på tre måneder eller mindre.

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser inkluderer leverandørgjeld, kontraktsforpliktelser, gjeld til tilknyttede selskaper og andre kort- og langsiktige ikke-rentebærende finansielle forpliktelser. Disse forpliktelsene er en del av kategorien FFAC som måles ved førstegangsinnregning i balansen til virkelig verdi, med etterfølgende måling til amortisert kost i henhold til den effektive rentemetoden.

Konsernet har introdusert leveransejede-finansiering for enkelte av konsernets leverandører. I tilfeller hvor ordningen med leveransejede-finansiering er koblet til betalingsbetingelsene i kontrakten med leverandøren, reklassifiseres skyldig beløp for leverte tjenester eller varer fra leverandørgjeld til kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser ettersom betalingsbetingelsene ikke er utvidet utover normale betalingsbetingelser for konsernet og renter relatert til eventuell tidlig utbetaling fra banken er dekket av leverandør. Når skyldig beløp reklassifiseres fra leverandørgjeld til kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser, viser konsernet utbetalingen som kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter hvis den relaterer seg til operasjonelle aktiviteter, og kontantstrøm fra investeringsaktiviteter dersom den relaterer seg til investeringsaktiviteter. Samtidig innregnes en kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter, som reflekterer betalingen til finansinstitusjonen som tilbyr ordningen med leveransejede-finansiering. Når konsernet gjør en utbetaling til finansinstitusjonen vil denne bli reflektert som tilbakebetaling av gjeld under kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter i oppstilling av kontantstrømmer. Ordninger med leveransejede-finansiering som ikke har noen kobling til betalingsbetingelsene eller til noen andre deler av kontrakten med leverandøren er klassifisert som leverandørgjeld. Utbetalinger knyttet til slike ordninger er presentert som operasjonelle aktiviteter i oppstilling av kontantstrømmer.

Rentebærende gjeld

Rentebærende gjeld omfatter obligasjoner og sertifikater, banklån og kassekreditter og er en del av kategorien FFAC. Disse forpliktelsene måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi med fradrag for transaksjonskostnader, med etterfølgende måling til amortisert kost i henhold til den effektive rentemetoden. I tillegg, hvis virkelig verdisikring benyttes, justeres den sikrede gjelden for gevinster og tap som kan henføres til risikoen som er sikret. Når gjeld gjøres opp, helt eller delvis, innregnes differansen mellom regnskapsført verdi av gjelden og betalt vederlag i resultatregnskapet.

Derivater

Konsernet anvender derivater slik som fremtidige valutaavtaler, rentebytteavtaler og i noe utstrekning renteopsjoner til å styre sin risikokspesjonering knyttet til endringer i valuta og rente. I tillegg har konsernet et innebygget derivat relatert til utstedelsen av et obligasjonslån med oppgjørsrett i amerikanske depotaksjer i VEON. Dette innebygde derivatet er regnskapsført som et separat derivat og klassifisert til VVOR.

Derivatene innregnes til virkelig verdi. Gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi av derivater som ikke er kontantstrømsikringer eller nettoinvesteringssikringer innregnes i resultatregnskapet under finansinntekter og finanskostnader. Regnskapsføring av virkelig verdi-sikring og nettoinvesteringssikring beskrives under.

Derivater som inngår i andre finansielle instrumenter eller ikke-finansielle kontrakter, behandles som separate derivater når risikoen og de økonomiske egenskapene deres ikke er nært relatert til kontraktene, og kontraktene ikke innregnes til virkelig verdi over resultatregnskapet. Valutaderivater som inngår i forpliktende kjøps- eller salgsvaerter, blir ikke skilt ut og vurdert til virkelig

verdi dersom kontrakten krever betalinger i enten den funksjonelle valutaen til en av avtalepartene eller i en vanlig brukt valuta for kjøp og salg i den aktuelle økonomien.

Derivater innregnes uten motregning som eiendeler når virkelig verdi er positiv og som gjeld når virkelig verdi er negativ, med mindre konsernet har juridisk rett til eller intensjon om å gjøre opp kontraktene netto.

Sikring

Konsernet anvender regnskapsmessig sikring for sikringer som oppfyller kriteriene til dette. Konsernet har virkelig verdi-sikringer og sikring av nettoinvesteringer i utenlandske enheter.

Ved inngåelse av et sikringsforhold utpeker og dokumenterer konsernet sikringsforholdet som konsernet vil anvende sikringsbokføring på, samt hvilken risiko som sikres og strategien for sikringen. Dokumentasjonen omfatter identifikasjon av sikringsinstrumentet, objektet eller transaksjonen som sikres, hvilken risiko som sikres, og hvordan konsernet vil vurdere sikringsinstrumentets effektivitet til å motvirke eksponeringen for endringer i det sikrede objektets virkelige verdi eller kontantstrømmer som kan henføres til den sikrede risikoen. Slike sikringer forventes å være meget effektive i å motvirke endringer i virkelig verdi eller kontantstrømmer, og vurderes kontinuerlig for å avgjøre om de faktisk har vært meget effektive i hele regnskapsperioden de er utpekt å dekke.

Sikringsforhold som oppfyller vilkårene for sikringsbokføring innregnes i konsernregnskapet på følgende måte:

Virkelig verdi-sikringer

Virkelig verdi-sikringer er sikringer av konsernets eksponering for endringer i den virkelige verdien av en regnskapsført eiendel eller gjeld eller en ikke regnskapsført forpliktelse, eller en identifisert del av en slik, som kan henføres til en bestemt risiko og kan påvirke resultatregnskapet. For sikringer til virkelig verdi justeres regnskapsført verdi av sikringsobjektet for gevinster og tap fra risikoen som sikres. Derivatet måles også til virkelig verdi, og gevinster og tap fra både sikringsinstrumentet og sikringsobjektet innregnes i resultatregnskapet.

Virkelig verdi-sikring opphører hvis sikringsinstrumentet utløper eller selges, termineres eller benyttes, sikringen ikke lenger oppfyller vilkårene for sikringsbokføring eller konsernet opphever sikringen. Justeringen av virkelig verdi på sikringsobjektet som kan henføres til sikret risiko ved opphør av sikringsforholdet, vil bli amortisert i resultatregnskapet over gjenværende tid til forfall.

Sikring av nettoinvestering

Sikring av nettoinvesteringer i utenlandske enheter innregnes på samme måte som kontantstrømsikringer. Valutagevinster eller -tap på sikringsinstrumentet som gjelder den effektive delen av sikringen, innregnes direkte i øvrige resultatelementer, mens valutagevinster eller -tap i den ineffektive delen innregnes i resultatregnskapet. Ved avgang av den utenlandske enheten overføres den akkumulerte verdien av alle slike valutagevinster eller -tap til resultatregnskapet.

Inntektsskatt

Eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt måles til beløpet som ventes å bli mottatt eller betalt til skattemyndigheter. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt beregnes etter gjeldsmetoden med full tilordning for alle midlertidige forskjeller mellom regnskapsført verdi og skattemessig verdi av eiendeler og gjeld i konsernregnskapet, inkludert fremførbare underskudd. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes ikke hvis den midlertidige forskjellen relaterer seg til førstegangs innregning av goodwill eller ved midlertidig forskjeller i forbindelse med investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper eller felleskontrollert virksomhet hvor tidspunktet for reversering av midlertidige forskjeller kan kontrolleres og det er sannsynlig at den midlertidige forskjellen ikke vil reversere i overskuelig fremtid.

Når det gjelder tilbakeholdt overskudd i datterselskaper er det avsatt for utsatt skatt i den grad det er forventet at tilbakeholdt resultat vil bli distribuert i overskuelig fremtid. Når det gjelder tilbakeholdt overskudd i tilknyttede selskaper er det avsatt for utsatt skatt da konsernet ikke har kontroll over tidsperioden hvor de midlertidige forskjellene reverserer. Utsatt skatt er beregnet basert på estimert skatt på tilbakeholdt overskudd i utenlandske datterselskaper og tilknyttede selskaper, som forventes overført som kapital til morselskapet med utgangspunkt i vedtatte skattesatser og regulering ved slutten av rapporteringsperioden.

Konsernet behandler kostnader som fradragsberettigede og inntekter som skattefrie basert på fortolkning av relevante lover og regler og når det er vurdert sannsynlig at slik behandling vil bli akseptert av skattemyndighetene. Konsernet avsetter for usikre og omtvistede skatteposisjoner med forventet beløp som skal betales, som reflekterer effekten av usikkerhet knyttet til skattemessig behandling. Avsetningen reverseres hvis den omtvistede skatteposisjonen avgjøres til fordel for konsernet og ikke lenger kan bli anket.

Eiendel ved utsatt skatt innregnes i oppstillingen av finansiell stilling i den grad det er sannsynlig at skattefordelene vil bli gjenvunnet. Det benyttes vedtatte skattesatser ved slutten av rapporteringsperioden og udiskonterte beløp.

Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes netto når det foreligger en juridisk rett til å motregne eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt, og konsernet er i stand til og har til hensikt å gjøre opp betalbar skatt netto.

Endringer i eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt relatert til endringer i skattesats innregnes i resultatregnskapet, med mindre endringen relateres til komponenter som tidligere ble innregnet i øvrige resultatetelementer eller direkte mot egenkapitalen.

Varebeholdninger

Varebeholdninger er vurdert til det laveste av kostpris og netto realisasjonsverdi for produkter som vil bli solgt separat. Beholdninger av produkter som selges som en del av en transaksjon med flere komponenter, og som forventes å gi en fremtidig nettoinntjening, anses ikke å indikere et nedskrivningsbehov selv om allokert salgspris i transaksjonen er lavere enn kostpris. Kostpris fastsettes basert på FIFO-metoden eller veid gjennomsnitt, avhengig av varelagerets art.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler innregnes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Avskrivningene reduserer regnskapsført verdi av eiendelene, med unntak av tomter som ikke avskrives, til estimert restverdi ved utløpet av forventet utnyttbar levetid. Anskaffelseskost inkluderer direkte utgifter til å anskaffe eller utvikle eiendelen, kapitaliserte lånerenter for eiendeler som kvalifiserer for dette, og det initiale estimatet på utgiftene til å demontere og fjerne enheten og å rehabilitere tomten der enheten er plassert til opprinnelig stand. Dersom betalingsvilkårene er utover normal kredittid, fastsettes anskaffelseskost ekvivalent til et kontantvederlag. Konsernet avskriver eiendelene fra det tidspunktet hvor eiendelene er tilgjengelig for bruk.

Eiendeler som leies inn i finansielle leieforhold avskrives over forventet utnyttbar levetid på samme basis som eide eiendeler, eller varigheten av det aktuelle leieforholdet der denne er kortere.

Gevinst eller tap ved avgang eller utrangering av varige driftsmidler beregnes som differansen mellom vederlag og eiendelens regnskapsførte verdi, og rapporteres som en del av andre inntekter eller andre kostnader i driftsresultatet i resultatregnskapet.

Estimert utnyttbar levetid, avskrivningsmetode og restverdi vurderes minst én gang i året. Det benyttes lineære avskrivninger, da dette best reflekterer forbruket av eiendelene, som ofte er tidens gang. Restverdien anslås til null for de fleste eiendeler, unntatt næringsbygg og biler dersom konsernet ikke forventer å bruke disse over hele den økonomiske levetiden.

Reparasjoner og vedlikehold innregnes i resultatregnskapet når de påløper. Hvis nye komponenter innregnes i oppstillingen av finansiell stilling, fjernes delene som ble skiftet ut og eventuell gjenværende regnskapsført verdi innregnes som tap ved avgang.

Bytte av eiendeler innregnes til virkelig verdi hvis eiendelen har kommersiell substans og verdien av eiendelen kan måles pålitelig. Hvis ikke disse kriteriene er oppfylt, videreføres de regnskapsførte verdiene på de eiendelene som byttes ut for de nye eiendelene.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler som er kjøpt separat måles ved førstegangsinnregning til kost innregnet som immateriell eiendel når konsernet har kontroll over eiendelen, fremtidige økonomiske fordeler er forventet å tilflyte konsernet og kostnaden kan måles pålitelig. For spektrum og lisenser foretar konsernet enkelte ganger vesentlige forskuddsbetalinger før spektrumet er tilgjengelig for konsernet. I slike tilfeller vil betalingene bli regnskapsført som forskuddsbetalinger inntil konsernet har tilgang til spektrumet eller lisensen. Anskaffelseskost inkluderer direkte utgifter til å anskaffe eller

utvikle eiendelen og for kvalifiserte eiendeler kapitaliseres renter som en del av eiendelens anskaffelseskost. Kun ubetingede vederlag inkluderes som en del av anskaffelseskost for spektrum og lisenser. Hvis betalingen for en immateriell eiendel går utover normal kredittid, vil anskaffelseskost være netto nåverdi av fremtidige betalinger. For immaterielle eiendeler som inngår i en virksomhetssammenslutning er kost målt til virkelig verdi på transaksjonstidspunktet. I senere perioder regnskapsføres immaterielle eiendeler til kost fratrukket akkumulerte amortiseringer og eventuelle nedskrivninger.

Immaterielle eiendeler med bestemt levetid avskrives over utnyttbar levetid. Utnyttbar levetid og avskrivningsmetode for immaterielle eiendeler med bestemt levetid vurderes minst én gang i året. Lineære avskrivninger brukes for de fleste immaterielle eiendeler, da dette best reflekterer forbruket av eiendelene. Kundebaser avskrives over forventet kundeforhold og avskrivningsmetoden baseres på historiske erfaringstall for frafall av kunder (churn) i de ulike virksomhetene.

Gevinst eller tap ved avgang av immaterielle eiendeler beregnes som differansen mellom netto salgssinntekt og eiendelens regnskapsførte verdi, og rapporteres som del av andre inntekter eller andre kostnader i driftsresultatet i resultatregnskapet.

Utgifter til forskning og utvikling

Utviklingskostnader kapitaliseres kun når kriteriene for innregning som eiendel oppfylles, det vil si at det er sannsynlig at de forventede økonomiske fordelene som kan henføres til eiendelen tilflyter konsernet, ledelsen har forpliktet seg til å ferdigstille eiendelen, har demonstrert at det er teknisk mulig å ferdigstille eiendelen og anskaffelseskost kan måles pålitelig. Eiendelene avskrives over utnyttbar levetid fra det tidspunktet eiendelene er tilgjengelige for bruk. Utgifter som påløper i forskningsstadiet av prosjektet, samt vedlikeholdsutgifter og opplæringsutgifter, innregnes som kostnad når de påløper. Utgifter til utvikling som ikke oppfyller kriteriene for innregning i oppstillingen av finansiell stilling innregnes som kostnad når de påløper.

Nedskrivning av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler annet enn goodwill

På hvert rapporteringstidspunkt vurderer konsernet om det foreligger indikasjoner på verdifall for varige driftsmidler eller immaterielle eiendeler. Hvis det foreligger slike indikasjoner estimeres det gjenvinnbare beløpet for eiendelene for å beregne eventuell nedskrivning. Immaterielle eiendeler med ubestemt levetid og immaterielle eiendeler som ikke er tatt i bruk, vurderes årlig for nedskrivning. Hvis det ikke er mulig å anslå det gjenvinnbare beløpet for en enkelt eiendel, fastsettes det gjenvinnbare beløpet for den kontantgenererende enheten som eiendelen tilhører.

Det gjenvinnbare beløpet for en eiendel er det høyeste av virkelige verdi fratrukket salgsgutgifter og bruksverdi. Ved vurdering av bruksverdi neddiskonteres estimerte fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved hjelp av en diskonteringsssats før skatt. Diskonteringsssatsen reflekterer nåværende markedsvurderinger av tidsverdien av penger og risikoer som er spesifikke for eiendelen eller den kontantgenererende enheten som eiendelen tilhører.

Hvis det gjenvinnbare beløpet for en eiendel (eller kontantgenererende enhet) anslås å være lavere enn regnskapsført verdi, reduseres regnskapsført verdi for eiendelen (eller den kontantgenererende enheten) til gjenvinnbart beløp. Verdifallet innregnes i resultatregnskapet. Hvis et verdifall senere blir reversert, økes regnskapsført verdi av eiendelen (den kontantgenererende enheten) til oppdatert estimat av gjenvinnbart beløp, men begrenset til den verdien som ville vært innregnet hvis eiendelen (eller den kontantgenererende enheten) ikke hadde vært nedskrevet i tidligere år. Reversering av nedskrivning innregnes i resultatregnskapet.

Avsetning for forpliktelser

Avsetning for forpliktelser som restruktureringer, tapskontrakter og rettslige krav innregnes når konsernet, som følge av en tidligere hendelse, har en eksisterende juridisk eller underforstått forpliktelse, det er sannsynlig at konsernet vil måtte gjøre opp forpliktelsen, og beløpet kan estimeres pålitelig. Avsetninger måles til ledelsens beste estimat av utgiftene for å gjøre opp forpliktelsene på rapporteringsdatoen, diskontert til nåverdi.

Fjerningsforpliktelser

En fjerningsforpliktelse innregnes når konsernet har en juridisk eller underforstått forpliktelse til å fjerne en eiendel eller tilbakeføre en lokasjon til sin opprinnelige stand. Når konsernet er pålagt å gjøre opp en fjerningsforpliktelse har konsernet estimert og kapitalisert netto nåverdi

av forpliktelsene og inkludert dette i regnskapsført verdi av de relaterte driftsmidlene. Kontantstrømmene ved beregning av nåverdi er neddiskontert med en estimert langsiktig risikofri rente før skatt siden risiko er reflektert i kontantstrømmene. I etterfølgende perioder innregnes rentekostnader på forpliktelsen og avskrivninger på det tilhørende driftsmiddelet. Effekten på netto nåverdi av senere endringer i brutto fjerningskostnader eller diskonteringsrenter justerer regnskapsført verdi av eiendeler og forpliktelser og innregnes i resultatregnskapet over de relaterte eiendelenes forventede gjenværende utnyttbare levetid.

Aksjebaserte betalinger

Konsernet har program for aksjebaserte betalinger til ledelsen og ansatte. Bonusaksjer i tilknytning til disse programmene tildeles netto etter skatt. Konsernet er forpliktet til å holde tilbake et beløp for de ansattes skatteforpliktelse knyttet til aksjebaserte betalinger og overføre dette beløpet, normalt ved kontantoppgjør, til skattemyndighetene på vegne av de ansatte. Disse programmene for aksjebaserte betalinger, inkludert skatt, anses som betalinger med egenkapitaloppgjør. I tillegg er konsernet forpliktet til å gjøre avsetninger for arbeidsgiveravgift relatert til disse programmene, som overføres skattemyndighetene, normalt ved kontantoppgjør. Denne delen av ordningen med aksjebaserte betalinger er regnskapsført som aksjebaserte betalinger med kontantoppgjør.

Aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør måles til virkelig verdi (unntatt effekten av ikke-markedsbaserte opptjeningsbetingelser) på tildelingsdatoen. Den virkelige verdien som fastsettes på tildelingsdatoen for aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør, innregnes over opptjeningsperioden basert på konsernets estimat av aksjer som til slutt vil opptjenes og justeres for effekten av ikke-markedsbaserte opptjeningsbetingelser.

Aksjebaserte betalinger med kontantoppgjør måles til virkelig verdi av gjelden. Gjelden måles på nytt ved hver rapporteringsdato.

Oppstilling av kontantstrømmer

Konsernet presenterer oppstilling av kontantstrømmer i henhold til den indirekte metoden. Innbetalinger og utbetalinger vises separat for investerings- og finansieringsaktiviteter, mens operasjonelle aktiviteter inkluderer både kontant- og ikke-kontantlinjer. Mottatt og betalt rente og mottatt utbytte rapporteres som del av de operasjonelle aktivitetene. Utbetalt utbytte (både fra Telenor ASA og datterselskaper med ikke-kontrollerende eierinteresser) er inkludert under finansieringsaktiviteter. Merverdiavgift og lignende avgifter behandles som innkreving av avgifter på vegne av myndighetene, og rapporteres netto.

Egne aksjer

Tilbakekjøp av egne egenkapitalinstrumenter (egne aksjer) reduserer egenkapitalen. Ved kjøp, salg, utstedelse eller kansellering av egne egenkapitalinstrumenter innregnes ikke tap eller gevinst i resultatregnskapet.

NOTE 3 Sentrale regnskapsvurderinger og viktige kilder til estimatusikkerhet

Sentrale vurderinger i anvendelsen av konsernets regnskapsprinsipper

Utarbeidelse av regnskaper krever at ledelsen foretar vurderinger, estimater og antakelser som påvirker beløp for rapporterte inntekter, kostnader, eiendeler og forpliktelser og presentasjon av betingede forpliktelser ved slutten av rapporteringsperioden. Imidlertid kan usikkerhet rundt disse forutsetningene og estimatene medføre utfall som krever vesentlige endringer i den regnskapsførte verdien av eiendelen eller forpliktelsen i løpet av kommende regnskapsår.

I beskrivelsene nedenfor omtales et sammendrag av sentrale regnskapsvurderinger som ledelsen har foretatt ved anvendelsen av konsernets regnskapsprinsipper:

Konsolidering Digi

Konsernet konsoliderer Digi. Aksjene i Digi er notert på Bursa Malaysia Securities Berhad og aksjene er fordelt på mange aksjonærer. Ettersom konsernet eier 49 % av aksjene, må 98 % av aksjene være tilstede på generalforsamlingen for at konsernet ikke skal ha flertallet av stemmene på generalforsamlingen. Som en konsekvens av dette og basert på erfaring fra tidligere generalforsamlinger, har konsernet i realiteten kontroll over Digs aktiviteter. Konsernet har vurdert det slik at kontroll er opprettholdt gjennom flertall av stemmer på generalforsamling og i styremøtene. Konsolidering basert på faktisk kontroll vurderes løpende.

Usikkerhet i estimatene – sentrale regnskapsestimater

Et sentralt regnskapsestimater er et estimat som er viktig for presentasjonen av konsernets økonomiske stilling og resultater, og som krever ledelsens mest subjektive og komplekse vurderinger, ofte som følge av behovet for å utarbeide viktige estimater basert på forutsetninger om utfallet på forhold som er beheftet med iboende usikkerhet. Konsernet vurderer slike estimater løpende ut fra historiske resultater og erfaringer, konsultasjoner med eksperter, trender, prognoser og andre metoder som konsernet anser som rimelige i de enkelte tilfeller, inkludert vurdering av hvordan disse vil kunne endre seg i fremtiden.

Innregning av inntekter

Konsernets driftsinntekter består primært av salg av tjenester, slik som abonnements- og trafikkavgifter, og kundeutstyr, slik som mobilutstyr. Konsernet tilbyr sammensatte leveranser hvor kundene kan nedbetale utstyret over en spesifikk periode. I enkelte ordninger tilbys kunden sammensatte leveranser med valgmulighet om å kjøpe et nytt håndsett før den opprinnelige nedbetalingsperioden er over uten å betale gjenstående avdrag på det gamle håndsettet. I slike tilfeller estimeres vederlaget relatert til håndsettet i den opprinnelige kontrakten basert på metoden med forventet verdi. Inntekten allokert til håndsettet justeres basert på et estimat for hvor mange kunder som vil benytte seg av opsjonen og perioden frem til kunden bytter sitt håndsett med et nytt. En endring i estimert periode til kunden bytter håndsett vil påvirke innregnede driftsinntekter. Konsernet innregner en tilbakebetalingsforpliktelse som reflekterer den andelen av vederlaget som konsernet ikke forventer å være berettiget til, og eiendel (med tilsvarende justering av kostnad for solgte varer) knyttet til retten til å få produkter tilbake fra kunden mot å gjøre opp tilbakebetalingsforpliktelsen. Verdien av eiendelen er basert på estimatet for hvor mange kunder som vil benytte seg av opsjonen og en estimert gjennomsnittlig pris i annenhåndsmarkedet. I enkelte markeder har konsernet inngått en avtale med en tredjepart som innebærer at det returnerte håndsettet leveres til tredjeparten. For hver avtale gjøres det en vurdering av hvorvidt konsernet har kontroll over det returnerte håndsettet eller ikke. Dersom konsernet ikke har kontroll over det returnerte håndsettet innregnes det ikke noen tilbakebetalingsforpliktelse eller eiendel.

Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler, se note 25

Beregning av netto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser (forskjellen mellom ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler) foretas basert på visse sentrale estimater og forutsetninger. Diskonteringsrenten er en av de vesentligste forutsetningene. Telenor vurderer obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) til å være foretaksobligasjoner av høy kvalitet med tilstrekkelig dybde i OMF-markedet. Basert på denne vurderingen har Telenor benyttet OMF som grunnlag for fastsettelse av diskonteringsrenten for de norske ytelsesbaserte pensjonsordningene.

Note 25 inneholder en sensitivitetanalyse for endringer i visse aktuarielle forutsetninger og hvordan de påvirker pensjonsforpliktelsene. Grunnlaget for de andre forutsetningene fremkommer også av denne noten.

Avskrivninger og amortiseringer, se note 17 og 18

Avskrivninger og amortiseringer er basert på ledelsens vurdering av restverdi, avskrivningsmetode og utnyttbar levetid for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler. Vurderingene kan endres med bakgrunn i teknologisk utvikling, konkurranse, endringer i markedsforholdene og andre forhold. Dette kan medføre endringer i den estimerte utnyttbare levetiden og dermed avskrivningene. Teknologisk utvikling er vanskelig å forutse, og vurderingen av trender og hvor hurtig endringer vil komme, kan endres over tid. Forutsetninger som legges til grunn for vurdering av levetid for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler, omfatter, men er ikke begrenset til: gjenværende lisens- eller konsesjonsperiode og forventet teknologisk og markedsmessig utvikling. Konsernet vurderer minst årlig forventet utnyttbar levetid for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler ut fra faktorer som nevnt ovenfor og andre relevante forhold. Forventet utnyttbar levetid for eiendeler av samme type kan variere mellom de ulike enhetene i konsernet på grunn av faktorer som vekstrate, markedets modenhet, historie og forventninger til utskiftning eller overføring av eiendeler, klima, kvaliteten på komponentene som er brukt, osv. En endring i forventet utnyttbar levetid for eiendeler er en estimatendring, og gjenværende avskrivningstid justeres med effekt på fremtidige perioder.

Nedskrivninger, se note 15, 16, 17, 18 og 19

Konsernet har foretatt betydelige investeringer i varige driftsmidler, immaterielle eiendeler, goodwill og tilknyttede selskaper samt andre investeringer, både i den ordinære telekommunikasjonsbransjen og i den digitale sfæren. Goodwill, immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk vurderes for verdifall årlig eller når det er indikasjoner på nedskrivning, mens andre eiendeler blir vurdert når det foreligger indikasjoner på verdifall. Faktorer som indikerer verdifall og utløser krav om testing av eiendelenes verdi, inkluderer: vesentlig reduksjon av markedsverdier; vesentlig svakere resultater i forhold til historiske resultater eller i forhold til forventede resultater; vesentlige endringer i bruken av eiendeler eller i den overordnede forretningsstrategien, inkludert eiendeler som besluttes utrangert eller utskiftet og eiendeler som blir skadet eller tatt ut av bruk, vesentlig negativ utvikling i bransjen eller økonomier, vesentlig reduksjon av markedsandel, vesentlige ufordelaktige regulatoriske beslutninger og rettsavgjørelser samt vesentlige kostnadsoverskridelser ved utvikling av eiendeler.

I henhold til IAS 36 *Verdifall på eiendeler* er gjenvinnbart beløp av eiendeler og selskaper det høyeste av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Bruksverdi, spesielt når diskonterte kontantstrømmetoder benyttes, må delvis baseres på ledelsens vurderinger, herunder å bestemme egnede kontantgenererende enheter, diskonteringsrente, estimering av fremtidige resultater, eiendelenes inntektsgenererende kapasitet, marginer, lisens- og spektrumpriser på fremtidige fornyelser, påkrevde vedlikeholdsinvesteringer og antagelser om fremtidige markedsforhold. Effekter av resesjon og økt makroøkonomisk risiko kan påvirke estimater for fremtidig inntjening og diskonteringsrenten som benyttes for å estimere gjenvinnbart beløp av eiendelenes. Eksterne bevis har blitt tatt i betraktning i forbindelse med forutsetningene som er benyttet.

Det foreligger vesentlige forskjeller mellom de ulike markedene med hensyn på vekst, mobilpenetrasjon, ARPU, markedsandel og lignende parametere, som resulterer i ulike EBITDA-marginer. Fremtidig utvikling i EBITDA-marginer er en viktig faktor i konsernets nedskrivningsvurderinger og langsiktige estimater på EBITDA-marginer i de enkelte land er usikre.

Eiendeler ved utsatt skatt, se note 13

Konsernet innregner eiendeler ved utsatt skatt med det beløpet som det er sannsynlig at konsernet kan gjenvinne. Omfattende vurderinger må gjøres for å fastsette beløpet som kan innregnes. Vurderingene baserer seg i vesentlig grad på forventet tidspunkt for utnyttelse, nivået på skattemessig positivt resultat så vel som strategier for skatteplanlegging og eventuelle skattepliktige midlertidige forskjeller. Vurderingene er særlig relatert til tap i enkelte av våre utenlandske virksomheter. Når et foretak har hatt negative resultater de siste periodene, blir eiendel ved utsatt skatt som følge av fremførbare underskudd kun innregnet i den grad det foreligger overbevisende bevis for at tilstrekkelig fremtidig skattbar inntekt vil bli generert. Usikkerhet i forbindelse med nye transaksjoner og hendelser og fortolkning av nye skatteregler kan også påvirke vurderingene.

Usikre skatteposisjoner, rettssaker, krav og regulatoriske prosesser, se note 13 og 33

Konsernet er involvert i en rekke søksmål, tvister og krav herunder dialoger med myndigheter relatert til konsernets virksomhet, lisenser, skatteposisjoner, investeringer mv., der utfallet av disse er forbundet med vesentlig usikkerhet. Ledelsen vurderer blant annet sannsynligheten for ugunstig utfall og muligheten til å foreta et rimelig sikkert estimat av mulige tap. Uforutsette hendelser eller endringer i disse faktorene kan medføre at konsernet må avsette for saker det ikke tidligere er avsatt for siden man ikke vurderte tap som sannsynlig eller at tapet ikke kunne estimeres pålitelig, eller øke eller redusere et beløp avsatt for en sak innregnet i tidligere rapporteringsperioder.

Gjennom virksomheter i flere vekstområder er konsernet involvert i juridiske saker inkludert regulatoriske diskusjoner. De juridiske systemene i disse landene, er i varierende grad, mindre forutsigbare enn det norske juridiske systemet. Som en konsekvens av dette vil ledelsens estimater relatert til juridiske og regulatoriske saker i disse landene medføre en relativt høyere grad av usikkerhet.

NOTE 4 Virksomhetssammenslutninger og avviklet virksomhet

I løpet av 2018 har Telenor Banka i Serbia og Telenor Microfinance Bank i Pakistan (TMB), som utgjorde de to viktigste bidragsyterne i segmentet Financial Services, samt virksomhetene i sentral- og øst Europa og Telenor India, vært klassifisert som eiendeler holdt for salg og virksomhet under avvikling.

Telenor India ble avhendet 14. mai 2018, sentral- og øst Europa ble avhendet 31. juli 2018, og TMB ble avhendet den 14. desember 2018.

Resultatene fra alle avhendede virksomheter presenteres som avviklet virksomhet frem til avhendelse:

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Inntekter	8 957	17 059
EBITDA	2 039	4 002
EBIT	1 599	2 290
Resultat før skatt	1 507	2 147
Inntektsskatt	(202)	(363)
Resultat etter skatt	1 305	1 784
Gevinst ved avhendelse	3 468	-

De vesentligste balansepostene klassifisert som eiendeler og gjeld holdt for salg per 31. desember 2018 er relatert til Telenor Banka i Serbia og en gjeldspost for garantien knyttet til eksponeringen mot krav fra det indiske telekommunikasjonsdepartementet (DoT) og er følgende:

Beløp i millioner kroner	Telenor Banka	Telenor India	Sum
Eiendeler			
Andre langsiktige eiendeler	99	-	99
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	396	-	396
Kontanter og kontantekvivalenter	407	-	407
Sum eiendeler holdt for salg	902	-	902
Gjeld			
Langsiktig gjeld	114	1 793	1 907
Kortsiktig gjeld	1 063	-	1 063
Sum gjeld holdt for salg	1 177	1 793	2 970

Konsernet står fortsatt ansvarlig for eksponeringen mot krav fra det DoT som gjelder den perioden hvor konsernet eide virksomheten. Virkelig verdi av denne garantien ble beregnet på avhendelsestidspunktet, og er klassifisert som holdt for salg med et beløp på 1,8 milliarder kroner per 31. desember 2018. Etterfølgende endringer i estimatet innregnes som resultat fra avviklet virksomhet i resultatregnskapet.

Den 15. juni 2018 inngikk konsernet en avtale om å selge 100 % av aksjene i Telenor Banka til PFF konsernet. Transaksjonen ble godkjent av sentralbanken i Serbia 31. januar 2019 og gjennomført 20. februar 2019. På oppgjørsdagen skjøt konsernet inn 0,3 milliarder kroner i kontanter i Banka i henhold til avtalen med PFF konsernet. Avhendelsen forventes ikke å resultere i tap eller gevinst av vesentlig betydning.

Kontantstrømmer relatert til avviklet virksomhet vist nedenfor stammer fra eksterne transaksjoner. Kontantstrømmene reflekterer derfor ikke disse virksomhetene som om de var selvstendige enheter.

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	2 001	3 589
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	19 701	(1 290)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(238)	(197)

Sentral- og Øst-Europa

Den 20. mars 2018 inngikk konsernet en avtale om å selge eiendelene sine i sentral- og Øst-Europa til PFF konsernet. Transaksjonen omfattet konsernet sine heleide mobilvirksomheter i Ungarn, Bulgaria, Montenegro og Serbia samt leverandøren av teknologiske tjenester, Telenor Common Operation. Virksomhetene i sentral- og Øst-Europa bidro med omtrent 9 % av konsernets inntekter og 8 % av konsernets EBITDA i 2017, og har mer enn 9 millioner kunder og omtrent 3 500 ansatte. Med virkning fra 1. kvartal 2018 ble virksomhetene i sentral- og øst Europa klassifisert som eiendeler holdt for salg og virksomhet under avvikling.

Transaksjonen var avhengig av regulatoriske godkjenninger og ble fullført i juli 2018. Netto-vederlaget, etter fradrag for transaksjonskostnader, var på 26,2 milliarder kroner og var fordelt mellom et kontantoppgjør på 22,4 milliarder kroner og en utsatt betaling på 3,8 milliarder kroner, se note 21 og 22 for ytterligere informasjon. En gevinst på 1,7 milliarder kroner ble resultatført som en del av virksomhet under avvikling.

Resultatene fra virksomhetene i sentral- og øst Europa i perioden virksomhetene inngikk i konsernet er som følger:

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Inntekter	6 899	11 473
EBITDA	2 643	4 122
EBIT	2 222	2 522
Resultat før skatt	2 229	2 482
Inntektsskatt	(199)	(339)
Resultat etter skatt	2 030	2 143
Gevinst ved avhendelse	1 665	-

Financial Services

Financial Services er et operasjonelt segment rapportert som en del av Øvrige virksomheter i konsernets segmentrapportering. Telenor Banka i Serbia og TMB utgjorde de to viktigste bidragsyterne i segmentet mens det imidlertid fortsatt er to enheter i segmentet i Malaysia og Myanmar som er en del av videreført virksomhet. Effektene på segmentresultatet fra Telenor Banka i Serbia og TMB er klassifisert som virksomhet under avvikling.

Den 12. mars 2018 inngikk konsernet en strategisk samarbeidsavtale med Ant Financial Services (Ant Financial) i Pakistan hvor Ant Financial over en toårsperiode vil investere 184,5 millioner amerikanske dollar mot å få en eierandel på 45 % i Telenor Micro Finance Bank i Pakistan (TMB) som var et datterselskap i konsernet. Investeringen vil bestå delvis av kapitalinnskudd med til sammen 140 millioner amerikanske dollar og delvis av vederlag for salg av aksjer med et beløp på 44,5 millioner amerikanske dollar. Med virkning fra 1. kvartal 2018 ble TMB klassifisert som eiendel holdt for salg og virksomhet under avvikling i konsernet sin finansielle rapportering.

Den 14. desember 2018 ble første delen av transaksjonen gjennomført. Konsernet mottok 44,5 millioner amerikanske dollar (0,4 milliarder kroner) som oppgjør for salget av 16 % av aksjene i TMB, og samtidig kjøpt Ant Financial inn 70 millioner amerikanske dollar i TMB. Telenor sin eierandel i TMB ble som følge av dette redusert til 66,3 %, og TMB ble en felleskontrollert virksomhet mellom Ant Financial og Telenor. Se note 19 og 22 for mer informasjon. En gevinst på 1,8 milliarder kroner ble innregnet som resultat fra virksomhet under avvikling som følge av at TMB opphørte å være datterselskap i konsernet.

Telenor Banka ble klassifisert som holdt for salg per 31. desember 2017, og fra og med 1. kvartal 2018 ble Telenor Banka også klassifisert som virksomhet under avvikling. Resultatene fra Financial Services klassifisert som virksomhet under avvikling er som følger:

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Inntekter	1 178	1 240
EBITDA	(193)	(33)
EBIT	(203)	(131)
Resultat før skatt	(203)	(128)
Inntektsskatt	(3)	(24)
Resultat etter skatt	(206)	(152)
Gevinst ved avhendelse	1 803	-

Telenor India

Den 23. februar 2017 offentliggjorde konsernet at det hadde inngått en avtale med Bharti Airtel Limited (Airtel) som innebar at Airtel ville overta hele eierskapet til Telenor India. Etter å ha mottatt regulatoriske godkjenninger ble avtalen fullført den 14. mai 2018. Avhendelsen utløste ikke gevinst eller tap.

Resultatene fra Telenor India er som følger:

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Inntekter	879	4 346
EBITDA	(411)	(86)
EBIT	(420)	(100)
Resultat før skatt	(518)	(207)
Inntektsskatt	-	-
Resultat etter skatt	(518)	(207)
Gevinst ved avhendelse	-	-

I oppstillingen av finansiell stilling per 31. desember 2017 ble Telenor India og Telenor Banka klassifisert som holdt for salg.

Vesentlige balanseposter klassifisert som eiendeler og gjeld holdt for salg per 31. desember 2017:

Beløp i millioner kroner	Telenor India	Telenor Banka	Sum
Eiendeler			
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	261	-	261
Andre anleggsmidler	326	228	554
Varelager	2	-	2
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	353	137	490
Kontanter og kontantekvivalenter	33	361	395
Sum eiendeler klassifisert som holdt for salg	975	727	1 701
Gjeld			
Langsiktig gjeld	2 135	5	2 140
Kortsiktig gjeld	1 237	833	2 070
Sum gjeld klassifisert som holdt for salg	3 373	837	4 210

Virksomhetssammenslutninger i 2017

Den 11. mai 2017 inngikk konsernet en avtale med Schibsted ASA og Singapore Press Holdings, relatert til deres felleskontrollerte virksomhet innenfor nettbaserte markedsplasser, hvor konsernet kjøpte Schibsteds og Singapore Press Holdings 66,7 % andel i den felleskontrollerte virksomheten 701Search Pte. Ltd, med virksomheter i Malaysia, Vietnam og Myanmar, for 1.753 millioner kroner. Vederlaget ble betalt i kontanter og transaksjonen ble fullført den 30. juni 2017.

Etter transaksjonen eier konsernet 100 % av de nettbaserte markedsplassene Mudah (Malaysia), Chotot (Vietnam), OneKyat (Myanmar) og ImSold (Malaysia og Vietnam).

Forut for transaksjonen med Schibsted og Singapore Press Holdings hadde konsernet en eierinteresse på 33,3 % i disse selskapene, som ble verdsatt på nytt til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. En gevinst på 352 millioner kroner ble innregnet. Gevinsten er klassifisert som gevinst/ (tap) ved avgang av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter i resultatregnskapet.

Virkelige verdier av identifiserbare eiendeler og gjeld i virksomheten på oppkjøpstidspunktet var som følger:

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet
Varemerke	324
Varige driftsmidler	11
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	22
Kontanter og kontantekvivalenter	49
Sum eiendeler	406
Forpliktelser ved utsatt skatt	78
Langsiktig gjeld	2
Kortsiktig gjeld	46
Sum forpliktelser	127
Netto identifiserbare eiendeler	279
Goodwill	2 172
Sum vederlag for aksjene	2 451
Herav kontanter	1 753
Herav virkelig verdi av konsernets egenkapitalinteresse i 701Search Pte. Ltd eid før virksomhetssammenslutningen	698

Goodwill på 2.172 millioner kroner består av kundebaser som ikke kvalifiserer som identifiserbare immaterielle eiendeler, og markedsledende posisjoner i Malaysia og Vietnam. Goodwill forventes ikke å være skattemessig fradragsberettiget. Se note 16 for nedskrivning av goodwill.

I perioden mellom oppkjøpstidspunktet og 31. desember 2017 bidro 701Search Pte. Ltd med 66 millioner kroner til konsernets driftsinntekter og et underskudd på 37 millioner kroner til konsernets resultat før skatt, inkludert nedskrivning av goodwill. Dersom 701Search Pte. Ltd hadde blitt konsolidert fra 1. januar 2017 hadde konsernets driftsinntekter og resultat før skatt vært henholdsvis 112.126 millioner kroner og 19.676 millioner kroner. 701Search Pte. Ltd er inkludert i segmentet Øvrige virksomheter.

Øvrige virksomhetssammenslutninger

I løpet av 2017 overtok konsernet Network Services Nordic AB i Sverige og UCOM AS i Norge, for et samlet kontantvederlag på 315 millioner kroner. En merverdiallokering ble utarbeidet og resulterte i en innregning av goodwill på 274 millioner kroner.

NOTE 5 **Segmenter**

Segmentinformasjonen for 2018 og 2017 er presentert i samsvar med rapporteringen til konsernledelsen (foretakets øverste beslutningstakere) og er konsistent med den finansielle informasjonen som benyttes til å vurdere utviklingen og allokere ressurser. Regnskapsprinsippene for segmentrapporteringen er konsistente med regnskapsprinsippene anvendt for implementeringen av IFRS 15 *Driftsinntekter fra kontrakter med kunder*. Segmentresultatet er definert som EBITDA før andre inntekter og andre kostnader.

Konsernets driftssegmenter er basert på forretningsaktivitetene og geografisk beliggenhet. Hovedprodukter og -tjenester er mobilkommunikasjon, fastnettkommunikasjon og kringkastingstjenester. I tillegg rapporterer konsernet Øvrige virksomheter som et eget segment.

Konsernets mobilkommunikasjonsvirksomhet inkluderer i hovedsak av tale, data, internett, innholdstjenester, kundeutstyr og meldingstjenester. I Norge, Sverige og Danmark blir fastnettaktiviteten fulgt opp og rapportert sammen med mobilvirksomheten. Fastnett-tjenester inkluderer telefoni, internett og TV og leide samband, i tillegg til datatjenester og nettverks- og kommunikasjonsløsninger.

Broadcast omfatter Canal Digital DTH i Norden, kringkastings- og datakommunikasjonstjenester via satellitt, og bakkebasert kringkasting av radio og TV i Norge og Belgia.

Øvrige virksomheter inkluderer Telenor Global Wholesale, digitale tjenester, konsernenheter og Øvrig. Telenor Global Wholesale jobber med å koble sammen globale telekommunikasjonsoperatører og levere viktige kommunikasjonstjenester på tvers av landegrensene. De gjør det mulig for operatører å styre internasjonal samtale-, melding-, data- og signaliseringstrafikk gjennom én kanal inn til et globalt nettverk. I tillegg håndterer de alle internasjonale roaming-avtaler for Telenor-operatører. Digitale tjenester inkluderer selskaper med virksomhet innenfor internasjonale kommunikasjonstjenester, maskin til maskin-kommunikasjon samt internettbaserte tjenester, markedsføring i digitale medier og finansielle tjenester. Ingen av disse er hver for seg vesentlige nok til å bli rapportert som eget segment. Konsernenheter omfatter eiendomsvirksomhet, globale fellestjenester, forskning og utvikling, strategiske konsernprosjekter, konsernets finansavdeling (Group Treasury), internt forsikringsselskap og sentrale stabs- og støttefunksjoner. Øvrig består hovedsakelig av mobile kommunikasjonstjenester til havs levert av Telenor Maritime.

Konserninterne leveranser av nettbaserte regulerte tjenester er priset ut fra kostnader basert på forhandlinger mellom enhetene. Alle transaksjoner mellom segmentene er basert på markedspriser.

Gevinster og tap fra konserninterne overføringer av virksomhet, konsernbidrag og utbytte er ikke inkludert i resultatene for segmentene.

Segmentinformasjon 2018

Beløp i millioner kroner	Drifts-inntekter	Eksterne driftsinntekter	EBITDA før andre inntekter og andre kostnader ¹⁾	EBITDA ¹⁾	Avskrivninger, amortiseringer og nedskrivninger	Driftsresultat	Investeringer ²⁾
Norge	25 991	25 504	10 882	10 409	(4 023)	6 386	4 403
Sverige	12 495	12 429	4 121	4 029	(1 246)	2 784	1 965
Danmark	5 112	5 006	1 109	989	(805)	184	441
dtac - Thailand	18 933	18 860	7 095	4 912	(6 087)	(1 176)	16 562
Digi - Malaysia	12 966	12 950	5 954	5 875	(1 621)	4 254	1 649
Grameenphone - Bangladesh	12 910	12 909	7 832	7 776	(2 188)	5 588	3 292
Pakistan	7 476	7 231	4 261	4 237	(1 523)	2 714	1 157
Myanmar	5 810	5 621	2 179	2 169	(1 443)	727	1 050
Broadcast	5 983	5 765	2 005	1 970	(634)	1 337	384
Øvrige virksomheter	7 867	4 120	15	(175)	(628)	(803)	456
Elimineringer	(5 149)	(0)	(135)	(76)	37	(39)	-
Sum konsern (IAS 18)	110 396	110 396	45 319	42 115	(20 160)	21 955	31 359
IFRS 15 justeringer	(34)	(34)	132	132	-	132	-
Sum konsern (IFRS 15)	110 362	110 362	45 451	42 247	(20 160)	22 088	31 359

Segmentinformasjon 2017

Beløp i millioner kroner	Drifts-inntekter	Eksterne driftsinntekter	EBITDA før andre inntekter og andre kostnader ¹⁾	EBITDA ¹⁾	Avskrivninger, amortiseringer og nedskrivninger	Driftsresultat	Investeringer ²⁾
Norge ³⁾	25 965	25 532	11 117	10 842	(3 940)	6 902	5 203
Sverige	12 938	12 877	4 136	4 103	(1 372)	2 730	1 803
Danmark	5 147	5 058	849	813	852	1 665	651
dtac - Thailand	19 089	18 989	7 413	7 302	(6 215)	1 086	4 027
Digi - Malaysia	12 188	12 166	5 556	5 545	(1 510)	4 035	2 570
Grameenphone - Bangladesh	13 156	13 155	7 791	7 509	(2 385)	5 124	1 502
Pakistan	8 181	8 058	4 204	4 181	(1 504)	2 678	1 438
Myanmar	6 643	6 408	2 869	2 848	(1 052)	1 796	2 545
Broadcast	6 071	5 851	1 997	2 314	(674)	1 641	409
Øvrige virksomheter ³⁾	7 436	3 974	(1 010)	(492)	(2 659)	(3 151)	2 436
Elimineringer ³⁾	(4 744)	-	(228)	(137)	5	(132)	(25)
Sum konsern (IAS 18)	112 069	112 069	44 694	44 828	(20 454)	24 374	22 558

¹⁾ Se tabellen nedenfor for definisjon og avstemming av EBITDA. EBITDA før andre inntekter og andre kostnader er segmentresultatet.

²⁾ Se side 128 for alternative resultatmål.

³⁾ Omarbeidet på grunn av endringer i sammensetningen av driftssegmenter.

Endring i sammensetning av driftssegmenter

Telenor Capture AS, tidligere rapportert som en del av Andre enheter, rapporteres nå som en del av Telenor Norge. Telenor Capture AS leverer applikasjoner som MyTelenor og MyContacts. Segmentinformasjonen for 2017 er omarbeidet for å reflektere dette.

Avstemming av EBITDA før andre inntekter og andre kostnader

Beløp i millioner kroner	Note	2018	2017
EBITDA		42 247	44 828
Andre inntekter	10	63	1 306
Andre kostnader	10	(3 267)	(1 172)
EBITDA før andre inntekter og andre kostnader		45 451	44 694

Geografisk fordeling av driftsinntekter basert på lokalisering av eksterne kunder

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Norge	28 355	28 675
Sverige	14 554	15 032
Øvrig Norden	5 778	6 032
Thailand	18 908	18 901
Bangladesh	12 906	13 148
Malaysia	13 281	12 222
Øvrig Asia ¹⁾	13 821	15 274
Øvrige land	2 759	2 783
Sum driftsinntekter	110 362	112 069

¹⁾ Øvrig Asia inkluderer Pakistan og Myanmar.

Geografisk fordeling av eiendeler basert på selskapenes lokalisering

Beløp i millioner kroner	Anleggsmidler eksklusiv eiendel ved utsatt skatt og andre anleggsmidler		Totale eiendeler	
	2018	2017	2018	2017
Norge	33 027	31 592	57 584	59 791
Sverige	14 880	14 586	22 281	21 979
Øvrig Norden	3 625	4 039	11 759	7 595
Sentral- og Øst—Europa	-	21 234	903	26 081
Thailand	32 845	20 223	44 569	31 942
Øvrig Asia ¹⁾	41 695	40 852	53 421	53 424
Øvrige land	446	558	756	953
Sum eiendeler	126 518	133 084	191 272	201 765

¹⁾ Øvrig Asia inkluderer Malaysia, Bangladesh, Pakistan og Myanmar.

NOTE 6 Driftsinntekter

Beløp i millioner kroner	2018 IFRS15	2018 IAS18	2017 IAS18
Mobilabonnement- og trafikkinntekter	69 237	69 768	70 290
Fasttelefoni	1 559	1 559	1 942
Fast internett og TV	8 927	8 919	8 873
Nettverkstjenester	663	663	697
Canal Digital DTH	4 439	4 454	4 513
Sum abonnement- og trafikkinntekter	84 825	85 362	86 314
Andre inntekter	25 537	25 034	25 755
Sum driftsinntekter¹⁾	110 362	110 396	112 069

¹⁾ Hvorav driftsinntekter fra kontrakter med kunder på 109.771 millioner kroner i 2018 (IFRS 15).

Mobile abonnement- og trafikkinntekter: Består av abonnementsinntekter og tilkoblingshonorarer, inntekter fra tale (utgående trafikk) og trafikk som ikke er tale-relatert, roaming i utlandet og inntekter fra andre mobiltjenester. Abonnement og trafikkinntekter består kun av inntekter fra selskapets egne abonnement.

Fasttelefoni: Består av abonnementsinntekter og tilkoblingshonorarer, trafikkinntekter (fast til fast, fast til mobil, til andre land, tilleggstjenester, annen trafikk) for PSTN/ISDN og tale over internet (VoIP).

Fast internett og TV: Består av abonnementsinntekter, trafikkinntekter og tilkoblingshonorarer for xDSL, kabel og fiber, i tillegg til inntekter fra TV tjenester. Høyhastighets fast internett inkluderer fiber, kabel og VDSL.

Nettverkstjenester: Består av Nordic Connect/IP-VPN og sikkerhet.

Canal Digital DTH: Består av inntekter fra nordiske DTH-abonnementer og husholdninger på SMATV-nettverk.

Andre inntekter: Består av følgende:

Samtrafikk

Inntekter fra innkommende trafikk relatert til selskapets egne abonnement. Inntekter fra innkommende trafikk relatert til tjenesteleverandører og MVNO-abonnement er ikke inkludert.

Andre mobilinntekter

Innkommende roaming, nasjonal roaming, telemetri og inntekter relatert til tjenesteleverandører og MVNO (Mobile Virtual Network Operators). Telemetri er definert som SIM-kort for maskin til maskin (M2M), for eksempel salgsautomater og måleravlesninger.

Grossisttjenester

Salg til tjenestetilbydere av telefoni (PSTN/ISDN), Bitstream, LLUB, nasjonal og internasjonal oppkobling, transitt-trafikk, utleie av infrastruktur og andre grossisttjenester.

Datatjenester:

Nordic Connect/IP-VPN og sikkerhet.

Satellitt

Inntekter fra satellitttjenester fra satellitter plassert på 1 grad vest.

Norkring

Inntekter fra bakkebaserte kringkastingstjenester for radio og TV i Norge og Belgia.

Annet:

Driftstjenester og andre sluttkundeprodukter.

Ikke-mobil:

Inntekter fra salg av utstyr til kunder og fra salg som ikke er direkte tilknyttet mobilvirksomheten, primært salg av mobiltelefoner og utstyr.

Konsernet har begrenset med inntekter fra leieavtaler. Disse inntektene er primært relatert til utleie av basestasjoner og utstyr. Utleieinntekter er en del av andre inntekter i tabellen over. De fleste avtalene har en kort minimum-løpetid og fremtidige minimums-inntekter fra utleie er uvesentlige.

Oppdeling av driftsinntekter fra kontrakter med kunder

Tabellen nedenfor viser driftsinntekter fra kontrakter med kunder fordelt på de viktigste inntektsstrømmene per segment som vist i note 5.

Beløp i millioner kroner	Norge	Sverige	Danmark	dtac - Thailand	Digi - Malaysia	Grameenphone - Bangladesh	Pakistan	Myanmar	Broadcast	Øvrige virksomheter	Elimineringer	Sum konsern
Sum driftsinntekter	25 909	12 421	5 076	18 908	13 149	12 910	7 492	5 810	5 968	7 867	(5 149)	110 362
Type varer/tjenester												
Mobil virksomhet	15 222	8 770	4 535	18 908	13 149	12 751	7 422	5 796	-	-	(998)	85 555
Tjenester	13 015	7 001	3 469	16 894	11 885	12 737	7 315	5 788	-	-	(998)	77 107
Varer	2 207	1 769	1 066	2 014	1 264	14	107	8	-	-	-	8 449
Fast virksomhet	10 525	3 477	518	-	-	-	-	14	-	3 006	(1 024)	16 517
Tjenester	9 855	3 405	518	-	-	-	-	14	-	3 006	(956)	15 843
Varer	670	73	-	-	-	-	-	-	-	-	(68)	674
Satellitt og TV-distribusjon	-	-	-	-	-	-	-	-	5 968	-	(219)	5 750
Tjenester	-	-	-	-	-	-	-	-	5 829	-	(218)	5 611
Varer	-	-	-	-	-	-	-	-	139	-	-	139
Annet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 854	(2 906)	1 949
Tjenester	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 854	(2 906)	1 949
Varer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum inntekter type varer/tjenester	25 748	12 248	5 053	18 908	13 149	12 751	7 422	5 810	5 968	7 861	(5 146)	109 771
Type mobile tjenester												
Kontraksabonnement	11 263	6 292	3 184	9 372	4 614	507	196	30	-	-	(110)	35 348
Kontantkort	189	147	-	6 785	6 860	12 180	7 020	5 703	-	-	(379)	38 505
Annet	1 563	562	285	738	412	50	99	55	-	-	(509)	3 253
Sum inntekter mobile tjenester	13 015	7 001	3 469	16 894	11 885	12 737	7 315	5 788	-	-	(998)	77 107
Tidspunkt for inntektsføring												
Over tid	22 871	10 406	3 987	16 894	11 885	12 737	7 315	5 801	5 829	7 861	(5 078)	100 509
På ett tidspunkt	2 877	1 842	1 066	2 014	1 264	14	107	8	139	-	(69)	9 262
Sum driftsinntekter fra kontrakter med kunder	25 748	12 248	5 053	18 908	13 149	12 751	7 422	5 810	5 968	7 861	(5 147)	109 771
Andre inntekter ¹⁾	161	173	23	-	-	159	70	-	-	7	(3)	591
IFRS 15 justeringer	82	75	36	25	(183)	-	(16)	-	15	-	-	34
Driftsinntekter presentert i Note 5 Segmenter	25 991	12 495	5 112	18 933	12 966	12 910	7 476	5 810	5 983	7 867	(5 149)	110 396

¹⁾ Andre inntekter inkluderer hovedsakelig utleieinntekter.

Type varer/ tjenester:

Mobil virksomhet:

Tjenester: Består av inntekter fra abonnement og tilkoblingshonorarer, tale og ikke-tale-relatert trafikk, samtrafikk, utgående og innkommende roaming, nasjonal roaming, telemetri, inntekter relatert til tjenesteleverandører og MVNO, og øvrige mobil tjenester.

Varer: Består av inntekter fra salg av håndsett og annet kundeutstyr.

Fast virksomhet:

Tjenester: Består av inntekter fra nordiske DTH-abonnementer og husholdinger på SMATV-nettverk, inntekter fra satellitt-tjenester og inntekter fra bakkebaserte kringkastingsjenester for radio og TV i Norge og Belgia.

Varer: Består av inntekter fra salg av kundeutstyr.

Satellitt- og TV-distribusjonsvirksomhet:

Tjenester: Består av inntekter fra nordiske DTH-abonnementer og husholdinger på SMATV-nettverk, inntekter fra satellitt-tjenester og inntekter fra bakkebaserte kringkastingsjenester for radio og TV i Norge og Belgia.

Varer: Består av inntekter fra salg av kundeutstyr.

Øvrige består hovedsakelig av inntekter fra andre tjenester i Øvrige virksomheter.

Type mobil tjenester:

Kontantkort består av inntekter fra salg av forskuddsbetalte kort til kunder, unntatt når dette er forskuddsfakturert av konsernet. Inntektene innregnes i henhold til faktisk forbruk av tjenestene.

Øvrige består av inntekter fra øvrige mobil tjenester.

Tidspunkt for inntektsføring:

Over tid består av inntekter fra levering av tjenester som innregnes over tid når, eller etter hvert som, konsernet utfører tjenesten over den avtalte kontraktperioden.

På ett tidspunkt inkluderer inntekter fra salg av varer innregnet på det tidspunktet varene overføres til kunden.

NOTE 7 Vare- og trafikkostnader

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Trafikkostnader	(10 790)	(10 557)
Varer for videresalg og andre varekostnader	(15 390)	(16 372)
Sum vare- og trafikkostnader	(26 180)	(26 928)

Trafikkostnader inkluderer operasjonelle leiekostnader relatert til leie av dedikert nett og satellittkapasitet. Se note 31 for informasjon om operasjonelle leieforpliktelser.

For effektene av IFRS 15 på åpningsbalansen og på hele året 2018, se note 1.

NOTE 8 Lønn og personalkostnader

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Lønn og feriepenger	(9 368)	(9 674)
Arbeidsgiveravgift	(1 002)	(1 057)
Pensjonskostnader inkludert arbeidsgiveravgift (note 25)	(909)	(1 019)
Aksjebaserte betalinger, eksklusiv arbeidsgiveravgift ¹⁾	(190)	(323)
Andre personalkostnader	(565)	(575)
Balanseført som egentilvirkede anleggsmidler	1 311	1 236
Sum lønn og personalkostnader	(10 723)	(11 412)

¹⁾ Inkluderer kostnader relatert til konsernets aksjeprogram for ansatte og konsernets langsiktige insentivordning for ledere og nøkkelpersoner.

Gjennomsnittlig antall årsverk var omtrent 21.000 i 2018 og 23.000 i 2017 i videreført virksomhet.

For effektene av IFRS 15 på åpningsbalansen og på hele året 2018, se note 1.

NOTE 9 Andre driftskostnader

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Operasjonelle avtaler for leie av bygninger, tomter og utstyr	(4 217)	(4 344)
Andre kostnader til lokaler, biler, kontorutstyr med videre	(2 722)	(2 288)
Drift og vedlikehold	(5 670)	(5 949)
Lisensavgifter	(3 785)	(4 204)
Markedsføring og salgsprovisjoner	(5 854)	(6 037)
Reklame	(1 972)	(2 068)
Innleie av personell og konsulenthonorar	(1 809)	(2 009)
Øvrig	(1 980)	(2 135)
Sum andre driftskostnader	(28 008)	(29 034)

For effektene av IFRS 15 på åpningsbalansen og på hele året 2018, se note 1.

NOTE 10 Andre inntekter og andre kostnader

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Gevinst ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter	63	1 166
Annet	-	140
Sum andre inntekter	63	1 306
Tap ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter	(227)	(231)
Kostnader knyttet til nedbemanninger, tapskontrakter og annet	(3 040)	(941)
Sum andre kostnader	(3 267)	(1 172)

I 2018 henfører tap ved avgang av varige driftsmidler seg i hovedsak til utrangering av driftsmidler i Telenor Norge, Telenor Sverige og Telenor Danmark.

Kostnader knyttet til nedbemanninger, tapskontrakter og annet omfatter først og fremst en avsetning på 2,1 milliarder kroner relatert til et forlik inngått mellom CAT og dtac i Thailand sammen med nedbemanninger i Telenor Norge, Digi, Grameenphone og konsernheter.

Gevinst ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter i 2017 var i hovedsak relatert til salg av en forretningseiendom i Kongensgate 8/Kirkegaten 9 i Oslo og en finansiell leieavtale i Broadcast.

Tap ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter i 2017 var i hovedsak relatert til avgang i dtac, Telenor Norge og Grameenphone. Kostnader knyttet til nedbemanninger, tapskontrakter og annet i 2017 var i hovedsak relatert til nedbemanning i Telenor Norge, konsernheter og Grameenphone.

NOTE 11 Utgifter til forskning og utvikling

Utgifter til forskning og utvikling innregnet i resultatregnskapet utgjør 545 millioner kroner i 2018 (512 millioner kroner i 2017). Kostnadsførte forskning og utviklingsaktiviteter i konsernet relaterer seg til utvikling av ny teknologi, digitale tjenester og produkter, digital markedsføring og ny anvendelse av eksisterende nettverk.

NOTE 12 Finansinntekter og kostnader

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Renteinntekter på kontanter og kontantekvivalenter	479	402
Andre finansinntekter	730	1 162
Sum finansinntekter	1 209	1 564
Rentekostnader på finansielle forpliktelser	(2 131)	(2 600)
Andre finanskostnader	(354)	(391)
Sum finanskostnader	(2 484)	(2 991)
Valutagevinster	553	3 248
Valutatap	(2 780)	(2 218)
Netto valutagevinst (tap)	(2 227)	1 030
Netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	350	300
Netto verdiendring sikringsinstrumenter og sikringsobjekter	(8)	124
Netto verdiendring finansielle instrumenter	342	425
Netto gevinst (tap og nedskrivning) fra finansielle eiendeler og -forpliktelser	3	(181)
Netto finansinntekter (kostnader)	(3 158)	(152)

Andre finansinntekter for 2018 inkluderer utbytte fra VEON tilsvarende 598 millioner kroner mot 980 millioner kroner i 2017.

Netto valutatap i 2018 skyldes hovedsakelig omregning av gjeldsposisjoner i utenlandsk valuta til norske kroner. Omregning av gjeld i amerikanske dollar tatt opp for å sikre den økonomiske verdien av eiendeler i valuta, var hovedkilden til valutatapet. Brutto valutabevegelser var i 2017 høye sammenlignet med nettobeløpet. Dette var hovedsakelig fordi valutaeffekter på ekstern finansiering i Telenor ASA ble utlignet av valutaeffekter på konserninterne fordringer i internbanken.

Netto verdiendring finansielle instrumenter er positiv for året. Dette er hovedsakelig på grunn av endring i virkelig verdi av opsjonselementet i obligasjonslånet med oppgjør i amerikanske depotaksjer (ADS) i VEON som resulterte i en gevinst på 851 millioner kroner, sammenlignet med en gevinst på 416 millioner kroner i fjor. Gevinsten i 2018 ble motvirket av tap på avtaler om valutabytte og rentebytte.

Netto tap fra finansielle eiendeler- og forpliktelser inkluderte i 2017 et tap ved salg av aksjer i VEON tilsvarende 214 millioner kroner.

NOTE 13 **Inntektsskatt**

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Resultat før skatt	18 848	19 605
Betalbar skatt	(7 514)	(6 653)
Utsatt skatt	1 335	163
Skattekostnad	(6 179)	(6 491)

Økning i betalbar skatt skyldes hovedsakelig at Telenor Pakistan er kommet i normal skatteposisjon. Den utsatte skatteinntekten skyldes hovedsakelig det foregående samt innregning av eiendeler ved utsatt skatt på fremførbare underskudd i Thailand, delvis motvirket av utnyttelse av fremførbart underskudd i Danmark.

Effektiv skattesats

Tabellen nedenfor viser avstemming av rapportert skattekostnad mot forventet skattekostnad basert på nominell skattesats på 23 % i Norge (24 % i 2017). Den viser også de vesentligste komponentene i skattekostnaden. Nærmere omtale av utvalgte linjer er gitt under tabellen.

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Skattekostnad basert på nominell skattesats i Norge (23 %/24 %)	(4 335)	(4 705)
Effekt av skattesatser utenfor Norge som avviker fra 23 %/24 %	(1 168)	(542)
Effekt av endrede skattesatser	11	(193)
Ikke fradragsberettigede og ikke-skattepliktige poster	(363)	(420)
Betalbar og utsatt skatt på tilbakeholdt overskudd og utbytte i datter- og tilknyttede selskaper	(19)	67
Korreksjoner av betalbar skatt for tidligere år	(262)	(572)
Årets ikke-innregnede eiendeler ved utsatt skatt	(90)	(86)
Endring i tidligere års ikke-innregnede eiendeler ved utsatt skatt	47	291
Netto skatteeffekt fra nedskrivning goodwill	-	(331)
Skattekostnad	(6 179)	(6 491)
Effektiv skattesats i %	32,8	33,1

Skattesatser utenfor Norge som avviker fra 23 %

De største effektene er knyttet til at Grameenphone Ltd. (Bangladesh: 40 %) og Telenor Pakistan (29 %) som har høyere nominelle skattesatser enn den nominelle skattesatsen i Norge. Telenor Myanmar (25 %) og Digi (Malaysia 24 %) har også høyere skattesats, mens Telenor Sverige (22 %), Telenor Danmark (22 %) og dtac (Thailand: 20 %) har lavere nominelle skattesatser.

Effekt av endrede skattesatser

Norge har lovfestet en reduksjon i selskapsskattesatsen fra 23 % til 22 % med virkning fra 1. januar 2019. Sverige reduserte samtidig sin nominelle skattesats fra 22 % til 21,4 % og har også vedtatt en ytterligere reduksjon til 20,6 % fra 1 januar 2021.

Ikke-skattepliktige inntekter og ikke-fradragsberettigede kostnader

I 2018 oppveies skatteeffekten av skattefritt aksjeutbytte fra VEON av ikke fradragsberettigede kostnader. I 2017 stammet de største skattefrie gevinstene fra salg av aksjer i den felleskontrollerte virksomheten SnT Classifieds og datterselskapet som eide eiendommen i Kongensgate i Oslo. De største skatteøkende effektene i 2017 knyttet seg til reklassifisering av tapsposter fra øvrige resultatelementer til resultatregnskapet etter nedsalg i VEON.

Betalbar og utsatt skatt på tilbakeholdte overskudd og utbytte i datter- og tilknyttede selskaper

Inkluderer betalbar skatt på mottatt utbytte samt endring i avsetning for utsatt skatt (primært kildeskatt) på tilbakeholdte overskudd i utenlandske datterselskaper og tilknyttede selskaper utenfor Norge. Det er avsatt fullt ut for utsatt skatt på tilbakeholdt overskudd i utenlandske datterselskaper per 31. desember både i 2018 og i 2017.

Korreksjoner av betalbar skatt for tidligere år

I 2018 gjelder dette et kontorvedtak av norske skattemyndigheter hvor de behandler tap på lån til Telenor Cinclus fradragsført av Telenor ASA i 2014, som ikke fradragsberettiget. Vedtaket er påklaget. I tillegg inngår endringer av betalbar skatt og minimumsskatt i Pakistan og et kontorvedtak om å nekte fradrag for FoU kostnader i Norge. Inntektsføring av en avsetning i Grameenphone slår positivt ut. Effekten for 2017 skyldtes hovedsakelig et kontorvedtak av norske skattemyndigheter hvor de behandlet gevinsten ved det konserninterne salget av aksjene i Telenor Montenegro i 2013 som skattepliktig. Dette vedtaket er påklaget og vi venter fortsatt på avgjørelsen.

Endring i tidligere års ikke-innregnede eiendeler ved utsatt skatt

For 2018 gjelder beløpet Pakistan, mens endringen i 2017 i hovedsak gjelder innregnet eiendel ved utsatt skatt knyttet til fremførbare underskudd i Danmark.

Netto skatteeffekt fra nedskrivning av goodwill

Telenors investering i Tapad ble nedskrevet med 1,7 milliarder kroner i 2017. Skatteeffekten følger fra netto ikke fradragsberettiget del av nedskrivningen.

Fremførbare underskudd

Fremførbare underskudd for utvalgte land utløper som følger per 31. desember 2018:

Beløp i millioner kroner	Danmark	Thailand	USA	Øvrige	Sum
2019		58		346	404
2020		270		103	373
2021		1 246		132	1 377
2022		1 769		27	1 796
2023		2 097		20	2 117
2024 og senere		-	1 126	103	1 229
Ikke tidsbegrenset	2 600	347	-	327	3 274
Sum fremførbare underskudd	2 600	5 787	1 126	1 059	10 570
Hvorav eiendeler ved utsatt skatt ikke er innregnet	145	434	1 126	1 018	2 722
Fremførbare underskudd hvor eiendeler ved utsatt skatt er innregnet	2 455	5 353	-	40	7 848

Fremførbare underskudd for utvalgte land utløper som følger per 31. desember 2017:

Beløp i millioner kroner	Danmark	Thailand	USA	Øvrige	Sum
2018	-	55	-	549	604
2019	-	-	-	228	228
2020	-	251	-	100	351
2021	-	1 164	-	162	1 326
2022	-	1 683	-	59	1 742
2023 og senere	-	9	874	67	949
Ikke tidsbegrenset	2 899	333	85	252	3 569
Sum fremførbare underskudd	2 899	3 494	959	1 418	8 770
Hvorav eiendeler ved utsatt skatt ikke er innregnet	144	405	959	1 260	2 768
Fremførbare underskudd hvor eiendeler ved utsatt skatt er innregnet	2 755	3 089	-	158	6 002

Underskudd til fremføring, med og uten den delen som er nedskrevet, økte med 1,8 milliarder kroner i 2018 hovedsakelig på grunn av økt skattemessig underskudd på 2,3 milliarder kroner i Thailand, delvis motvirket av en reduksjon i Danmark. I 2017 ble fremførbare underskudd redusert med 3 milliarder kroner hovedsakelig som følge av at India ble klassifisert som virksomhet under avvikling. Fremførbare underskudd hvor eiendeler ved utsatt skatt var innregnet økte med 3 milliarder kroner hovedsakelig på grunn av økte skattemessige underskudd i Danmark og Thailand.

Innregnet eiendeler ved utsatt skatt knyttet til fremførbart underskudd

Danmark og Thailand har innregnet eiendeler ved utsatt skatt knyttet til ubenyttede fremførbare underskudd ettersom konsernet forventer at det vil genereres fremtidige skattepliktige overskudd som kan avregnes mot disse underskuddene.

Usikre skatteposisjoner

Pakistan

I tredje kvartal 2016 mottok Telenor Pakistan vedtak om endring av ligning med 3,3 milliarder kroner fra pakistanske skattemyndigheter vedrørende fradragsrett og tidspunkt for fradragsføring av visse kostnader ført i selvangivelsene fra tidligere år. Telenor Pakistan har påklaget vedtaket og fått innvilget utsettelse av betalingskravet av ankeinstansen (High Court). Enkelte av sakene som omfattes av vedtaket ble brakt inn for «Alternate Dispute Resolution Committee» i 2018 og det omtvistede beløpet er redusert til 1,6 milliarder kroner ved utgangen av 2018.

Norge

I 2012 innregnet Telenor ASA tap på fordringer mot Unitech Wireless etter at Telenor ASA hadde innfridd sitt garantiansvar på 10,6 milliarder kroner for all rentebærende gjeld i Unitech Wireless. En eiendeler ved utsatt skatt på 2,5 milliarder kroner ble innregnet. I 2013 ble virksomhetsoverdragelsen fra Unitech Wireless til Telenor India gjennomført, og Telenor ASA fradragsførte 9,3 milliarder kroner som skattemessig tap på fordringer i selvangivelsen. Telenor ASA har i 2017 og 2018 mottatt utkast til mulig vedtak om endring. Telenor ASA er uenig i argumentene som er anvendt og har avgitt kommentarer til utkastene.

India

I 2013 besluttet EGoM (Empowered Group of Ministers) i India at lisensbetalinger på omlag 2,1 milliarder kroner fra Unitech Wireless i 2008 for lisensene som ble inndratt i 2012 kunne motregnes mot lisensbetalinger i Telenor India (tidligere Telewings), se note 33. Telenor India behandlet 1,9 milliarder kroner som reduksjon av skattegrunnlaget for spektrum. I fjerde kvartal 2016 mottok Telenor India vedtak om endring av ligning med 0,5 milliarder norske kroner vedrørende inntektsåret 2013-2014 hvor skattemyndighetene anførte at motregnet beløp er å anse som skattepliktig gevinst. Telenor India påklaget avgjørelsen og fikk kravet redusert til 0,3 milliarder norske kroner i 2017. Telenor anket saken videre til ITAT og har nå fått medhold. Myndighetene kan fortsatt anke saken videre. En eventuell refusjon av innbetalt beløp vil gå til Bharti og kan bare motregnes mot eventuelle krav Bharti måtte rette mot Telenor under garantien utstedt til Bharti (se note 33).

Skatteeffekt av midlertidige forskjeller og fremførbare underskudd per 31. desember

Beløp i millioner kroner	2018			2017		
	Eiendeler ved utsatt skatt	Forpliktelser ved utsatt skatt	Hvorav eiendeler ikke innregnet	Eiendeler ved utsatt skatt	Forpliktelser ved utsatt skatt	Hvorav eiendeler ikke innregnet
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	278	(3 682)	(110)	121	(4 000)	(116)
Tilbakeholdte overskudd i utenlandske datter- og tilknyttede selskaper		(432)		-	(422)	-
Andre langsiktige poster	1 340	(1 043)	(10)	2 718	(2 119)	13
Sum anleggsmidler og langsiktig gjeld	1 618	(5 157)	(121)	2 840	(6 540)	(103)
Sum omløpsmidler og kortsiktig gjeld	1 597	(178)		1 303	(188)	-
Fremførbare underskudd	2 186		(569)	1 491	-	(243)
Totale forpliktelser/eiendeler ved utsatt skatt	5 401	(5 335)	(690)	5 633	(6 728)	(347)
Netto forpliktelser/eiendeler ved utsatt skatt		(623)			(1 442)	
Hvorav eiendeler ved utsatt skatt		2 699			1 917	
Hvorav forpliktelser ved utsatt skatt		(3 322)			(3 359)	

Innregnede eiendeler ved utsatt skatt relaterer seg i hovedsak til Thailand og Danmark både i 2018 og 2017.

Endring i netto forpliktelser/eiendeler ved utsatt skatt

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Per 1. Januar	(1 442)	(809)
Innregnet i resultatregnskapet	1 335	163
Innregnet i øvrige resultatelementer	(296)	(778)
Innregnet direkte i egenkapital	(921)	-
Kjøp og salg av datterselskaper	542	(69)
Omregningsdifferanser på utsatt skatt	158	50
Per 31. desember	(623)	(1 442)

NOTE 14 Resultat per aksje

Resultat per aksje som kan henføres til aksjonærer i Telenor ASA er beregnet basert på følgende resultat og aksjegrnlag:

Resultat

Beløp i millioner kroner except earnings per share	2018	2017
Resultat fra videreført virksomhet	9 958	10 199
Resultat fra avviklet virksomhet	4 773	1 784
Resultat etter skatt	14 731	11 983
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra videreført virksomhet	6,76	6,80
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra avviklet virksomhet	3,24	1,19
Ordinært/Utvannet resultat per aksje	10,00	7,99

Antall aksjer

In thousands	2018	2017
Vei et gjennomsnittlig antall aksjer ved beregning av ordinært resultat per aksje	1 472 865	1 499 760

Det er ingen utvanningseffekter for 2018 og 2017.

NOTE 15 Goodwill

Beløp i millioner kroner	Telenor Sverige	Telenor Ungarn	Telenor Serbia	dtac Thailand	Telenor Bulgaria	Broadcast	701 Search	Tapad	Øvrige ¹⁾	Sum konsern
Akkumulert kostpris										
Per 1. januar 2017	6 079	4 576	5 536	3 017	2 365	1 755	-	2 763	1 428	27 519
Omregningsdifferanser	315	372	683	134	196	4	58	(133)	41	1 670
Tilgang ved oppkjøp av datterselskap	89	-	-	-	-	-	2 172	-	185	2 446
Reallokering av goodwill	-	-	-	-	-	-	-	-	(13)	(13)
Fraregnet ved avgang av datterselskaper og reklassifisert til eiendeler holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-	-	(40)	(40)
Per 31. desember 2017	6 483	4 948	6 219	3 151	2 561	1 759	2 230	2 630	1 601	31 582
Omregningsdifferanser	(191)	(251)	(124)	213	(63)	(2)	83	155	16	(164)
Tilgang ved oppkjøp av datterselskap	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4
Fraregnet ved avgang av datterselskaper og reklassifisert til eiendeler holdt for salg	-	(4 697)	(6 095)	-	(2 498)	-	-	-	(155)	(13 445)
Per 31. desember 2018	6 292	-	-	3 364	-	1 757	2 313	2 785	1 466	17 977

Akkumulerte nedskrivninger

Per 1. januar 2017	(252)	-	(1 533)	-	-	(126)	-	(1 034)	(55)	(3 000)
Omregningsdifferanser	(14)	-	(189)	-	-	(2)	(9)	62	(3)	(155)
Fraregnet ved avgang av datterselskaper og reklassifisert til eiendeler holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-	-	34	34
Nedskrivninger	-	-	-	-	-	-	(357)	(1 658)	-	(2 015)
Per 31. desember 2017	(266)	-	(1 722)	-	-	(128)	(366)	(2 630)	(24)	(5 136)
Omregningsdifferanser	8	-	34	-	-	1	(14)	(155)	-	(126)
Fraregnet ved avgang av datterselskaper og reklassifisert til eiendeler holdt for salg	-	-	1 688	-	-	-	-	-	4	1 692
Nedskrivninger	-	-	-	-	-	-	-	-	(4)	(4)
Per 31. desember 2018	(258)	-	-	-	-	(127)	(380)	(2 785)	(24)	(3 574)

Regnskapsført verdi

Per 31. desember 2018	6 034	-	-	3 364	-	1 630	1 933	-	1 442	14 403
Per 31. desember 2017	6 217	4 948	4 497	3 151	2 561	1 631	1 864	-	1 577	26 446

¹⁾ Øvrige omfatter i hovedsak Digi (Malaysia), Telenor Norge (Canal Digital Kabel-TV og Datamatrix) og Telenor Montenegro.

Se note 16 for nedskrivningsvurderinger.

NOTE 16 Nedskrivningsvurderinger

Goodwill ervervet ved virksomhetssammenslutninger er allokert til individuelle kontantgenererende enheter som fremgår av note 15.

Gjenvinnbart beløp av eiendeler og selskaper er det høyeste av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgsgifter. Virkelig verdi fratrukket salgsgifter er benyttet for å fastsette gjenvinnbart beløp av kontantgenererende enheter med goodwill som er børsnoterte selskaper, basert på noterte markedspriser per 31. desember 2018 og 2017. Digi er notert på børsen i Malaysia og dtac er børsnotert i Thailand.

For øvrige kontantgenererende enheter med goodwill er diskonterte kontantstrømmodeller benyttet for å fastsette bruksverdi, basert på seneste økonomiske prognoser godkjent av ledelsen. Untatt for 701Search Ptd. Ltd med virksomhet innenfor nettbaserte markedsplasser (Øvrige virksomheter) som beskrevet ytterligere nedenfor, dekker den eksplisitte prognoseperioden 2019-2021. Utover den eksplisitte prognoseperioden, er kontantstrømmene ekstrapolert med evigvarende konstante nominelle vekstrater for å komme fram til terminalverdien. For å teste rimeligheten av estimerte bruksverdier, er disse sammenlignet med eksterne verdsettelsler og multipler for sammenlignbare selskaper innen telekommunikasjons-bransjen.

For virksomheter som er i en vekstfase og som derfor ikke forventes å ha oppnådd en normalisert kontantstrøm ved utgangen av den eksplisitte prognoseperioden, omfatter beregningen to perioder med ekstrapolerte kontantstrømmer. Kontantstrømmer for perioden fram til kontantstrømmene forventes å være normalisert er ekstrapolert med bruk av vekstrater som reflekterer ledelsens beste estimat for markeds- og økonomisk utvikling i det landet hvor virksomheten drives. Deretter ekstrapoleres kontantstrømmene ved bruk av konstante nominelle vekstrater. Ved utgangen av 2018 antas det at 701Search Pte Ltd. ikke vil ha oppnådd normaliserte kontantstrømmer innen utgangen av den eksplisitte prognoseperioden 2019-2023 og 2028 er anvendt som basis for beregning av terminalverdi for 701Search.

Nøkkelforutsetninger i de diskonterte kontantstrømmodellene

Nøkkelforutsetninger benyttet ved beregningen av bruksverdi er vekstrater, ARPU, EBITDA-marginer, driftsinvesteringer og diskonteringsrenter.

Vekstrater - Den forventede vekstraten for en kontantgenererende enhet konvergerer fra nåværende nivå erfart de seneste årene, til det langsiktige vekstnivået i markedet der virksomheten drives. Vekstratene brukt til å ekstrapolere kontantstrømmer utover den eksplisitte prognoseperioden er basert på tidligere erfaringer, forutsetninger om markedsandeler og forventninger til utviklingen i markedet der virksomheten drives. Vekstratene brukt til å ekstrapolere kontantstrømmene for terminalverdien er ikke høyere enn gjennomsnittlig forventet langsiktig vekst i markedene der virksomhetene drives.

ARPU – Gjennomsnittlig inntekt per abonnement per måned (ARPU) er beregnet basert på inntekter fra mobilvirksomheten gjennom selskapets egne abonnement, delt på gjennomsnittlig antall abonnement i den relevante perioden. ARPU er estimert basert på nåværende ARPU-nivå og forventet fremtidig markedsutvikling.

EBITDA –margin¹⁾ - EBITDA-marginen er estimert ut i fra dagens nivå og forventet fremtidig markedsutvikling. Vedtatte eller igangsatte effektiviseringsprogrammer er hensyntatt. Endringer i resultatet av disse tiltakene kan ha innvirkning på fremtidige forventede EBITDA-marginer.

Driftsinvesteringer (Capex)¹⁾ - Et normalisert forhold mellom driftsinvesteringer og driftsinntekter (driftsinvesteringer som en prosentandel av driftsinntekter) forutsettes på lang sikt. Endringer i trafikkvolum og antall abonnementer i en vekstfase vil påvirke det fremtidige forholdet mellom driftsinvesteringer og driftsinntekter. Forventede driftsinvesteringer inkluderer ikke investeringer som øker eiendelens yteevne, eller nye lisenser. Slike effekter er dermed ikke hensyntatt i estimerte kontantstrømmer. Fornyetelser av eksisterende lisenser er imidlertid inkludert, enten som kontantstrømmer beregnet separat eller som en del av normaliserte driftsinvesteringer.

Diskonteringsrenter - Diskonteringsrentene er basert på en vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC), utledet ved hjelp av kapitalverdimodellen (CAPM). Et selskaps egenkapitalkostnad og gjeldskostnad gir selskapets vektete gjennomsnittlige kapitalkostnad. I økonomier hvor konsernet ikke anser lokal langsiktig risikofri rente som pålitelig, er WACC-rentene, som er benyttet til å diskontere fremtidige kontantstrømmer, basert på 10 års amerikansk risikofri rente justert for forskjellen i inflasjon mellom USA og det aktuelle landet. En landrisikopremie er også lagt til. Diskonteringsrentene tar videre hensyn til gjeldspremie, markedsrisikopremie, gjeldsgrad, selskapets skattesats, inflasjon og eiendelsbeta. For kontantgenererende enheter i økonomier med ustabile inflasjonsforventninger, er kontantstrømmene for de ulike år diskontert med ulik diskonteringsrente.

For årene 2018 og 2017 er gjennvinnbart beløp for de kontantgenererende enhetene med vesentlig goodwill fastsatt basert på følgende diskonteringsrenter og nominelle vekstrater i terminalverdien:

	Diskonteringsrente etter skatt (%)		Diskonteringsrente før skatt (%)		Nominell vekst i kontantstrømmer i terminalverdien (%)	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Broadcast	5,7	7,6	7,3	10,0	(2,0)	(1,5)
Telenor Sverige	4,2	6,5	5,3	8,3	0,0	0,0
701 Search Pte Ltd.	11,6	11,1	15,0	14,4	3,0	3,0

I beregningene av gjennvinnbart beløp har konsernet benyttet forventede kontantstrømmer etter skatt og tilsvarende diskonteringsrenter etter skatt. Gjennvinnbare beløp ville ikke ha endret seg vesentlig dersom man i stedet hadde benyttet kontantstrømmer før skatt og diskonteringsrente før skatt.

Nedskrivninger i 2018

Konsernet har ikke innregnet noen vesentlige nedskrivninger i 2018.

Nedskrivninger i 2017

Tapad

Som en konsekvens av ytterligere svekkelse for Tapad i det amerikanske mediareklame-segmentet og lavere enn forventet vekst i datasegmentet ble en nedskrivning av goodwill på 1,7 milliarder kroner innregnet i fjerde kvartal 2017. Regnskapsført verdi av goodwill etter nedskrivning beløper seg til null.

701 Search Pte Ltd.

I etterkant av kjøpet av 66,7 % eierandel i 701 Search Pte Ltd. fra Schibsted ASA og Singapore Press Holdings i andre kvartal 2017 ble nedskrivning av goodwill på 357 millioner kroner innregnet basert på en beregning av bruksverdi.

Telenor Danmark

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i Telenor Danmark ble nedskrevet med 2,1 milliarder kroner i fjerde kvartal 2015. Prisene i forbrukersegmentet stabiliserte seg imidlertid i løpet av 2017. Leveringen og stabiliseringen av det nye forretningsstøtte-systemet (BSS), lansering av høyhastighets-bredbånd, vesentlige kostnadsbesparelser og utforming av nye enkle forretningsmodeller i løpet av 2016 og 2017 forbedret prestasjonene i Telenor Danmark. En reversering av tidligere nedskrivning på 1,2 milliarder kroner relatert til varige driftsmidler og immaterielle eiendeler ble innregnet, begrenset oppad til hva den regnskapsførte verdien ville ha vært (etter avskrivninger og amortiseringer) dersom ingen nedskrivning hadde blitt innregnet.

Sensitivitetsanalyse av kontantgenererende enheter med vesentlig goodwill

Bortsett fra for 701 Search Pte Ltd. mener konsernet at ingen endringer innenfor et rimelig mulighetsområde i noen av nøkkelforutsetningene som er lagt til grunn for nedskrivningsvurderingene vil medføre at regnskapsført verdi av de kontantgenererende enhetene med vesentlig goodwill overstiger gjennvinnbart beløp.

¹⁾ Se side 128 for beskrivelse av alternative resultatmål.

Estimert gjennvinnbart beløp overstiger regnskapsført verdi for den kontantgenererende enheten med rundt 40 millioner kroner for 701 Search Pte Ltd. Følgende nøkkelforutsetninger er lagt til grunn ved fastsettelse av gjennvinnbart beløp, i tillegg til diskonteringsrentene og den nominelle vekstraten i terminalverdien oppgitt over:

Sentrale forutsetninger i 2018	701Search Pte Ltd.
Omsetningsvekst (%) i perioden 2019-2023 ¹⁾	21,9
Omsetningsvekst (%) i perioden 2024-2028 ¹⁾	18,4
Vekst i EBITDA-margin (prosentpoeng) i perioden 2019-2023 ²⁾	6,5
Vekst i EBITDA-margin (prosentpoeng) i perioden 2024-2028 ²⁾	2,6
EBITDA-margin i året anvendt som basis for beregning av terminalverdi (%)	58,0

¹⁾ Represents the compound annual growth rate during the period.

²⁾ Represents annual growth during the period.

701 Search Pte Ltd. er i en vekstfase. Ved utgangen av 2018 antas det at 701 Search Pte Ltd. ikke vil ha oppnådd normaliserte kontantstrømmer innen utgangen av den eksplisitte prognoseperioden 2019-2023, og dermed omfatter den diskonterte kontantstrømmodellen to perioder med ekstrapolerte kontantstrømmer. Høyere vekstrater er benyttet i den eksplisitte prognoseperioden, opp fra de lave nivåene erfart historisk, enn i den første ekstrapoleringsperioden 2024-2028. Året 2028 er anvendt som basis for beregning av terminalverdi, og kontantstrømmene utover estimert normalisert nivå er ekstrapolert ved bruk av konstante nominelle vekstrater. Vekstratene anvendt i den diskonterte kontantstrømmodellen reflekterer ledelsens beste estimat for markeds- og økonomisk utvikling i det landene hvor 701 Search Pte Ltd. sin virksomhet drives.

Følgende endringer i nøkkelforutsetninger vil, isolert sett, føre til at gjennvinnbart beløp blir tilnærmet lik regnskapsført verdi, og enhver endring utover det som er beskrevet nedenfor kan føre til nedskrivning:

701 Search Pte Ltd.
Nedgang i gjennomsnittlig årlig vekstrate i løpet av den første ekstrapoleringsperioden 2024-2028 på 0,5 prosentpoeng.
Nedgang i EBITDA-margin i året anvendt som basis for beregning av terminalverdi på 1,2 prosentpoeng.
Økning i diskonteringsrente før skatt med 0,1 prosentpoeng for hele perioden inkludert terminalverdien.
Nedgang i nominell vekstrate i terminalverdien på 0,3 prosentpoeng.

NOTE 17 Immaterielle eiendeler

Beløp i millioner kroner	Kundebase	Lisenser	Varemerker ¹⁾	Program- vare kjøpt	Program- vare egen- utviklet	Roaming- avtaler og annet ²⁾	Anlegg under utførelse ³⁾	Sum
Akkumulert kostpris								
Per 1. januar 2017	2 647	60 179	3 133	18 348	3 335	4 375	1 405	93 423
Reklassifiseringer ⁴⁾	17	133	-	396	113	(35)	(418)	204
Tilgang	1	3 102	-	873	-	293	800	5 068
Tilgang egenutvikling	-	-	-	-	184	-	-	184
Tilgang ved erverv av datterselskap	29	-	318	2	-	-	-	349
Omregningsdifferanser	189	868	177	384	34	229	33	1 915
Avgang	-	(218)	-	(187)	(17)	(35)	(22)	(479)
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	-	(6 215)	-	(440)	-	-	(4)	(6 660)
Per 31. desember 2017	2 883	57 849	3 628	19 375	3 648	4 827	1 793	94 003
Reklassifiseringer ⁴⁾	-	668	-	681	106	(17)	(751)	688
Tilgang	-	14 483	-	892	-	139	1 018	16 533
Tilgang egenutvikling	-	-	-	-	171	19	-	190
Tilgang ved erverv av datterselskap	-	-	-	-	-	-	-	-
Omregningsdifferanser	(60)	107	122	18	23	(60)	(8)	142
Avgang	(9)	(26 861)	(272)	(1 299)	(107)	(1 149)	(54)	(29 751)
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	(1 935)	(6 092)	-	(1 674)	(24)	(1 109)	(12)	(10 846)
Per 31. desember 2018	878	40 155	3 479	17 993	3 817	2 651	1 986	70 960

Akkumulerte av- og nedskrivninger

Per 1. januar 2017	(1 561)	(34 706)	(2 504)	(15 388)	(2 840)	(3 358)	(8)	(60 366)
Reklassifiseringer ⁴⁾	-	(1)	-	(25)	-	34	-	6
Avskrivninger fra videreført virksomhet	(40)	(5 160)	(275)	(1 368)	(271)	(333)	-	(7 448)
Avskrivninger fra virksomheter under avvikling	(210)	(439)	-	(109)	(4)	(71)	-	(833)
Årets nedskrivninger fra videreført virksomhet	-	-	-	(22)	(9)	-	-	(31)
Årets nedskrivninger fra virksomheter under avvikling	-	-	-	(26)	-	-	(4)	(30)
Reversering av nedskrivninger	-	322	-	-	-	-	-	322
Omregningsdifferanser	(124)	(1 068)	(154)	(320)	(38)	(175)	-	(1 879)
Avgang	-	218	-	185	17	35	-	455
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	-	5 954	-	440	-	-	4	6 396
Per 31. desember 2017	(1 934)	(34 880)	(2 934)	(16 634)	(3 145)	(3 868)	(8)	(63 404)
Reklassifiseringer ⁴⁾	-	(257)	-	(6)	-	21	-	(242)
Avskrivninger fra videreført virksomhet	(30)	(4 810)	(188)	(1 426)	(254)	(300)	-	(7 008)
Avskrivninger fra virksomheter under avvikling	(57)	(112)	-	(29)	(1)	(21)	-	(220)
Årets nedskrivninger	-	-	(33)	(15)	(1)	-	-	(49)
Omregningsdifferanser	38	172	(107)	(8)	(11)	49	-	133
Avgang	9	26 862	272	1 257	104	1 149	-	29 652
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	1 305	3 056	-	1 457	18	714	-	6 550
Per 31. desember 2018	(669)	(9 969)	(2 990)	(15 405)	(3 291)	(2 256)	(8)	(34 589)

Regnskapsført verdi

Per 31. desember 2018	209	30,186	488	2,588	526	395	1,979	36,371
Per 31. desember 2017	949	22 969	694	2 741	504	958	1 786	30 601
Avskrivningstid i antall år	3-20	2-26	-	3-7	3-5	3-5	-	-

¹⁾ Regnskapsført verdi av varemerker med ubestemt levetid er på 488 millioner kroner per 31. desember 2018 og 506 millioner kroner per 31. desember 2017. Varemerker med bestemt levetid er per 31. desember 2018 fullt avskrevet. De var i hovedsak representert av dtac-varemerket med regnskapsført verdi på 182 millioner kroner per 31. desember 2017.

²⁾ Regnskapsført verdi av roaming-avtaler er null per 31. desember 2018 mot 472 millioner kroner per 31. desember 2017.

³⁾ Linjene for Tilgang representerer netto tilgang av anlegg under utførelse i løpet av regnskapsåret. Anlegg under utførelse som er regnskapsført og aktivert i samme regnskapsår vises som Tilgang i de aktuelle eiendelskategoriene i denne tabellen.

⁴⁾ Inneholder også reklassifiseringer til/fra linjer i oppstilling av finansiell stilling som ikke er en del av denne tabellen.

Reversering av nedskrivninger innregnet i 2017 var relatert til Telenor Danmark.

Tilgang lisenser i 2018 gjelder hovedsakelig anskaffelse av spektrum i 900 og 1800 MHz-båndet i dtac, 1800 MHz båndet i Bangladesh, 700 MHz båndet i Sverige, 2100 MHz båndet i Digi Malaysia og 900 MHz båndet i Myanmar. Tilgang lisenser i 2017 gjaldt hovedsakelig anskaffelse av tilleggs-spektrum i 1800 MHz-båndet i Telenor Myanmar og fornyelse av eksisterende spektrum i Telenor Norge, Telenor Danmark og Digi.

Tilgang innkjøpt programvare i 2018 gjelder hovedsakelig Telenor Norge og Telenor Danmark. Tilgangen i 2017 gjaldt i hovedsak Telenor Norge. dtac hadde frem til september 2018 konsesjon fra CAT Telecom Public Company Limited (CAT) til å drifte og levere mobiltjenester i Thailand. Tillatelsen fra CAT ga dtac lov til å utvikle, utvide og bruke mobilnettet for å tilby kommunikasjonstjenester i ulike områder av Thailand. Etter utløpet av konsesjonsperioden i 2018 gikk dtac over til en lisensmodell. Konsesjonen til dtac innregnet som en immateriell eiendel i henhold til The Intangible Asset Model omtalt i IFRIC 12 Tjenesteutsettingsordninger var fullt ut nedskrevet ved utgangen av september 2018. Regnskapsført verdi av konsesjonsrettigheten var på 2,7 milliarder kroner per 31. desember 2017.

Avgang lisenser og roamingavtaler i 2018 er hovedsakelig relatert til konsesjonen til dtac.

Regnskapsført verdi av lisensene som konsernet innehar er som følger:

NOK in billions	Regnskapsført verdi per 31. desember 2018	Regnskapsført verdi per 31. desember 2017
dtac	14,6	2,3
dtac – konsesjon	-	2,7
Grameenphone	4,7	3,3
Telenor Myanmar	3,4	3,8
Telenor Pakistan	2,8	3,7
Andre	4,7	7,2
Total regnskapsført verdi av lisensene	30,2	23,0

Tabellen nedenfor viser lisensene for mobilspektrum som konsernet innehar per 31. desember 2018:

Spektrum (MHz)	Båndbredde (MHz)	Type/teknologi	Utløp av spektrum
Telenor Norge			
800	2x10	Teknologinøytral	2033
900	2x15	Teknologinøytral	2033
1800	2x10 + 2x20	Teknologinøytral	2028/2033
2100	2x19.8	Teknologinøytral	2032
2600	2x40	Teknologinøytral	2022
Telenor Sverige			
700	2x10 ^{a)}	Teknologinøytral	2040
800	2x10 ^{a)}	Teknologinøytral	2035
900	2x6 ^{a)} + 2x5	Teknologinøytral	2025
1800	2x20 + 2x10 ^{a)}	Teknologinøytral	2027/2037
2100	2x19.8 + 1x5	Teknologinøytral	2025
2600	2x40 ^{b)}	Teknologinøytral	2023
Telenor Danmark			
800	2x10 ^{c)}	Teknologinøytral	2034
900	2x9	Teknologinøytral	2019
1800	2x25 ^{c)}	Teknologinøytral	2032
2100	2x15 + 1x5	Teknologinøytral	2021
2600	2x20 + 1x10	Teknologinøytral	2030
dtac, Thailand			
900	2x5 ^{d)}	Teknologinøytral	2033
1800	2x5	Teknologinøytral	2033
2100	2x15	3G/4G	2027
2300	1x60 ^{e)}	Teknologinøytral	2025
Digi, Malaysia			
900	2x5	Teknologinøytral	2032
1800	2x20	Teknologinøytral	2032
2100	2x15	3G	2034
2600	2x10 ^{f)}	4G	2019
2600	2x10	4G	2019
Grameenphone, Bangladesh			
900	2x7.4	Teknologinøytral	2026
1800	2x7.2 + 2x7.4	Teknologinøytral	2026
1800	2x5	Teknologinøytral	2033
2100	2x10	3G/4G	2028
Telenor Pakistan			
850	2x10	3G/4G	2031
900	2x4.8	2G	2019
1800	2x8.8	2G/4G	2019
2100	2x5	3G	2029
Telenor Myanmar			
900	2x5	Teknologinøytral	2029
900	2x2.2	Teknologinøytral	2023
1800	2x20	Teknologinøytral	2029
2100	2x10+2x5	Teknologinøytral	2029

^{a)} Lisensene er tildelt Net4Mobility (felleskontrollert ordning med Tele 2, eid 50 % av konsernet).

^{b)} Tele 2 og konsernet overførte sine respektive lisenser (2x 20 MHz) i 2600 MHz-båndet til Net4Mobility den 2. juli 2012.

^{c)} Lisensene er tildelt TT Netværket (felleskontrollert driftsordning med Telia, eid 50 % av konsernet).

^{d)} Som en del av betingelsene knyttet til 900 MHz spektrumet kan dtac bruke spektrum på 850 MHz båndet i inntil 2 år før full overgang til å bruke spektrum i 900 MHz-båndet.

^{e)} Spektrum disponeres under avtalen med TOT og er derfor ikke balanseført som immateriell eiendel.

^{f)} Spektrum disponeres i henhold til avtale med Altel.

NOTE 18 Varige driftsmidler

Beløp i millioner kroner	Lokal- nær- og fjernnett	Mobil- telefon- nett	Abonnent- utstyr	Sentraller og utstyr	Radio installa- sjoner	Kabel-TV anlegg	Byg- ninger	Tomter	Admini- strative fellesinve- steringer	Satel- litter	Anlegg under utførelse ¹⁾	Sum
Akkumulert kostpris												
Per 1. januar 2017	50 563	29 864	2 015	20 063	32 297	5 349	15 225	1 073	13 113	5 318	8 664	183 545
Reklassifiseringer ²⁾	860	2 842	24	171	1 376	(111)	497	-	422	-	(6 273)	(193)
Tilgang	1 549	1 114	573	682	3 303	881	345	5	858	-	7 094	16 404
Tilgang ved erverv av datterselskap	-	-	-	-	-	-	-	-	22	-	-	22
Omregningsdifferanser	28	281	54	(85)	(42)	33	(22)	3	59	-	(2)	308
Avgang	(1 292)	(414)	(208)	(1 008)	(524)	(64)	(637)	(6)	(540)	(298)	(83)	(5 073)
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	(369)	(61)	-	(2 614)	(3 000)	-	(145)	-	(622)	-	(431)	(7 243)
Per 31. desember 2017	51 339	33 626	2 458	17 209	33 410	6 088	15 263	1 075	13 312	5 020	8 969	187 770
Reklassifiseringer ²⁾	1 493	3 722	75	216	1 600	183	(1 510)	-	487	-	(6 972)	(707)
Tilgang	1 625	965	313	580	5 805	178	253	-	670	-	5 975	16 362
Tilgang ved erverv av datterselskap	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Omregningsdifferanser	(51)	(188)	(39)	70	320	(12)	(274)	4	45	-	(160)	(287)
Avgang	(1 824)	(313)	(933)	(602)	(159)	(175)	(133)	(4)	(876)	-	(18)	(5 037)
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	(711)	(3 344)	(8)	(642)	(2 351)	-	(1 901)	(44)	(1 670)	-	(380)	(11 050)
Per 31. desember 2018	51 871	34 468	1 866	16 831	38 625	6 262	11 698	1 031	11 968	5 020	7 414	187 053

Akkumulerte av- og nedskrivninger

Per 1. januar 2017	(37 075)	(16 646)	(1 179)	(16 045)	(16 969)	(3 035)	(8 323)	(42)	(9 124)	(2 663)	(427)	(111 528)
Reklassifiseringer ²⁾	(6)	(3)	8	11	(2)	58	-	-	(75)	-	-	(10)
Avskrivninger – videreført virksomhet	(2 052)	(2 348)	(567)	(1 153)	(3 478)	(431)	(504)	(1)	(1 371)	(260)	-	(12 164)
Avskrivninger – virksomhet under avvikling	(57)	(209)	(1)	(29)	(231)	-	(99)	-	(177)	-	-	(804)
Nedskrivninger – videreført virksomhet	-	-	(2)	-	(1)	-	(26)	-	2	-	(2)	(28)
Nedskrivninger – virksomhet under avvikling	-	-	-	-	-	-	(2)	-	(27)	-	(3)	(33)
Reversering av nedskrivninger	128	593	-	3	117	-	60	15	4	-	-	920
Omregningsdifferanser	(23)	(56)	(37)	24	(64)	(20)	4	(1)	(64)	-	-	(237)
Avgang	1 267	374	208	1 006	483	61	410	(2)	493	127	-	4 428
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	369	61	-	2 614	3 000	-	145	-	622	-	431	7 243
Per 31. desember 2017	(37 449)	(18 234)	(1 570)	(13 568)	(17 144)	(3 367)	(8 336)	(30)	(9 717)	(2 796)	(1)	(112 213)
Reklassifiseringer ²⁾	1	(368)	-	4	(16)	-	650	-	(10)	-	-	260
Avskrivninger – videreført virksomhet	(2 254)	(2 439)	(579)	(1 412)	(3 918)	(444)	(471)	(1)	(1 353)	(224)	-	(13 094)
Avskrivninger – virksomhet under avvikling	(15)	(57)	(0)	(8)	(60)	-	(25)	-	(45)	-	-	(211)
Nedskrivninger – videreført virksomhet	-	-	-	-	(2)	-	(0)	2	(0)	-	(2)	(3)
Nedskrivninger – virksomhet under avvikling	-	-	-	-	-	-	(0)	-	-	-	-	(0)
Omregningsdifferanser	43	239	27	(70)	(196)	9	88	(1)	(80)	-	(0)	60
Avgang	1 817	269	932	598	150	165	87	-	823	-	-	4 842
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	261	2 486	6	545	1 453	-	753	-	1 164	-	-	6 667
Per 31. desember 2018	(37 596)	(18 104)	(1 184)	(13 911)	(19 733)	(3 637)	(7 254)	(30)	(9 218)	(3 020)	(3)	(113 692)

Regnskapsført verdi

Per 31. desember 2018	14 275	16 364	681	2 920	18 891	2 625	4 444	1 001	2 749	2 001	7 411	73 361
Per 31. desember 2017	13 890	15 392	888	3 641	16 266	2 721	6 927	1 045	3 595	2 224	8 968	75 557
Avskrivningstid i antall år ³⁾	3-30	5-20	3	3-7	5-15	3-15	5-90	-	2-10	17	-	-

¹⁾ Linjene for Tilgang representerer netto tilgang av anlegg under utførelse i løpet av regnskapsåret. Anlegg under utførelse som er regnskapsført og aktivert i samme regnskapsår vises som Tilgang i de aktuelle eiendelskategoriene i denne tabellen.

²⁾ Inneholder også reklassifiseringer til/fra linjer i oppstilling av finansiell stilling som ikke er en del av denne tabellen.

³⁾ Eiendelskategoriene som presenteres i tabellen over er en aggregert sum av ulike eiendelskomponenter som tilhører en bestemt kategori, og avskrivningssatsene representerer levetidsintervallet som allokeres til komponentene.

Reversering av nedskrivning i 2017 gjelder Telenor Danmark. Se note 16 for ytterligere informasjon.

Per 31. desember 2018 hadde konsernet finansielle leieavtaler med en regnskapsført verdi på 929 millioner kroner (1.088 millioner kroner per 31. desember 2017). Disse eiendelene består per 31. desember 2018 hovedsakelig av leie av optisk fibernett (lokal-, nær- og fjernnett) på 637 millioner kroner i Grameenphone i Bangladesh, Myanmar og Digi i Malaysia (675 millioner kroner i 2017), samt eiendommer (bygninger og tomter) på 293 millioner kroner i Sverige og Danmark (311 millioner kroner i 2017).

Nåverdi av fremtidig minimumsforpliktelse for finansielle leiebetalinger (konsernet som leietaker) er 859 millioner kroner per 31. desember 2018 (927 millioner kroner per 31. desember 2017).

NOTE 19 Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte ordninger

Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Regnskapsført verdi per 1. januar	454	15 725
Tilgang	2 009	70
Avgang	(6)	(15 501)
Andel resultat etter skatt ¹⁾	(81)	531
Andel øvrige resultatelementer	2	(342)
Egenkapitaltransaksjoner inkludert utbytte	(24)	27
Omregningsdifferanser	11	(56)
Regnskapsført verdi per 31. desember	2 365	454
Hvorav tap henført til andre komponenter knyttet til investeringer i tilknyttede selskaper ²⁾	17	26
Sum tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	2 382	480
Herav investering i Telenor Microfinance Bank Limited	1 916	-
Herav investering i øvrige	467	480

¹⁾ Andel resultat etter skatt inkluderer konsernets andel av selskapenes resultater etter skatt, avskrivning av merverdier, nedskrivninger og justering for forskjeller i regnskapsprinsipper.

²⁾ Konsernets andel av netto tap fra RiksTV AS (et tilknyttet selskap) overstiger aksjeinvesteringen. Det overskytende beløpet på 17 millioner kroner er innregnet som en reduksjon i konsernets andre langsiktige fordringer på RiksTV AS klassifisert som andre finansielle rentebærende anleggsmidler.

Den 12. mars 2018 inngikk konsernet et strategisk partnerskap med Ant Financial Services (Ant Financial) i Pakistan, som innebærer at Ant Financial i løpet av en toårs periode vil investere til sammen 184,5 millioner amerikanske dollar mot å få en eierandel på 45 % i Telenor Microfinance Bank Limited (TMB), et datterselskap i konsernet. Investeringen vil delvis skje i form av kapitalinnskudd i selskapet på 140 millioner amerikanske dollar og delvis som en betaling for salg av aksjer på 44,5 millioner amerikanske dollar.

Den 14. desember 2018 ble den første delen av transaksjonen i henhold til avtalen av 12. mars 2018 gjennomført, og samtidig inngikk konsernet en aksjonæravtale med Ant Financial. Aksjonæravtalen anviser likeverdig representasjon fra hver av partene i styret i TMB, hvor avgjørende finansielle og operasjonelle beslutninger skal gjøres som flertallsvedtak, noe som gjør TMB til en felleskontrollert virksomhet mellom konsernet og Ant Financial. Ved gjennomføringen av den første delen av transaksjonen mottok konsernet 44,5 millioner amerikanske dollar (0,4 milliarder norske kroner) som oppgjør for salget av 16 % av aksjene i TMB samtidig som Ant Financial skjøt inn 70 millioner amerikanske dollar i TMB. Konsernets samlede eierandel i TMB ble dermed redusert til 66,3 % og TMB ble en felleskontrollert virksomhet mellom konsernet og Ant Financial. Den felleskontrollerte virksomheten er innregnet etter egenkapitalmetoden med virkning fra desember 2018. Konsernets eierandel på 66,3 % i den felleskontrollerte virksomheten ble innregnet ved etableringen til en virkelig verdi på 1,9 milliarder kroner og en gevinst på 1,8 milliarder kroner er innregnet knyttet til virksomhet under avvikling som følge av fraregning av TMB som datterselskap (se note 4). Konsernet innregnet sin andel av netto underskudd i desember med 30 millioner kroner.

Andel resultat etter skatt for 2017 inkluderte andel av nettoinntekt fra VEON Ltd. på 294 millioner kroner for 4. kvartal 2016 og reversering av en nedskrivning på 284 millioner kroner. Andel øvrige resultatelementer for 2017 inkluderte 363 millioner kroner som hovedsakelig relaterte seg til at VEON's omregningsdifferanser som ble reklassifisert til resultatregnskapet i forbindelse med at VEON gjennomførte en transaksjon der WIND Italy, et datterselskap av VEON, ble en felleskontrollert virksomhet for VEON.

I 2017 avhendet konsernet følgende investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter:

Beløp i millioner kroner	VEON Ltd.	SnT Classifieds	701Search Pte Ltd.	Sum
Salgsvederlag i kontanter	2 225	4 258	-	6 483
Annet vederlag	11 801	4	698	12 503
Sum vederlag	14 026	4 262	698	18 987
Regnskapsført verdi avhendet virksomhet	(2 225)	(1 128)	(347)	(3 700)
Regnskapsført verdi overført til investeringskategorien tilgjengelig for salg	(11 801)	-	-	(11 801)
Sum regnskapsført verdi avhendet virksomhet	(14 026)	(1 128)	(347)	(15 501)
Gevinst/(tap) ved avhendelse før reklassifisering av øvrige resultatelementer	-	3 135	351	3 486
Reklassifisering øvrige resultatelementer	(8 575)	(60)	1	(8 634)
Gevinst/(tap) ved avhendelse av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	(8 575)	3 075	352	(5 148)

VEON Ltd.

Den 7. april 2017 avhendet konsernet en andel av eierinteressene i VEON, tilsvarende 70 millioner VEON ADSer eller omtrent 4 % av aksjekapitalen i VEON. Etter denne avhendelsen ble konsernets eierinteresser i VEON redusert fra 23,7 % til 19,7 %. Transaksjonen medførte at konsernet mistet sin betydelige innflytelse over VEON og konsernet avsluttet derfor innregningen av VEON som et tilknyttet selskap. Som en konsekvens av tapet av betydelig innflytelse ble gjenværende ADSer og aksjer i VEON klassifisert som en finansiell investering (andre anleggsmidler) i oppstilling av finansiell stilling. ADSer og aksjer i VEON er kategorisert som en egenkapitalinvestering som måles til virkelig verdi over øvrige resultatelementer, se note 21.

SnT Classifieds

Konsernet hadde en eierandel på 50 % i SnT Classifieds, som videre eide 50 % av den felleskontrollerte nettbaserte rubrikkannonser-virksomheten i Latin-Amerika. Den 11. mai 2017 inngikk konsernet en avtale med Schibsted ASA om salg av sin 50 % eierandel i SnT Classifieds. Transaksjonen ble gjennomført 30. juni 2017.

701 Search Pte Ltd.

Konsernet hadde en eierinteresse tilsvarende 33 % i 701 Search Pte Ltd. som eier nettbaserte rubrikannonse-nettsteder i Malaysia, Vietnam og Myanmar. Den 11. mai 2017 inngikk konsernet en avtale med Schibsted ASA og Singapore Press Holdings om å erverve 66,7 % av eierinteressene i 701 Search Pte Ltd. for et kontantvederlag på 1,8 milliarder kroner. Som følge av transaksjonen ble tidligere eierinteresser verdsatt til virkelig verdi og konsernet innregnet en gevinst på 352 millioner kroner.

Felleskontrollerte driftsordninger

Konsernet er involvert i tre felleskontrollerte ordninger for nettverksdeling i Sverige og Danmark. Disse felleskontrollerte ordningene er strukturert gjennom separate foretak. Aktivitetene er utformet for å levere tjenester til de respektive eierne i ordningene og dermed er disse ordningene klassifisert som felleskontrollerte driftsordninger.

Felleskontrollert driftsordning	Beskrivelser	Eierandel
3G Infrastructure Services AB	En felleskontrollert driftsordning med mobiloperatøren 3 i Sverige	50 %
Net4Mobility HB	En felleskontrollert driftsordning under en partnerskap-avtale, med mobiloperatøren Tele2 Sverige AB i Sverige ¹⁾	50 %
TT Netværket P/S	En felleskontrollert driftsordning under en partnerskap-avtale, med mobiloperatøren TeliaSonera Mobile Holding AB i Danmark	50 %

¹⁾ I henhold til svensk lov er alle partnere i et partnerskap solidarisk ansvarlig for alle forpliktelser i partnerskapet.

NOTE 20 Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer

Beløp i millioner kroner	Kategori	2018	2017
Fordringer fra kontrakter med kunder		15 650	18 728
Avsetning for tap på kundefordringer		(1 119)	(1 882)
Sum kundefordringer per 31. desember	FEAK¹⁾	14 531	16 846
Rentebærende fordringer		88	1 451
Opptjente finansinntekter		130	803
Andre ikke-rentebærende fordringer		2 620	2 386
Avsetning for tap på fordringer		-	(14)
Sum andre kortsiktige fordringer per 31. desember	FEAK¹⁾	2 838	4 626
Kontraktseiendeler		531	-
Eiendeler returnerte varer ³⁾		112	-
Offentlige avgifter		1 135	484
Forskuddsbetalinger		2 538	2 793
Sum andre kortsiktige ikke-finansielle eiendeler per 31. desember	IF²⁾	4 316	3 277
Sum kundefordringer og andre kortsiktige fordringer per 31. desember		21 685	24 749

¹⁾ FEAK: Finansielle eiendeler til amortisert kost

²⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser

³⁾ Eiendel knyttet til retten til å få produkter tilbake fra kunden mot å gjøre opp tilbakebetalingsforpliktelser.

Per 31. desember 2018 var 1,2 milliarder kroner (1,2 milliarder kroner pr 31. desember 2017) av kundefordringer og andre kortsiktige fordringer relatert til avbetalinger på håndsett med forfall mer enn ett år frem i tid.

Spesifikasjon av kontraktseiendeler:

Beløp i millioner kroner	2018
Balanse per 1 januar	-
Effekt av implementeringen av IFRS 15	1 050
Nye kontraktseiendeler i perioden med fradrag for fakturerte beløp	122
Endring i måling av progresjon i leveringsforpliktelser	(13)
Valuta- og andre effekter	(87)
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	(541)
Balanse per 31 desember	531

Leveringsforpliktelser knyttet til levering av tjenester innregnes normalt over tid eller etterhvert som konsernet yter de avtalte tjenestene i løpet av den avtalte perioden. For de fleste kontrakter med kunder leveres tjenestene på månedlig basis over en kontraktsperiode på maksimalt 24 måneders, med betaling etterhvert som tjenestene ytes. Leveringsforpliktelser knyttet til levering av utstyr til kunden er normalt oppfylt på det tidspunktet varen er levert til kunden. Betaling for varer skjer enten når varen leveres til kunden eller på månedlig basis over kontraktsperioden, enten som følge av en betalingsplan som medfører en fordring og/eller som et resultat av andre forskjeller mellom innregnet inntekt og beløp mottatt eller innregnet som fordring som resulterer i en kontraktseiendel i konsernregnskapet. For konsernet er den største delen av innregnede kontraktseiendeler relatert til kontrakter hvor transaksjonsprisen henført til varen hentes inn gjennom fremtidige betalinger for tjenester. Kontraktsejede eiendeler overføres til kundefordringer når retten til betaling blir ubetinget.

Spesifikasjon av avsetning for tap på fordringer:

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Avsetninger per 1. januar	(1 897)	(1 567)
Endring i avsetning i løpet av året - videreført virksomhet	(112)	(217)
Endring i avsetning i løpet av året - virksomhet under avvikling	(24)	(37)
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	913	60
Omregningsdifferanser og andre endringer	1	(136)
Avsetninger per 31. desember	(1 119)	(1 897)
Årets konstaterte tap - videreført virksomhet	(525)	(526)
Årets konstaterte tap - virksomhet under avvikling	(23)	(115)
Innbetalt på tidligere nedskrevne fordringer - videreført virksomhet	84	96
Innbetalt på tidligere nedskrevne fordringer - virksomhet under avvikling	-	14

Aldersfordeling av kundefordringer:

Beløp i millioner kroner	Regnskapsført verdi	Ikke forfalt på balansedagen	Forfalt på balansedagen i følgende perioder:					
			mindre enn 30 dager	mellom 30 og 60 dager	mellom 61 og 90 dager	mellom 91 og 180 dager	mellom 181 og 365 dager	mer enn 365 dager
Per 31. desember 2018								
Kundefordringer	15 650	11 970	1 488	387	220	359	454	772
Avsetning for tap på fordringer	(1 119)	(20)	(46)	(60)	(57)	(154)	(287)	(495)
Sum kundefordringer	14 531	11 950	1 442	327	163	205	167	277
Per 31. desember 2017								
Kundefordringer	18 728	13 481	1 784	505	407	494	669	1 389
Avsetning for tap på fordringer	(1 882)	(23)	(38)	(70)	(98)	(197)	(385)	(1 071)
Sum kundefordringer	16 846	13 458	1 746	435	308	296	284	318

For kundefordringer og andre kortsiktige fordringer som ikke er nedskrevet eller forfalt, er det på balansedagen ingen indikasjoner på at debitor ikke vil være i stand til å dekke sine betalingsforpliktelser.

NOTE 21 Andre anleggsmidler og finansielle omløpsmidler

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁵⁾	Kategori	2018	2017
Andre anleggsmidler				
Egenkapitalinvesteringer ¹⁾	3	VVOØR ¹⁾	863	708
Egenkapitalinvesteringer ¹⁾	1	VVOØR ¹⁾	5 219	8 088
Finansielle derivater	2	VVOR ²⁾	223	538
Finansielle derivater utpekt som sikringsinstrumenter ved sikring av nettoinvesteringer	2		21	210
Andre finansielle ikke-rentebærende anleggsmidler		FEAK ³⁾	395	307
Virkelig verdi-sikringsinstrumenter	2		1 492	1 682
Andre finansielle rentebærende anleggsmidler		FEAK ³⁾	4 833	1 125
Sum finansielle anleggsmidler per 31. desember			13 048	12 660
Kontraktskostnader			3 237	-
Offentlige avgifter			1 083	414
Forskuddsbetalinger			424	224
Sum ikke-finansielle anleggsmidler per 31. desember		IF ⁴⁾	4 744	638
Sum andre anleggsmidler per 31. desember			17 792	13 297
Andre finansielle omløpsmidler				
Finansielle eiendeler holdt for handelsformål	2	VVOR ²⁾	59	67
Obligasjoner og sertifikater > 3 måneder		FEAK ³⁾	332	849
Finansielle derivater	2	VVOR ²⁾	201	1
Finansielle derivater utpekt som sikringsinstrumenter ved sikring av nettoinvesteringssikringer	2		86	611
Virkelig verdi-sikringsinstrumenter	2		-	95
Sum andre finansielle omløpsmidler per 31. desember			678	1 622

¹⁾ VVOØR: Virkelig verdi over øvrige resultatelementer

²⁾ VVOR: Virkelig verdi over resultatet

³⁾ FEAK: Finansielle eiendeler til amortisert kost

⁴⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler

⁵⁾ For informasjon om virkelig verdi nivå av finansielle derivater, se note 29

Egenkapitalinvesteringer

Egenkapitalinvesteringer (VVOØR) inkluderer kapitalbidrag til Telenor Pensjonsfond på 298 millioner kroner og andre egenkapitalinvesteringer på 5,8 milliarder kroner (henholdsvis 298 millioner kroner og 8,5 milliarder kroner i 2017).

Konsernets egenkapitalinvestering i amerikanske depotaksjer i VEON (ADSer) er klassifisert til virkelig verdi over øvrige resultatelementer. Urealiserte gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi innregnes direkte over øvrige resultatelementer inntil investeringen er avhendet, hvorpå den akkumulerte gevinsten eller tapet omklassifiseres innenfor egenkapitalen fra annen egenkapital til opptjent egenkapital. Balanseført verdi og virkelig verdi av aksjene i VEON er 5,2 milliarder kroner per 31. desember 2018 (8,1 milliarder kroner per 31. desember 2017). I 2018 ble et tap på 2,9 milliarder kroner innregnet over øvrige resultatelementer. Tapet var relatert til reduksjon i aksjekurs på VEON-aksjene fra 3,84 amerikanske dollar til 2,34 amerikanske dollar, delvis kompensert av svekkelse av norske kroner mot amerikanske dollar. I 2017 ble et tap på 0,9 milliarder kroner innregnet over øvrige resultatelementer. Ettersom akkumulerte gevinster og tap tidligere måtte reklassifiseres til resultatregnskapet ved avhendelse, ble i 2017 et tap på 0,2 milliarder kroner knyttet til amerikanske depotaksjer og ordinære aksjer ført over resultatet. Tapet var relatert til styrkingen av norske kroner mot USD. Se note 27 om obligasjoner som kan konverteres til amerikanske depotaksjer i VEON.

Andre finansielle rentebærende anleggsmidler

Andre finansielle rentebærende langsiktige eiendeler inkluderer en fordring på 4 milliarder kroner (400 millioner euro) i utsatt salgsvederlag fra PPF Group for salg av aksjer i Telenor Serbia. Fordringen kan tilbakebetales i ett avdrag med rabatt, eller i fire like avdrag tillagt renter.

Kontraktsutgifter

Kontraktsutgifter inkluderer marginale utgifter til inngåelse og oppfyllelse av kontrakter med kunder. Utgifter til inngåelse av en kontrakt inkluderer vanligvis salgskommisjoner pådratt ved inngåelse av en salgskontrakt med en kunde. Utgiftene til inngåelse og oppfyllelse av en kontrakt ble løpende belastet resultatregnskapet etter tidligere regnskapspraksis. IFRS 15 krever kapitalisering av slike utgifter dersom avskrivningsperioden er over 12 måneder. Avskrivningsperioden er forventet kontraktsperiode, inkludert forventede fornyelser.

Tabellen nedenfor angir kostnadene balanseført og amortisert i løpet av året:

Beløp i millioner kroner	Per 31. desember 2017	Effekt av implementering av IFRS 15	Kostnader balanseført i løpet av året	Avhendelse av selskaper	Amortisering – videreført virksomhet	Amortisering – virksomhet under avvikling	Omregningsdifferanser	Per 31. desember 2018
Utgifter til inngåelse av kontrakter	-	3 454	1 984	(227)	(1 924)	(65)	(62)	3 159
Utgifter til oppfyllelse av kontrakter	-	104	35	-	(52)	-	(8)	79
Sum kontraktsutgifter	-	3 558	2 019	(227)	(1 976)	(65)	(71)	3 237

NOTE 22 Tilleggsinformasjon om oppstilling av kontantstrømmer

Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital

Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital inkluderer endringer i kundefordringer og leverandørgjeld relatert til operasjonelle aktiviteter, og varelager.

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Varelager	(204)	101
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	(1 375)	(163)
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	(1 221)	(468)
Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital	(2 799)	(530)

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler – avstemming tilganger og utbetalinger

Tabellen nedenfor forklarer forskjellen mellom tilganger og utbetalinger ved tilgang av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler:

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Tilganger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler (se note 17 og 18)	(33 085)	(21 656)
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i virksomheter under avvikling	(539)	-
Lisensforpliktelser ¹⁾	9 610	528
Tilganger fjerningsforpliktelser	1 682	370
Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger	1 347	45
Andre endringer	(26)	(13)
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(21 011)	(20 726)

¹⁾ Betalinger er klassifisert som kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter.

Lisensforpliktelser i 2018 er knyttet til lisenskjøp i dtac, Grameenphone og Myanmar, mens det i 2017 hovedsakelig var knyttet til lisenskjøp i Danmark og Myanmar. Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger i 2018 er i hovedsak knyttet til forskuddsbetaling av investeringer i dtac og Sverige.

Tilgang og avgang av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Tabellen nedenfor viser effektene på konsernets oppstilling av finansiell stilling som følge av avgang av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper		
Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	3	3 700
Andre anleggsmidler	21 720	223
Omløpsmidler	9 673	109
Gjeld	(8 939)	(60)
Gevinst (tap) justert for omregningsdifferanser ved salg ¹⁾	6 042	4 202
Salgspris	28 499	8 175
- Herav uten kontantoppgjør	(5 706)	(737)
Salgsvederlag i kontanter	22 796	7 437
Kontanter i solgte virksomheter	(2 392)	(45)
Netto kontantinnbetaling ved salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper	20 404	7 392

¹⁾ Justert for 2,5 milliarder kroner som skyldes reklassifisering av omregningsdifferanser fra øvrige resultatetelementer til resultatregnskapet ved salget av virksomhetene i sentral- og øst Europa og Telenor Microfinance Bank i 2018, se note 4 og note 23 for ytterligere informasjon. I 2017 ble 8,6 milliarder kroner av omregningsdifferanser reklassifisert fra øvrige resultatetelementer til resultatregnskapet ved salget av VEON og SnT Classifieds, se note 19 for ytterligere informasjon.

I 2018 solgte konsernet virksomhetene sine i sentral- og øst Europa, Telenor India og 33,7 % av aksjene i Telenor Microfinance Bank mot et samlet kontantbeløp på 22,8 milliarder kroner. Se note 21 for informasjon om det utsatte oppgjøret for salget av aksjer i Telenor Serbia og note 19 for innregningen av investeringen i Telenor Microfinance Bank som felleskontrollert virksomhet.

I 2017 solgte konsernet sin 50 % eierandel i SnT Classifieds mot et samlet kontantbeløp på 4,3 milliarder kroner og en andel av eierinteressene sine i VEON mot et samlet kontantbeløp på 2,2 milliarder. Se note 19 for ytterligere informasjon. I 2017 solgte konsernet også fast eiendom for 0,8 milliarder kroner og eierinteressene i ABC Startside for 0,1 milliarder kroner med kontant oppgjør.

Tabellen nedenfor viser effektene på konsernbalansen av tilgang av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Kjøp av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter		
Kapitalinnskudd i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	1 964	24
Andre anleggsmidler	4	2 819
Omløpsmidler	2	223
Gjeld	(2)	(265)
Ikke-kontrollerende eierinteresser	-	(6)
Sum kjøpspris og kapitalinnskudd	1 968	2 794
- Herav uten kontantoppgjør	(1 931)	(710)
Kontant utbetaling relatert til oppkjøp og kapitalinnskudd	(37)	(2 084)
Kontanter i kjøpte virksomheter	-	84
Netto kontantutbetaling ved kjøp av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	(37)	(2 000)

I 2018 gjelder investeringene i Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter hovedsaklig konverteringen av Telenor Microfinance Bank fra datterselskap til tilknyttet selskap. Se note 19 for ytterligere informasjon. I 2017 kjøpte konsernet Schibsted og Singapore Press Holding sine eierandeler på til sammen 66,7 % i den felleskontrollerte virksomheten 701 Search Pte for 1.8 milliarder mot kontant oppgjør. Markedsverdien av konsernets tidligere eierinteresse på 33,3 % var 698 millioner kroner. Se note 19 for ytterligere informasjon. I tillegg kjøpte konsernet Network Services Nordic AB i Sverige og Ucom AS i Norge mot et samlet kontantvederlag på 0,3 milliarder kroner.

Utbetaling av utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper

I 2018 ble det utbetalt utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper på til sammen 3,1 milliarder kroner (1.6 milliarder kroner i Digi, 1.3 milliarder kroner i Grameenphone og 0.3 milliarder kroner i dtac).

I 2017 ble det utbetalt utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper på til sammen 2,6 milliarder kroner (1.4 milliarder kroner i Digi og 1.2 milliarder kroner i Grameenphone).

Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Kontanter og kontantekvivalenter i konsernkontosystemer ¹⁾	2 115	1 985
Kontanter og kontantekvivalenter utenfor konsernkontosystemer ¹⁾	16 377	20 562
Sum kontanter og kontantekvivalenter i oppstilling av finansiell stilling	18 492	22 546
Kassekreditt (del av kontanter i oppstilling av kontantstrømmer)	(571)	(590)
Sum kontanter og kontantekvivalenter i oppstilling av kontantstrømmer	17 921	21 957

¹⁾ Tallene for 2017 er omarbeidet som følge av en reklassifisering av bankkonti innenfor og utenfor konsernkontoordninger med et nettobeløp på 3,9 milliarder kroner.

Kontanter og kontantekvivalenter inkluderer bundne midler på 389 millioner kroner per 31. desember 2018 (610 millioner kroner per 31. desember 2017), relatert til regulatoriske krav innen finansielle tjenester.

Konsernet har etablert konsernkontosystemer. Telenor ASA er i henhold til avtalene konsernkonto innehaver og øvrige konsernselskaper er underkonto innehavere eller deltakere. Bankene kan avregne trekk og innestående mot hverandre slik at nettoposisjonen representerer mellomværende mellom banken og konsernkonto innehaver.

Datterselskaper der Telenor eier mindre enn 90 % av aksjene deltar normalt ikke i konsernkontosystemene til Telenor ASA. Per 31. desember 2018 og 2017 var hovedvekten av kontanter og kontantekvivalenter utenfor konsernkontosystemet relatert til dtac, Digi, Grameenphone, Telenor India, Telenor Myanmar og Telenor Pakistan.

NOTE 23 Tilleggsinformasjon om egenkapital

Innskutt egenkapital

Beløp i millioner kroner, except number of shares	Antall aksjer	Aksjekapital	Annen innskutt egenkapital	Egne aksjer	Sum innskutt egenkapital
Egenkapital per 31. desember 2017	1 501 458 030	9 009	69	(52)	9 025
Kjøp av egne aksjer	-	-	-	(208)	(208)
Sletting av aksjer	(29 999 999)	(180)	-	180	-
Egenkapital per 31. desember 2018	1 471 458 031	8 829	69	(80)	8 818

Nominal value per share is NOK 6.

Annen egenkapital

Beløp i millioner kroner	Netto verdi-justeringer	Aksjer og opsjoner til ansatte	Estimatendringer pensjoner	Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	Egenkapitaljustering og andel øvrige resultatelementer i tilknyttede selskaper	Andre egenkapitaltransaksjoner	Sum annen egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2017	(29)	387	355	476	(9 927)	(7 606)	(16 343)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt	(633)	-	(61)	-	11 941	-	11 247
Aksjebasert avlønning	-	52	-	-	-	-	52
Kjøp av egne aksjer	-	-	-	-	-	(1 424)	(1 424)
Andre endringer i 2017	-	-	-	-	(539)	-	(539)
Egenkapital per 31. desember 2017	(662)	439	294	476	1 475	(9 030)	(7 006)
Endring i regnskapsprinsipper	-	164	-	-	-	-	164
Egenkapital per 1. januar 2018	(662)	603	294	476	1 475	(9 030)	(6 842)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt	(2 809)	-	(252)	-	-	-	(3 061)
Aksjebasert avlønning	-	(166)	-	-	-	-	(166)
Kjøp av egne aksjer	-	-	-	-	-	(5 560)	(5 560)
Egenkapital per 31. desember 2018	(3 471)	437	42	476	1 475	(14 590)	(15 630)

Netto verdijusteringer

I denne kolonnen vises virkelig verdi-enderinger på egenkapitalinvesteringer. I 2018 ble det regnskapsført et netto tap på 2,8 milliarder kroner (633 millioner kroner i netto tap i 2017). Urealiserte gevinster og tap som følger av virkelig-verdi-enderinger på egenkapitalinvesteringer innregnes direkte i øvrige resultatelementer inntil investeringen avhendes. På tidspunktet for avhendelse blir den akkumulerte gevinsten eller tapet reklassifisert innenfor egenkapitalen fra annen egenkapital til tilbakeholdt resultat.

I 2018 ble det regnskapsført et tap på 2,9 milliarder kroner vedrørende VEON under øvrige resultatelementer (650 millioner kroner i 2017). Tapet er relatert til nedgangen i aksjekurs, delvis motvirket av valutagevinst som følge av svekkelse i norske kroner mot amerikanske dollar. Se note 21 for ytterligere informasjon.

Aksjer og opsjoner til ansatte

Aksjebasert avlønning representerer kostnadsført beløp for programmer med egenkapitaloppgjør som innregnes over innvinningsperioden, basert på virkelig verdi målt på tidspunktet for tildeling. Aksjebasert avlønning gis til ansatte, inkludert nøkkelpersonell, og mottas som en del av deres avlønning. I 2018 utbetalte konsernet 303 millioner kroner som oppgjør for aksjebaserte avlønningsprogrammer, mens det i 2017 ikke var utbetalinger relatert til oppgjør av aksjebaserte avlønningsprogrammer.

Per 1. januar 2018 innførte konsernet endringer i IFRS 2. Endringene påvirker regnskapsmessig behandling av aksjebaserte betalings-ordninger der konsernet er forpliktet til å holde tilbake et beløp for de ansattes skatteforpliktelse knyttet til aksjebaserte betalinger, og overføre dette beløpet, normalt ved kontantoppgjør, til skattemyndighetene på vegne av de ansatte. Denne delen av de aksjebaserte betalings-ordningene, som tidligere ble behandlet som aksjebaserte betalinger med kontantoppgjør, er fra 1. januar 2018 behandlet som aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør. Forpliktelsen på 164 millioner kroner per 31. desember 2017 har blitt reklassifisert til egenkapital fra 1. januar 2018.

Se note 34 for ytterligere detaljer vedrørende disse programmene.

Estimatendringer pensjoner

Denne kolonnen viser effekten av estimatendringer på pensjonsforpliktelsen som oppstår som følge av endringer i forutsetninger, som diskonteringsrente og langsiktige demografiske trender:

Beløp i millioner kroner	Estimatendring pensjon	Skatt	Netto estimatendring pensjon
Egenkapital per 1. januar 2017	482	(127)	356
Øvrige resultatelementer	(61)	-	(61)
Egenkapital per 31. desember 2017	421	(127)	294
Øvrige resultatelementer	(336)	84	(252)
Egenkapital per 31. desember 2018	85	(43)	41

Se note 25 for ytterligere informasjon knyttet til pensjonsforpliktelsene.

Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser

I denne kolonnen fremkommer effekter av transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser. Det var ingen slike transaksjoner hverken i 2018 eller 2017.

Egenkapitaljustering og andel øvrige resultatелеmenter i tilknyttede selskaper

Denne kolonnen presenterer underliggende justeringer av egenkapital i tilknyttede selskaper, for eksempel øvrige resultatелеmenter, kjøp av egne aksjer og transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser.

Beløp i millioner kroner	Egenkapitaljustering og andel øvrige resultatелеmenter i tilknyttede selskaper
Egenkapital per 1. januar 2017	(9 927)
Øvrige resultatелеmenter, unntatt effekter av avgang	(342)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultat ved avgang	12 282
Øvrige resultatелеmenter, netto etter skatt	11 941
Andre endringer	47
Andel av egenkapitaljusteringer overført til tilbakeholdt resultat	(586)
Egenkapital per 31. desember 2017	1 475
Øvrige resultatелеmenter, unntatt effekter av avgang	2
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultat ved avgang	(2)
Øvrige resultatелеmenter, netto etter skatt	-
Egenkapital per 31. desember 2018	1 475

Øvrige resultatелеmenter i 2017 gjelder i hovedsak konsernets andel av VEONs omregningsdifferanser som ble reklassifisert til resultatregnskapet i forbindelse med at VEON gjennomførte en transaksjon der WIND Italy, et datterselskap av VEON, ble en felleskontrollert virksomhet for VEON.

Andre endringer i 2017 gjelder i hovedsak konsernets andel av VEONs transaksjoner med dets ikke-kontrollerende eierinteresser. I løpet av 2017 ble de akkumulerte andelene av egenkapitaljusteringene i VEON og SnT Classifieds på 586 millioner kroner overført til tilbakeholdt resultat som følge av avhendelse av disse to selskapene som henholdsvis tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet.

I 2017 ble et tap på 12,2 milliarder kroner reklassifisert til resultatregnskapet som følge av avhendelse av VEON som et tilknyttet selskap og et tap på 60 millioner kroner ble reklassifisert til resultatregnskapet som følge av avhendelsen av eierinteressene i SnT Classifieds. Se note 19 for ytterligere informasjon.

Andre egenkapitaltransaksjoner

Kolonnen viser reduksjon av annen egenkapital som følge av kjøp og salg/sletting av egne aksjer. I tillegg inneholder kolonnen økninger i annen egenkapital som følge av overføring fra annen innskutt egenkapital i forbindelse med sletting av egne aksjer. Vederlag betalt ut over egne aksjers pålydende føres til reduksjon i dette fondet.

Akkumulerte omregningsdifferanser

Beløp i millioner kroner	Omregningsdifferanser på nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter	Sikring av nettoinvesteringer	Inntektsskatt	Netto akkumulerte omregningsdifferanser
Egenkapital per 1. januar 2017	4 920	(6 112)	1 335	144
Endringer i 2017, unntatt effekter av avgang	2 312	(1 426)	342	1 228
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultat ved avgang	(7 744)	4 094	(1 119)	(4 769)
Netto endringer i 2017	(5 432)	2 668	(777)	(3 542)
Egenkapital per 31. desember 2017	(512)	(3 444)	558	(3 398)
Endringer i 2018, unntatt effekter av avgang	(1 390)	316	(73)	(1 147)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultat ved avgang	1 584	1 090	(298)	2 377
Netto endringer i 2018	194	1 407	(370)	1 230
Egenkapital per 31. desember 2018	(318)	(2 038)	188	(2 168)

I 2018 ble et tap på 2,4 milliarder kroner reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultatregnskapet som følge av salget av datterselskapene i sentral- og øst Europa, Telenor India og Telenor Microfinance Bank i Pakistan. Følgende beløp som tidligere var ført som øvrige resultatелеmenter, ble i 2018 reklassifisert til resultatregnskapet:

Beløp i millioner kroner	Omregningsdifferanser	Sikring av nettoinvesteringer	Inntektsskatt	Sum beløp reklassifisert til resultatregnskapet etter inntektsskatt
CEE	(1 648)	(1 090)	298	(2 441)
Telenor India	165	-	-	165
Telenor Microfinance Bank	(102)	-	-	(102)
Andre	2	-	-	2
Sum	(1 584)	(1 090)	298	(2 377)

Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultatregnskapet i 2017 var relatert til avhendelse av VEON som et tilknyttet selskap. Følgende beløp som tidligere var innregnet i øvrige resultatелеmenter ble reklassifisert til resultatregnskapet:

Beløp i millioner kroner	Omregningsdifferanser	Sikring av nettoinvesteringer	Inntektsskatt	Sum beløp reklassifisert til resultatregnskapet etter inntektsskatt
Delvis avhendelse av VEON	(7 742)	4 094	(1 119)	(4 768)
Andre	(2)	-	-	(2)
Sum	(7 744)	4 094	(1 119)	(4 769)

En gevinst på 3.648 millioner kroner fra reklassifisering fra øvrige resultatелеmenter til resultatregnskapet ble relatert til VEON og inkludert i tap i forbindelse med avhendelse av tilknyttede selskaper. Samlet tap før inntektsskatt reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultatregnskapet relatert til avhendelsen av VEON som et tilknyttet selskap utgjorde 8,6 milliarder kroner.

I 2018 medførte styrkingen av norske kroner mot funksjonell valuta i alle konsernets investeringer unntatt thai bath, bangladeshisk taka, malaysiske ringgit og danske kroner til et tap på omregningsdifferanser av utenlandske virksomheter. Svekkelsen av pakistanske rupi med 16 %, myanmarske kyat med 7 % og svenske kroner med 3 % mot norske kroner hadde de største effektene.

I 2017 medførte svekkelsen av norske kroner mot funksjonell valuta i alle konsernets investeringer, bortsett fra amerikanske dollar, pakistanske rupi, bangladeshiske taka og myanmarske kyat, til en gevinst på omregningsdifferanser av utenlandske virksomheter. Styrking av serbiske dinarer med 12 %, ungarske forintter med 8 % og svenske kroner med 5 % mot norske kroner hadde den største effekten.

Utbytte – Utbetalt og foreslått

	2018	2017
Tilleggsutbytte per aksje i kroner – utbetalt	4,40	-
Ordinært utbytte per aksje i kroner – utbetalt	8,10	7,80
Ordinært utbytte per aksje i kroner – foreslått av styret	8,40	8,10

I 2018 har 18,4 milliarder kroner i utbytte blitt belastet egenkapitalen (11,7 milliarder kroner i 2017), hvorav 18,4 milliarder kroner er utbetalt (11,9 milliarder kroner i 2017). I tillegg til det ordinære utbyttet på 11,9 milliarder kroner vedtok generalforsamlingen å gi styret fullmakt til å beslutte ytterligere utbytteutbetalinger dersom salgavtalen vedrørende konsernets virksomhet i sentral- og øst Europa offentliggjort 21. mars 2018 ble gjennomført, oppad begrenset til 7 milliarder kroner. Etter at transaksjonen ble gjennomført den 31. juli 2018 besluttet så styret den 18. september 2018 å utdele et tilleggsutbytte på 4,40 kroner per aksje med eks-utbyttedato den 20. september 2018. Utbetalingen 2. oktober 2018 utgjorde i alt 6,4 milliarder kroner.

I forhold til 2018 vil Telenors styre på generalforsamlingen den 7. mai 2019 foreslå et utbytte på 8,40 kroner per aksje. Samlet utbytte er estimert til 12,2 milliarder kroner basert på utestående antall aksjer per 31. desember 2018. Utbyttet vil bli delt ut i to transjer på 4,40 kroner og 4,00 kroner per aksje med utbetaling i henholdsvis mai og oktober 2019.

Ikke-kontrollerende eierinteresser

Beløp i millioner kroner	Land	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av resultat 2018	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av resultat 2017	Regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser 31.12.18	Regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser 31.12.17	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av utbytte 2018	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av utbytte 2017
Digi.Com Bhd	Malaysia	1 583	1 449	728	542	1 533	1 442
Grameenphone Ltd.	Bangladesh	1 509	1 239	1 945	1 518	1 281	1 190
Total Access Communications Plc (dtac)	Thailand	(386)	244	2 233	2 677	252	-
Øvrige		4	(17)	103	103	7	9
Sum		2 711	2 915	5 009	4 839	3 073	2 642

Sammendrag av finansiell informasjon for datterselskaper med vesentlige ikke-kontrollerende eierinteresser

Sammendrag av oppstilling av finansiell stilling per 31. desember:

Beløp i millioner kroner	2018			2017		
	Digi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)	Digi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)
Omløpsmidler	4 510	1 390	8 464	3 834	2 050	10 518
Anleggsmidler	9 178	13 028	35 817	9 076	10 869	21 353
Kortsiktig gjeld	(5 687)	(8 048)	(12 277)	(4 628)	(7 395)	(9 081)
Langsiktig gjeld	(5 971)	(2 099)	(22 839)	(6 639)	(2 123)	(12 612)
Sum egenkapital	2 030	4 271	9 165	1 643	3 400	10 178
Fordelt på:						
Aksjonærer i Telenor ASA	1 303	2 326	6 932	1 102	1 882	7 501
Ikke-kontrollerende eierinteresser	728	1 945	2 233	542	1 518	2 677

Sammendrag av totalresultat for perioden 1. januar til 31. desember:

Beløp i millioner kroner	2018			2017		
	Digi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)	Digi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)
Driftsinntekter	13 149	12 910	18 908	12 188	13 156	19 089
Resultat etter skatt	3 104	3 387	(1 141)	2 839	2 796	661
Totalresultat	3 144	3 520	(441)	2 912	2 502	1 080
Fordelt til ikke-kontrollerende eierinteresser	1 592	1 591	(247)	1 471	1 085	353

Sammendrag av kontantstrøminformasjon for perioden 1. januar til 31. desember:

Beløp i millioner kroner	2018			2017		
	Digi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)	Digi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)
Operasjonelle aktiviteter	4 498	5 700	4 520	3 810	5 756	6 590
Investeringsaktiviteter	(1 725)	(2 931)	(6 334)	(1 399)	(1 323)	(4 606)
Finansieringsaktiviteter	(3 058)	(3 398)	(1 193)	(2 030)	(3 461)	(2)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	31	14	238	61	(59)	256
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	(255)	(615)	(2 769)	442	913	2 239

NOTE 24 Avsetninger og forpliktelser

Langsiktig

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Avsetninger for nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	217	166
Fjerningsforpliktelser	5 024	3 531
Andre avsetninger for forpliktelser	244	435
Sum langsiktige avsetninger og forpliktelser per 31. desember	5 485	4 132

Kortsiktig

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Avsetninger for nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	3 173	1 054
Fjerningsforpliktelser	24	33
Andre avsetninger for forpliktelser	614	690
Sum kortsiktige avsetninger og forpliktelser per 31. desember	3 811	1 777

Utvikling

Beløp i millioner kroner	2018		2017	
	Nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	Fjerningsforpliktelser	Nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	Fjerningsforpliktelser
Per 1. januar	1 221	3 562	1 106	3 181
Årets avsetninger og endringer i estimater – videreført virksomhet	2 986	1 658	921	397
Årets avsetninger og endringer i estimater – virksomhet under utvikling	51	2	366	6
Kalkulatorisk rentekostnad	-	97	2	79
Benyttet i året	(842)	(53)	(979)	(55)
Andre endringer og omregningsdifferanser	386	(9)	(59)	81
Reklassifisert til holdt for salg	(411)	(208)	(137)	(126)
Per 31. desember	3 390	5 048	1 221	3 562

Rettstvister

Dtac og CAT inngikk den 10. januar 2019 en forliksavtale om alle rettstvister mellom dem knyttet til konsesjonsavtalen, inklusiv tvisten om portering av dtacs kunder til datterselskapet dtac TriNet. Forliket omfatter ikke industritvister om inntektsfordelings-modellen for Excise tax (forbrukeravgifter) og samtrafikk (se note 33). En avsetning på 2,1 milliarder kroner ble innregnet i 2018.

Nedbemanning

Avsetning til nedbemanning omfatter om lag 720 ansatte per 31. desember 2018, og om lag 960 ansatte per 31. desember 2017.

Fjerningsforpliktelser

Konsernet har fjerningsforpliktelser primært knyttet til utstyr og andre modifikasjoner på leide nettverkslokasjoner og nettverks- og administrasjonslokaler. Generelt pålegger disse kontraktene konsernet å fjerne eiendelene og sette lokasjonen tilbake i sin opprinnelige stand ved utgangen av leieperioden. Tabellen ovenfor viser alle endringene i konsernets fjerningsforpliktelser. Økningen i fjerningsforpliktelser i 2018 relaterer seg hovedsakelig til fastnett infrastruktur i Telenor Norge.

I de fleste tilfeller vil tidspunktet for fjerning av utstyr ligge langt fram i tid, noe som medfører usikkerhet med hensyn til hvorvidt og når forpliktelsen faktisk vil måtte betales. De faktiske brutto fjerningskostnadene som konsernet pådrar seg kan bli vesentlig forskjellig fra estimert kostnad, for eksempel som følge av prisforhandlinger dersom det er mye som skal fjernes eller avtaler som reduserer eller fritar konsernet fra forpliktelsene. Faktisk tidspunkt for fjerning av utstyr kan også avvike vesentlig fra estimert tidspunkt.

NOTE 25 Pensjoner

Pensjonsordningene som tilbys i de norske virksomhetene i konsernet er i tråd med lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Konsernet tilbyr pensjonsordninger for ansatte i Norge. I tillegg dekkes pensjonen av utbetalinger fra folketrygden. Slike utbetalinger beregnes ut fra folketrygdens grunnbeløp (G) som årlig godkjennes av Stortinget. Pensjonsytelsen er bestemt ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivå for den enkelte ansatte. Pensjonskostnaden fordeles over de ansattes opptjeningsår.

Telenor Pensjonskasse, som finansierer den ytelsesbaserte pensjonsordningen for ansatte i Norge, ble lukket for opptak av nye medlemmer i 2006 og erstattet av forsikringsbaserte kollektive innskuddsordninger.

3.252 av konsernets ansatte var medlemmer av innskuddsordningen i Norge per 31. desember 2018 (3.512 per 31. desember 2017). I 2018 var 1.595 av konsernets ansatte dekket av de ytelsesbaserte pensjonsordningene finansiert gjennom Telenor Pensjonskasse (1.788 i 2017). I tillegg utbetalte Telenor Pensjonskasse pensjonsytelser til 2.343 personer i 2018 (2.324 i 2017). Telenor Sverige har en ytelsesbasert ordning med 668 aktive medlemmer i 2018 (718 i 2017). Ansatte i andre selskaper utenfor Norge og Sverige dekkes i det vesentligste gjennom innskuddsbaserte pensjonsordninger.

De fonderte ytelsesordningene i Norge hadde en regnskapsført forpliktelse på 646 millioner kroner per 31. desember 2018 (650 millioner kroner per 31. desember 2017). Pensjonsopptjeningen for 2018 var på 203 millioner kroner (206 millioner kroner i 2017). Netto rentekostnader var på 11 millioner kroner (17 millioner kroner i 2017).

Ledende ansatte i konsernet har tidligere blitt tilbudt tilleggspensjoner gjennom en ufondert ytelsesordning. Denne ordningen er nå stengt. Verdien av denne forpliktelsen innregnet i oppstilling av finansiell stilling var 633 millioner kroner per 31. desember 2018 (603 millioner kroner per 31. desember 2017). Pensjonsopptjeningen var på 13 millioner kroner i 2018 (13 millioner kroner i 2017). Netto rentekostnader var på 14 millioner kroner (13 millioner kroner i 2017).

I Norge har konsernet en avtalefestet ordning for førtidspensjonering (ny AFP). Ordningen gir i det aller vesentligste alle norske ansatte rettigheter til en tilleggspensjon fra fylte 62 år og ut livet, i tillegg til andre pensjonsordninger. Ordningen er finansiert gjennom et samarbeid hvor arbeidsgiverne innen privat sektor bidrar med 2/3 av finansieringen og den norske stat bidrar med 1/3. Premieinnbetalingene for 2018 var 2,5 % av de ansattes inntekt mellom 1 og 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) (2,5 % for 2017). For 2019 er premieinnbetalingene satt til 2,5 %. Ordningen anses som en ytelsesbasert flerforetaksordning med begrenset finansiering, hvor pensjonsmidlene ikke er separert. Informasjonen som kreves for å beregne en forholdsmessig andel av ordningen og regnskapsføre ordningen som en ytelsesbasert ordning, er ikke tilgjengelig fra administrator av ordningen. Ordningen blir derfor regnskapsført som en innskuddsordning.

Ytelsesordningen i Sverige hadde en regnskapsført forpliktelse på 1.117 millioner kroner per 31. desember 2018 (1.001 millioner kroner per 31. desember 2017). Pensjonsopptjeningen for 2018 var 53 millioner kroner og netto rentekostnader var 25 millioner kroner (for 2017 henholdsvis 58 millioner kroner og 24 millioner kroner). Diskonteringsrenten som ble benyttet for pensjonsberegningene per 31. desember 2018 er 2,5 % (2,75 % per 31. desember 2017) og fremtidig lønnsvekst ble satt til 3,0 % (3,0 % i 2017).

For de norske ytelsesordningene anvender konsernet risikotabellen K2013 for dødelighet og levealder og en uføretabell basert på erfaringstall i Telenor Pensjonskasse (begge implementert i 2013). Den gjennomsnittlige forventede levealder i risikotabellene er 87 år for menn og 91 år for kvinner. Tabellen nedenfor viser sannsynligheten for at en ansatt i en gitt aldersgruppe blir ufør eller dør innen ett år, samt forventet levealder.

Alder	Død %		Uføre %		Forventet levealder	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
40	0,05	0,03	0,06	0,09	87,88	91,63
50	0,13	0,09	0,22	0,33	87,14	90,67
60	0,39	0,27	0,78	1,23	86,75	90,17
70	1,23	0,86	-	-	87,25	90,30
80	4,03	2,78	-	-	89,47	91,89

Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi per 31. desember 2018 og per 31. desember 2017. Beregningene av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene per 31. desember 2018 er basert på medlemsdata per 15. desember 2018 (per 4. november 2017).

Aktuarberegningene av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene ble utført av uavhengige aktuarer. Nåverdien av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene, inneværende periodes pensjonsopptjening og tidligere års pensjonsopptjening ble beregnet ved bruk av en lineær opptjeningsmodell.

Ansatte som forlater selskapet før pensjonsalder mottar en fripolise. Telenor Pensjonskasse forvalter noen av disse, men dette påvirker ikke konsernet. Fra tidspunktet for utstedelse av en fripolise er konsernet fritatt for ytterligere forpliktelser ovenfor den tidligere ansatte som fripolisen gjelder. Midler og forpliktelser verdsettes på tidspunktet for utstedelse av fripolisene, og fraregnes fra pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Endringer i ytelsesbasert forpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene

Beløp i millioner kroner	2018			2017		
	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse
Per 1. januar	(9 117)	6 565	(2 552)	(9 114)	6 542	(2 572)
Inneværende periodes pensjonsopptjening	(363)	-	(363)	(370)	-	(370)
Tidligere års pensjonsopptjening	1	-	1	14	-	14
Netto rentekostnad	(236)	179	(57)	(259)	194	(65)
Avviklet virksomhet	(4)	-	(4)	-	-	-
Delsum innregnet i resultatregnskapet	(602)	179	(423)	(615)	194	(422)
Avkastning på pensjonsmidler (eks. netto rentekostnad i resultatregnskapet)	-	(256)	(256)	-	(354)	(354)
Aktuarmessige endringer knyttet til demografiske forutsetninger	(5)	-	(5)	22	-	22
Aktuarmessige endringer knyttet til finansielle forutsetninger	(157)	-	(157)	(290)	-	(290)
Erfaringsbaserte endringer	83	-	83	559	-	559
Delsum innregnet i øvrige resultatелеmenter	(79)	(256)	(335)	291	(354)	(63)
Tilgang og avgang ved virksomhetssammenslutninger	32	(2)	30	68	(37)	31
Premieinnbetaling	-	429	429	-	451	451
Utbetaling av ytelser/fripoliser	300	(273)	27	276	(209)	67
Omregningsdifferanser	47	(38)	9	(23)	(21)	(44)
Per 31. desember	9 419	6 604	(2 815)	(9 117)	6 565	(2 552)
Klassifisert som:						
Pensjonsforpliktelse			(2 819)			(2 565)
Andre anleggsmidler			4			14

Erfaringsbaserte endringer av ytelsesbaserte forpliktelser er virkningene av differanser mellom de tidligere aktuarmessige forutsetningene og det som faktisk har inntruffet.

Forutsetninger brukt til å fastsette pensjonsforpliktelser for norske selskaper per 31. desember

	2018	2017
Diskonteringsrente i %	2,60	2,40
Årlig lønnsvekst i %	2,50	2,25
Økning i grunnbeløp (G) i %	2,50	2,25
Fratredelsesrate i %	4,00	4,00
Forventet gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid	8,00	8,00
Årlig regulering av pensjoner i %	2,00	1,75

Konsernet har benyttet obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i det norske markedet som grunnlag for å fastsette diskonteringsrenten per 31. desember for både 2018 og 2017 for de norske pensjonsordningene. OMF er obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av kredittforetak eid av norske banker og er regulert i egen lov. Generelt anses obligasjoner med rating AA eller bedre å være av høy kvalitet. De fleste OMFer har AAA-rating.

Pensjonskostnader

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Inneværende periodes pensjonsopptjening	(363)	(347)
Tidligere års pensjonsopptjening	1	14
Netto rentekostnader	(57)	(65)
Netto kostnader ytelsesbaserte pensjonsordninger	(419)	(398)
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	(571)	(600)
Totale pensjonskostnader innregnet i årets resultatregnskap	(990)	(998)
Hvorav ført som annen kostnad (note 10)	(23)	67
Hvorav ført som pensjonskostnad (note 8)	(910)	(1 000)
Hvorav ført som netto rentekostnader (note 12)	(57)	(65)

Sensitivitetsanalyse

Tabellen nedenfor viser estimerte potensielle effekter ved en endring i nøkkelforutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger i Norge. Estimatenes er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2018. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

Beløp i millioner kroner	Diskonterings- rente		Årlig lønnsvest		Endring i grunnbeløp (G)		Årlig regulering av pensjoner		Fratredelses- rate	
	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %
Endring i:										
Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse	1 590	(1 181)	(604)	606	122	(196)	(887)	1 191	90	(145)

Investeringskategorier

Vektet gjennomsnittlig fordeling av pensjonsmidlene i Telenor Pensjonskasse per investeringskategori per 31. desember var:

	2018	2017
Obligasjoner i %	64	57
Aksjer i %	33	38
Eiendom i %	3	5
Annet i %	-	1
Sum	100	100

Obligasjonsinvesteringene er i instrumenter utstedt av den norske stat, norske kommuner, finansinstitusjoner og foretak. Obligasjoner i utenlandsk valuta er i hovedsak valutasikret. Det er investert i både norske og utenlandske aksjer. Valutasikring av utenlandske aksjer vurderes per investering.

Telenor Pensjonskasse eier bygninger og eiendommer som tidligere var eid av konsernet. Verdien av disse er basert på en vurdering foretatt av et uavhengig takstselskap. Omtrent 45 % av bygningsmassen målt i markedsverdi brukes av konsernet gjennom interne leieavtaler.

Konsernet forventer å tilføre Telenor Pensjonskasse om lag 426 millioner kroner i 2019.

Følgende tabell viser forventet forfallsstruktur for utbetalinger fra de norske ytelsesordningene fremover:

Beløp i millioner kroner	
Kommende 12 måneder (kommende rapporteringsperiode)	143
Mellom 2 og 5 år	652
Påfølgende 5 år	1 276
Sum forventede utbetalinger kommende 10 år	2 071

Gjennomsnittlig durasjon for de norske ytelsesbaserte pensjonsordningene er ved utgangen av rapporteringsperioden 17,0 år.

NOTE 26 **Leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld og ikke-rentebærende forpliktelser****Langsiktige ikke-rentebærende forpliktelser**

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2018	2017
Finansielle derivater	2	VVOR ¹⁾	111	124
Finansielle derivater utpekt til nettoinvesteringssikring	2		1 585	829
Andre langsiktige ikke-rentebærende forpliktelser		FFAK ²⁾	113	152
Sum langsiktige ikke-rentebærende forpliktelser per 31. desember			1 809	1 105

Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2018	2017
Leverandørgjeld			8 194	8 786
Avsetninger			18 661	19 607
Sum leverandørgjeld og avsetninger per 31. desember		FFAK ²⁾	26 855	28 393

Kontraktsforpliktelser			7 020	7 217
Forskuddsbetalt inntekt og utsatte tilknytningsinntekter			244	312
Skyldige offentlige avgifter, skattetrekk og lignende			3 609	4 372
Sum annen kortsiktig gjeld per 31. desember		IF ³⁾	10 873	11 902

Sum leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld per 31. desember			37 728	40 295
---	--	--	---------------	---------------

Kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2018	2017
Finansielle derivater	2	VVOR ¹⁾	217	1 452
Finansielle derivater utpekt til nettoinvesteringssikring	2		172	341
Andre kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser		FFAK ²⁾	1 277	1 460
Sum kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser per 31. desember			1 666	3 253

¹⁾ VVOR: Virkelig verdi over resultatet

²⁾ FFAK: Finansielle forpliktelser til amortisert kost

³⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser

⁴⁾ For informasjon om virkelig verdi nivå av finansielle derivater, se note 29.

Andre kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser inkluderer forpliktelser til finansinstitusjoner i forbindelse med ordninger for leveransejede-finansiering på 690 millioner kroner per 31. desember 2018 (647 millioner kroner pr 31. desember 2017).

Spesifikasjon av kontraktsforpliktelser:

Beløp i millioner kroner	2018
Balanse per 1. januar	7 217
Effekt av implementeringen av IFRS 15	24
Inntekt innregnet som var en del av åpningsbalansen	(5 545)
Nye kontraktsforpliktelser fratrukket beløp innregnet som inntekt	5 654
Endring i måling av progresjon i leveringsforpliktelser	(28)
Valuta- og andre effekter	(66)
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	(236)
Balanse per 31 desember	7 020

NOTE 27 Rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	2018			2017		
	Kortsiktig rentebærende gjeld	Langsiktig rentebærende gjeld	Totalt	Kortsiktig rentebærende gjeld	Langsiktig rentebærende gjeld	Totalt
Rentebærende gjeld innregnet til amortisert kost:						
Banklån	1 537	8 577	10 115	1 410	9 065	10 475
Finansielle leieavtaleforpliktelser	54	805	859	85	842	927
Obligasjoner og sertifikatlån	13 175	34 949	48 124	17 538	39 693	57 230
Lisensforpliktelser ¹⁾	876	10 971	11 847	799	1 458	2 257
Innskudd fra kunder ²⁾	62	-	62	2 846	-	2 846
Annen gjeld	36	623	659	32	530	562
Sum rentebærende gjeld	15 740	55 926	71 666	22 710	51 587	74 296
Virkelig verdi av gjelden			73 872			77 327
Hvorav nivå 1 i verdsettelseshierarkiet ³⁾			49 534			58 556
Hvorav nivå 2 i verdsettelseshierarkiet ³⁾			24 338			18 771

¹⁾ Netto nåverdi av fremtidige forpliktelser av mobilisenser i dtac, Pakistan, Myanmar og Danmark er klassifisert som rentebærende gjeld.

²⁾ Inkluderer hovedsakelig innskudd fra kunder i Telenor Microfinance Bank Ltd i Pakistan i 2017.

³⁾ For informasjon om verdsettelseshierarkiet for finansielle instrumenter, se note 29.

Langsiktig rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	Valuta	2018		2017	
		Gjeld før valutabytteavtaler	Gjeld etter valutabytteavtaler ²⁾	Gjeld før valutabytteavtaler	Gjeld etter valutabytteavtaler ²⁾
Selskap					
Telenor ASA	EUR	25 422	7 331	26 019	17 853
	NOK ¹⁾	-	(9 269)	-	(12 977)
	SEK	-	3 068	3 396	8 496
	USD	-	25 602	823	13 207
	THB	-	-	-	1 610
	MYR	-	-	-	2 682
Sum Telenor ASA		25 422	26 732	30 238	30 871
Digi	MYR	5 283	5 283	5 457	5 457
Grameenphone	BDT	848	848	489	489
Grameenphone	USD	301	301	847	847
Danmark	DKK	274	274	309	309
Sverige	SEK	179	179	198	198
Pakistan	USD	686	686	1 093	1 093
Dtac	THB	22 030	22 030	12 032	12 032
Myanmar	USD	91	91	190	190
Annen langsiktig rentebærende gjeld		812	812	732	732
Sum datterselskap		30 504	30 504	21 348	21 348
Sum langsiktig rentebærende gjeld		55 926	57 236	51 587	52 220

¹⁾ Telenor ASAs gjeldsposisjon i norske kroner er en netto eiendelsposisjon når man inkluderer valutabytteavtaler.

²⁾ Gjeld etter valutabytteavtaler inkluderer finansielle instrumenter som ikke er klassifisert som rentebærende gjeld i oppstillingen av finansiell stilling.

Kortsiktig rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	Valuta	2018		2017	
		Gjeld før valuta- bytteavtaler	Gjeld etter valuta- bytteavtaler ²⁾	Gjeld før valuta- bytteavtaler	Gjeld etter valuta- bytteavtaler ²⁾
Selskap					
Telenor ASA	NOK ¹⁾	-	(5 826)	-	971
	EUR	-	-	4 920	1 530
	SEK	3 298	5 179	-	-
	MYR	-	2 781	-	-
	THB	-	1 719	-	-
	USD	869	386	4 103	5 328
	HUF	-	62	-	761
Sum Telenor ASA		4 167	4 301	9 023	8 590
Telenor East Holding II AS	USD	8 605	8 605	8 007	8 007
Digi	MYR	413	413	54	54
Pakistan	USD	471	471	563	563
Pakistan	PKR	556	556	3 298	3 298
dtac	THB	403	403	508	508
India	INR	-	-	257	257
Grameenphone	BDT	158	158	48	48
Grameenphone	USD	599	599	563	563
Myanmar	USD	234	234	158	158
Annen kortsiktig rentebærende gjeld		134	134	232	232
Sum datterselskap		11 573	11 573	13 687	13 687
Sum kortsiktig rentebærende gjeld		15 740	15 874	22 709	22 277

¹⁾ Telenor ASAs gjeldsposisjon i norske kroner er en netto eiendelsposisjon når man inkluderer valutabytteavtaler.

²⁾ Gjeld etter valutabytteavtaler inkluderer finansielle instrumenter som ikke er klassifisert som rentebærende gjeld i oppstillingen av finansiell stilling.

Endringer i rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Inngående balanse	74 296	86 361
Endring i kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(12 244)	(13 546)
Endring som følge av regnskapsmessig sikring	(94)	(515)
Effekter fra endringer i valutakurser	2 111	2 484
Forpliktelse holdt for salg	(2 282)	(2 874)
Renter og innskudd fra kunder i finansielle institusjoner ¹⁾	22	1 428
Økning i lisensforpliktelser ²⁾	9 610	579
Endring i kassekreditt ³⁾	(19)	455
Andre endringer	267	(77)
Per 31. desember	71 666	74 296

¹⁾ Klassifisert som kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter.

²⁾ Oppkjøp av lisens med utsatte betalinger. Avdragsbetalinger er inkludert i kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter.

³⁾ Kontantstrømmer er rapportert netto for kassekreditt.

Lån utstedt under Telenor ASAs EMTN-program er basert på dokumentasjon som er vanlig for utstedere med høy kredittverdighet («Investment grade») i Eurobond-markedet. Lånedokumentasjonen inneholder bestemmelser som begrenser muligheten til å pantsette eiendeler for å sikre framtidige lån uten å gi tilsvarende sikkerhet til eksisterende långivere (negativ pantsettelseserklæring) og inneholder visse begrensninger knyttet til salg av eiendeler.

Telenor ASAs utestående obligasjonslån utstedt under EMTN-programmet har videre en klausul om endring av kontroll. Dersom en annen aksjonær enn representanter for kongeriket Norge direkte eller indirekte eier mer enn 50 % av aksjene, og en slik endring i eierfordelingen samtidig medfører en nedgradering av Telenor ASAs gjeld til en kredittverdighet som er lavere enn «Investment grade» vil långiverne kunne kreve lånet tilbakebetalt til pari kurs inkludert påløpte renter. En full beskrivelse av klausulen om endring av kontroll er inkludert i de endelige betingelsene for hver obligasjonsutstedelse.

Alle Telenor ASAs utestående lån er usikret.

Gjeld i Telenor East Holding II AS består av obligasjonslån med oppgjør i amerikanske depotaksjer (ADS) i VEON. Obligasjonene har en samlet hovedstol på 1.000 millioner amerikanske dollar, hadde opprinnelig 3 års løpetid (endelig forfall 20. september 2019) og en fast kupongrente på 0,25 % per år med halvårlig utbetaling. De konvertible obligasjonene er i oppstillingen av finansiell stilling delt i en kortsiktig rentebærende forpliktelse regnskapsført til amortisert kost og et finansielt derivat regnskapsført til virkelig verdi.

Hver obligasjon pålydende 200.000 amerikanske dollar kan gjøres opp med 49.202 VEON depotaksjer (justert for VEON-utbytte og gjenstand for ytterligere justeringer) som tilsvarer en konverteringspris på 4,06 amerikanske dollar per depotaksje.

Ved obligasjonenes forfall kan usteder innfri hver obligasjon pålydende 200.000 amerikanske dollar som tidligere ikke har blitt konvertert ved å utbetale kontanter, overføre opp til 73.803 depotaksjer (150 % av 49.202 depotaksjer per obligasjon) eller ved å overføre en kombinasjon av kontanter og depotaksjer med en samlet markedsverdi på 200.000 amerikanske dollar.

I tillegg kan Telenor innfri obligasjonene ved å overføre kontantvederlag tilsvarende pålydende verdi på 200.000 amerikanske dollar med tillegg av påløpte renter når som helst den 12. oktober 2018 eller senere, betinget av at markedsverdien av 49.202 VEON depotaksjer er 260.000 amerikanske dollar eller høyere.

Videre består gjeld i dtac hovedsakelig av lisensforpliktelse (9,7 milliarder kroner), utstedte obligasjoner (8,0 milliarder kroner) og gjeld til finansinstitusjoner (4,7 milliarder kroner).

Rentebærende gjeld i datterselskaper er normalt ikke garantert av Telenor ASA og låneavtalene inneholder vanlige klausuler og betingelser, inkludert begrensninger på å overføre midler til Telenor ASA i form av utbytte eller lån.

NOTE 28 **Finansiell risikostyring**

Kapitalstyring

Telenor-konsernets prioriteringer for kapitalstyring er:

1. Opprettholde en sterk balanse
2. Tilby konkurransedyktig utdeling til aksjonærene
3. En verdidrevet tilnærming til investeringer

I januar 2019 introduserte Telenor et mål om et forholdstall mellom netto gjeld/EBITDA på 1,5 - 2,0, som erstattet det tidligere målet om en øvre grense på 2,0. Den reviderte målsatte kapitalstrukturen vil gi en god balanse mellom aksjonæravkastning og en sterk balanse med stabil adgang til kapitalmarkeder, i tillegg til å støtte Telenors strategiske prioriteringer. Per 31. desember 2018 var rapportert netto gjeld/EBITDA 0,9 (1,05 per 31. desember 2017 Omarbeidet) og Telenor ASAs langsiktige kredittrating var «A3/stabile utsikter» hos Moody's Investors Service og «A/stabile utsikter» hos Standard & Poor's (S&P). Kredittratingene var uendret gjennom året.

Konsernets kapitalstruktur består av rentebærende gjeld som opplyst i note 27, kontanter og kontantekvivalenter og egenkapital som kan tilskrives aksjonærene i Telenor ASA, som presentert i oppstillingen av endring i egenkapital og i note 23.

For å justere kapitalstrukturen kan konsernet kjøpe eller selge egne aksjer, betale utbytte til aksjonærene, tilbakebetale kapital til aksjonærene eller utstede nye aksjer. I 2018 var Telenors samlede utdelinger 24,2 milliarder kroner, bestående av 12,0 milliarder kroner i ordinært utbytte utbetalt i mai 2018 (4,20 kroner per aksje) og november 2018 (3,90 kroner per aksje), 6,4 milliarder kroner i ekstraordinært utbytte utbetalt i oktober 2018 samt 5,8 milliarder kroner i tilbakekjøp av egne aksjer.

For tilbakekjøpsprogrammet i 2018/2019 har Telenor ASA en avtale med Staten Norge gjennom Nærings- og Fiskeridepartementet om å gjennomføre tilbakekjøp av aksjer, med den hensikt å slette disse aksjene gjennom en nedsettelse av aksjekapitalen for å opprettholde Statens eierinteresse. Oppgjør knyttet til denne avtalen finner sted i 2019. Se note 23, 32 og 35 for ytterligere beskrivelse.

For regnskapsåret 2018 vil styret i Telenor foreslå et ordinært utbytte på 8,40 kroner per aksje på den ordinære generalforsamlingen i mai 2019, med utbetaling fordelt på to transjer i mai 2019 og oktober 2019 på henholdsvis 4,40 kroner per aksje og 4,00 kroner per aksje. Netto utbytte til utbetaling i 2019 er 12,2 milliarder kroner. Styret har også intensjon om å gjennomføre et nytt tilbakekjøpsprogram for egne aksjer for opp til 3 % av registrerte aksjer, betinget av godkjenning fra generalforsamlingen. Dette programmet vil ha oppstart i 2019 dersom det blir godkjent.

Telenors mål for utdeling til aksjonærene er å øke utbytte per aksje årlig, med utbetaling av det årlige utbyttet i to transjer. Tilbakekjøp av egne aksjer eller utbetaling av ekstraordinære utbytter kan bli brukt som et middel for å nå ønsket gjeldsgrad.

Finansiell risiko

Telenor-konsernets treasuryavdeling er ansvarlig for finansiering og finansiell risikostyring for morselskapet og for datterselskaper som direkte eller indirekte eies mer enn 90 % av Telenor ASA. Datterselskaper som eies mindre enn 90 % vil normalt ha selvstendig finansiering og styring av finansiell risiko. Konsernet har begrenset handel i rente- og valutaderivat (utover sikringsaktiviteter).

Likviditetsrisiko

Konsernet vektlegger finansiell fleksibilitet. En viktig del av dette er å minimere likviditetsrisiko ved å sikre tilgang til ulike finansieringskilder. I det internasjonale kapitalmarkedet blir langsiktig gjeld hovedsakelig utstedt gjennom EMTN-programmet (Euro Medium Term Note), og kortsiktig gjeld hovedsakelig utstedt under ECP-programmet (Euro Commercial Paper). I tillegg til disse ukommitterte lånefasilitetene brukes iblant det norske kapitalmarkedet. Telenor ASA har en kommittert syndikert kredittfasilitet på 2,0 milliarder euro med forfall i 2021. Kredittfasiliteten var ikke benyttet per 31. desember 2018.

Når lokale lover og regler tillater det, inngår datterselskaper som eies 90 % eller mer i Telenor ASAs rammeavtale for finansieringstjenester og styring av likviditet. Disse selskapene deltar i Telenor ASAs konsernkontoordninger og plasserer overskuddslikviditet i Telenor ASAs internbank. Datterselskaper eiet med mindre enn 90 % etablerer egne avtaler for disse tjenestene.

Telenor ASA skal til enhver tid ha tilgang på tilstrekkelig likviditet til å dekke forventet behov for de neste 12 måneder. Et potensielt likviditetsbehov ved oppkjøp av virksomhet vurderes separat.

Gjeldsporteføljen til Telenor ASA og hvert av datterselskapene med ekstern gjeld skal ha en balansert forfallsprofil. For å redusere konsernets refinansieringsrisiko skal konsernets låneforfall være relativt jevnt fordelt over en tidshorisont på minimum 10 år. Forfallsprofilen er presentert nedenfor. Retningslinjer for durasjon er beskrevet i avsnittet «Renterisiko».

¹⁾ Se side 128 for beskrivelse av alternative resultatmål.

Forfallsprofil for konsernets finansielle forpliktelser (i nominelle beløp):

Beløp i millioner kroner	Sum per 31.12.18	< 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år	>10 år	Ikke spesifisert
Rentebærende gjeld													
Finansiell gjeld	57 696	14 177	14 213	1 636	8 314	1 002	6 761	8 091	282	2 523	12	685	-
Finansielle leieavtaler	859	54	54	59	71	84	292	85	102	58	-	-	-
Annen rentebærende gjeld inkludert lisensforpliktelser	12 480	1 509	1 119	1 030	8 772	28	21	-	-	-	-	-	-
Sum rentebærende gjeld	71 035	15 740	15 385	2 726	17 157	1 115	7 074	8 176	384	2 581	12	685	-
Ikke-rentebærende gjeld													
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	37 728	37 728	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld og avsetninger	1 278	1 278	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansielle derivater	2 058	388	650	90	654	7	151	93	14	5	-	6	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	113	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	113
Sum ikke-rentebærende gjeld	41 177	39 394	650	90	654	7	151	93	14	5	-	6	113
Sum	112 212	55 135	16 035	2 816	17 811	1 122	7 225	8 269	398	2 585	12	690	113
Fremtidige rentebetalinger	5 062	1 027	960	743	671	552	481	319	155	97	30	28	-
Total inkludert fremtidige rentebetalinger	117 274	56 162	16 995	3 559	18 483	1 674	7 706	8 588	553	2 683	42	718	113

Beløp i millioner kroner	Sum per 31.12.17	< 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år	>10 år	Ikke spesifisert
Rentebærende gjeld													
Finansiell gjeld	66 972	18 385	8 114	11 939	1 783	7 579	954	6 833	8 102	261	1 770	1 251	-
Finansielle leieavtaler	927	85	54	52	58	69	82	291	81	97	55	-	-
Annen rentebærende gjeld inkludert lisensforpliktelser	5 697	4 240	620	436	352	28	21	-	-	-	-	-	-
Sum rentebærende gjeld	73 596	22 710	8 789	12 427	2 193	7 677	1 058	7 124	8 184	359	1 825	1 251	-
Ikke-rentebærende gjeld													
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	40 295	40 295	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld og avsetninger	1 460	1 460	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansielle derivater	2 746	1 793	173	462	-	317	-	-	-	-	-	-	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	152	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	152
Sum ikke-rentebærende gjeld	44 653	43 548	173	462	-	317	-	-	-	-	-	-	152
Sum	118 249	66 258	8 962	12 889	2 193	7 994	1 058	7 124	8 184	359	1 825	1 251	152
Fremtidige rentebetalinger	7 570	1 438	1 399	1 176	961	858	636	506	305	145	95	52	-
Total inkludert fremtidige rentebetalinger	125 819	67 696	10 361	14 064	3 154	8 852	1 694	7 630	8 489	504	1 920	1 303	152

Finansiell gjeld i forfallstabellen inkluderer konvertible VEON-obligasjoner. Oppgjørsmåter for disse obligasjonene er forklart i note 27.

Renterisiko

Konsernet er eksponert for renterisiko gjennom finansieringsaktiviteter og likviditetsstyring. Endring i markedsrentene påvirker virkelig verdi av eiendeler og gjeld. Renteinntekter og rentekostnader innregnet i resultatet påvirkes av rentendringer i markedet. Den gjennomsnittlige rentekostnaden for konsernets rentebærende forpliktelser var 3,4 % for 2018, inkludert lisenser (3,3 % for 2017).

Majoriteten av konsernets utstedte gjeld har fast rente. Konsernet bruker rentederivater for å styre porteføljens renterisiko. Dette omfatter typisk rentebytteavtaler, som både bytter flytende renter til faste renter og omvendt. Fremtidige renteavtaler (FRA) brukes i mindre omfang.

I henhold til Telenors finansielle retningslinjer skal konsernets portefølje av eksterne gjeldsinstrumenter ha en rentedurasjon mellom 0 og 5 år, mens datterselskaper skal ha en rentedurasjon på under 1 år. Per 31. desember 2018 var rentedurasjonen på konsernets gjeld 1,5 år (1,5 år per 31. desember 2017), mens Telenor ASAs durasjon var 2,2 år per 31. desember 2018 (1,9 år per 31. desember 2017).

Derivater utpekt som sikringsinstrumenter for sikring av virkelig verdi

Majoriteten av gjeld utstedes gjennom fastrenteobligasjoner. For å styre renterisikoen inngås rentebytteavtaler hvor en del av gjelden byttes til flytende rente. Virkelig verdi-sikring benyttes når kriterier for regnskapsmessig sikring er oppfylt.

Det finnes en økonomisk sammenheng mellom sikringsobjektene og -instrumentene da betingelsene i rentebytteavtalene tilsvarer betingelsene i fastrenteobligasjonene (for eksempel pålydende beløp, forfall, betaling og tidspunkt for rentefastsettelse).

Effektivitetstesting gjennomføres ved bruk av den hypotetiske derivatmetoden, og sammenligner endringene i virkelig verdi for sikringsinstrumentene med endringene i virkelig verdi for andelen av sikringsobjektene som kan henføres til risikoen som sikres. Sikringsineffektivitet i virkelig verdi-sikringer kan oppstå fra:

- Forskjellige rentekurver brukt til å neddiskontere sikringsobjekter og -instrumenter.
- Forskjellige tidspunkter for kontantstrømmer for sikringsobjekter og -instrumenter.

Tabellen under viser effektene av konsernets virkelig verdi-sikringer. Endringen i virkelig verdi av sikringsinstrumentene og sikringsobjektet er innregnet i resultatregnskapet som Netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi.

Virkelig verdi-sikringer

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Netto gevinst/(tap) i resultatregnskapet på sikringsobjekter	94	489
Netto gevinst/(tap) i resultatregnskapet på sikringsinstrumenter	(102)	(365)
Ineffektiv sikring	(8)	124

Finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter i virkelig verdi-sikringer er klassifisert som andre anleggsmidler og andre finansielle omløpsmidler i oppstilling av finansiell stilling, se note 21:

Beløp i millioner kroner	2018		2017	
	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser
Per 31. desember				
Pålydende beløp av instrumenter i virkelig verdi-sikringer	21 382	-	28 762	-
Virkelig verdi av instrumenter i virkelig verdi-sikringer	1 492	-	1 777	-

Den følgende tabellen viser forfallsprofilen for konsernets sikringsinstrumenter i virkelig verdi-sikringer (i nominelle beløp):

Beløp i millioner kroner	Sum	< 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år
Per 31. desember 2018	2 036	444	459	302	316	188	186	123	12	6	-
Per 31. desember 2017	2 540	542	437	452	297	311	184	182	120	11	5

Betingelsene knyttet til innbetalinger fra fastrenteledet av rentebytteavtalene som er utpekt som instrumenter i virkelig verdi-sikringer tilsvarer betingelsene for utbetalinger av fastrenteledet i sikringsobjektene. Gjennomsnittlige rentebetingelser knyttet til utbetalinger av flytende rente-leddet av rentebytteavtalene er EURIBOR 3/6 måneder +84 basispunkter (+81 basispunkter i 2017) for avtaler denominert i euro og BIBOR +130 basispunkter (+123 basispunkter i 2017) for avtaler denominert i thailandske baht.

Tabellen under viser regnskapsført verdi av konsernets sikringsobjekter i virkelig verdi-sikringer, som er innregnet på linjene Langsiktig rentebærende gjeld og Kortsiktig rentebærende gjeld i oppstilling av finansiell stilling:

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Regnskapsført verdi av sikringsobjekter innregnet i oppstilling av finansiell stilling	22 028	29 169
Virkelig verdi-justeringer inkludert i regnskapsført verdi av sikringsobjektene	684	770

Sensitivitetsanalyse renterisiko

Effekter knyttet til endringer av virkelig verdi

Konsernet beregner sensitiviteten på endringer av virkelig verdi av eiendeler og gjeld ved et parallelt skift i rentekurven for relevante valutaer. For hver simulering vil samme skift i rentekurven bli benyttet for alle valutaer. Sensitivitetsanalysen er kun utført for finansielle eiendeler og gjeld som representerer en vesentlig rentebærende posisjon. Gjeldsinstrumentene fører til at nettoposisjonen er en forpliktelse. Siden regnskapsmessig sikring er benyttet og rentebærende gjeld er målt til amortisert kost, vil ikke den fulle effekten av endring i virkelig verdi gå over resultatregnskapet. Dette er vist i tabellen under:

Beløp i millioner kroner	2018		2017	
	Rentekurve opp 50 basispunkter	Rentekurve ned 50 basispunkter	Rentekurve opp 50 basispunkter	Rentekurve ned 50 basispunkter
Reduksjon (økning) i virkelig verdi av nettogjeld	473	(485)	559	(574)
Gevinst (tap) i resultatregnskapet	75	(75)	59	(58)

Sensitivitetsanalyse for endring av flytende renter på netto finansposter i resultatregnskapet:

Beløp i millioner kroner	2018		2017	
	Rentekurve opp 50 basispunkter	Rentekurve ned 50 basispunkter	Rentekurve opp 50 basispunkter	Rentekurve ned 50 basispunkter
Gevinst (tap) i resultatregnskapet	(324)	324	(280)	280

Valutarisiko

Konsernet er eksponert for endringer i verdien av norske kroner relativt til andre valutaer. Den regnskapsførte verdien av konsernets nettoinvesteringer i utenlandske enheter og avkastning fra disse investeringene vil variere med endringer i kronekursen. Konsernets regnskapsmessige resultat vil påvirkes av endringer i valutakursen, ettersom resultatene fra selskapene i utlandet regnes om til norske kroner til gjennomsnittskurs i perioden. Valutarisiko knyttet til enkelte nettoinvesteringer i utlandet er delvis sikret ved å utstede gjeldsinstrumenter i de aktuelle valutaene der det er hensiktsmessig. En kombinasjon av lån (sertifikater og obligasjoner) og valutaderivater (terminkontrakter og valutabytteavtaler) benyttes for dette formålet. Kortsiktige valutabytteavtaler brukes ofte i forbindelse med likviditetsstyring. Regnskapsmessig sikring av nettoinvesteringer blir benyttet dersom det er mulig.

Valutaeksponering oppstår også når Telenor ASA eller et av datterselskapene inngår transaksjoner eller har pengeposter i annen valuta enn sin funksjonelle valuta. I henhold til konsernets finansielle retningslinjer sikres forpliktende kontantstrømmer i utenlandsk valuta større enn 50 millioner kroner ved hjelp av terminkontrakter.

Finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter for sikring av nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet

Per 31. desember 2018 og 2017 er noen større sikringsposisjoner blitt utpekt som nettoinvesteringssikringer.

Det finnes en økonomisk sammenheng mellom sikringsobjektene og –instrumentene siden nettoinvesteringen genererer en valutaomregnings-risiko som vil tilsvare valutarisiko på gjelden og derivatene som er utpekt som sikringsinstrumenter.

Sikring av nettoinvesteringer utføres hovedsakelig i valutaer hvor det finnes velfungerende finansmarkeder, men konsernet kan også utpeke gjeld i korrelerte valutaer som sikringsinstrumenter for å sikre valutarisiko.

Konsernet har etablert sikringsforhold slik at underliggende risiko i sikringsinstrumentene motsvarer risikokomponenten som sikres. Sikringsineffektivitet kan oppstå når nivået på investeringene i utenlandske datterselskaper er lavere enn nivået på gjelden og derivatene som er utpekt som sikringsinstrumenter. Det er ingen ineffektivitet for årene 2018 og 2017.

For ytterligere informasjon og en avstemning av balansen for sikring av nettoinvesteringer i egenkapitalen, se note 23.

Sikring av nettoinvesteringer

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Beløp innregnet i øvrige resultatelementer som del av totalresultatet	316	(1 426)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatregnskapet ved avgang	1 090	4 094

Sikring av nettoinvesteringer ble gjennomført for investeringen i Pakistan i 2018 ved bruk av instrumenter denominert i amerikanske dollar, men sikringen med avsluttet på grunn av tap av økonomisk sammenheng. Per 31. desember 2018 var gjenværende balanse inkludert i reserven for sikring av nettoinvesteringer 82 millioner kroner.

Rentebærende gjeld og derivater utpekt som sikringsinstrumenter i nettoinvesteringssikringer (kun effektiv del av instrumentene er medtatt):

Beløp i millioner kroner	2018		2017	
	Gjeld	Derivater	Gjeld	Derivater
Per 31. desember				
Pålydende beløp av instrumenter utpekt til nettoinvesteringssikring	(24 420)	4 428	(28 455)	2 985
Virkelig verdi av instrumenter utpekt til netto-investeringssikring	(26 135)	(1 649)	(30 854)	(349)

Gjeld utpekt som sikringsinstrumenter i nettoinvesteringssikringer innregnet på linjene Langsiktig rentebærende gjeld og Kortsiktig rentebærende gjeld i oppstilling av finansiell stilling.

Klassifisering i oppstilling av finansiell stilling av derivater utpekt som sikringsinstrumenter for sikring av nettoinvestering:

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Per 31. desember		
Andre anleggsmidler	21	210
Andre finansielle omløpsmidler	86	611
Langsiktig ikke-rentebærende gjeld	(1 584)	(829)
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	(172)	(341)
Virkelig verdi av instrumenter utpekt til nettoinvestering	(1 649)	(349)

Den følgende tabellen viser forfallsprofilen (i nominelle beløp) for konsernets instrumenter utpekt til nettoinvesteringssikring (kun effektiv del av instrumentene er medtatt):

Beløp i millioner kroner	Sum	< 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år
Per 31. desember 2018	(22 869)	(8 588)	(6 294)	(1 590)	(337)	(281)	(3 414)	(2 160)	(204)
Per 31. desember 2017	(28 835)	(7 060)	(5 985)	(4 702)	(354)	376	(267)	(5 279)	(5 565)

Gjennomsnittlige valutakurser i valutabytteavtaler utpekt som sikringsinstrumenter i nettoinvesteringssikring var 8,54 norske kroner per amerikansk dollar (8,54 i 2017) og 1,24 amerikanske dollar per euro (1,32 i 2017) i 2018, i tillegg til 7,50 norske kroner per euro i 2017. Gjennomsnittlige valutakurser i terminkontrakter utpekt som sikringsinstrumenter i nettoinvesteringssikring var 0,98 norske kroner per svensk krone (1,00 i 2017), 7,64 norske kroner per amerikansk dollar (8,18 i 2017), 0,24 amerikanske dollar per malaysiske ringgit (0,23 i 2017) og 0,03 amerikanske dollar per thailandske baht (0,03 i 2017) i 2018.

Sensitivitetsanalyse valutarisiko

Denne analysen tar ikke hensyn til korrelasjon mellom ulike valutaer. Empiriske studier viser vesentlige diversifiserings-effekter mellom valutaene konsernet er eksponert mot.

Effekter knyttet til valutagevinst (tap)

Valutagevinster og -tap på pengeposter i utenlandsk valuta er ført i resultatregnskapene til Telenor ASA og datterselskaper. Netto valutagevinst (tap) i utenlandske datterselskaper omregnes til norske kroner i konsernregnskapet. Tabellen under viser effekten på konsernets netto valutatap ved en 10 % svekkelse av de ulike funksjonelle valutaene i konsernet (kun vesentlige eksponeringer er inkludert i tabellen):

Beløp i millioner kroner	Pengeposter i valuta									
	2018					2017				
	EUR	MYR	SEK	USD	Øvrige	EUR	MYR	SEK	USD	Øvrige
Svekkelse i funksjonell valuta										
NOK	(248)	(148)	-	(3 649)	-	(613)	(158)	(194)	(2 979)	-
BDT	-	-	-	-	-	-	-	-	(155)	-
PKR	-	-	-	(152)	-	-	-	-	(238)	-
INR	-	-	-	-	-	-	-	-	(238)	-
MMK	-	-	-	-	-	-	-	-	(123)	-

Effekter knyttet til omregningsdifferanser i øvrige resultatелеmenter

Omregning av datterselskaper fra deres funksjonelle valuta til konsernets presentasjonsvaluta (norske kroner) vil påvirke konsernets øvrige resultatелеmenter og egenkapital. Dersom norske kroner hadde svekket seg med 10 % mot konsernets øvrige funksjonelle valutaer, ville endringen i konsolidert regnskapsført egenkapital per 31. desember 2018, inkludert effekter fra nettoinvesteringssikring, vært en økning på omtrent 3,0 milliarder kroner (økning på 4,8 milliarder kroner per 31. desember 2017).

Tabellen nedenfor viser effekten på øvrige resultatелеmenter for instrumenter utpekt som nettoinvesteringssikring hvis funksjonell valuta svekkes med 10 %.

Beløp i millioner kroner	2018				2017			
	EUR	SEK	USD	Øvrige	EUR	SEK	USD	Øvrige
Valutaeffekt på øvrige resultatелеmenter (før skatt) for instrumenter utpekt som nettoinvesteringssikring								
NOK	(640)	(825)	(232)	(302)	(1 350)	(850)	-	(347)
Sum effekt på øvrige resultatелеmenter				(1 999)				(2 547)

Effekter knyttet til omregning av resultat etter skatt

Omregning av resultater fra datterselskaper med annen funksjonell valuta enn norske kroner representerer også en valutaeksponering for konsernets rapporterte tall. Sensitivitetsanalysen er kun utført for de vesentligste selskapene som konsernet eier. Dersom presentasjonsvaluta (norske kroner) hadde svekket/styrket seg med 10 % mot alle andre valutaer i analysen ville resultatet etter skatt for konsernet vært 1,5 milliarder kroner høyere / lavere i 2018 (728 millioner kroner i 2017).

Kredittrisiko

Kredittrisiko er det tap som Telenor vil bli påført dersom en motpart ikke gjør opp sine finansielle forpliktelser. Konsernet vurderer maksimal eksponering for kredittrisiko til å være følgende:

Maksimal kreditteksponering

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Kontanter og kontantekvivalenter	18 492	22 546
Obligasjoner og sertifikater > 3 måneder (note 21)	332	849
Finansielle derivater (note 21)	2 023	3 137
Andre finansielle rentebærende anleggsmidler – utsatt innbetaling fra salg av CEE (note 21)	4 020	-
Kundefordringer og andre kortsiktige finansielle fordringer (note 20)	17 369	21 472

Konsernets kredittrisiko stammer hovedsakelig fra kundefordringer, finansielle derivater og fra kontanter og kontantekvivalenter.

Kredittrisiko fra kontanter og kontantekvivalenter håndteres av konsernets treasuryavdeling i samsvar med konsernets finansielle retningslinjer. Kontantinnskudd blir kun gjennomført med godkjente motparter og innenfor kredittgrenser fastsatt for hver motpart. Kredittgrenser for motparter vurderer årlig av konsernets styre, og kan bli oppdatert gjennom året avhengig av godkjenning fra konsernets «Risk and Audit Committee». Grensene settes for å minimere konsentrasjonen av risiko for slik å motvirke finansielle tap som følge av motpartens potensielle manglende betalingsevne.

Kredittrisiko i finansielle derivater og bankinnskudd håndteres gjennom diversifisering, intern risikovurdering og beregning av kredittverdighet samt tiltak for å redusere kreditteksponeringen. De viktigste tiltakene for å redusere kreditteksponering er avtaler for motregning og sikkerhetsstillelse.

Kredittrisiko fra andre finansielle rentebærende anleggsmidler knyttet til utsatt innbetaling av 400 millioner euro fra salg av virksomheten i Sentral- og Øst-Europa (CEE) motvirkes gjennom mottatte bank- og morselskapsgarantier i tillegg til begrensninger i vilkårene i salgavtalen.

Kredittrisiko i kundefordringer anses å være begrenset på grunn av et høyt antall kunder i konsernets kundemasse. Det er derfor ikke behov for ytterligere avsetninger utover ordinære avsetninger for tap på krav. Se også note 20 for informasjon om aldersfordeling og tap på fordringer. Kredittrisiko knyttet til salg av håndsett på avbetaling, hvor diskonteringseffekten er ansett å være vesentlig, anses også å være begrenset. Kredittrisiko ved slike ordninger er innarbeidet i diskonteringsrenten og reflektert som reduksjon av driftsinntekter, se note 3 for informasjon knyttet til risiko relatert til driftsinntekter innregnet ved salg av håndsett på avbetaling.

Per 31. desember 2018 var et kontantbeløp på 40 millioner kroner mottatt som sikkerhetsstillelse og et kontantbeløp på 423 millioner kroner var stilt som sikkerhet. Per 31. desember 2017 var et kontantbeløp på 841 millioner kroner mottatt som sikkerhetsstillelse og et kontantbeløp på 190 millioner kroner stilt som sikkerhet.

NOTE 29 Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Prinsipper for beregning av virkelig verdi

Basert på karakteristika til de finansielle instrumentene som er innregnet i konsernregnskapet, er disse gruppert i klasser og kategorier som beskrevet under. Estimerte virkelige verdier av konsernets finansielle instrumenter er basert på tilgjengelige markedspriser og verdsettelsesmetoder som beskrevet nedenfor.

Verdsettelsehierarkiet

Konsernet måler virkelig verdi ut fra følgende verdsettelsehierarki som reflekterer input benyttet i målingen av virkelig verdi.

Nivå 1: Kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter.

Nivå 2: Annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1 som er observerbar for eiendelen eller forpliktelsen, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).

Nivå 3: Input for eiendeler eller forpliktelser som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar input).

Rentebærende gjeld

Virkelig verdi av rentebærende gjeld er basert på kvoterte priser der slike er tilgjengelige, se note 27. Verdien av rentebærende forpliktelser som ikke handles i et aktivt marked er beregnet ved å benytte rentekurver som inneholder estimater på Telenor ASAs kredittmargin. Disse kredittkurvene er ekstrapolert ut fra indikative priser ved opptak av gjeld med ulike løpetider utstedt av Telenor ASA. Rentekurvene er interpolert fra plasserings- og swaprenter som er observerbare i markedet for ulike valutaer og forfallstidspunkter.

Kundefordringer og andre finansielle eiendeler

For kundefordringer og andre kortsiktige fordringer er regnskapsført verdi vurdert å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi for denne klassen av finansielle instrumenter. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser

For leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser er regnskapsført verdi vurdert til å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Egenkapitalinstrumenter

Virkelige verdier for børsnoterte aksjer er basert på noterte kurser ved rapporteringsperiodens slutt. Virkelig verdi av unoterte aksjer er beregnet ved hjelp av aksepterte verdsettelsesmetoder, eller målt til opprinnelig kostnad dersom investeringen ikke har kursnotering i et aktivt marked og virkelig verdi ikke kan bli målt pålitelig.

Kontanter og kontantekvivalenter

Virkelig verdi for denne klassen av finansielle instrumenter anses lik nominell verdi.

Derivater

Virkelige verdier av valutabytteavtaler, terminkontrakter i valuta og rentebytteavtaler er estimert basert på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av rentekurver, valutakurser og valutadifferanser (spreads) per 31. desember 2018 og per 31. desember 2017.

Virkelig verdi av det innebygde derivatet i obligasjonslånet med oppgjør i amerikanske depotaksjer (ADS) i VEON er utledet fra observerbare markedspriser på obligasjonene i sin helhet samt annen nivå 2 input.

NOTE 30 Pantstillelser og garantiansvar

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Finansiell leiegjeld som er sikret ved pantstillelser	859	927
Sum gjeld som er sikret ved pantstillelser per 31. desember	859	927

Regnskapsført verdi av eiendeler stillet som sikkerhet for finansiell leiegjeld	822	864
Sum regnskapsført verdi av eiendeler stillet som sikkerhet for gjeld per 31. desember	822	864

Det har ikke vært noen vesentlig endring i finansiell leiegjeld sikret ved pantstillelse i 2018.

Konsernets finansielle leiegjeld og pantstillelser av eiendeler per 31. desember 2018 knytter seg i hovedsak til leieforhold i Telenor Sverige, Telenor Danmark, Digi og Grameenphone. Se note 18 og 27.

Garantiansvar:

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Garantiansvar per 31. desember	3 636	4 779

I forbindelse med tildeling av lisens i Myanmar ble en ytelsesobligasjon på 0,5 milliarder kroner (0,9 milliarder kroner per 31. desember 2017) utstedt til myndighetene i Myanmar som en garanti for forpliktelser knyttet til dekning og tjenestekvalitet fram til 2019.

Telenor ASA har garantert for 0,7 milliarder kroner (1,3 milliarder kroner per 31. desember 2017) som sikkerhet for Telenor Indias bankgarantifasiliteter. I tillegg beholder Telenor eksponeringen knyttet til krav fra Department of Telecommunications i India relatert til perioden hvor Telenor var eier av virksomheten. Virkelig verdi av denne garantien ble innregnet på gjennomføringsdagen og 1,8 milliarder kroner var innregnet per 31. desember 2018.

Tabellen inkluderer ikke kjøpte bankgarantier.

NOTE 31 Kontraktsforpliktelser

Konsernet har inngått avtaler med faste betalingsforpliktelser på følgende områder per 31. desember 2018 og per 31. desember 2017:

2018

Beløp i millioner kroner	2019	2020	2021	2022	2023	Etter 2023
Minimum leiebetalinger knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler (konsernet som leietaker)						
Leie av tomt og bygninger	2 538	1 921	1 739	1 590	1 509	5 579
Leie av nettverk	389	347	336	327	313	1 191
Andre leieavtaler	44	23	15	1	-	-
Øvrige kontraktsmessige kjøpsforpliktelser						
IT-relaterte avtaler	314	23	1	1	1	-
Andre kontraktsforpliktelser	4 862	2 001	1 410	91	90	363
Kommiterte investeringer						
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3 932	12	-	-	-	-
Sum kontraktsforpliktelser	12 079	4 326	3 501	2 010	1 913	7 132

2017

Beløp i millioner kroner	2018	2019	2020	2021	2022	Etter 2022
Minimum leiebetalinger knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler (konsernet som leietaker)						
Leie av tomt og bygninger	2 934	2 082	1 882	1 392	1 085	4 598
Leie av nettverk	845	430	349	326	297	835
Andre leieavtaler	65	43	21	11	-	-
Øvrige kontraktsmessige kjøpsforpliktelser						
IT-relaterte avtaler	689	57	33	28	3	2
Andre kontraktsforpliktelser	4 906	501	147	117	86	558
Kommiterte investeringer						
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3 400	50	12	-	-	-
Sum kontraktsforpliktelser	12 838	3 162	2 444	1 874	1 471	5 993

Tabellene over inkluderer ikke avtaler uten forpliktende minimumskjøp. Forpliktelser relatert til tårnleie i Myanmar og dtac (fra CAT) er inkludert i Minimum leiebetalinger knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler som leie av tomt og bygninger. Pr 31. desember 2018 var forpliktelser relatert til tårnleie i Myanmar 3,1 milliarder kroner for perioden 2019 til 2023 og 3,3 milliarder kroner etter 2023, dtac i 2,6 milliarder kroner for perioden 2019 til 2023 og NOK 1,4 milliarder kroner etter 2023.

Tabellen ovenfor har blitt oppdatert med endringer for 2017 knyttet til minimum leiebetalinger og perioder for leieavtaler i Grameenphone og Telenor Pakistan.

NOTE 32 Nærstående parter

Telenor ASA var per 19. mars 2019 eid 53,97 % av Den Norske Stat ved Nærings- og Fiskeridepartementet (NFD).

På generalforsamlingene til Telenor i mai 2018 og mai 2017 ble styret gitt fullmakt til å erverve egne aksjer for påfølgende sletting gjennom nedsettelse av aksjekapital. Tilbakekjøpsprogrammet omfatter 29 millioner aksjer i 2018 og 30 millioner aksjer i 2017, hvorav 13,35 millioner aksjer i 2018 og 13,81 millioner aksjer i 2017 ble kjøpt i markedet. De resterende aksjene kjøpes gjennom avtalen med NFD, hvor departementet er forpliktet til ved deltakelse og stemmegivning på Telenors generalforsamling, til å selge en proporsjonal del av sine aksjer, slik at statens eierandel i Telenor forblir uforandret når Telenor erverver egne aksjer for sletting. For ytterligere informasjon om aksjeeierskap, se note 35.

Det norske telekommunikasjonsmarkedet er underlagt lov om elektronisk kommunikasjon av 4. juli 2003 og forskrifter som er utstedt i medhold av denne lov. I henhold til en avtale mellom konsernet og Samferdselsdepartementet leverer konsernet utvalgte leveringspliktige tjenester (USO – Universal Service Obligation). USO-forpliktelsen omfatter blant annet leveranse av offentlig taletelefoni og tilgang til internett til alle husholdninger og bedrifter. Konsernet er videre pålagt å tilby tekstmeldingstjenester til døve og hørselshemmede. Konsernet mottar ingen kompensasjon fra Den Norske Stat for levering av USO-forpliktelsene.

I tillegg var konsernet i 2018 og 2017 pålagt spesielle samfunnsplågte tjenester, primært knyttet til sikkerhet og beredskap (totalforsvaret) etter avtale mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Telenor Kystradio. Konsernet mottok en kompensasjon på 86 millioner kroner i 2018 og 84 millioner kroner i 2017 for levering av de samfunnsplågte tjenestene.

Konsernet kan også motta kompensasjon i forbindelse med oppfyllelse av tilleggskrav for å tilfredsstillende nasjonale behov for sikkerhet i elektronisk kommunikasjonsnett og andre lovpålagte tjenester. Konsernet mottok en kompensasjon på 65 millioner kroner i 2018 og 58 millioner kroner i 2017 for levering av slike tjenester.

Konsernet kan i tillegg motta offentlige tilskudd i forbindelse med utbygging av bredbåndsnettverk i utpekte områder i Norge. Konsernet mottok tilskudd på 52 millioner kroner i 2018 og 100 millioner kroner i 2017 i tilknytning til slike aktiviteter.

Konsernet betaler et årlig gebyr til Nkom og en årlig avgift til Samferdselsdepartementet for å kunne levere ekomtjenester, herunder frekvenstillatelser og nummer. Gebyret/avgiften var på 167 millioner kroner i 2018 og 160 millioner kroner i 2017.

I 2017 betalte konsernet 396 millioner kroner for spektrum i 900-MHz-båndet i Norge. Lisensen er gyldig fra 1. januar 2018 til 31. desember 2033.

Konsernet leverer telefoni og mobiltelefoni, leide samband, utstyr, internett-tjenester, TV-distribusjon og andre tjenester til den offentlige forvaltning inkludert selskaper kontrollert av staten basert på vanlige forretningsmessige vilkår. Konsernet kjøper også tjenester, eksempelvis posttjenester, basert på vanlige forretningsmessige vilkår. Detaljer om slike transaksjoner er ikke inkludert i noten.

I tillegg solgte konsernet sendekapasitet og relaterte tjenester i det analoge og digitale bakkenettet til Norsk Riksringkasting AS for 206 millioner kroner i 2018 og 238 millioner kroner i 2017. Konsernet hadde også utleieavtaler med tilhørende tjenester til Statsbygg som beløp seg til 70 millioner kroner i 2017.

Transaksjoner med tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Beløp i millioner kroner	2018		2017	
	Salg til	Kjøp fra	Salg til	Kjøp fra
	488	(665)	575	(842)

Fordringer på og gjeld til tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Beløp i millioner kroner	2018		2017	
	Fordringer	Gjeld	Fordringer	Gjeld
	176	(32)	52	(21)

Salg til tilknyttede selskaper i 2018 og 2017 inkluderer sendekapasitet og relaterte tjenester i det analoge og digitale bakkenettet til Norges Televisjon AS på henholdsvis 446 millioner kroner og 366 millioner kroner. Salg til VEON beløp seg til 154 millioner kroner i 2017. VEON ble dekonsolidert som tilknyttet selskap i april 2017.

Kjøp fra Strex AS relatert til mobile innholdstjenester beløper seg til 458 millioner kroner i 2018 og 420 millioner kroner i 2017. En vesentlig del av kjøpene i 2018 og 2017 knytter seg til salgs- og markedsstøtte for distributører av konsernets produkter og tjenester i Norge og Thailand. For 2017 var kjøp fra VEON, som ble dekonsolidert som tilknyttet selskap i april 2017, inkludert med 151 millioner kroner.

Konsernet har stillet en garanti på 75 millioner kroner for rettmessig oppfyllelse av leveranser til det tilknyttede selskapet Norges Televisjon AS.

Transaksjoner med datterselskaper elimineres i konsernregnskapet og representerer ikke transaksjoner med nærstående parter. Se Note 14 Nærstående parter og Note 15 Aksjer i datterselskaper i årsregnskapet for Telenor ASA. Tilsvarende gjelder transaksjoner med felleskontrollerte driftsordninger, se note 19.

For informasjon om ytelser til ledelsen, se note 34.

NOTE 33 **Twister og betingede forpliktelser**

Konsernet er involvert i en rekke søksmål, tvister og krav herunder dialoger med myndigheter relatert til konsernets virksomhet, lisenser, investeringer mv. hvor utfallet er beheftet med vesentlig usikkerhet. Det er usikkerhet ved flere av sakene, men ledelsen er av den oppfatning at disse sakene, basert på tilgjengelig informasjon, vil bli løst uten at de individuelt eller samlet svekker konsernets finansielle stilling i vesentlig grad. I de tilfeller hvor konsernet vurderer det som sannsynlig at en rettsvist vil medføre en utbetaling, avsettes det for dette basert på ledelsens beste estimat.

Se note 13 med hensyn til usikre skatteposisjoner.

Grameenphone

1) BTRC – krav i forbindelse med revisjon

I 2011 reviderte telekomregulatøren i Bangladesh, Bangladesh Telecommunication Regulatory Commission (BTRC) Grameenphone. Den 3. oktober 2011 mottok Grameenphone et krav på ca 3,1 milliarder kroner fra BTRC etter revisjonen. Kravet baserer seg på påstander om at Grameenphone, blant annet, har betalt for lite selskapskatt, skatt på SIM-kort og merverdiavgift samt innbetalt for liten andel av inntekter fra mobilvirksomheten etter inntektsdelingsmodellen (revenue share). Grameenphone har igangsatt ulike rettsprosesser for å oppnå midlertidig forføyning mot at BTRC kunne fremme kravet. Grameenphone har fremholdt at revisjonen ikke har forholdt seg til gjeldende revisjonsstandarder og revisjonspraksis underveis og etter revisjonen, at kravet ikke har noe rettslig grunnlag, ei heller at det er underbygget med bevis. Den 20. oktober 2011 besluttet High Court-avdelingen i bangladesisk høyesterett at behandlingen av kravet fra BTRC (som går for distriktsretten) skulle utsettes, en avgjørelse som senere ble forlenget inntil anken ble behandlet. Saken pågår fremdeles.

I 2013 erklærte High Court avdelingen i bangladesisk høyesterett at BTRCs utnevning av revisor var i strid med loven. I september 2018 begjærte BTRC saken avvist. Retten har gitt Grameenphone frist til å svare på begjæringen fra BTRC innen 19. mai 2019.

I 2015 utnevnte BTRC et nytt revisorfirma gjennom en ny tildelingsprosess og gjennomførte deretter en ny revisjon av Grameenphone for perioden 1997 til 2014. Grameenphone fikk mulighet til å gi innspill og tilbakemeldinger til revisjonsutkastene i løpet av januar 2018. Den 26. august 2018 delte BTRC den endelige revisjonsrapporten med Grameenphone og ba om kommentarer, noe Grameenphone ga i slutten av september 2018.

2) Skatt på SIM-kort (erstatningskort)

Den 16. mai 2012 varslet National Board of Revenue (NBR) Grameenphone om et krav på 1,6 milliarder kroner i skatt (inkludert renter) på SIM-kort utstedt som erstatning for tapte SIM-kort i perioden juli 2007 til desember 2011. Grameenphone bestred kravet gjennom en stevning til High Court-avdelingen i Høyesterett.

I april 2014 presenterte en spesialkomite utnevnt av den bangladesiske regjeringen en rapport hvor de konkluderte med de samme beløp som de opprinnelige kravene fra NBR. Grameenphone har bestridt konklusjonene i rapporten.

Den 18. mai 2015 fremsatte Large Taxpayer Unit (LTU) et krav på 1,0 milliarder kroner i SIM-skatt (eksklusiv renter). Dette endrede kravet inkluderer i hovedsak alle erstatningskort utstedt av Grameenphone i perioden mellom juli 2007 og desember 2011. Den 13. august 2015 anket Grameenphone kravet inn for VAT Appellate Tribunal. Selv om Grameenphone mener at kravet ikke kan fullbyrdes, var det påkrevet å deponere 10 % av kravet på anketidspunktet, som følge av prosessuelle krav i lovverket. Enhver betaling i forbindelse med kravet vil sannsynligvis justeres etter at domstolene har konkludert i saken i favør av Grameenphone. Den 5. juni 2017 opprettholdt VAT Appellate Tribunal kravet fra LTU. Grameenphone anket denne avgjørelsen til High Court-avdelingen i Høyesterett, som besluttet en utsettelse av fullbyrdelsen av kravet. Beslutningen om utsettelse er fremdeles i kraft.

I juli 2017 mottok Grameenphone et nytt krav om skatt på erstatnings-SIM-kort fra LTU, for perioden juli 2012 – juni 2015. I den grad disse kravene vil lede til et endelig skattekrav, anslås totalbeløpet for perioden fra juli 2007 til desember 2011 samt juli 2012 til juni 2015 å bli opp mot 1,4 milliarder kroner (eksklusiv renter). Den 20. februar 2018 anket Grameenphone saken til VAT Appellate Tribunal og deponerte 10 % av kravet som foreskrevet i loven.

I november 2017 fremsatte LTU et varsel om krav for tilsvarende forhold på 85 millioner kroner knyttet til perioden januar 2012 til juni 2012.

dtac

1) Tvist mellom TOT, CAT og dtac i forbindelse med betaling av tilknytning- og samtrafikkavgift

Den 17. mai 2006 lanserte National Telecommunications Commission (NTC) (nå National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC)) et nytt regulatorisk rammeverk for samtrafikk i Thailand. Rammeverket kommer til anvendelse for alle lisensierte operatører som har sitt eget telekom-nettverk. I henhold til rammeverket er det et krav at operatørene på forespørsel skal inngå samtrafikkavtaler med hverandre, hvor samtrafikkprisene er kostnadsbaserte.

Den 17. november 2006 orienterte dtac TOT Public Company Limited (TOT) og konsesjonsgiver CAT Telecom Public Company Limited (CAT) om at dtac ikke ville følge ratene for beregning av tilgangspriser i henhold til de avtalene man hadde med TOT. Etter dtacs oppfatning var ratene og innkrevningen av vederlag under disse avtalene på flere felt i strid med det regulatoriske rammeverket. dtac informerte også TOT og CAT om at selskapet vil betale samtrafikkpris til TOT når dtac og TOT har inngått en samtrafikkavtale i henhold til det regulatoriske rammeverket. TOT har avslått å inngå en slik avtale.

Saken har vært behandlet i ulike retts- og forvaltningsorganer, hvor det er fastslått at TOT er forpliktet til å starte forhandlinger med dtac. TOT har avslått å inngå samtrafikkavtale og har anket saken til Supreme Administrative Court. Saken er nå til behandling i retten.

Den 9. mai 2011 fremmet TOT en stevning til Central Administrative Court med begjæring om at dtac og CAT i fellesskap skal betale tilknytningsavgift til TOT, med tillegg av forfalte renter, totalt ca 30,5 milliarder kroner. Den 26. januar 2012 innleverte dtac sitt svar til retten.

Den 10. oktober 2014 økte TOT sitt krav for perioden mai 2011 til juli 2014 med 35,6 milliarder kroner til totalt ca 66,1 milliarder kroner, inkludert forfalte renter, straffe- og tilleggsavgift (beregnet frem til juli 2014). Saken er til behandling i Central Administrative Court i Thailand. Den regnskapsmessige nettoeffekten (før skatt) av ikke å akseptere tilknytningsavgift etter Access Charge avtalene fra 18. november 2006 til 31. desember 2018 beløper seg til omtrent 18,6 milliarder kroner i reduserte kostnader.

2) Tvistesaker og forliksavtale mellom dtac og CAT vedrørende inntektsdelingen i konsesjonsavtalen

CAT og dtac har flere rettsvister og konflikter knyttet til forståelsen og omfanget av konsesjonsavtalen som utløp i september 2018. Avtalen regulerte dtac's telekomvirksomhet.

Dtac og CAT inngikk den 10. januar 2019 en forliksavtale om alle rettsvister mellom dem knyttet til konsesjonsavtalen, inklusiv tvisten om portering av dtacs kunder til datterselskapet dtac TriNet. Forliket omfatter ikke industrivister om inntektsfordelingsmodellen for Excise tax (forbrukeravgifter) og samtrafikk (se under). Forliket vil forhindre partene fra å fremme nye krav relatert til konsesjonsavtalen og innebærer at dtac vil betale et beløp på totalt 9,51 milliarder thai baht (rundt 2,5 milliarder kroner) til CAT, forutsatt at forliksavtalen godkjennes på dtacs generalforsamling i 2019. Betalingen vil skje i avdrag, hvorav det første på 6,8 milliarder thai baht (ca 1,8 milliarder kroner) vil finne sted etter at dtacs generalforsamling har godkjent avtalen. Gjenværende beløp på 2,7 milliarder thai baht (ca 0,7 milliarder kroner) vil bli betalt i mindre avdrag etter hvert som de enkelte rettsaker er trukket fra rettssystemet.

Excise tax (forbrukeravgift)

Den 11. januar 2008 fremmet CAT en sak til et voldgiftstribunal i Thailand med krav mot dtac på omtrent 6,2 milliarder kroner, inkludert merverdiavgift og morarenter, i konsesjonsbetalinger for perioden 16. september 2002 til og med 15. september 2006. Grunnlaget for kravet er at konsesjonsbetalingene er foretatt etter fradrag for forbrukeravgift. dtac er av den oppfatning at man hadde rett til å trekke fra denne avgiften før betaling ble foretatt, med hjemmel i beslutninger som Ministerrådet i Thailand foretok i februar 2003 samt brev fra CAT hvor dtac ble gitt rett til slikt fradrag. Den 28. mai 2012 besluttet voldgiftspanelet å avvise CATs krav om forbrukeravgift i konsesjonsbetalingene, men den 31. august 2012 fremmet CAT kravet overfor en domstol (Central Administrative Court) for å oppheve voldgiftsavgjørelsen. Den 29. januar 2016 ble dtac informert av Central Administrative Court at retten hadde avgjort saken i dtacs favør. CAT har anket avgjørelsen til Supreme Administrative Court og saken pågår fortsatt.

Tilleggskrav på konsesjonsavgift for samtrafikk

Den 31. august 2011 fremmet CAT en stevning til voldgiftstribunalet med flere krav mot dtac om ytterligere konsesjonsbetaling for konsesjonsperioden 16. september 2006 - 15. september 2007. Grunnlaget påstås å være at dtac verken har rett til å trekke fra utgifter til samtrafikk med andre operatører eller å utelate tilsvarende inntekter fra det grunnlag som nyttes for beregning av konsesjonsbetaling til CAT etter konsesjonsavtalen. Den 14. august 2014 avsa voldgiftsdomstolen en kjennelse i saken, hvor visse deler av CATs krav ble underkjent. Dtac og CAT rettet innsigelser mot voldgiftsavgjørelsen til Central Administrative Court, henholdsvis den 3. og 4. desember 2014. Saken er til behandling i Central Administrative Court. CAT har fremmet ytterligere krav til voldgiftstribunalet om betaling av konsesjonsavgift for konsesjonsperioden 16. september 2007-15. september 2011 og har videre sendt brev til dtac om ytterligere betaling av konsesjonsavgift for konsesjonsperiode 16. september 2011 – 15. september 2018. Sakene pågår fremdeles. Det totale kravet for perioden 16. september 2006 til 15. september 2018 utgjør 9,0 milliarder kroner (eksklusive renter på 15 % p.a.).

3) Begrensning i utenlandsk eierskap

En av dtacs konkurrenter leverte en rekke klager til politiet og handelsdepartementet i Thailand tidlig i 2011, med påstand om at dtac hadde brutt Foreign Business Act (FBA) som begrenser utenlandsk eierskap i thailandske selskaper til 49 % av aksjekapitalen med mindre det foreligger en særlig tillatelse fra regjeringen.

I tillegg fremmet en av dtacs minoritetsaksjonærer (som eier 100 aksjer i dtac) den 22. september 2011 en stevning til Central Administrative Court mot det statlige organet National Broadcasting and Telecommunication Commission (NBTC) med påstander om at NBTC (som et forvaltningsorgan) har opptrådt uaktsomt ved ikke å overholde sine forpliktelser ved å tillate at dtac driver telekommunikasjonsvirksomhet. På det grunnlag har Central Administrative Court innstevnet dtac som medsaksoekt i saken. Den 26. november 2015 besluttet Central Administrative Court at retten ikke kan frata dtac retten til å drive sin virksomhet. Retten besluttet imidlertid at NBTC skal undersøke om dtac opererer i strid med FBA. Både NBTC og dtac har anket denne avgjørelsen til Supreme Administrative Court i Thailand.

Sakene nevnt over er nå til vurdering hos The Royal Thai Police og the Supreme Administrative Court. Telenor er av den oppfatning at konsernets eierstruktur i dtac ble etablert og er i samsvar med thailandsk rett og etablert praksis i Thailand.

Telenor i India

Telenor og det indiske telekommunikasjonsdepartementet (DoT) har en rekke pågående tvister knyttet til Telenors tidligere virksomhet i India. Som en følge av avtalen med Bharti Airtel Limited har Telenor gitt en garanti og innregnet en forpliktelse på 1,8 milliarder kroner knyttet til eksponeringen av kravene fra DoT.

Den 2. februar 2012 kansellerte indisk høyesterett alle de 122 2G-lisensene tildelt i 2008, inkludert de som var tildelt Unitech Wireless. Høyesterett besluttet at 2G-lisensene og frekvensbånd skulle auksjoneres på nytt. Frekvensauksjonen ble gjennomført i november 2012 og konsernet sikret seg frekvensbånd i 6 områder gjennom selskapet Telewings. I februar 2013 besluttet Høyesterett tilbakevirkende frekvensbetaling for de lisensene som ble opphevet i februar 2012. DoT utstedte et varsel i november 2014 til Unitech Wireless hvor det ble bedt om en forklaring på hvorfor DoT ikke skulle kunne innkreve tilbakevirkende spektrumavgift på 0,8 milliarder kroner med tillegg av rente, som en følge av høyesteretts avgjørelse av 15. februar 2013, for de lisenser som ble kjent ugyldig ved høyesteretts avgjørelse av 2. februar 2012. Telenor besvarte varselet i desember 2014. Den 25. september 2016 utstedte imidlertid DoT et krav på 1,0 milliard kroner (inkludert renter), som den 14. februar 2017 ble justert til 0,9 milliarder kroner av DoT (inkludert renter). Telenor har bestridt kravet og DoTs fortolkning av høyesteretts avgjørelse overfor TDSAT (Telecom Dispute Settlement and Appellate Tribunal). En utsettelsesordre er gitt og er fremdeles gjeldende.

Telenor har også en tvist med DoT om beregningen av den årlige lisensavgiften for årene 2008-2014 og Telenor har mottatt krav om betaling av 0,7 milliarder kroner. Lisensavgiftsberegningen gjelder alle mobiloperatører og verserer nå for indisk høyesterett.

DoT har utstedt et varsel til 8 selskaper under Unitech Wireless knyttet til en bot på 1,3 milliarder kroner, på grunn av et påstått brudd på bestemmelser om forhåndsgodkjenning av innfusjonering av 7 Unitech Wireless-selskaper. Telenor har imøtegått varselet fra DoT.

Telenor Pakistan

The Federal Board of Revenue i Pakistan (FBR) har hevdet at mobiloperatørene i Pakistan har omgått en statlig forbrukeravgift som skulle ha vært betalt av samtrafikkinntekter. Telenor Pakistans påståtte ansvar utgjør 0,5 milliarder kroner, eksklusiv renter og tilleggsskatt. Mobiloperatørene besluttet i fellesskap å utfordre avgiftskravet gjennom en stevning til Islamabad High Court. Retten ga mobiloperatørene medhold i en avgjørelse fra januar 2014. Avgjørelsen ble anket av FBR den 24. januar 2014. Saken er ikke endelig avgjort.

Telenor Norge

EFTAs overvåkingsorgan (ESA) og det norske Konkurransetilsynet initierte den 4. desember 2012 en kontroll av Telenor Norge AS i forbindelse med mulig misbruk av dominerende markedsposisjon og/eller mulige konkurransebegrensende samarbeid i det norske mobilmarkedet.

Den 1. februar 2016 kom ESA med et varsel om vedtak (statement of objection) der ESAs foreløpige vurdering er at Telenor Norge har misbrukt sin dominerende stilling knyttet til marginskvis i segmentet separat mobilt bredbånd til forbrukere i Norge og bindingspraksis for individuelle abonnemnt i bedriftssegmentet i Norge. ESA vurderer å illegge bot, men har ikke satt et beløp i varselet.

Konkurransetilsynet kom den 23. november 2016 med et varsel om vedtak med en foreløpig vurdering av Telenor Norges adferd i det norske mobilmarkedet. Konkurransetilsynet har i vedtak den 21. juni 2018 ilagt Telenor en bot på 788 millioner kroner. Saken gjelder et historisk (2010-2014) brudd på forbudet mot misbruk av dominerende stilling for prismodellen i en grossistavtale, og den relaterer seg til Konkurransetilsynets bekymring for utrulling av det tredje mobilnettet i Norge. Telenor påklaget Konkurransetilsynets vedtak til Konkurransklagenemden den 20. desember 2018.

Konkurransetilsynet varselet også mulig overtredelsesgebyr for klausuler om eksklusiv rett til levering i 4 grossistavtaler. Konkurransetilsynet har endret oppfatning og denne delen av saken er lagt bort uten at det er funnet noen overtredelse av konkurransereglene.

Telenor Norges posisjon i begge saker er at selskapet ikke har brutt konkurransereglene. Det vil fortsatt ta tid før det vil foreligge endelige konklusjoner.

NOTE 34 Godtgjørelse til styret og konsernledelsen

Godtgjørelse til styret og bedriftsforsamlingen

Godtgjørelse til medlemmer av styret består av et fast årlig styrehonorar avhengig av rolle i styret, samt honorar for eventuell deltagelse i styrekomiteer. Styremedlemmer som deltar i People and Governance Committee og Risk and Audit Committee mottar et fast årlig honorar, mens styremedlemmer som deltar i Sustainability and Compliance Committee og Technology and Innovation Committee mottar et honorar per møte. Medlemmer av styret har ikke rett på godtgjørelse ved fratredelse eller endring av verv, eller annen kompensasjon slik som bonus, overskuddsdeling, opsjoner. All godtgjørelse for deltagelse i styret og styrekomiteer fastsettes av bedriftsforsamlingen.

Den totale godtgjørelsen til styret og bedriftsforsamlingen i 2018 var henholdsvis 3,7 millioner kroner og 0,7 millioner kroner. I 2017 var den totale godtgjørelsen også henholdsvis 3,7 millioner kroner og 0,7 millioner kroner. I tillegg utgjorde totale godtgjørelser til komiteer etablert av styret 1,7 millioner kroner (1,6 millioner kroner i 2017).

Antall aksjer eiet av medlemmer av styret, varamedlemmer samt bedriftsforsamlingen vises i tabellen under. Aksjebeholdningene for medlemmer av styret og varamedlemmer (kun for de ansattvalgte medlemmene i styret), inkluderer eventuelle aksjer eiet av deres nærstående.

Board

Beløp i 1 000 kroner, utenom antall aksjer	Antall aksjer per 31. desember 2018	Styrehonorar 2018	Honorar for komiteer 2018	Antall aksjer per 31. desember 2017	Styrehonorar 2017	Honorar for komiteer 2017
Gunn Wærsted	12 000	655	150	12 000	623	103
Grethe Viksaas	-	330	200	-	211	58
Harald Stavn	6 667	330	218	6 213	312	159
Jacob Aqraou	10 000	330	225	10 000	397	108
Jon Erik Reinhardsen	1 500	330	267	1 500	312	122
Jørgen Kildahl	2 000	374	259	2 000	283	58
Roger Rønning	3 517	330	42	3 071	159	16
Sabah Qayyum	335	330	69	160	159	27
René Richard Obermann (fra 1. januar 2018)	-	330	104	-	-	-
Sally Davis	-	330	198	-	407	121

Ingen av styremedlemmene eller styrets varamedlemmer mottok godtgjørelse fra andre selskaper i konsernet, med unntak av ansattrepresentantene. Deres utøvelser som ansatte i Telenor er ikke inkludert ovenfor. Ingen styremedlemmer eller varamedlemmer til styret har lån fra konsernet.

Varamedlemmer

	Antall aksjer 31. desember 2018 ¹⁾	Antall aksjer 31. desember 2017
Esben Smistad	-	-
Hilde Caroline Rosland	-	-
Åse Selfjord (til 30. juni 2018)	-	193
Irene Vold	4 720	4 720
Jan Otto Eriksen	4 967	4 201

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var varamedlem per 31. desember 2018.

Bedriftsforsamlingen

	Antall aksjer 31. desember 2018 ¹⁾	Antall aksjer 31. desember 2017
Anders Skjævestad (leder)	100	100
Espen Egeberg Christiansen (varamedlem)	846	423
Håkon Lønsethagen (varamedlem)	801	801
Haakon Bratsberg (observatør)	5	5
Hege Ottesen	519	519
Laila Fjelde Olsen (varamedlem)	920	494
Magnhild Øvsthus Hanssen	2 736	2 329
May-Iren Arnøy	22	22
Pål Ligaard (varamedlem)	224	231
Sune Johannes Jakobsson (varamedlem)	2 961	8 625
Tom Westby	1 318	640
Swati Sharma (varamedlem)	680	-

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var medlem per 31. desember 2018, og som ikke har hatt aksjer i løpet av 2017 eller 2018.

Godtgjørelse til konsernsjef og konsernledelse

Retningslinjer og godtgjørelseselementer for regnskapsåret 2019

Konsernets retningslinjer og godtgjørelseselementer skal bidra til at Telenor er i stand til å tiltrekke, motivere og beholde de rette menneskene for å levere resultater i tråd med konsernets verdigrunnlag, samt skape varige verdier for aksjonærene. I 2018 har styret foretatt en vurdering av den totale insentivstrukturen i konsernet, for å sikre en formålstjenlig struktur som støtter opp om konsernets strategiske retning og spesielt se på mulighet for å forenkle og forbedre. Gjennomgang førte til noen endringer i den kortsiktige insentivordningen for 2019 (årlig bonus), samt ytterligere noen endringer i den langsiktige insentivordningen som er planlagt gjennomført i 2020.

Hovedprinsipper:

- Resultatbasert: Godtgjørelsen skal baseres på en kombinasjon av selskapsresultater og de enkeltes bidrag evaluert mot et sett av objektive og kjente kriterier. Konsernet legger spesiell vekt på resultater skapt kollektivt for å fremme samarbeid og felles eierskap til strategiske prioriteringer.
- Helhetlig og ansvarlig: Godtgjørelsen skal reflektere resultater på flere områder som er viktige for konsernet inkludert finansielle og operasjonelle resultater, samt konsernets fokus på etisk og ansvarlig foretningførsel. Dette betyr at godtgjørelsen for den enkelte skal reflektere både hvilke resultater som leveres og hvordan resultatene leveres.
- Konkurransedyktig: Godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke ledende i markedet.

Godtgjørelseselementer

Tabellen viser hovedelementer i godtgjørelsen til konsernsjef og øvrig konsernledelse i Telenor.

Element	Hensikt	Nivå/ årlig opptjening	Resultatvurdering
Grunnlønn	Bidra til å tiltrekke og behold ansatte. Utgjøre hovedgrunnlaget for en konkurransedyktig, men ikke ledende kompensasjon	Moderat	Vurderes årlig basert på flere faktorer som beskrevet under
Korttidsinsentiv	Bidra til å sette tydelig retning, og motivere til å nå ambisiøse mål og resultater i tråd med Telenors strategi og verdier	Maksimalt 50 % av grunnlønn	Oppnåelse av ambisiøse mål på flere områder inkludert finansielle og operasjonelle resultater, samt etisk og ansvarlig forretningsdrift. Se egen omtale av insentivordning for konsernsjefen.
Lantidsinsentiv	Bidra til å styrke interessefellesskap for ledelse og aksjonærer, langsiktig fokus og verdiskapning, samt beholde ledere og andre nøkkelpersoner	Maksimalt 30 % av grunnlønn	Oppnåelse av underliggende fri kontantstrøm for konsernet og totalavkastning på Telenor ASA aksjen vurdert i forhold til europeiske telekommunikasjonsselskaper (planlagt introdusert i 2020).
Aksjekjøpsprogram (for alle ansatte)	Bidra til å skape bred interesse for Telenor ASA aksjen, fellesskap med andre aksjonærer, og mulig-het til å ta del i langsiktig verdi-skapning	Se avsnitt om Aksjekjøpsordning for alle ansatte nedenfor	Bonusaksjer kan oppnås avhengig av utvikling på totalavkastning på Telenor ASA aksjen over en toårsperiode i forhold til europeiske telekommunikasjonsselskaper.
Pensjon og forsikring	Tilby konkurransedyktige ordninger som gir trygghet og støtte i viktige livssituasjoner	Se egen tabell	Ikke relevant
Andre godtgjørelser	Tilby konkurransedyktige betingelser, tilpasset lokale forhold og/ eller spesielle midlertidige behov	Se egen tabell	Ikke relevant

Grunnlønn

Grunnlønnen utgjør hovedgrunnlaget i godtgjørelsen til alle ledere i Telenor, og skal være konkurransedyktig men ikke ledende. Fastsettelse av rett grunnlønn er avgjørende for å kunne tiltrekke, motivere og beholde ledere som kan levere på konsernets strategi og skape verdier for aksjonærene. Fastsettelse av grunnlønn skal reflekterer markeds- og forretningsmessige forhold, omfang og ansvar i rollen, samt den enkeltes erfaring og kompetanse som er relevant for rollen. Grunnlønn vil normalt vurderes på årlig basis basert på følgende:

- Selskapsresultater
- Ledernes adferd, bidrag og resultater skapt i tråd med Telenors verdier
- Lønnsnivå relativt til relevant marked

Korttidsinsentiv

Telenor korttidsinsentiv (årlig bonus) er utformet for å bidra til å sette retning og motivere til å skape resultater på ulike områder i selskapet i tråd med konsernets verdier. Spesielt skal denne insentivordningen fremme samarbeid på tvers av ulike funksjoner og markeder, samt felles eierskap til strategiske prioriteringer ved å belønne ledere for resultater skapt sammen.

Dette er en kontantbasert ordning hvor maksimal årlig opptjening er 50 % av grunnlønn for konsernsjef og konsernledelse i tråd med retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse i selskaper med norske statlig eierskap.

Tabellen viser strategiske mål for denne ordningen i 2019:

Område	Strategiske mål
Finans	Strategiske mål innenfor dette området omfatter vekst i inntekter, reduksjon i driftskostnader og generering av underliggende fri kontantstrøm ¹⁾ for konsernet. Målekriterier: vekst i bruttomargin, reduksjon i driftskostnader og generering av fri kontantstrøm.
Kunde og marked	Strategiske mål innenfor dette området omfatter å sikre en sterk markedsposisjon and levere gode digital løsninger og kundeopplevelser i alle markeder som Telenor opererer. Målekriterier: «Brand Net Promoter Score» som gir en indikasjon på kundeopplevelse og lojalitet ifht Telenor sine hovedmerkenavn i hvert marked, samt månedlige active brukere av digital tjenester for å betjene kundeforholdet til Telenor.
Mennesker	Strategiske mål innenfor dette området reflekterer at det er de ansatte i Telenor som skaper de gode kundeopplevelsene. Fokus på å skape en arbeidsplass med høyt engasjerte medarbeidere og effektive team vil viderføres i 2019. Målekriterier: «Engagement and Enablement Index» som er en indikasjon på engasjement og effektivitet i organisasjonen både i hvert selskap og for konsernet totalt.
Etisk og ansvarlig forretningsførsel	Etisk og ansvarlig forretningsførsel er fortsatt en strategisk viktig prioritering for konsernet og verdikjeden. Målekriterier for 2019: «Code of Conduct» og «Integrity Index». «Code of Conduct» utgjør kjernen i konsernets styringssystem, og definerer felles prinsipper og etiske standarder for hvordan Telenor skal levere tjenester og skape verdier i alle markeder. «Integrity Index» er et mål på medarbeideres meninger og holdninger knyttet til etisk og ansvarlig forretningsførsel slik som toleranse for mindre etiske kompromisser for å nå mål og hvorvidt medarbeidere er komfortable med å rapportere hvis man skulle observere brudd på selskapets retningslinjer «speak up».

Dersom en deltager ikke overholder konsernets retningslinjer for etisk og ansvarlig forretningsførsel, og/ eller lokale lover og regler, vil vedkommende kunne miste retten til utbetaling fra denne insentivordningen.

¹⁾ Se side 128 for beskrivelse av alternative resultatmål.

Vurdering av konsernsjefen

I tillegg til de strategiske målene, som konsernsjefen deler med øvrig konsernledelse, vil vurderingen av hans prestasjon for 2019 også baseres på et sett av prioriteringer som er knyttet spesielt til hans rolle som øverste leder. Dette er prioriteringer relatert til kommunikasjon av konsernets strategi, gjennomføring av strategiske prioriteringer spesielt knyttet til vekst, samt lederutvikling.

Styret kan også gjennomføre en diskresjonær vurdering for å fastsette en endelig vurdering av konsernsjefens prestasjon for 2019.

Langtidsinsentiv

Langtidsinsentivordningen er utformet for å styrke interessefellesskapet mellom ledelse og aksjonærer, bidra til langsiktig verdiskapning, samt Telenors evne til å beholde ledere på tvers av markeder i konsernet.

Ordningen gis i form av en kontantgodtgjørelse som beregnes i prosent av grunnlønn. Størrelsen på tildelingen vil avhenge av konsernets resultater (se under), og kan maksimalt utgjøre 30 % av grunnlønn for konsernsjefen og konsernledelsen.

Selskapet vil på vegne av den enkelte kjøpe aksjer i Telenor ASA for en verdi tilsvarende kontantgodtgjørelsen etter skatt. Aksjene vil låses i en fireårsperiode fra tidspunktet de mottas, og vil frigis ved utløpet av perioden såfremt vedkommende fortsatt er ansatt i konsernet. En leder som forlater konsernet i løpet av den nevnte fireårsperioden, vil miste retten til låste aksjer.

Tildelingen vil avhenge av konsernets finansielle resultater. Styret har godkjent følgende endringer i langtidsinsentivordningen, planlagt gjennomført for tildeling i 2020:

- Utvide måling av resultater fra 1 til 2 år i forkant av tildeling
- Øke antall målekriterier dvs. måle underliggende fri kontantstrøm og oppnådd totalavkastning på Telenor ASA aksjen målt i forhold til europeiske telekommunikasjonsselskaper (STOXX 600 Telecommunications indeks).
- Redusere innlåsningsperioden fra 4 til 3 år for å forbedre synligheten for ledere, samt opprettholde 5 år som total lengde på programmet.

Aksjekjøpsordning for alle ansatte

Telenor tilbyr alle ansatte inkludert ledere å kjøpe Telenor ASA aksjer med rabatt, for å skape en bred interesse rundt aksjen, styrke interessefellesskapet med aksjonærene og gi ansatte mulighet til å ta del i verdiskapning over tid. Ansatte kan velge å investere ulike beløp fra minimum 2.000 kroner (konvertert til lokal valuta), til maksimalt 4 % av egen grunnlønn. Det gis 25 % rabatt (maksimalt 2.000 kroner) på investeringen for å oppfordre flest mulig til å kjøpe aksjer.

Dersom totalavkastningen på Telenor ASA utvikler seg bedre enn STOXX Europe 600 Telecommunication index over en toårsperiode, vil deltagere motta bonusaksjer:

- Telenor ASA totalavkastning er bedre enn indeksen: 1xmatching
- Telenor ASA totalavkastning er bedre enn indeksen med 15 prosentpoeng eller mer: 3xmatching

Det vil ikke bli gitt bonusaksjer dersom Telenor ASA totalavkastning er svakere enn indeksen. For å motta eventuell bonusaksjer må deltagere i ordningen beholde sine aksjer gjennom hele toårsperioden, samt fortsatt være ansatt i konsernet.

Pensjon

Pensjonsvilkår for konsernledelsen varierer som følge av at medlemmer i konsernledelsen er ansatt i ulike land (på lokale eller utestasjoningsvilkår), samt at historiske avtaler er videreført for enkelte medlemmer.

Nye eksternt ansatte medlemmer av konsernledelsen ansatt i Norge har siden 2006 blitt meldt inn i selskapets kollektive innskuddspensjonsordning for medarbeidere i Norge. I denne ordningen er det et tak på pensjonsgivende inntekt på 12 G. G representerer grunnbeløpet i norsk folketrygd og var 96.833 kroner i 2018. Det årlige pensjonsinnskuddet er på 5 % av medlemmets grunnlønn fra 0 – 7.1 G, og 18 % fra 7.1 – 12 G. Enkelte av medlemmene har pensjonsavtaler inngått før 2006 med andre vilkår (ref. tabell). Eventuelle individuelle pensjonsavtaler knyttet til lønn over 12 G for eksisterende ansatte vil avsluttes ved deres inntreden i konsernledelsen.

Fra 2016 har den generelle pensjonsalderen for ansatte i Norge vært 70 år. Enkelte medlemmer av konsernledelsen ansatt i Norge kan gå av med pensjon ved fylte 62 eller 65 år basert på individuelle avtaler (ref. tabell).

Medlemmer av konsernledelsen som er ansatt utenfor Norge, har som generell regel pensjonsavtaler i tråd med lokal lovgivning og praksis. Medlemmer av konsernledelsen som er ansatt på utestasjoningsavtaler vil normalt opprettholde pensjonsavtale i sitt hjem land hvis mulig. Hvis dette ikke er mulig vil de bli meldt inn i vertslandets ordning, eventuelt motta en godtgjørelse som erstatning for en pensjonsordning.

Andre goder

Konsernsjefen og andre medlemmer av konsernledelsen kan motta tilleggsytelser i henhold til lokale retningslinjer og praksis. Dette kan være faste eller midlertidige godtgjørelser, se tabell for oversikt. Slike godtgjørelser inngår normalt ikke i pensjonsgrunnlag eller grunnlag for årlig lønnsjustering.

Krav til aksjeholdning

Konsernsjefen og andre medlemmer av konsernledelsen skal ha en beholdning av Telenor ASA aksjer som tilsvarende deres respektive grunnlønn. For å oppfylle dette kan selskapet kreve at den ansatte investerer opp til 20 % av utbetalt årlig bonus (korttidsinsentiv) i Telenor ASA aksjer.

Sluttvederlag

Konsernsjefen og andre medlemmer i konsernledelsen har rett til sluttvederlag tilsvarende seks månedslønner, gjeldende fra utløpet av oppsigelsestiden, dersom de anmodes av selskapet om å fratruke sine stillinger. Sluttvederlaget er betinget av at den ansatte har frasagt seg oppsigelsesvernet.

Ansvar og beslutningsprosess

Beslutningsprosessen relatert til avlønning i konsernet er i henhold til kravene fremsatt i Almennaksjeloven og Styrets retningslinjer. Styret fastsetter godtgjørelse til konsernsjefen og godkjenner konsernets overordnede retningslinjer og ordninger knyttet til kompensasjon for ansatte. Styret har oppnevnt en «People and Governance Committee» (PGC) som er et rådgivende organ til styret på områder knyttet til selskapsstyring, ledelse og kompensasjon. Komiteen forbereder saker til styret for godkjenning og har ikke selvstendig godkjennende myndighet.

PGCs ansvarsområder:

- Vurdere lønn og annen godtgjørelse til konsernsjefen.
- Vurdere konsernets retningslinjer og godtgjørelselementer slik som grunnlønn, insentivordninger, aksjekjøpsordning og andre elementer slik som pensjon og forsikring.
- Vurdere markedsmessig utvikling og trender knyttet til godtgjørelse av ledere.
- Forberede styrets erklæring knyttet til lønn og godtgjørelse for ledere i henhold til aksjeloven.

Komiteen består av styreleder for Telenor ASA, to aksjonærvalgte styremedlemmer og et ansattvalgt styremedlem. Konsernsjefen og EVP People deltar på alle møter, andre deltagere avhenger av agenda og er per invitasjon.

Gjennomføring av retningslinjer og ordninger i 2018

Retningslinjene og ordningen som ble gjennomført i regnskapsåret 2018 tilsvarer det som er beskrevet over, med følgende unntak:

- Utbetaling fra korttidsinsentivordningen ble beregnet basert på oppnådde resultater på et sett av målekriterier. I tillegg kunne utfallet for den enkelte økes ytterligere (maksimalt dobles) basert på utvikling i totalavkastning for Telenor ASA aksjen vurdert i forhold til det europeiske telekommunikasjonsmarkedet («TSR-multiplikator»). Uansett utfall basert på denne multiplikatoren, så vil konsernsjefen og konsernledelsen maksimalt kunne opptjene en bonus tilsvarende 50 % av grunnlønn. Multiplikatoren er ikke videreført i korttidsinsentivordningen for 2019.
- Etisk og ansvarlig forretningsførsel var definert som en helhetlig vurdering i 2018. I 2019 dekkes dette området i form av kvantifiserbare målekriterier.
- Oppnåelse for konsernsjefen på korttidsinsentivordningen i 2018 var basert konsernets resultater på flere råder inkludert finansielle og operasjonelle resultater, og etisk og ansvarlig forretningsførsel. Disse målene ble også gjort gjeldende for konsernledelsen. I tillegg ble konsernsjefen vurdert basert på et sett av prioriteringer knyttet til hans rolle for regnskapsåret 2018. For 2019 vil han også ha et sett av mål som deles med konsernledelsen, samt ytterligere prioriteringer som reflekterer forretningsmessige forhold og strategiske retning for kommende regnskapsår.
- Tildelingen av langtidsinsentiv var betinget av oppnåelse av et finansielt mål; underliggende fri kontantstrøm. Styret godkjente en binær terskel på 5 milliarder kroner, hvilket innebærer at en underliggende fri kontantstrøm¹⁾ på 5 milliarder kroner eller mer vil resultere i full tildeling. Et kontantstrømresultat under terskel vil resultere i null tildeling.

Individuelle vilkår for konsernsjefen og konsernledelsen

Medlemmer av konsernledelsen i 2018

Medlem	Stilling
Sigve Brekke	Konsernsjef
Jørgen C. Arentz Rostrup	Finansdirektør
Anne Kvam	Konserndirektør og leder av Corporate Affairs fra 1. oktober
Cecilie Blydt Heuch	Konserndirektør og leder av personal
Ruza Sabanovic	Konserndirektør og leder av teknologi og tjenester
Svein Henning Kirkeng	Konserndirektør og leder av Products and Marketing
Albern Murty	Konserndirektør med ansvar for Asia – modne markeder og leder for Digi, Malaysia fra 1. august
Morten Karlsen Sørby	Konserndirektør med ansvar for Skandinavia fra 4. september Konserndirektør og leder av transformasjon til 3. september
Petter Børre Furberg	Konserndirektør med ansvar for Asia – fremvoksende markeder
Alexandra Reich	Konserndirektør med ansvar for Sentral- og Øst-Europa og leder for Telenor Ungarn til 8. januar
Berit Svendsen	Konserndirektør med ansvar for Skandinavia og leder for Telenor Norge til 3. september
Håkon Bruaset Kjøll	Konserndirektør, og leder av Corporate Affairs (fungerende) fra 1. juli til 30. september
Lars-Åke Norling	Konserndirektør med ansvar for Asia – modne markeder og leder for dtac, Thailand til 14. mars
Wenche Agerup	Konserndirektør, General Counsel og leder av Corporate Affairs til 30. juni

Individuelle vilkår for konsernledelsen per 31. desember 2018

Navn	Type kontrakt	Pensjonsavtale
Sigve Brekke	Lokal Norge	Ytelsespensjon: 60 % av pensjonsgivende inntekt fram til fylte 75 år, deretter 58 %. Pensjonsgivende inntekt er begrenset til 5.315 tusen kroner og er gjenstand for årlig indeksjustering. Individuelt avtalt pensjonsalder på 65 år.
Jørgen C. Arentz Rostrup	Lokal Norge	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Anne Kvam	Lokal Norge	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Cecilie Blydt Heuch	Lokal Norge	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Ruza Sabanovic	Utstasjonert	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Svein Henning Kirkeng	Lokal Norge	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Albern Murty	Lokal Malaysia	Innskuddspensjon: 15 % av pensjonsgivende inntekt og 12 % på årlig bonus og kvartalsvis bonus. Individuelt avtalt pensjonsalder på 60 år.
Morten Karlsen Sørby	Lokal Norge	Ytelsespensjon: 60 % av pensjonsgivende inntekt inntil fylte 72 år og deretter 58 %. Individuelt avtalt pensjonsalder på 62 år.
Petter Børre Furberg	Utstasjonert	Beholder pensjon i hjemlandet – Norge, som beskrevet nedenfor. Ytelsespensjon: 66 % av årlig pensjonsgivende inntekt opptil 12 G. Innskuddspensjon: 15 % av årlig pensjonsgivende inntekt over 12 G.

Godtgjørelse til konsernledelsen

Total godtgjørelse inkludert pensjonskostnader for konsernledelsen var 79,7 millioner kroner i 2018. Tilsvarende for 2017 var 114,8 millioner kroner. Kostnadene er beregnet basert på de respektive medlemmenes periode i konsernledelsen. Beløpene i tabellen under er presentert i norske kroner, og basert på gjennomsnittlige valutakurser for 2018 og 2017 hvis relevant.

¹⁾ Se side 128 for beskrivelse av alternative resultatmål.

Godtgjørelse til konsernledelsen i 2018

Tall i 1000 kroner	Grunnlønn ¹⁾	Langtids- insentiv (LTI) ²⁾	Korttids- insentiv (STI) ³⁾	Andre godtgjørelser ⁴⁾	Pensjon ⁵⁾	Totalt
Sigve Brekke	6 666	1 430	3 108	1 233	3 181	15 619
Jørgen C. Arentz Rostrup	3 793	501	1 791	180	123	6 389
Anne Kvam (fra 1. oktober 2018)	797	-	338	2	32	1 169
Cecilie Blydt Heuch	3 091	210	1 442	12	127	4 882
Ruza Sabanovic ⁶⁾	4 081	493	1 134	1 260	119	7 086
Svein Henning Kirkeng	3 201	217	1 494	180	124	5 216
Albern Murty ⁷⁾ (fra 1. august 2018)	1 754	217	1 053	141	277	3 442
Morten Karlsen Sørby	4 115	1 041	1 930	817	2 425	10 329
Petter Børre Furberg ⁶⁾	2 993	358	1 288	3 131	349	8 119
Alexandra Reich ⁶⁾ (til 8. januar 2018)	84	6	28	17	9	145
Berit Svendsen ⁶⁾ (til 3. september 2018)	2 197	-	1 076	7 018	1 145	11 436
Håkon Bruaset Kjøl (fra 1. juli til 30. september 2018)	530	54	152	80	90	906
Lars-Åke Norling ⁶⁾ (til 14. mars 2018)	960	-	-	959	423	2 342
Wenche Agerup (til 30. juni 2018)	1 480	307	700	90	58	2 636

Godtgjørelse til konsernledelsen i 2017

Tall i 1000 kroner	Grunnlønn ¹⁾	Langtids- insentiv (LTI) ²⁾	Korttids- insentiv (STI) ³⁾	Andre godtgjørelser ⁴⁾	Pensjon ⁵⁾	Totalt
Sigve Brekke	6 570	1 174	3 021	180	3 155	14 100
Jørgen C. Arentz Rostrup	3 900	247	1 690	180	119	6 136
Cecilie Blydt Heuch (fra 1. desember 2017)	261	-	-	1	20	282
Jon Gravråk ⁶⁾	2 918	50	1 518	4 486	233	9 205
Morten Karlsen Sørby	4 068	914	1 874	184	2 342	9 382
Ruza Sabanovic ⁶⁾	3 954	359	1 986	1 406	121	7 826
Svein Henning Kirkeng (fra 1. juni 2017)	1 886	-	846	105	76	2 913
Wenche Agerup	3 181	390	1 500	191	119	5 381
Alexandra Reich ⁶⁾	3 790	103	1 521	1 805	417	7 636
Berit Svendsen	3 302	712	1 550	184	1 321	7 070
Lars-Åke Norling ⁶⁾	4 912	91	2 295	5 720	2 472	15 490
Petter Børre Furberg ⁶⁾	3 316	322	1 473	4 040	325	9 477
Jon Erik Haug ⁶⁾ (til 30. november 2017)	2 781	-	1 283	5 281	466	9 812
Gunnar Sellæg (til 31. mai 2017)	1 039	-	-	172	46	1 257
Albern Murty (til 1. mars 2017)	474	66	229	62	85	916
Ingeborg Øfsthus ⁶⁾ (til 1. mars 2017)	381	18	178	302	38	916
Irfan Wahab Khan ⁶⁾ (til 1. Mars 2017)	639	68	302	23	70	1 102
Jesper Hansen (til 1. mars 2017)	464	39	229	30	44	806
Lars Erik Tellmann ⁶⁾ (til 1. Mars 2017)	413	22	186	568	29	1 217
Michael Foley ⁶⁾ (til 1. mars 2017)	735	46	334	203	81	1 399
Patrik Hofbauer (til 1. mars 2017)	572	55	270	12	221	1 130
Sharad Mehrotra ⁶⁾ (til 1. Mars 2017)	581	53	291	404	64	1 393

¹⁾ Grunnlønn inkluderer feriepenger hvis relevant.

²⁾ Langtidsinsentiv (LTI) rapporteres ut ifra førte kostnader. Det vil si kostnaden for alle aktive programmer for 2017 og 2018 i de respektive tabellene.

³⁾ Korttidsinsentiv (årsbonus) reflekterer faktisk bonusbeløp og ekskluderer feriepenger. Feriepenger rapporteres, hvis relevant, i kolonnen 'grunnlønn'.

⁴⁾ Inkluderer elementer som forsikring, firmabilfordel eller bilgodtgjørelse, kostnader i forbindelse med omlokalisering, skattepliktige bonusaksjer i forbindelse med aksjespareprogram for ansatte, mv.

⁵⁾ Beregningene av pensjonsopptjening er basert på de samme aktuariemessige og andre forutsetninger som benyttes i pensjonsberegningene i note 25.

⁶⁾ Individuelt som er utstasjonert på internasjonale oppdrag har rett til netto grunnlønn, korttidsinsentiv (bonus), pensjonsgodtgjørelse og andre godtgjørelser. 'Annen godtgjørelse' inkluderer godtgjørelse som ikke kommenteres separat og kompensasjon i henhold til retningslinjer for utstasjonerte på internasjonale oppdrag, som forsikring, bil og bilgodtgjørelse, bolig, barns utdanning, hjemreise, kostnader for sosialtrygd dersom den ansatte beholder pensjon i hjemlandets trygdeordning etc. Grunnlønn, korttidsinsentiv, pensjonsgodtgjørelse og andre godtgjørelser i tabellen for 2018 er presentert som bruttobeløp basert på estimerte skatter beregnet av en ekstern tjenesteleverandør. Avstemming av beregnet og faktisk skatt vil skje når likningen er fastsatt, for de fleste land i løpet av 2019. Dermed vil faktiske skattefordeler for 2018 først rapporteres som del av justerte bruttotall for grunnlønn, korttidsinsentiv, pensjonsgodtgjørelse og andre godtgjørelser i neste års årsrapport. Tall knyttet til tabellen for 2017 er oppdatert i henhold til samme metode for å reflektere de avstemte bruttobeløpene.

⁷⁾ Korttidsinsentiv (bonus) inkluderer utbetalinger gitt iht Digs kvartalsvise bonusprogram, som Albern Murty allerede deltok i før han begynte i GEM i august 2018. Dette bonusprogrammet gjelder for alle lokalt ansatte i Digi og er basert på resultater i dette datterselskapet og utbetales kvartalsvis. Deltagelse i et lokalt bonusprogram videreføres når deltageren allerede er med i programmet ved opptaket i GEM.

⁸⁾ Sluttoppgjøret mellom Telenor og Berit Svendsen er på 6,8 millioner kroner, og er reflektert i kolonnen 'Andre godtgjørelser' i 2018 tabellen.

⁹⁾ Sluttoppgjøret mellom Telenor og Jon Erik Haug er på 5,1 millioner kroner, og er reflektert i kolonnen 'Andre godtgjørelser' i 2017 tabellen.

Aksjebeholdning 2018

Navn	Aksjebeholdning per 1. januar/startdato	Tildelt	Netto kjøp/salg	Aksjebeholdning per 31. desember ¹⁾	Bundet aksjebeholdning per 31. desember
Sigve Brekke	121 798	5 201	3 621	130 620	21 908
Jørgen C. Arentz Rostrup	8 019	2 909	756	11 684	6 466
Anne Kvam	-	-	-	-	-
Cecilie Blydt Heuch	-	2 458	626	3 084	2 458
Ruza Sabanovic	10 501	1 899	246	12 646	7 444
Svein Henning Kirkeng	3 000	2 546	649	6 195	3 478
Albern Murty	17 090	4 309	1 394	22 793	14 873
Morten Karlsen Sørby	88 104	3 226	1 771	93 101	10 517
Petter Børre Furberg	32 385	2 152	1 909	36 446	8 272

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var medlem av konsernledelsen per 31. desember 2018.

Aksjebeholdning 2017

Navn	Aksjebeholdning per 1. januar/startdato	Tildelt	Netto kjøp/salg	Aksjebeholdning per 31. desember ¹⁾	Bundet aksjebeholdning per 31. desember
Sigve Brekke	114 490	6 878	430	121 798	19 595
Jørgen C. Arentz Rostrup	-	3 557	4 462	8 019	3 557
Cecilie Blydt Heuch	-	-	-	-	-
Jon Gravvær	2 776	2 749	455	5 980	5 525
Morten Karlsen Sørby	84 147	3 957	-	88 104	9 713
Ruza Sabanovic	7 642	2 379	480	10 501	6 355
Svein Henning Kirkeng	3 000	-	-	3 000	-
Wenche Agerup	3 692	2 802	758	7 252	5 631
Alexandra Reich	-	2 569	-	2 569	2 569
Berit Svendsen	35 171	3 225	201	38 597	10 768
Lars-Åke Norling	30 835	3 378	-	34 213	11 106
Petter Børre Furberg	29 164	2 419	802	32 385	7 536

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var medlem av konsernledelsen per 31. desember 2017.

Lån til ansatte

Lån til ansatte var til sammen på 2 millioner kroner per 31. desember 2018 og 23 millioner kroner per 31. desember 2017.

Godtgjørelse til ekstern revisor

Tabellen nedenfor oppsummerer revisjonshonorar for 2018 og 2017. Honorarene inkluderer både norske og utenlandske datterselskaper.

Beløp i millioner kroner, excluding VAT	Revisjon		Attestasjonstjenester		Skatterelaterte tjenester		Andre tjenester	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Telenor ASA	4,7	4,9	0,2	0,2	0,3	3,7	0,6	4,0
Andre konsernselskaper	25,6	33,4	1,8	1,2	2,7	7,2	14,3	16,6
Totalt konsernrevisor	30,3	38,3	1,9	1,3	3,0	10,8	14,9	20,7
Andre revisorer i datterselskap	-	0,4	-	0,1	-	-	-	-
Totalt	30,3	38,7	1,9	1,4	3,0	10,8	14,9	20,7

Revisjonshonorar inkluderer honorar knyttet til lovpålagt revisjon og finansiell revisjon. Andre attestasjonstjenester er primært knyttet til attestasjoner som følge av regler og lovgivning, knyttet til informasjonssystemer, samt revisjoner, attestasjoner og avtalte kontrollhandlinger med rapportering til myndigheter og andre tredjeparter.

Honorar for skatterelaterte tjenester knytter seg til skattebistand og redegjørelser for skatteregler og konsekvenser samt skattemessig due diligence i forbindelse med oppkjøp, salg og andre transaksjoner. Andre tjenester knytter seg primært til gjennomgang av prosesser/systemer/prosjekter/leverandører, finansiell due diligence og vurderinger i forbindelse med oppkjøp, salg og andre transaksjoner.

NOTE 35 Antall aksjer, styrets fullmakter, aksjonærer m.V.

Telenor ASA hadde per 31. desember 2018 en aksjekapital på 8.828.748.186 kroner fordelt på 1.471.458.031 ordinære aksjer pålydende 6 kroner. I 2018 ble aksjekapitalen redusert med 177.999.994 kroner og antallet aksjer ble redusert med 29.999.999. Alle aksjer har lik stemmerett og rett til utbytte. Per 31. desember 2018 hadde Telenor 13.350.090 egne aksjer.

Telenors ordinære generalforsamling i mai 2017 ga styret fullmakt til å erverve inntil 30.000.000 egne aksjer, tilsvarende inntil rundt 2 % av aksjekapitalen, for påfølgende sletting. Fullmakten var gyldig frem til ordinær generalforsamling i mai 2018. I henhold til denne fullmakten kjøpte Telenor tilbake 13.810.438 aksjer, hvorav 8.738.593 ble kjøpt tilbake i 2017 og 5.071.845 ble kjøpt tilbake i 2018. Telenor har inngått en avtale med staten ved Nærings- og fiskeridepartementet, som er den største aksjonæren i Telenor. Avtalen innebærer at staten er forpliktet, gjennom Nærings- og fiskeridepartementets deltakelse og stemmegivning på Telenors generalforsamling, til å selge en proporsjonal andel av sine aksjer, slik at statens eierandel i Telenor forblir uforandret, dersom Telenor erverver egne aksjer for sletting. Avtalen var gyldig frem til generalforsamlingen i mai 2018. Etter vedtak på generalforsamlingen i mai 2018 ble aksjekapitalen til Telenor nedsatt med 177.999.994 kroner ved sletting av de 13.810.438 aksjene som var tilbakekjøpt i henhold til fullmakten fra generalforsamlingen i mai 2017 og av 16.186.561 aksjer eid av staten mot en betaling på 2.733.229.401 kroner.

Telenors ordinære generalforsamling i mai 2018 ga styret fullmakt til å erverve inntil 29.000.000 egne aksjer, tilsvarende inntil rundt 2 % av aksjekapitalen, bestående av kjøp av aksjer i markedet og en påfølgende proporsjonal andel fra Nærings- og fiskeridepartementet. 25. oktober 2018 avsluttet Telenor markedsdelen av tilbakekjøpsprogrammet etter å ha kjøpt tilbake 13.350.090 egne aksjer i det åpne markedet til en gjennomsnittlig kurs på 159,48 kroner per aksje.

Endring i antall egne aksjer

	2018	2017
Antall egne aksjer 1. januar	8 738 593	-
Tilbakekjøp i løpet av året	18 421 935	8 738 593
Sletting av aksjer kjøpt i markedet	(13 810 438)	-
Antall egne aksjer 31. desember	13 350 090	8 738 593

Per 31. desember 2018 hadde Telenor ASA rundt 39.800 VPS-registrerte aksjonærer, sammenlignet med rundt 39.600 på samme tid året før.

De 20 største aksjonærene per 31. desember 2018 fra aksjonærregisteret¹⁾

	Navn på aksjonær	Antall aksjer	%
1	Den norske stat, ved Nærings- og Fiskeridepartementet	794 075 367	53,97
2	Folketrygdfondet	74 626 601	5,07
3	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	19 959 363	1,36
4	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	18 001 367	1,22
5	Clearstream Banking S.A. (forvalterkonto)	17 777 874	1,21
6	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	14 554 515	0,99
7	JPMorgan Chase Bank, N.A., London (forvalterkonto)	14 198 399	0,96
8	Telenor ASA	13 350 090	0,91
9	JPMorgan Chase Bank, N.A., London (forvalterkonto)	13 081 321	0,89
10	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	11 239 383	0,76
11	The Bank of New York Mellon SA/NV (forvalterkonto)	10 953 846	0,74
12	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	10 243 050	0,70
13	The Northern Trust Comp, London Br (forvalterkonto)	9 687 663	0,66
14	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	6 904 431	0,47
15	JPMorgan Chase Bank, N.A., London (forvalterkonto)	6 814 897	0,46
16	Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	6 669 849	0,45
17	JPMorgan Chase Bank, N.A., London (forvalterkonto)	6 544 216	0,44
18	KLP Aksjenorge Indeks	6 448 847	0,44
19	Euroclear Bank S.A./N.V. (forvalterkonto)	6 175 630	0,42
20	Invesco Funds	5 736 082	0,39
	Sum aksjer 20 største aksjonærer	1 067 042 791	72,52
	Antall aksjer totalt	1 471 458 031	100,00

De 20 største aksjonærene per 31. desember 2018, underliggende eiere²⁾

	Navn på aksjonær	Antall aksjer	%
1	Den norske stat, ved Nærings- og Fiskeridepartementet	794 075 367	53.97
2	Folketrygdfondet	74 626 601	5.07
3	BlackRock Institutional Trust Company, N.A.	27 060 212	1.84
4	DWS Investment GmbH	20 613 517	1.40
5	The Vanguard Group, Inc.	18 792 894	1.28
6	Lazard Asset Management, L.L.C.	18 382 125	1.25
7	JPMorgan Asset Management U.K. Limited	13 675 462	0.93
8	Storebrand Kapitalforvaltning AS	13 537 693	0.92
9	KLP Forsikring	11 875 716	0.81
10	Acadian Asset Management L.L.C.	11 569 609	0.79
11	DNB Asset Management AS	10 693 401	0.73
12	SAFE Investment Company Limited	9 371 171	0.64
13	APG Asset Management	8 854 291	0.60
14	State Street Global Advisors (U.S.)	8 116 429	0.55
15	Danske Capital (Norway)	7 794 355	0.53
16	Pyrford International Limited	7 172 993	0.49
17	Standard Life Investments Ltd.	6 709 353	0.46
18	Schroder Investment Management Ltd. (SIM)	6 220 871	0.42
19	Allianz Global Investors GmbH	5 954 958	0.40
20	BlackRock Advisors (UK) Limited	5 941 198	0.40
	Sum aksjer 20 største aksjonærer	1 081 038 216	73.47
	Antall aksjer totalt	1 471 458 031	100.00

¹⁾ Kilde: VPS aksjonærregister

²⁾ Aksjonærlisten blir levert av Nasdaq Advisory Services og er fremskaffet gjennom analyse av sluttinvestor- og fondsforvaltningsopplysninger, gitt på anmodning fra forvalterkonti registrert som aksjonærer i Telenors aksjonærregister. Til tross for at alle rimelige undersøkelser er foretatt for å verifisere all informasjon, kan verken Telenor eller Nasdaq Advisory Services garantere for at opplysningene er fullstendige.

RESULTATREGNSKAP

Telenor ASA 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2018	2017
Driftsinntekter	1	1 134	800
Driftskostnader			
Lønn og personalkostnader	2, 3	(728)	(824)
Andre driftskostnader	4	(1 076)	(1 310)
Av- og nedskrivninger	8	(40)	(39)
Sum driftskostnader		(1 844)	(2 173)
Driftsresultat		(710)	(1 373)
Gevinst ved avgang av virksomhet	1	-	73
Finansinntekter og -kostnader			
Finansinntekter	6	62 227	52 179
Finanskostnader	6	(1 302)	(1 311)
Netto valutagevinster (tap)	6	(1 203)	752
Netto verdiendring finansielle instrumenter	6	(499)	(98)
Netto gevinst (tap og nedskrivninger) av finansielle eiendeler	6	(1 614)	(74)
Netto finansinntekter og -kostnader		57 609	51 448
Resultat før skatt		56 899	50 148
Inntektsskatt	7	(1 044)	(1 555)
Resultat etter skatt		55 855	48 593

OPPSTILLING AV TOTALRESULTAT

Telenor ASA 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Resultat etter skatt	55 855	48 593
Øvrige resultatelementer		
Estimatendringer knyttet til pensjoner	(50)	(51)
Inntektsskatt	11	12
Sum av poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet senere	(39)	(39)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt	(39)	(39)
Totalresultat	55 816	48 554

OPPSTILLING AV FINANSIELL STILLING

Telenor ASA per 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2018	2017
			Omarbeidet
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Eiendel ved utsatt skatt	7	1 791	1 630
Goodwill		20	20
Immaterielle eiendeler	8	81	102
Varige driftsmidler		49	62
Aksjer i datterselskaper	15	137 765	99 754
Langsiktige rentebærende fordringer på konsernselskaper	14	4 871	11 955
Andre langsiktige finansielle eiendeler	9, 11	2 402	2 862
Sum anleggsmidler		146 979	116 385
Omløpsmidler			
Kundefordringer på konsernselskaper		396	568
Eksterne kundefordringer		7	5
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	9, 11	2 211	21 315
Betalingsmidler og kortsiktige plasseringer ¹⁾	11	8 890	8 245
Sum omløpsmidler¹⁾		11 504	30 133
Sum eiendeler¹⁾		158 483	146 518
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital	10	106 138	74 468
Langsiktig rentebærende ekstern gjeld	11	25 422	30 238
Langsiktig ikke-rentebærende ekstern gjeld	11	1 655	925
Pensjonsforpliktelser	3	526	487
Andre forpliktelser		18	48
Sum langsiktig gjeld		27 621	31 698
Kortsiktig rentebærende gjeld til konsernselskaper	11,14	9 127	16 980
Kortsiktig rentebærende ekstern gjeld	11	4 167	9 023
Trekk på konsernkonto ¹⁾	11	8 699	9 922
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld til konsernselskaper	11, 12	65	114
Kortsiktig ikke-rentebærende ekstern gjeld	11, 12	2 666	4 313
Sum kortsiktig gjeld¹⁾		24 724	40 352
Sum egenkapital og gjeld¹⁾		158 483	146 518

¹⁾ Tallene for 2017 er omarbeidet som følge av en reklassifisering av bankkonti innenfor og utenfor konsernkontoordninger med et nettobeløp på 3,9 milliarder kroner.

Fornebu, 19. mars 2019

Gunn Wærsted
Styreleder

Jørgen Kildahl
Nestleder

Jøn Erik Reinhardsen
Styremedlem

Jacob Aqraou
Styremedlem

Grethe Viksaas
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

Roger Rønning
Styremedlem

René Richard Obermann
Styremedlem

Sabah Qayyum
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

OPPSTILLING AV KONTANTSTRØMMER

Telenor ASA 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Resultat før skatt	56 899	50 148
Betalt skatt	(796)	(730)
Netto (gevinst) tap, nedskrivninger og endring virkelig verdi finansielle eiendeler og gjeld	1 932	99
Av- og nedskrivninger	40	39
Netto valuta (gevinst) tap ikke relatert til operasjonelle aktiviteter	1 273	501
Netto endring i påløpte ikke betalte renter til/fra konsernselskaper	2	12
Innbetaling av utbytte	31 491	22 055
Inntektsført utbytte	(52 916)	(42 055)
Innbetalinger av renter	1 031	205
Utbetalinger av renter	(2 116)	(1 396)
Netto endring i andre tidsavgrensingsposter	(2 234)	1 064
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	34 606	29 942
Innbetalinger ved salg av virksomhet	-	73
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(6)	(18)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(6)	55
Innbetalinger ved opptak av gjeld	18 402	2 332
Utbetalinger ved tilbakebetaling av gjeld	(28 105)	(10 910)
Endring av utlån under konserninterne trekkrettigheter	1 253	(4 417)
Tilbakekjøp av egne aksjer	(5 809)	(1 435)
Utbetaling av utbytte til aksjonærer i Telenor ASA	(18 381)	(11 944)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(32 640)	(26 374)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	(92)	50
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	1 868	3 673
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar	(1 677)	(5 350)
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember	191	(1 677)
Spesifisering av kontanter og kontantekvivalenter		
Betalingsmidler og kortsiktige plasseringer ¹⁾	8 890	8 245
Trekk på konsernkonto ¹⁾	(8 699)	(9 922)
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember	191	(1 677)

¹⁾ Tallene for 2017 er omarbeidet som følge av en reklassifisering av bankkonti innenfor og utenfor konsernkontoordninger med et nettobeløp på 3,9 milliarder kroner.

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL

Telenor ASA – per 31. desember 2017 og 2018

Beløp i millioner kroner (unntatt antall aksjer)	Antall aksjer	Aksje- kapital	Egne aksjer	Overkurs	Estimat endringer pensjoner	Annen egen- kapital	Tilbake- holdt over- skudd	Total Egen- kapital
Egenkapital per 1. januar 2017	1 501 458 030	9 009	-	69	59	(2 609)	32 550	39 078
Resultat etter skatt for perioden	-	-	-	-	-	-	48 593	48 593
Øvrige resultatelementer for perioden	-	-	-	-	(39)	-	-	(39)
Totalresultat	-	-	-	-	(39)	-	48 593	48 554
Utbytte	-	-	-	-	-	-	(11 694)	(11 694)
Kjøp av egne aksjer	-	-	(52)	-	-	(1 424)	-	(1 476)
Aksjebasert avlønning, utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	-	-	-	-	-	-	6
Egenkapital per 31. desember 2017	1 501 458 030	9 009	(52)	69	20	(4 027)	69 449	74 468
Endring i regnskapsprinsipper – note 1	-	-	-	-	-	24	-	24
Egenkapital per 1. januar 2018	1 501 458 030	9 009	(52)	69	20	(4 003)	69 449	74 492
Resultat etter skatt for perioden	-	-	-	-	-	-	55 855	55 855
Øvrige resultatelementer for perioden	-	-	-	-	(39)	-	-	(39)
Totalresultat	-	-	-	-	(39)	-	55 855	55 816
Utbytte	-	-	-	-	-	-	(18 382)	(18 382)
Kjøp av egne aksjer	-	-	(208)	-	-	(5 560)	-	(5 768)
Sletting av egne aksjer	(29 999 999)	(180)	180	-	-	-	-	-
Aksjebasert avlønning, utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	-	-	-	-	(20)	-	(20)
Egenkapital per 31. desember 2018	1 471 458 031	8 829	(80)	69	(19)	(9 583)	106 922	106 138

NOTER TIL REGNSKAPET

Telenor ASA

Innhold noter

1	Generell informasjon og sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper	11	Finansielle instrumenter og risikostyring
2	Lønn og personalkostnader	12	Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld
3	Pensjonsforpliktelser	13	Garantiansvar
4	Andre driftskostnader	14	Nærstående parter
5	Utgifter til forskning og utvikling	15	Aksjer i datterselskaper
6	Finansinntekter og -kostnader		
7	Inntektsskatt		
8	Immaterielle eiendeler		
9	Andre finansielle eiendeler		
10	Egenkapital og utbytte		

NOTE 1 Generell informasjon og sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper

Telenor ASA er et holdingselskap og inkluderer konsernledelse, konsernfunksjoner, forskning og utvikling og konsernets internbank (Group Treasury).

Selskapsregnskapet er utarbeidet i samsvar med Internasjonale regnskapsprinsipper (IFRS) i henhold til Regnskapsloven § 3– 9 og Forskrift om forenklet anvendelse av IFRS fastsatt av Finansdepartementet 21. januar 2008.

Telenor ASA sine regnskapsprinsipper er konsistente med regnskapsprinsippene i konsernet, beskrevet i note 2 i konsernregnskapet. Det er beskrevet nedenfor der notene for morselskapet er vesentlig annerledes enn konsernet. I alle andre tilfeller henvises det til noter til konsernregnskapet.

Telenor ASA benytter indirekte metode for oppstillingen av kontantstrømmer. Kontanter og kontantekvivalenter består av betalingsmidler, kortsiktige plasseringer og trekk på konsernkonto. Netto endring konserninterne trekkrettigheter er utlån og plasseringer med høy omløpshastighet, og er presentert netto.

Driftsinntekter består i hovedsak av salg av konserntjenester til andre konsernselskaper, salg av forsknings- og utviklingstjenester og salg av andre konsulenttjenester. Kjøp fra andre konsernselskaper omfatter i hovedsak konsulentkostnader i forbindelse med konsernprosjekter, husleie, IT-drift og vedlikehold. I 2017 solgte Telenor ASA innkjøpsvirksomheten til Telenor Procurement Company Pte.Ltd. som er 100 % eid av datterselskapet Telenor Mobile Holding AS.

Telenor ASA utfører store deler av den eksterne finansieringen av konsernet, og yter lån til og mottar plasseringer fra konsernselskaper. Se note 27 til konsernregnskapet.

Aksjer i datterselskaper og lån til datterselskaper er vurdert til det laveste av virkelig verdi og historisk kost. Eventuelle nedskrivninger og reversering av nedskrivninger er klassifisert som netto gevinst (tap og nedskrivninger) på finansielle eiendeler i resultatregnskapet.

Endringer i IFRS 2 aksje-baserte betalinger (med virkning fra 1 januar 2018). Endringene gjelder aksje-baserte betalinger hvor konsernet er pålagt å trekke skatt av den ansattes innvunnede fordel av den aksje-baserte betalingen og overføre det trukne beløpet, normalt kontant, til skattemyndighetene på vegne av den ansatte. Denne delen av den aksje-baserte betalingen har tidligere blitt behandlet som en aksje-basert betaling med kontant oppgjør, men blir fra 1 januar 2018 regnskapsført som en aksje-basert betaling med oppgjør i aksjer. Gjelden på NOK 24 millioner pr 31 desember 2017 har blitt reklassifisert til egenkapital 1 januar 2018 (se linje Endring i regnskapsprinsipper i Oppstilling av endringer i egenkapital).

NOTE 2 Lønn og personalkostnader

Administrerende direktør og styret for Telenor ASA tilsvare konsernsjef og konsernstyret. Opplysninger om ytelser til styret, ledende ansatte og revisor finnes i note 34 til konsernregnskapet.

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Lønn, feriepenger m.v.	(532)	(590)
Arbeidsgiveravgift	(77)	(86)
Pensjonskostnad inkludert arbeidsgiveravgift (note 3)	(74)	(75)
Aksjebasert betaling ¹⁾	(31)	(50)
Andre personalkostnader	(14)	(23)
Sum lønn og personalkostnader	(728)	(824)
Gjennomsnittlig antall årsverk	402	481

¹⁾ Aksjebasert betaling er kostnader relatert til Telenors aksjeprogram for ansatte og langsiktig insentivordning (LTI) for ledere og nøkkelpersoner.

NOTE 3 Pensjonsforpliktelser

Telenor ASA er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapet har en obligatorisk tjenestepensjon som tilfredsstillende lovkravene.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler

Beløp i millioner kroner	2018			2017		
	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse
Per 1. januar	(1 291)	804	(487)	(1 333)	862	(471)
Pensjonskostnad	(38)		(38)	(29)	-	(29)
Netto rentekostnad	(31)	19	(11)	(33)	22	(11)
Delsum innregnet i resultatregnskapet	(69)	19	(49)	(62)	22	(40)
Avkastning på pensjonsmidler (eks. netto rentekostnad i resultatregnskapet)	-	(20)	(20)	-	(39)	(39)
Aktuarmessige endringer knyttet til finansielle forutsetninger	(13)	-	(13)	(41)	-	(41)
Erfaringsbaserte endringer	(17)		(17)	29	-	29
Delsum innregnet i øvrige resultatelementer	(30)	(20)	(50)	(12)	(39)	(51)
Tilgang og avgang ved virksomhetssammenslutninger	(38)	28	(10)	68	(60)	8
Premieinnbetaling		53	53	-	48	48
Utbetaling av ytelser/fripoliser	49	(31)	18	48	(29)	19
Per 31. desember	(1 379)	853	(526)	(1 291)	804	(487)

Forventet premieinnbetaling til Telenor Pensjonskasse for 2019 er 54 millioner kroner.

131 ansatte er dekket gjennom ytelsesplanen i Telenor Pensjonskasse. Telenor Pensjonskasse utbetaler pensjon til 364 personer.

Pensjonskostnader

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Pensjonskostnader	(38)	(33)
Engangseffekt som følge av nedbemanninger	-	4
Netto rentekostnader	(11)	(11)
Innskuddsbaserte pensjonsplaner	(36)	(42)
Totale pensjonskostnader innregnet i resultatregnskapet	(85)	(82)
Hvorav ført som annen kostnad (note 4)	-	4
Hvorav ført som pensjonskostnad (note 2)	(74)	(75)
Hvorav ført som netto rentekostnader (note 6)	(11)	(11)

NOTE 4 Andre driftskostnader

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Driftskostnader relatert til landkontorer og felles økonomi-, regnskaps- og personaltjenester	(220)	(341)
Kostnader til lokaler, biler, kontorutstyr, drift og vedlikehold	(154)	(166)
Markedsføring, reklame og salgsprovisjoner	(38)	(89)
Kostnader til nedbemanning og tapskontrakter	(82)	(124)
Andre driftskostnader ¹⁾	(582)	(590)
Sum andre driftskostnader	(1 076)	(1 310)

¹⁾ Andre driftskostnader er hovedsakelig knyttet til ivaretagelse av eierinteresser og til vurdering av nye markedsmuligheter. I tillegg inngår revisjonshonorar og andre honorarer til revisor, se note 34 til konsernregnskapet.

NOTE 5 Utgifter til forskning og utvikling

Utgifter til forskning og utvikling innregnet som kostnad i Telenor ASA utgjorde 155 millioner kroner i 2018 og 206 millioner kroner i 2017. Forskning og utviklingsarbeid er relatert til utvikling av ny teknologi og sikrer full utnyttelse av eksisterende teknologi og nett.

NOTE 6 **Finansinntekter og kostnader**

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Renteinntekter fra konsernselskaper	314	220
Konsernbidrag og utbytte mottatt fra datterselskaper	60 566	51 813
Andre finansinntekter	119	72
Andre finansinntekter fra konsernselskaper ¹⁾	1	74
Reversering av tap på garantistillelser og regresskrav mot datterselskaper	1 227	-
Sum finansinntekter	62 227	52 179
Rentekostnader til konsernselskaper	(180)	(122)
Eksterne rentekostnader	(1 105)	(1 138)
Andre finanskostnader	(16)	(51)
Sum finanskostnader	(1 302)	(1 311)
Valutagevinster	41	843
Valutatap	(1 244)	(91)
Netto valutagevinst (tap)	(1 203)	752
Netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	(484)	(222)
Netto verdiendring av sikringsinstrumenter og sikringsobjekter	(15)	124
Netto verdiendring finansielle instrumenter	(499)	(98)
Nedskrivning og tap på lån til konsernselskaper ²⁾	-	(74)
Nedskrivning aksjer i datterselskaper ³⁾	(1 614)	-
Netto gevinst (tap og nedskrivninger) av finansielle eiendeler	(1 614)	(74)
Netto finansinntekter og kostnader	57 609	51 448

¹⁾ Andre finansinntekter fra konsernselskaper på 74 millioner kroner var i 2017 i hovedsak provisjon for garantier, se note 13.

²⁾ I 2017 var det foretatt avsetning til tap på garantinntekter fra Unitech Wireless Private Ltd. i India med 74 millioner kroner, se note 13.

³⁾ Nedskrivning av aksjer i datterselskaper gjelder Telenor Eiendom Holding AS og Telenor Communications II AS, se note 15.

Telenor ASA fører mottatt konsernbidrag og utbytte fra datterselskaper som finansinntekt i det året de vedtas av generalforsamlingen i relevante selskap og Telenor ASA får rett til konsernbidrag og utbytte. I 2018 mottok og innregnet Telenor ASA 6,3 milliarder kroner i skattepliktig konsernbidrag for inntektsåret 2017 og 1,35 milliarder kroner i konsernbidrag uten skatteeffekt. Telenor mottok også utbytte på 45 milliarder kroner fra Telenor Mobile Holding AS og utbytte fra andre konsernselskaper på til sammen 7,9 milliarder kroner. Utbyttet fra Telenor Mobile Holding AS ble delvis gjort opp ved overføring av en fordring på Telenor Networks Holding AS som stammet fra salget av aksjer i Telenor Norge AS beskrevet nedenfor, se også note 15. Telenor Mobile Holding AS har også delt ut utbytte etter selv å ha mottatt utbytte fra sine datterselskaper. Dette inkluderte utbytte fra Telenor Mobile Communications AS delvis finansiert ved provenyet fra salget av aksjene i Telenor Ungarn og Telenor Bulgaria.

I 2017 mottok og innregnet Telenor ASA 5,4 milliarder kroner i skattepliktig konsernbidrag for inntektsåret 2016. I tillegg ble det mottatt ytterligere konsernbidrag på 4,3 milliarder kroner, samt utbytte på 42,1 milliarder kroner som kom fra Telenor Mobile Holding AS. 20 milliarder kroner av dette utbyttet ble vedtatt etter at det var foretatt en reorganisering av eierstrukturen i Telenor Norge AS. Telenor Mobile Holding AS solgte sin 50,4 % eierandel i Telenor Norge AS til Telenor Networks Holding AS og Telenor Networks Holding AS ble dermed 100 % eier av aksjene i Telenor Norge AS. Konsernbidrag for inntektsåret 2018 er beregnet til 6,4 milliarder kroner og vil bli inntektsført i 2019.

NOTE 7 **Inntektsskatt**

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Resultat før skatt	56 899	50 148
Årets betalbare skatt	(909)	(704)
Avklaring av skattesaker og justering av beregnet betalbar skatt tidligere år	(285)	(722)
Endring i utsatt skatt	150	(129)
Sum inntektsskatt	(1 044)	(1 555)

Beregning av årets skattegrunnlag:

Resultat før skatt	56 899	50 148
Effekt av øvrige resultatelementer og skattefrie overføringer	(50)	(51)
Ikke fradragsberettigede kostnader og skattefrie inntekter	315	91
Konsernbidrag tidligere år	(6 300)	(7 383)
Utbytte, skattefritt	(52 916)	(42 055)
Konsernbidrag tidligere år, skattefritt	(1 350)	(2 374)
Endring i midlertidige forskjeller	953	(1 744)
Konsernbidrag inneværende år	6 400	6 300
Årets grunnlag betalbar skatt	3 951	2 932
Betalbar skatt 23 % av årets skattegrunnlag (24 % i 2017)	909	704

Avstemming av inntektsskatt

Forventet skattekostnad (23 % i 2018; 24 % i 2017 av resultat før skatt)	(13 087)	(12 036)
Skatteeffekt av ikke fradragsberettigede kostnader og skattefrie inntekter	(61)	(10)
Skatteeffekt av mottatt skattefritt konsernbidrag	311	570
Skatteeffekt av mottatt skattefritt utbytte	12 171	10 093
Avklaring og justering av skattesaker	(285)	(65)
Annet	(11)	(19)
Endring som følge av endret skattesats	(81)	(89)
Sum inntektsskatt	(1 044)	(1 555)
Effektiv skattesats i %	1,83 %	3,10 %

Beløp i millioner kroner	2018	2017	Changes
Midlertidige forskjeller per 31. desember:			
Anleggsmidler	19	22	(3)
Rentelementet i forbindelse med virkelig verdisikring av gjeld	(565)	(649)	(84)
Øvrige derivater	(371)	774	(1 145)
Tap på garantiansvar	(280)	(280)	-
Andre avsetninger for forpliktelse	(18)	(168)	150
Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse innregnet i oppstilling av finansiell stilling	(526)	(487)	(39)
Konsernbidrag	(6 400)	(6 300)	(100)
Sum midlertidige forskjeller per 31. desember	(8 141)	(7 088)	(1 053)
Skattesats	22 %	23 %	
Sum netto eiendel ved utsatt skatt	1 791	1 630	161

Endringer netto eiendel ved utsatt skatt:

Effekt etter forskrift om konserninterne overføringer	-
Ført mot øvrige resultatelementer ¹⁾	11
Ført mot resultat	150

¹⁾ Utsatt skatt innregnet i øvrige resultatelementer er hovedsakelig relatert til skatt på revurdering av pensjoner. Øvrige resultatelementer presenteres brutto i totalresultatet med tilhørende skatteeffekt på egen linje.

Den alminnelige skattesatsen i Norge er endret fra 23 % til 22 % med virkning fra 1. januar 2019. I januar 2018 ble skattesatsen endret fra 24 % til 23 %.

Justering av skattesaker og beregnet betalbar skatt tidligere år på 285 millioner kroner i 2018 gjelder vedtak fra norske skattemyndigheter for Telenor ASA for 2014 med skatteeffekt på 181 millioner kroner og for 2015 og 2016 med til sammen 91 millioner kroner. Begge vedtakene er påklaget. Justering av skattesaker og beregnet betalbar skatt tidligere år på 722 millioner kroner i 2017 gjelder økt konsernbidrag fra Telenor Mobile Holding AS med en skatteeffekt på 486 millioner kroner grunnet vedtak fra norske skattemyndigheter og vedtak for Telenor ASA for 2012 og 2013 med skatteeffekt på 65 millioner kroner. Begge vedtakene er påklaget. I tillegg omfattes en justering av beregnet betalbar skatt tidligere år på 172 millioner kroner grunnet økt konsernbidrag uten sammenheng med skattevedtak.

Skattefrie inntekter i 2018 representerer en tilbakeføring av ikke fradragsberettigede kostnader på 1.299 millioner kroner i 2016 knyttet til avsetning for tap på garantier for gjeld i Telenor India. Ikke fradragsberettigede kostnader gjelder nedskrivning av aksjer i Telenor Eiendom Holding AS og Telenor Communications II AS på 1.614 millioner kroner (se note 15).

I 2012 innregnet Telenor ASA tap på fordringer mot Unitech Wireless etter at Telenor ASA hadde innfridd sitt garantiansvar på 10,6 milliarder kroner for all rentebærende gjeld i Unitech Wireless. En eiendel ved utsatt skatt på 2,5 milliarder kroner ble innregnet. I 2013 ble virksomhetsoverdragelsen fra Unitech Wireless til Telenor India gjennomført, og Telenor ASA fradragsførte 9,3 milliarder kroner som skattemessig tap på fordringer i selvangivelsen. Telenor ASA har i 2017 og 2018 mottatt utkast til mulig vedtak om endring. Telenor ASA er uenig i argumentene som er anvendt og har avgitt kommentarer til utkastene.

NOTE 8 Immaterielle eiendeler

2018

Beløp i millioner kroner	Anskaffelseskost per 1. januar	Tilgang	Avgang	Årets av- og nedskrivninger	Akkumulerte av- og nedskrivninger	Regnskapsført verdi per 31. desember
Lisenser og rettigheter (12–15 år)	214	-	-	(10)	(164)	50
Software - kjøpt (5 år)	430	37	(56)	(12)	(386)	25
Anlegg under utførelse	41	-	(35)	-	-	6
Sum immaterielle eiendeler	685	37	(91)	(22)	(550)	81

2017

Beløp i millioner kroner	Anskaffelseskost per 1. januar	Tilgang	Avgang	Årets av- og nedskrivninger	Akkumulerte av- og nedskrivninger	Regnskapsført verdi per 31. desember
Lisenser og rettigheter (12–15 år)	333	-	(119)	(29)	(154)	60
Software - kjøpt (5 år)	429	1	-	(1)	(429)	1
Anlegg under utførelse	8	33	-	-	-	41
Sum immaterielle eiendeler	770	34	(119)	(30)	(583)	102

NOTE 9 Andre finansielle eiendeler

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Egenkapitalinnskudd i Telenor Pensjonskasse ¹⁾	298	298
Finansielle derivater	245	748
Virkelig verdi av sikringsinstrumenter	1 411	1 603
Andre finansielle eiendeler eksterne	448	213
Sum andre langsiktige finansielle eiendeler	2 402	2 862

Kortsiktig rentebærende fordring	-	95
Kortsiktig rentebærende fordring på konsernselskaper	-	306
Kortsiktig rentefri fordring på konsernselskaper ²⁾	1 952	20 217
Andre kortsiktige finansielle eiendeler eksterne	259	697
Sum andre kortsiktige finansielle eiendeler	2 211	21 315

¹⁾ Den regnskapsførte verdien i oppstilling av finansiell stilling er oppført til kostpris, som anses å være tilsvarende markedsverdien. Telenor ASA innehar hele den innskutte kjernekapitalen i pensjonskassen. Egenkapitalinnskuddet i Telenor Pensjonskasse er klassifisert som eiendeler tilgjengelig for salg.

²⁾ Av dette er 1,8 milliarder kroner vedtatt, ikke mottatt utbytte fra Telenor Broadcast Holding AS og som ble gjort opp i januar 2019. I 2017 utgjorde 20 milliarder kroner vedtatt utbytte fra Telenor Mobile Holding AS som ble gjort opp i januar 2018.

NOTE 10 Egenkapital og utbytte

Fordeling av egenkapital og bevegelser de siste to årene fremgår av egen oversikt, se oppstilling av endringer i egenkapital.

Aksjenes pålydende er 6 kroner. Per. 31. desember 2018 hadde Telenor ASA 13.350.090 egne aksjer.

Utbytte – Utbetalt og foreslått

	2018	2017
Utbytte per aksje i kroner – utbetalt	12,50	7,80
Utbytte per aksje i kroner - foreslått av styret	8,40	8,10

I 2018 har 18,4 milliarder kroner i utbytte blitt belastet egenkapitalen (11,7 milliarder kroner i 2017). Av utbetalt utbytte på 18,4 milliarder utgjorde 5,7 milliarder et ekstraordinært utbytte på 4,4 kroner pr aksje. I 2017 ble 12,0 milliarder kroner utbetalt, dette inkluderte kildeskatt for utbytteutdeling i november 2016 på 0,3 milliarder kroner. I forhold til 2019 vil Telenors styre på generalforsamlingen den 7. mai 2019 foreslå et utbytte på 8,40 kroner per aksje (tilsvarende 12,2 milliarder kroner). Utbyttet vil deles ut i to transjer på 4,40 kroner og 4,00 kroner per aksje for utbetaling i henholdsvis mai og oktober 2019.

Tilbakekjøpsprogram for egne aksjer som var godkjent på generalforsamling i 2017, ble vedtatt fullført på generalforsamling 2. mai 2018. Dette resulterte i sletting av 13 810 438 egne aksjer og av 16 189 561 aksjer eid av Den norske stat ved Nærings- og Fiskeridepartementet mot betaling av 2,7 milliarder kroner til Nærings- og Fiskeridepartementet.

2018–2019 tilbakekjøpsprogrammet ble annonsert 21. juni 2018. Telenor ASA har en avtale med Den norske stat, ved Nærings- og Fiskeridepartementet, om å foreta tilbakekjøp av aksjer med det formål å kansellere aksjene gjennom nedsettelse av aksjekapitalen for at Staten skal opprettholde eierandelen. Tilbakekjøpsprogrammet fra Staten og fra markedet omfatter til sammen inntil 2 % av antall registrerte aksjer, tilsvarende 29 millioner aksjer. Den foreslåtte kanselleringen er gjenstand for godkjenning i generalforsamlingen den 9. mai 2019 og dersom godkjent er estimert effekt på fri egenkapital 4,6 milliarder kroner. Markedsandelen av tilbakekjøpsprogrammet ble avsluttet i oktober 2018 etter at 13,35 millioner aksjer var blitt kjøpt i det åpne markedet til en vektet snittkurs på 159,48 kroner.

NOTE 11 Finansielle instrumenter og risikostyring

Risikostyring

Telenor ASAs finansavdeling er ansvarlig for selskapets aktiviteter knyttet til finansiell risikostyring herunder likviditetsrisiko, renterisiko, valutarisiko, kredittrisiko og kapitalstyring. Virksomheten i finansavdelingen utføres innenfor et rammeverk av policy og prosedyrer vedtatt av styret i Telenor ASA.

Telenor ASA utsteder gjeld i det norske og utenlandske kapitalmarkedet hovedsakelig gjennom sertifikater og obligasjoner. I tillegg har Telenor ASA etablert en kommitert syndikert kredittfasilitet på 2,0 milliarder euro med forfall i 2021.

Finansiering av konsernets aktiviteter innebærer at Telenor ASA er eksponert for renterisiko på renteinntekter og rentekostnader innregnet i resultatet som følge av rentendringer i markedet. Endringer i markedsrentene påvirker også virkelig verdi av eiendeler og gjeld.

Telenor ASA er eksponert for valutarisiko for endringer i verdien på norske kroner relativt til andre valutaer som følge av låneopptak i andre valutaer enn norske kroner. Nettoinvesteringssikringer opprettes for å sammenstille valutaendringer på gjeldsinstrumenter med valutaendringer på investeringer i utlandet.

Selskapet har kredittrisiko knyttet til fordringer og finansielle instrumenter med positiv verdi mot eksterne og andre selskaper i konsernet.

Telenor ASA anvender derivater slik som valutaterminkontrakter og fremtidige rentebytteavtaler til å styre sin risikoeksponering knyttet til endringer i valuta og renter. Alle derivatkontrakter blir vurdert til virkelig verdi med endringer regnskapsført over resultatregnskapet. Dette gjelder også derivatkontrakter holdt mot konsernselskap. Dersom regnskapsmessig sikring blir benyttet vil endringer i virkelig verdi av derivater kunne bli ført som øvrige resultatelementer som en del av totalresultatet.

Se også note 2 og note 28 til konsernregnskapet hvor finansiell risiko og regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter er utdypet.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Prinsipper for beregning av virkelig verdi

De finansielle instrumentene som er innregnet i Telenor ASAs regnskap er gruppert i klasser og kategorier som er beskrevet under, basert på instrumentenes egenskaper. Estimerte virkelige verdier av konsernets finansielle instrumenter er basert på markedspriser og verdsettelsesmetoder som beskrevet nedenfor.

Verdsettelseshierarkiet

Telenor ASA måler virkelig verdi av finansielle instrumenter ut fra følgende verdsettelseshierarki som reflekterer input benyttet i målingen av virkelig verdi.

Nivå 1: Noterte kurser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter.

Nivå 2: Annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1 som er observerbar for eiendelen eller forpliktelsen, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).

Nivå 3: Input for eiendeler eller forpliktelser som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar input).

Rentebærende gjeld

Virkelig verdi av rentebærende gjeld er basert på observerte priser der slike er tilgjengelige. Verdien av rentebærende gjeld som ikke handles i aktive markeder er beregnet ved å benytte rentekurver som inneholder estimater på Telenor ASAs kredittmargin. Denne kredittkurven er ekstrapolert ut fra indikative priser ved opptak av gjeld med ulike løpetider utstedt av Telenor ASA. Rentekurvene er interpolert fra plasserings- og swaprenter som er observerbare i markedet for ulike valutaer og forfallstidspunkter.

Kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler

For kundefordringer og andre kortsiktige fordringer er nominell verdi, justert for tapsavsetninger, vurdert til å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Egenkapitalinstrumenter

Virkelige verdier for børsnoterte aksjer er basert på noterte kurser ved rapporteringsperiodens slutt. Virkelig verdi av unoterte aksjer er beregnet ved hjelp av aksepterte verdsettelsesmetoder, eller målt til opprinnelig kostnad dersom investeringen ikke har kursnotering i et aktivt marked og virkelig verdi ikke kan bli målt pålitelig.

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser

For leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser er nominell verdi vurdert til å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Kontanter og kontantekvivalenter

Virkelig verdi for denne klassen av finansielle instrumenter anses lik nominell verdi.

Derivater

Virkelige verdier av valutabytteavtaler, terminkontrakter i valuta og rentebytteavtaler er estimert basert på nåverdien av framtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av swaprenter og valutakurser per 31. desember 2018 og per 31. desember 2017.

Tabellene under viser forfallsprofilen til Telenor ASAs gjeld i nominelle verdier:

2018

Beløp i millioner kroner	Regnskapsført beløp	Total per 31. desember 2018	2019	2020-2022	2023-2027	2028->
Rentebærende gjeld						
Obligasjons- og sertifikatlån	29 549	29 038	4 167	12 435	12 435	-
Annen rentebærende gjeld	40	40	-	27	13	-
Sum rentebærende gjeld eksterne	29 589	29 078	4 167	12 463	12 448	-
Rentebærende gjeld til konsernselskaper	9 127	9 127	9 127	-	-	-
Trekk på konsernkonto	8 699	8 699	-	-	-	8 699
Sum rentebærende gjeld til konsernselskaper	17 826	17 826	9 127	-	-	8 699
Ikke-rentebærende gjeld						
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld eksterne	761	761	761	-	-	-
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld til konsernselskaper	65	65	65	-	-	-
Annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	1 517	1 517	1 517	-	-	-
Gjeld finansielle derivater	2 043	2 043	388	1 392	263	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	18	18	-	18	-	-
Sum ikke-rentebærende gjeld	4 404	4 404	2 731	1 410	263	-
Sum	51 819	51 308	16 025	13 873	12 711	8 699
Fremtidige rentebetalinger	-	2 668	666	1 358	644	-
Sum inkludert fremtidige rentebetalinger	51 819	53 976	16 961	15 231	13 355	8 699

2017

Beløp i millioner kroner	Regnskapsført beløp	Total per 31. desember 2017	2018	2019-2021	2022-2026	2027->
Rentebærende gjeld						
Obligasjons- og sertifikatlån	38 421	37 843	9 023	11 599	17 221	-
Annen rentebærende gjeld	840	840	423	274	143	-
Sum rentebærende gjeld eksterne	39 261	38 683	9 446	11 873	17 364	-
Rentebærende gjeld til konsernselskaper	16 980	16 980	16 980	-	-	-
Trekk på konsernkonto ¹⁾	9 922	9 922	-	-	-	9 922
Sum rentebærende gjeld til konsernselskaper¹⁾	26 902	26 902	16 980	-	-	9 922
Ikke-rentebærende gjeld						
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld eksterne	890	890	890	-	-	-
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld til konsernselskaper	114	114	114	-	-	-
Annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	2 484	2 484	2 484	-	-	-
Gjeld finansielle derivater	1 864	1 864	939	608	317	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	48	48	-	48	-	-
Sum ikke-rentebærende gjeld	5 400	5 400	4 427	656	317	-
Sum¹⁾	71 563	70 985	30 853	12 529	17 681	9 922
Fremtidige rentebetalinger	-	3 927	916	1 966	1 045	-
Sum inkludert fremtidige rentebetalinger¹⁾	71 563	74 912	31 769	14 495	18 726	9 922

¹⁾ Tallene for 2017 er omarbeidet som følge av en reklassifisering av bankkonti innenfor og utenfor konsernkontoordninger med et nettobeløp på 3,9 milliarder kroner.

Det henvises til note 27 i konsernregnskapet for ytterligere informasjon knyttet til Telenor ASAs rentebærende gjeld.

Endringer i rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Inngående balanse	39 261	45 939
Endring i kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(9 703)	(8 578)
Endring som følge av regnskapsmessig sikring	(84)	(592)
Effekter fra endringer i valutakurser	87	2 523
Renter ¹⁾	17	57
Økning i lisensforpliktelser	-	(16)
Andre endringer	11	(72)
Utgående balanse	29 589	39 261

¹⁾ Klassifisert som kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter

NOTE 12 Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	Kategori	2018	2017
Leverandørgjeld og påløpte kostnader til konsernselskaper	FFAK ¹⁾	65	114
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld til konsernselskaper		65	114
Leverandørgjeld og påløpte kostnader til eksterne	FFAK	761	890
Offentlige avgifter, skattetrekk, feriepenger og lignende	IF ²⁾	136	117
Betalbar skatt	IF	1 239	842
Finansielle derivater	VVOR	388	939
Annen kortsiktig gjeld ³⁾	FFAK	142	1 525
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld til eksterne		2 666	4 313

¹⁾ FFAK: Finansielle forpliktelser til amortisert kost.

²⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser.

³⁾ Annen kortsiktig gjeld i 2017 inkluderer 1,3 milliarder kroner knyttet til en garanti utstedt av Telenor ASA på vegne av Telenor India.

NOTE 13 **Garantiansvar**

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Garantiansvar	2 358	2 564

Garantiforpliktelser består av ikke regnskapsførte garantiansvar utstedt av Telenor ASA. Garantiansvaret består hovedsakelig av morselskapsgarantier avgitt av Telenor ASA på vegne av datterselskaper.

Telenor ASA innregnet i 2016 en forpliktelse tilsvarende 1,3 milliarder kroner relatert til garantier utstedt som sikkerhet for Telenor Indias bankgaranti-fasiliteter. Forpliktelsen ble reversert i selskapsregnskapet i 2018, og resterende ikke regnskapsførte garantiansvar tilsvarende 0,7 milliarder kroner er inkludert i tabellen over for 2018.

I forbindelse med tildeling av lisens i Myanmar ble en ytelsesobligasjon (pålydende 0,5 milliarder kroner per 31. desember 2018 mot 0,9 milliarder kroner per 31. desember 2017) utstedt til myndighetene i Myanmar som en garanti for forpliktelser knyttet til dekning og tjenestekvalitet fram til 2019. Kjøpte bankgarantier er ikke inkludert i tabellen.

NOTE 14 **Nærstående parter**

Telenor ASAs transaksjoner med selskapets hovedaksjonær, Den Norske Stat v/ Nærings- og Fiskeridepartementet, er omtalt i note 32 i konsernregnskapet.

Telenor ASA's øvrige nærstående parter er hovedsakelig datterselskaper i konsernet. Telenor ASA selger og kjøper tjenester fra disse selskapene, se nærmere beskrivelse i note 1, samt yter lån til og mottar innskudd fra selskapene. Konsernselskaper hvor eierandelen er over 90 % inngår i Telenor ASA's konsernkontoordning og internbank, med mindre det finnes regulatoriske hindringer. Gjennom internbanken kan selskapene få lån, plassere overskuddslikviditet og gjøre valutavekslinger.

I tillegg mottar Telenor ASA konsernbidrag og utbytte som innregnes som finansinntekt, se note 6. Konsernbidrag og utbytte innregnet i 2018 og 2017 på henholdsvis 60.566 millioner kroner og 51.813 millioner kroner kommer fra selskaper innenfor Øvrig virksomhet og Broadcast. Utbytte fra Telenor Broadcast Holding AS på 1.800 millioner kroner er inkludert i fordring Broadcast. Utbytte på 20.000 millioner kroner fra Telenor Mobile Holding AS i 2017 er inkludert i fordring øvrig virksomhet. Endringer mot selskap i Ungarn, Serbia, Bulgaria, Montenegro og India skyldes at Telenor solgte selskapene i 2018.

Salg og kjøp av tjenester, fordringer og gjeld

Beløp i millioner kroner	2018				2017			
	Salg	Kjøp	Fordringer	Gjeld	Salg	Kjøp	Fordringer	Gjeld
Datterselskaper								
Norge	230	39	25	24	197	78	29	29
Sverige	100	9	7	1	72	6	20	(3)
Danmark	42	11	25	3	33	2	27	1
Ungarn	26	7	-	-	36	7	15	3
Serbia	17	2	-	-	22	2	20	1
Bulgaria	18	1	-	-	25	1	15	-
Montenegro	3	-	-	-	4	1	1	-
dtac - Thailand	148	-	4	-	68	-	81	3
Digi - Malaysia	109	2	28	1	56	1	57	1
Grameenphone - Bangladesh	97	1	170	-	48	7	208	-
Pakistan	78	2	91	-	14	6	6	1
India	-	-	-	-	21	3	128	36
Broadcast	26	-	1 802	2	17	-	6	(12)
Myanmar	59	-	14	-	46	-	29	-
Øvrig virksomhet	62	453	168	36	138	624	20 477	54
Sum	1 015	527	2 334	65	797	738	21 119	114

Finansielle transaksjoner, fordringer og gjeld

Beløp i millioner kroner	2018				2017			
	Finans- inntekt	Finans- kostnad	Fordringer	Gjeld	Finans- inntekt	Finans- kostnad	Fordringer	Gjeld
Datterselskaper								
Norge	276	130	3 599	1 941	181	97	8 937	12 104
Sverige	12	-	694	-	12	-	1 798	257
Danmark	2	-	-	-	12	-	815	44
Broadcast	18	8	571	-	7	10	368	1 034
Singapore	-	42	-	4 485	-	16	-	2 409
Myanmar	6	-	-	-	8	-	-	-
Nederland	-	-	-	2 701	-	-	-	-
Øvrig virksomhet	-	-	7	-	-	-	6	1 050
Sum	314	180	4 871	9 127	220	122	11 955	16 980

NOTE 15 Aksjer i datterselskaper

Nedenfor vises aksjer i datterselskaper eid av Telenor ASA, som i hovedsak er holdingselskaper, og datterselskaper direkte eid av disse. Flere av datterselskapene i andre ledd vist i tabellen eier aksjer i andre datterselskaper som er beskrevet i deres respektive årsregnskaper.

Eierandel tilsvarende stemmeandel hvis ikke annet er angitt.

Aksjer i datterselskap

Beløp i millioner kroner	Forretnings- kontor	Eierandel i % 2018	Eierandel i % 2017	Regnskapsført verdi per 31. desember 2018	Regnskapsført verdi per 31. desember 2017
Telenor Networks Holding AS ¹⁾	Norge	100,0	100,0	52 749	13 124
Telenor International Centre AS ²⁾	Norge	0,0	100,0	-	-
Telenor Global Shared Services AS	Norge	100,0	100,0	626	626
Telenor Communication II AS ⁴⁾	Norge	100,0	100,0	2 806	3 571
Telenor Mobile Holding AS	Norge	100,0	100,0	70 977	70 977
Telenor Broadcast Holding AS	Norge	100,0	100,0	4 429	4 429
Telenor Eiendom Holding AS ⁴⁾	Norge	100,0	100,0	3 311	4 159
Telenor KB AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Telenor Forsikring AS	Norge	100,0	100,0	300	300
Telenor Maritime AS ³⁾	Norge	98,9	98,9	172	172
Telenor GTI AS	Norge	100,0	100,0	1 850	1 850
Cinclus Technology AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Telenor Digital AS	Norge	100,0	100,0	546	546
Telenor Global IOT AS ²⁾	Norge	0,0	100,0	-	-
Digital Businesses AS ²⁾	Norge	0,0	100,0	-	-
Sum				137 765	99 754

¹⁾ Selskapet er tilført 39.625 millioner i kapitalinnskudd i 2018 gjennom konvertering av lån til egenkapital.

²⁾ Selskapene er fusjonert med Telenor Communication II AS i 2018.

³⁾ De øvrige 1.1 % av aksjene i Telenor Maritime AS eies av Telenor Communication II AS.

⁴⁾ Grunnet utbytteutdeling i 2018 ble aksjene i Telenor Eiendom Holding AS nedskrevet med NOK 848 millioner og aksjene i Telenor Communications II AS nedskrevet med NOK 766 millioner til henholdsvis 3.311 millioner og 2.806 millioner.

Aksjer i datterselskaper eid gjennom datterselskaper

	Forretningskontor	Eierandel i % 2018	Eierandel i % 2017
Telenor Networks Holding AS			
Telway AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Global Services AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Svalbard AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Norge AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Inpli AS (earlier Datamatrix AS)	Norge	100,0	100,0
Telenor International Centre AS			
Telenor Russia AS ⁵⁾	Norge	0,0	100,0
Telenor India Private Ltd ³⁾	India	0,0	99,9
Telenor Communication II AS			
Telenor Kapitalforvaltning AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Media Invest AS ¹⁾	Norge	0,0	100,0
Telenor Online Partner AS ¹⁾	Norge	0,0	100,0
Telenor Common Operation Zrt ²⁾	Ungarn	0,0	100,0
Telenor Financial Services AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Media Partner AS	Norge	100,0	100,0
Telenor GO Pte Ltd	Singapore	100,0	100,0
701 Search Pte. Ltd.	Singapore	100,0	100,0
SnT East Holding AS	Norge	100,0	100,0
Telenor India Private Ltd ³⁾	India	99,9	0,0
Tapad Norway AS	Norge	95,0	0,0
Telenor Mobile Holding AS			
Telenor Mobile Communications AS	Norge	100,0	100,0
Nye Telenor Mobile Communications II AS	Norge	100,0	100,0
Nye Telenor Mobile Communications III AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Danmark Holding A/S	Danmark	100,0	100,0
Telenor Sverige Holding AB ⁶⁾	Sverige	0,0	100,0
Telenor Sverige AB ⁶⁾	Sverige	100,0	0,0
Telenor East Holding II AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Connexion Holding AB	Sverige	100,0	100,0
Telenor Broadcast Holding AS			
Telenor Satellite AS	Norge	100,0	100,0
Telenor UK Ltd.	Storbritannia	100,0	100,0
Canal Digital AS	Norge	100,0	100,0
Norkring AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Holding AS			
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 1 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 2 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 3 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 4 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Hareløkken AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Real Estate Hungary ²⁾	Ungarn	0,0	100,0
Frognersesterveien 23 AS	Norge	100,0	100,0
Grønnegata 55 AS	Norge	100,0	100,0
Ilderveien 9 AS	Norge	100,0	100,0
Kirkegata 45 Lillehammer AS	Norge	100,0	100,0
Kirkegata 59 AS	Norge	100,0	100,0
Nordbyveien 1 AS	Norge	100,0	100,0
Nygaten 4 AS	Norge	100,0	100,0
Skolegata 8 AS	Norge	100,0	100,0
Sældveien 40 AS	Norge	100,0	100,0

Telenor Digital AS

Telenor Digital TSM AS ⁴⁾	Norge	0,0	100,0
Telenor Health AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Capture AS (earlier Netlife Backup Solutions AS)	Norge	100,0	100,0
Telenor Digital Asia LTD	Thailand	99,0	99,0
Video Communication Services AS ²⁾	Norge	0,0	100,0

Digital Businesses AS

Tapad Norway AS ³⁾	Norge	0,0	100,0
-------------------------------	-------	-----	-------

¹⁾ Selskapene er fusjonert med Telenor Communication II AS i 2018.

²⁾ Solgt i 2018.

³⁾ Eierskap er overtatt av Telenor Communication II AS i 2018.

⁴⁾ Selskapet er fusjonert med Telenor Digital AS.

⁵⁾ Selskapet er fusjonert med Telenor International Centre AS. Se også fotnote 1.

⁶⁾ Telenor Sverige Holding AB ble fusjonert inn i Telenor Sverige AB i oktober 2018

Andre vesentlige datterselskap (eid gjennom holdingselskaper)

	Forretningskontor
Telenor A/S	Danmark
Digi.Com Bhd	Malaysia
Telenor Pakistan (Private) Ltd.	Pakistan
Total Access Communications Plc. (dtac)	Thailand
GrameenPhone Ltd.	Bangladesh
Unitech Wireless Private Limited	India
Telenor Myanmar Ltd.	Myanmar

ERKLÆRING FRA STYRET OG DAGLIG LEDER

Vi erklærer etter beste overbevisning at konsernregnskapet for regnskapsåret 2018 er utarbeidet i samsvar med IFRS som fastsatt av EU, samt at årsregnskapet for morselskapet for 2018 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og forenklet IFRS i Norge, at de gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, samt at årsberetning gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor.

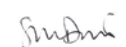
Fornebu, 19. mars 2019

Gunn Wærsted
Styreleder

Jøn Erik Reinhardsen
Styremedlem

Jacob Aqraou
Styremedlem

Grethe Viksaas
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

Jørgen Kildahl
Nestleder

Roger Rønning
Styremedlem

René Richard Obermann
Styremedlem

Sabah Qayyum
Styremedlem

Harald Stavn
Board member

Sigve Brekke
Konsernsjef

UTTALELSE FRA BEDRIFTSFORSAMLINGEN I TELENOR ASA

Bedriftsforsamlingen i Telenor ASA fattet 21. mars 2019 følgende vedtak:

Bedriftsforsamlingen anbefaler at generalforsamlingen godkjenner styrets forslag til årsregnskap for 2018 for konsernet og Telenor ASA, og for øvrig som fremmet til bedriftsforsamlingen, ved å overføre 55.855 millioner kroner til tilbakeholdt overskudd og utbetale et utbytte på 8,40 kroner per aksje, som utbetales i to transjer på 4,40 kroner per aksje og 4,00 kroner per aksje i henholdsvis mai og oktober 2019.

REVISORS BERETNING

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS
Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Telenor ASA

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Telenor ASA som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av oppstilling av finansiell stilling per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstillingene av totalresultat, kontantstrøm og endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av oppstilling av finansiell stilling per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstillingene av totalresultat, kontantstrøm og endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening

- ▶ er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- ▶ gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- ▶ gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Vår beskrivelse av hvordan vi revisjonsmessig håndterte hvert forhold omtalt nedenfor, er gitt på den bakgrunnen.

Vi har også oppfylt våre forpliktelser beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet* når det gjelder disse forholdene. Vår revisjon omfattet følgende handlinger utformet for å håndtere vår vurdering av risiko for vesentlige feil i årsregnskapet. Resultatet av våre revisjonshandlinger, inkludert handlingene rettet mot forholdene omtalt nedenfor, utgjør grunnlaget for vår konklusjon på revisjonen av årsregnskapet.

Regulatoriske forhold

Telenor er involvert i regulatoriske forhold i en rekke jurisdiksjoner. Det er usikkerhet med hensyn til tidspunkt for avgjørelse og beløp eller konsekvenser.

Regulatoriske forhold var et sentralt forhold ved revisjonen som følge av beløpene involvert, mulige konsekvenser og den iboende kompleksiteten knyttet til å vurdere utfallet av de regulatoriske forholdene. Vurderingen av om det skal innregnes en forpliktelse eller ikke involverer ledelsens skjønn.

Vi diskuterte sakene med ledelsen lokalt og på konsernnivå, samt Telenors avdelinger for regulatoriske og juridiske forhold og juridiske rådgivere. Videre innhentet og gjennomgikk vi oversikter over tvister og krav utarbeidet av ledelsen, forespurte eksterne juridiske rådgivere og vurderte de eksterne juridiske uttalelsene innhentet av Telenor og sammenholdt disse med ledelsens opplysninger og konklusjon med hensyn til måling og noteopplysninger. Våre revisjonshandlinger omfattet også en vurdering av opplysninger i regnskapet om risikoer, usikkerhet og mulige utfall.

Vi refererer til note 33 til konsernregnskapet for ytterligere detaljer.

Usikre skatteposisjoner

Som beskrevet i note 13 til konsernregnskapet har Telenor usikre skatteposisjoner i Pakistan og Norge som kan medføre betaling av skatt og eventuell tilleggsskatt. Vurderingen av usikkerhet og risikoen for et eller flere negative utfall medfører utøvelse av skjønn fra ledelsen.

Disse usikre skatteposisjonene var et sentralt forhold ved revisjonen som følge av beløpene som er involvert og usikkerheten knyttet til å vurdere det endelige utfallet i disse sakene.

Konsernet avsetter for usikre forpliktelser, inkludert usikre skatteforpliktelser, dersom det er sannsynlig at det kan ha oppstått en forpliktelse og denne forpliktelsen kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet.

Våre revisjonshandlinger omfattet en vurdering av selskapenes kommunikasjon med skattemyndighetene, selskapenes skattemeldinger og tilleggsopplysninger. Vi har også diskutert sakene med ledelsen inkludert Telenors skatteavdeling og vurdert de eksterne juridiske uttalelsene innhentet av ledelsen. Vi inkluderte vår interne skattespesialist i teamet for å bistå oss med disse vurderingene.

Våre revisjonshandlinger omfattet også en vurdering av opplysninger gitt i note 13 til konsernregnskapet og note 7 til årsregnskapet til Telenor ASA.

Inntektsføring

Telenor leverer varer og tjenester som selges enkeltvis eller samlet i rabatterte leveranser til millioner av kunder i mange geografiske markeder (lokasjoner). Det er en iboende risiko knyttet til inntektsføring som følge av det høye antallet kundekontrakter og transaksjoner, kontinuerlig endring i forretnings- og prismodeller (inkludert prisstrukturer og opsjoner og insentiver) og kompleksiteten i IT systemene. Anvendelse av inntektsføringsstandarden involverer ledelsens skjønn. I tillegg ble den nye standarden for inntektsføring, IFRS 15, implementert med effekt fra 1. januar 2018.

Inntektsføring var et sentralt forhold ved revisjonen som følge av transaksjonsvolumet, kompleksiteten i IT systemene og skjønnet involvert i anvendelsen av regnskapsprinsippene.

Våre revisjonshandlinger omfattet test av kontroller og substanshandlinger, inkludert

- vurdering av regnskapsprinsipper implementert etter inntektsføringsstandarden
- test av effektiv design og utførelse av kontroller i inntektsprosessen, inkludert test av IT generelle kontroller og applikasjonskontroller knyttet til viktige IT systemer og applikasjoner
- test av anvendelsen av nye inntektsføringsprinsipper, inkludert test av et utvalg kontrakter, test av frittstående salgspriser og gjennomgang av ledelsens vurderinger og estimater
- test av avstemminger fra faktureringsystem til regnskapssystem
- test av periodisering av utsatt og ikke fakturert inntekt
- test av innbetalinger for et utvalg kunder mot kundefaktura
- vurdering av fullstendighet og nøyaktighet i noteopplysninger gitt om inntekter og om effekten av å implementere IFRS 15

Vi refererer til note 1 og 6 til konsernregnskapet for ytterligere detaljer.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og konsernsjef (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvise bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet, og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU for konsernregnskapet. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;

- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde;
- ▶ innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelte ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Vi avgir en uttalelse til styret om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og kommuniserer med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de forholdene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av regnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at forholdet blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsene for eierstyring og selskapsledelse og rapport om samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om eierstyring og selskapsledelse og rapport om samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings praksis i Norge.

Oslo, 19. mars 2019

ERNST & YOUNG AS

Erik Mamelund
statsautorisert revisor

Uavhengig revisors beretning - Telenor ASA

DEFINISJONER

Alternative resultatmål

Telenor-konsernets finansielle informasjon utarbeides i henhold til Internasjonale Regnskapsstandarder (IFRS). I tillegg har ledelsen en intensjon om å fremlegge alternative resultatmål som jevnlig gjennomgås av ledelsen for å øke forståelsen av Telenors prestasjoner, men ikke i stedet for regnskapene som er utarbeidet i henhold til IFRS. De alternative resultatmålene som presenteres kan være utarbeidet eller beregnet forskjellig av andre selskaper.

Prinsippene for måling av de alternative resultatmålene, er i henhold til prinsippene som brukes både for segmentrapporteringen i note 5 i konsernregnskapet og i den interne rapporteringen til konsernledelsen (GEM, ledende operasjonelle beslutningstagere), og er konsistente med finansiell informasjon som brukes for å vurdere prestasjoner og for ressursallokering.

For å muliggjøre sammenligning over tid er de anvendte regnskapsprinsippene samsvarende med de som ble anvendt av konsernet før implementeringen av IFRS 15 *Driftsinntekter fra kontrakter med kunder*. For informasjon om effektene av innføringen av IFRS 15 og en avstemming per regnskapslinje i regnskapet for 2018 mot tidligere IFRS standarder og fortolkninger, se note 1.

Organisk omsetningsvekst

Organisk omsetning er definert som driftsinntekter justert for effektene av oppkjøp og avgang av virksomheter og valutaeffekter. Vår oppfatning er at måltallet gir nyttig og nødvendig informasjon til investorer og andre interessenter av følgende årsaker:

- det gir tilleggsinformasjon om underliggende vekst i virksomheten upåvirket av enkelte faktorer som ikke er relatert til operasjonelle prestasjoner;
- det benyttes i interne prestasjonsanalyser; og
- det gir økt sammenlignbarhet i underliggende vekst mot andre selskaper (selv om begrepet «organisk» ikke er et definert begrep innenfor IFRS og det derfor er mulig at det ikke er sammenlignbart med tilsvarende navngitte måltall rapportert av andre selskaper).

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017	Endring hele året	Endring ÅoÅ
Omsetningsvekst i segmentene ¹⁾	110 396	112 069	(1 673)	(1,5 %)
Effekt av å anvende valutakurser for 2018		(1 393)	1 393	
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	(416)	(40)	(376)	
Organisk omsetningsvekst	109 980	110 636	(656)	(0,6 %)

Beløp i millioner kroner	2017	2016	Endring hele året	Endring ÅoÅ
Rapportert omsetningsvekst	112 069	113 139	(1 070)	(0,9 %)
Effekt av å anvende valutakurser for 2017		(1 842)	1 842	
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	(459)	(171)	(288)	
Organisk omsetningsvekst	111 610	111 126	484	0,4 %

¹⁾ Se note 5.

Organisk vekst i abonnement- og trafikkomsetning

Abonnement- og trafikkinntekter består av driftsinntekter fra mobilabonnement og trafikk, fasttelefoni, fast internett og TV, nettverkstjenester og Canal Digital DTH.

Organiske abonnements- og trafikkinntekter defineres som abonnements- og trafikkinntekter justert for effektene av oppkjøp og avgang av virksomheter og valutaeffekter. Vi mener at måltallet gir nyttig og nødvendig informasjon til investorer og andre interessenter av følgende årsaker:

- det henviser til omsetning fra kjernevirksomheten som omfatter mer enn 75 % av samlede driftsinntekter og utgjør nesten hele konsernets bruttoresultat;
- det gir tilleggsinformasjon om virksomhetens underliggende vekst i omsetning fra kjernevirksomheten, upåvirket av enkelte faktorer som ikke er relatert til operasjonelle prestasjoner;
- det benyttes i interne prestasjonsanalyser; og
- det gir økt sammenlignbarhet i underliggende vekst mot andre selskaper (selv om hverken «abonnements- og trafikkomsetning» eller begrepet «organisk» er definerte begrep innenfor IFRS og det derfor er mulig at disse ikke er sammenlignbare med tilsvarende navngitte måltall rapportert av andre selskaper).

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017	Endring hele året	Endring ÅoÅ
Vekst i abonnements- og trafikkomsetning ¹⁾	85 362	86 314	(952)	(1,1 %)
Effekt av å anvende valutakurser for 2018		(1 143)	1 143	
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	-	-	-	
Organisk abonnements- og trafikkomsetningsvekst	85 362	85 171	191	0,2 %

¹⁾ Se note 6.

Beløp i millioner kroner	2018	2017	Endring hele året	Endring ÅoÅ
Rapportert vekst i abonnements- og trafikkomsetning	86 314	85 889	426	0,5 %
Effekt av å anvende valutakurser for 2017		(1 609)	1 609	
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	-	-	-	
Organisk vekst i abonnements- og trafikkomsetning	86 314	84 280	2 035	2,4 %

Abonnement- og trafikkinntekter¹⁾

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Mobile abonnements- og trafikkinntekter	69 768	70 290
Fasttelefoni	1 559	1 942
Fast internett og TV	8 919	8 873
Nettverkstjenester	663	697
Canal Digital DTH	4 454	4 513
Abonnement- og trafikkinntekter	85 362	86 314
Andre driftsinntekter ¹⁾	25 034	25 755
Sum driftsinntekter¹⁾	110 396	112 069

¹⁾ Se note 6.

Driftskostnader (opex)

Driftskostnader (opex) er en viktig finansiell parameter for Telenor utledet direkte fra resultatregnskapet, og består av lønn- og personalkostnader og andre driftskostnader. Telenors kontinuerlige innsats for å økt effektivitet gjør at opex er en viktig finansiell parameter å følge opp. Denne benyttes også i interne prestasjonsanalyser.

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Lønn og personalkostnader ¹⁾	(10 780)	(11 412)
Andre driftskostnader ¹⁾	(27 982)	(29 034)
Driftskostnader	(38 762)	(40 446)

¹⁾ Se note 1.

EBITDA før andre inntekter og andre kostnader og EBITDA margin

Resultat før renter, skatt og avskrivninger (EBITDA) er en viktig finansiell parameter for Telenor. EBITDA før andre inntekter og andre kostnader er definert som EBITDA minus gevinster og tap på avgang av driftsmidler og virksomheter, nedbemanningskostnader, tapskontrakter og engangseffekter knyttet til pensjonskostnader, se note 10. EBITDA margin er definert som EBITDA før andre inntekter og andre kostnader delt på sum driftsinntekter. Disse måltallene er nyttige for investorer og andre interessenter ved evaluering av operasjonell lønnsomhet på en mer variabel kostbasis, da de ekskluderer avskrivningskostnader som hovedsakelig er relatert til driftsinvesteringer og oppkjøp gjennomført i tidligere perioder samt engangseffekter, samt for å måle de operasjonelle resultatene mot tilsvarende resultater hos Telenors konkurrenter. EBITDA margin muliggjør sammenligning mellom segmenter og mot andre operatører.

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017
EBITDA ¹⁾	42 115	44 828
Andre driftsinntekter	63	1 306
Andre kostnader	(3 267)	(1 172)
EBITDA før andre inntekter og andre kostnader	45 319	44 694

¹⁾ Se note 1.

EBITDA margin

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Sum driftsinntekter	110 396	112 069
EBITDA før andre inntekter og andre kostnader	45 319	44 694
EBITDA margin	41 %	40 %

Organisk EBITDA-vekst

Organisk EBITDA-vekst er definert som EBITDA (før andre inntekter og andre kostnader) justert for effektene av oppkjøp og avgang av virksomheter og valutaeffekter. Vi mener at måltallet gir nyttig og nødvendig informasjon til investorer og andre interessenter av følgende årsaker:

- det gir tilleggsinformasjon om underliggende vekst i virksomheten ekskludert effekten av enkelte faktorer som ikke er relatert til operasjonell lønnsomhet;
- det benyttes i interne prestasjonsanalyser.

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017	Endring hele året	Endring AoÅ
EBITDA-vekst	45 319	44 694	625	1,4 %
Effekt av å anvende valutakurser for 2018		(808)	808	
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	(19)	(11)	(8)	
Organisk EBITDA-vekst	45 300	43 875	1 425	3,2 %

Beløp i millioner kroner	2017	2016	Endring hele året	Endring AoÅ
Rapportert EBITDA-vekst	44 694	41 969	2 725	6,5 %
Effekt av å anvende valutakurser for 2017		(904)	904	
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	66	(14)	81	
Organisk EBITDA-vekst	44 761	41 050	3 710	9,0 %

Driftsinvesteringer

Driftsinvesteringer (capex) er investeringer i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler, med unntak av virksomhetssammenslutninger og fjerningsforpliktelser. Capex og capex som andel av driftsinntekter (capex/driftsinntekter) er måltall for investeringer foretatt i virksomheten i den relevante perioden og er nyttige for investorer og andre interessenter for å evaluere virksomhetens kapitalintensitet. Capex og capex/driftsinntekter er vurdert til å være bedre måltall for faktiske investeringer i perioden enn linjene for kjøp av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i kontantstrømoppstillingen.

Capex ekskludert investeringer i lisenser og spektrum er relevant for regnskapsbrukerne for å måle det underliggende nivået på investeringene. Historisk har investeringer i lisenser og spektrum variert betydelig mellom rapporteringsperioder.

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Kjøp av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler (note 22)	21 011	20 726
Endringer i arbeidskapital relatert til driftsinvesteringer og annet	782	35
Utsatte lisensforpliktelser	9 610	528
Minus:		
Virksomhet under avvikling	(158)	(983)
Capex	31 245	20 307
Lisens- og spektrum – kapitalisert	(14 469)	(3 052)
Capex eksklusiv lisens- og spektrum	16 776	17 255
Driftsinntekter	110 396	112 069
Capex eksklusiv lisens og spektrum/driftsinntekter (%)	15,2 %	15,4 %
Sum capex/driftsinntekter (%)	28,3 %	18,1 %

Investeringer

Investeringer består av capex og investeringer i virksomheter. Investeringer i virksomheter består av oppkjøp av aksjer og eierinteresser, inkludert oppkjøp av datterselskaper og virksomheter som ikke er organisert som separate selskaper. Investeringer (eller sum investeringer) er vurdert til å være et bedre måltall for faktiske investeringer i perioden enn linjene for kjøp av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i kontantstrømoppstillingen.

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Driftsinvesteringer	31 245	20 307
Investeringer i virksomheter	114	2 252
Investeringer	31 359	22 558

Netto rentebærende gjeld eksklusiv lisensforpliktelser (Netto gjeld)

Netto gjeld består av både kortsiktig og langsiktig rentebærende gjeld, eksklusiv lisensforpliktelser, minus tilknyttede kortsiktige og langsiktige sikringsinstrumenter, finansielle instrumenter som gjeldsinstrumenter og derivater, og kontanter og kontantekvivalenter.

Netto gjeld er et mål på konsernets netto gjeldsbelastning som gir en indikator på styrken i den samlede balansen. Det er også ett enkelt måltall som kan benyttes for å vurdere både konsernets kontantbeholdning og dets gjeldsbelastning. Bruken av begrepet 'netto gjeld' betyr ikke nødvendigvis at kontantene som er inkludert i beregningen av netto gjeld er tilgjengelige for oppgjør av forpliktelsene inkludert i dette måltallet.

Netto gjeld er vurdert til å være et alternativt resultatmål da det ikke er definert i IFRS. IFRS-måltallet som er mest direkte sammenlignbart er total rentebærende gjeld (både kortsiktig og langsiktig) og kontanter og kontantekvivalenter. En avstemming fra disse til netto gjeld er oppstilt under.

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Langsiktig rentebærende gjeld	55 926	51 587
Kortsiktig rentebærende gjeld	15 740	22 710
Minus:		
Kontanter og kontantekvivalenter	(18 492)	(22 546)
Justeringer:		
Lisensforpliktelser	(11 847)	(2 257)
Sikringsinstrumenter	(1 492)	(1 777)
Finansielle instrumenter	(350)	(849)
Netto rentebærende gjeld eksklusiv lisensforpliktelser	39 485	46 868

Netto gjeld/EBITDA

Telenor søker å opprettholde en solid balanse gjennom å holde rapportert netto gjeld/EBITDA under 2,0x for å opprettholde finansiell fleksibilitet og sikre kostnadseffektiv finansiering. Måltallet gir nyttig informasjon om styrken på vår finansielle stilling og rapporteres jevnlig internt.

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Netto gjeld	39 485	46 868
EBITDA	42 115	44 828
Netto gjeld/EBITDA	0,94	1,05

Fri kontantstrøm

Telenor benytter seg av fri kontantstrøm og underliggende fri kontantstrøm som viktige måltall når vi presenterer og omtaler våre rapporterte resultater. Vi mener det er både nyttig og nødvendig å formidle fri kontantstrøm og underliggende fri kontantstrøm av nedenstående grunner:

- Fri kontantstrøm og underliggende fri kontantstrøm lar oss og investorene bedømme Telenor's likviditet og kontanter generert i vår virksomhet.
- Fri kontantstrøm ekskluderer elementer som er antatt å være bestemt av selskapet slik som finansieringsaktiviteter. I tillegg ekskluderer underliggende fri kontantstrøm kontantstrømmer som henger sammen med kjøp og salg av virksomhet.
- Fri kontantstrøm muliggjør sammenligning med andre selskaper, selv om vårt mål for fri kontantstrøm ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbart med mål med samme betegnelse benyttet av andre selskaper.
- Ledelsen benytter disse begrepene til planleggings-, rapporterings- og belønningsformål.

En avstemming av fri kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter og investeringsaktiviteter, de nærmeste tilsvarende GAAP måltallene, mot fri kontantstrøm og underliggende fri kontantstrøm presenteres nedenfor:

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	36 394	40 723
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(613)	(12 075)
Nedbetaling av gjeld – lisensforpliktelser	(740)	(973)
Nedbetaling av gjeld – leveransekedefinansiering	43	(221)
Utbytte betalt til og kjøp av aksjer fra ikke-kontrollerende eierinteresser	(3 095)	(2 586)
Fri kontantstrøm	31 989	24 867
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	(20 298)	(8 502)
Underliggende fri kontantstrøm	11 691	16 365

www.telenor.com